MALLABAARSE BRIEVEN,

Behelzende eene Naukeurige

BESCHRYVING

VAN DE

KUST van MALLABAAR,

Den Aardt des Landts, de Zeden en Gewoontens der Inwoneren, en al het voornaamste dat in dit Gewest van Indië valt aan te merken.

DOOR WYLEN

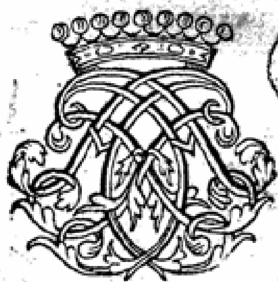
JACOBUS CANTER VISSCHER,
In leven Bedienaar des Evangeliums eerst te Couchim op Mallabaar, naderhand te Batavia.

 Nu uitgegeven,

DOOR

C. T. VISSCHER,
Predikant te Pingjum.

Te LEEUWARDEN,
Gedrukt by ABRAHAM FERWERDA, 17

OPDRAGT
VAN DEN UITGEVER
AAN DEN
HOOG WELGEBOOREN HEER,
MYN HEER,
CORNELIS BARON VAN
AYLVA,
GRIETMAN VAN WONZERADEEL
ENZ. ENZ.
BEROEMT DOOR OUDTADELYKE AFKOMST, HOOGE WAARDIGHEIT, MENIGVULDIGE EERAMPTEN TEN BESTE VAN ONZEN STAAT BEKLEEDT, EN VEELE PERZONELE VERDIENSTEN.

En zyn H. W. G. Gemalinne,
DE HOOG WELGEBORE VROUW,
MEVROUW,
JULIANA JOHANNA VAN
ZWARTSENBERG,
GEBOREN BARONNESSE VAN ZWARTSENBERG EN HOHENLANTSBERG: HOOGGE-EERT DOOR DEN LUISTER VAN HAARE DEUGDEN.

Als ook aan Hun H. W. G. Zoon,
DEN HOOG WELGEBOOREN HEER,
MYN HEER,
J^R. TJEERD BARON VAN
AYLVA,
GRIETMAN VAN BAARDERADEEL,
ALOM GEACHT DOOR ZYNE UITMUNTENDE WYSHEIT, EN ANDERE GAVEN, WELKE EEN EDEL GESLACHTE VERSIEREN: THANS ZITTING HEBBENDE IN HET ILLUSTRE COLLEGIE DER HEEREN GEDEPUTEERDE STATEN VAN VRIESLANDE.

OPDRAGT.

HOOG WELGEBOORENE HEEREN EN MEVROUWE:

GElykerwys de naukeurige Beschryving van Landen en Volken, die ieder nog niet al te wel bekent zyn, nut en vermaak geeft; zo worden deze vruchten der Landtbeschryving met reden meest verwacht, byaldien in den Schryver behalven

de

de welgegronde kennisse van zaaken, die boven al nodig is, bespeurt worden eene behoorlyke vryheit van geest, om alles wat hem voorkomt zonder vooroordeel in te zien, en eene bezadigde vrymoedigheit om de zaaken te beschryven zo als ze gebeurt zyn, zonder zyn Natie te zeer te vleien, of iemants wezentlyke misslagen te ontkennen.

Ik hoope dat Uw Hoog Welgeb. deze merken eener getrouwe Beschryving zullen ontmoeten in het Werkje, dat ik de eere hebbe van Uw Hoog Welgeb. ontmoedelyk aan te bieden.

Het vervat Aanmerkingen over dat gedeelte van Indië, het welk de *Kust van Mallabaar* genoemt wort, vertonende den aardt van het Landt, de verscheidentheit der Inwooners, en de Levensmanier, die daar in zwang gaat, zo onder de Hollan-

ders zelve, als Heidenen en Mahomethanen.

Myn Broeder *Jacobus Canter Visscher* was, toen hy deze Brieven aan zyne Vrinden hier te Lande schreef, Predikant te Couchim, Hoofdstadt van dit Gewest, daar hy ook, (zynde naderhandt Bedienaar des Goddelyken Woordts te Batavia, in de Portugeesse Taal, geweest) vyf geheele Jaaren bleef, waar door hy gelegentheit had om de zaaken van naby, en als met eige oogen na te speuren. Het zou my niet betamen hier in den lof van zyne bequaamheden uit te weiden, maar Uw Hoog Welgeb. zullen my wel veroorloven eenvoudiglyk te zeggen, ten blyke dat 't hem, naar alle vermogen aan geen naukeurigheit ontbrooken heeft; hoe hy van zyn Jeugd af vermaak geschept hebbende in 't lezen van veelerlei Reisbeschryvingen, daar

door al vroeg van een ongemeenen lust bevangen wiert, om zelve eenige vergelege Landen en Volkeren te bezichtigen, en te onderzoeken, 't geen andere Schryvers daar van naar waarheit of valsheit hadden opgegeven; welke geneigtheit ook vervolgens zodanig aanwies, dat hy terstond na het voltrekken van zyn Studien, schoon geenzins zonder hoope van bevordering in zyn Vaderlandt, eene Beroeping van de Wel-Ed. Indische Maatschappy aanvaarde, en de reize naar het Oosten met vermaak aannam, daar de Goddelyke Voorzienigheit hem voor eerst plaatste in dezen niet onvermaarden oordt, waar van hy hier de Beschryving doet.

Ook zyn deze Brieven niet slechts van hem geschreven tot onderrichtinge van zyne Vrinden en Bekenden, maar met oogmerk omze ter

bequaamer tydt door de Drukpers gemeen te maaken, waarom hy 'er een Afschrift voor zich zelven van had gehouden, en ze op eene orde, die hem de natuurlykste toe scheen, in een Boek by een verzamelt.

Dit Afschrift, my na zyn overlyden ter handen gekomen zynde, ben ik nu te raade geworden uit te geven: Nemende ook de vryheit, van het in het byzonder aan Uw Hoog Welgeb. op te dragen; het welk ik eerbiediglyk verzoeke, dat gunstig van Uw Hoog Welgeb. mag worden opgenomen. My drong hier toe de innige erkentenis der veelvuldige weldaaden, welke ik by meer dan eene gelegentheit van Uw Hoog Welgeb. heb ontfangen, en waar van ik al over lang wenste eenig opentlyk teeken te kunnen geeven, waar door ten minste myn Hoogachting voor Uw Hoog Welgeb. en myne dankbaarheit

eenig-

eenigzins mogten blyken; want ik bekenne gaarn, dat ik Uw Hoog Welgeb. hier mede niets toebrenge naar evenredigheit van myne verpligting, maar doende het geen myn geringheit vermogt, hoope ik dat het geen aan de daadt ontbreekt, uit inzicht van den goeden wille by Uw Hoog Welgeboorenen, volgens de goedertierentheit, Uw Hoog Welgeb. zo byzonderlyk eigen, zal worden vervult en goedt gemaakt.

De Allerhoogste volharde Uw Hoog Welgeb. rykelyk te zegenen, voor al met goederen daar de Ziele Eeuwiglyk by leeft, en blyve U een herte geven om Uwe Heerlykheit in te brengen in het Hemelsche Jeruzalem, en alles over hebbende voor zyne Eere, Waarheit en Volk, hier na het alles te beërven.

OPDRAGT.

Ik blyve gelyk altoos voor heene,

HOOG WELGEBOORENE HEEREN EN MEVROUWE,

Uw Hoog Welgeb.

Zeer ootmoedige en gehoorzame Dienaar,

C. T. VISSCHER,

Pred. te Pingjum.

Pingjum den 16. Augusti 1743.

VOOR-

VOORREDEN

DES

SCHRYVERS.

Elyk duizenden van menschen, door byzondere, en zeer verschillende oogmerken aangezet worden, om vreemde Landen te bezoeken, zo zyn egter die in 't gemeen 't best bequaam om Reisbeschryvingen op het papier te stellen, die met een byzondere drift en genegentheit aangedaan zyn, om de vreemdigheden van andere Gewesten na te vorschen; want men onderstelt in deze met recht, datze meer arbeidt en vlyt aangewendt hebben om dit hun oogmerk te bereiken: Maar of wel alle, die Reisbeschryvingen onder de Pers laten gaan, dit tot hun hoogste doelwit gehadt hebben, en of zy door hunne byzondere gemoedsgesteltheit bequaam geweest zyn, om de waarheit der zaaken op 't papier te stellen, heeft reeden van twyfeling; immers de ondervindinge, de beste meesteresse in het reizen, toont ons de zaaken welke zy beschryven, dikwils in een geheel andere gedaante.

Men

Men vindt menschen die door een byzonderen haat of genegentheit voor zekere Personen of Natien, aangezet worden om de gevallen waar in zy gemengt worden, of die hen betreffen, gansch anders beschryven dan zy in waarheit zyn. Want dit is toch 't gemeen gebrek der menschen, datze de deugden of ondeugden van andere niet beschouwen in haar wezen, maar afmeten naar 't goede of quade datze van hun ontfangen hebben, of ook verwagten kunnen. Bewyzen zyn hier van de meeste Historien dezer Eeuwe, waar in de Schryvers meest al, sprekende van Veldtslagen, Overwinningen en Nederlagen, hun eigen Natie zullen voorstaan, op zulk een wyze, datze de ongelukken doorgaans verkleinen, en de gelukkige uitkomsten boven de waarheit zullen verheffen. Laten wy ons oog maar eens slaan op de vertogen der Ryksgezanten van vyandlyke Hoven, en zy zullen ons de waarheit van deze myne Aanmerkinge zonneklaar aantonen en bevestigen.

Hoe veel te meer heeft dit ook plaatze in de Reisbeschryvers, welker valsche vertogen dies te gevaarlyker voor de waarheit zyn, omdat men in Europa, zo verr' van de Indische Weereld afgescheiden, geen bequame gelegentheit heeft, om de waarheit der zaaken van naby, maar slegts uit enkele geruchten te ontdekken. Een voorbeeldt hier van zal ons *Tavernier* zyn; wat al beuzelingen heeft hy niet samen gevlanst, wat al leugenen heeft hy niet verziert? alhoewel 't egter waar is, dat hy op alle plaatsen niet mistast, daar zyn weder-

derlegger hem heeft willen hekelen en tegenspreken.

Men vindt menschen, die met al te groote liefde tot hun Vaderlandt ingenomen, al de andere Landen zoeken te veragten, en derzelver Zeden en Gewoontens zwart te maken. Als deze nu hunne pen op 't papier zullen zetten, om andere Ryken te beschryven, zo bevindt men doorgaans dat hun veder door deze drift verkeerdelyk bewogen wort, alles mispryzende dat met hun Vaderlyke gewoontens niet overeenstemt. Daar men egter om derzelver goedheit te ondekken, zyn vlyt moet aanwenden om uit te vorschen wat nut daar in gelegen is, en tot wat einde die gepleegt worden.

De meeste Reizigers echter zondigen in het tegenstrydige voornamentlyk. Zullen die de Indiën beschryven, zy vullen hunne schriften met vreemde voorvallen, wonderlyke gezichten, zeldzame ontmoetingen, en buitengewoone vertoningen. Het schynt of hunne herzenen ontroert door de bergen van zeegolven, niet als groote en Hemelshoge denkbeelden kunnen ontfangen, die zy eindelyk op het papier uitbraken. De voornaamste oorzaak welke hen tot dezen misslag dryft, is de begeerte om de toejuichinge, en verwonderinge van hunne Lezers te bekomen, te meer omdat de ondervindinge hen leert dat zodanige Boeken en Reizen, gevult met buitensporige verzieringen, meest by 't gemeen in agtinge zyn, en getrokken worden.

Hier by komt nog een ander gebrek, dat

de meeste Reizigers maar de zaaken in haar uitterlyke schors, en ter loops beschouwen, zonder datze genegentheit toonen of tydt hebben om de waarheit, van 't gene zy verhalen, te onderzoeken; voeg daar by nog hunne ligtgelovigheit, voor zekere waarheit aannemende dat hun, op zodanige plaatsen alwaarze zyn, vertelt wort, daar het egter zeker is, (gelyk ik by ondervindinge spreken kan) dat de meeste vertellingen der Europeërs op de plaatsen, Cantoren en Ryken daarze woonen, van den Landtaardt dier plaatsen, maar spreukjes voor een groot gedeelte zyn. 't Is hier by bekent, dat een groot gedeelte van die Reisbroeders ongeoefende menschen zyn, die het aan oefeninge en verstandt ontbreekt, welke tot zodanig een werk vereischt wort. Is het niet te verwonderen dat een Stuurman, Meester en Bergwerker enz. een Reisbeschryvinge zal samen stellen, en als ter vlugt een naukeurige beschryving geven van vreemde Volkeren, van hunne Gewoonten, Zeden en Godtsdienstplegtigheden, en dat wel van zodanige plaatsen daar hy naulyks een Maandt verblyft? daar ieder lichtelyk begrypt, dat tot 't volvoeren van zodanig een werk Jaaren vereischt werden: eensdeels omdat men hunne Taale niet kundig is, andersdeels omdat de Oostersche Volken hunne plegtigheden zeer bezwaarlyk aan anderen willen bekentmaken.

Ik wil egter niet beweeren, dat al 't gene ons op de plaatsen zelve nu voorkomt in een andere gedaante, als de beschryving der Reizigers mede brengt, hen van leugen zoude

kunnen

kunnen overtuigen; want ik bekenne gerne dat de tydt veel verandering kan gemaakt hebben in deze Landen, ten aanzien van de Regeringe, en Zeden. Dit tonen zo veel Geschiedenissen dat men daar aan niet behoeft te twyfelen, dog om de waarheit van die veranderinge te beproeven, moet men by de Volkeren zelve onderzoeken, hoe lang hunne Manieren, Regeringe, enz. in dien stande geweest zyn.

Het gene my derhalven bewogen heeft om deze Gedenkschriften op te stellen, is geweest de lust die my beving om waaragtige dingen te verhalen, van welke ik meest ooggetuige ben geweest, of welke ik van geloofwaardige Personen hebbe gehoort, want 't gene ik van de Zeden en Manieren der Mallabaren zal aanwyzen, hebbe ik uit de eerste bronnen ontfangen, namentlyk van de Mallabaren zelve, en wel van zulke die hier van een volkomene kennis hadden, als hunne Bramins en Wetgeleerde zyn. Het heeft my ook arbeidt en moeite gekost, neffens veel lankmoedigheit, omdat deze Natie zeer traag is, en niet als door gedurige aanporringen kan gebragt worden tot het ontdekken van die dingen welke men van haar begeert.

Verwagt hier niet een beschryvinge van veel byzondere gevallen die my overgekomen zyn, of een verhaal van myn Scheepstochten, Ongelukken, Stormbuien en andere diergelyke zaaken; meest alle Reisbeschryvingen zyn daar mede opgevult: Myne Aanmerkingen zullen zig alleen uitbreiden in de beschouwinge van de Zeden en Gewoontens der Volkeren, in de

on-

ondekkinge hunner Plegtigheden, Wetten en Ceremoniën, in de afmaling van hunne Ryken, derzelver oorfprongen en wyzen van beftiering, en diergelyke zaaken meer.

Ik noeme deze myne Gedenkfchriften *Mallabaarfche Brieven*, niet alleen omdatze meeft alle 't Landt van Mallabaar betreffen, maar ook omdat ikze op Mallabaar hebbe opgeftelt, en veele daar van naar Europa aan myne Vrinden overgezonden. Deze manier van fchryven behaagde my het meefte, als my gelegentheit gevende om tuffchen het verhaal van de Mallabaarfche, ook andere aanmerkenswaardige zaaken in te laffen, en myne gedagten uit te breiden over veelvuldige ftoffen, die een vrye redenkavelinge vereifchen. Ondertuffche hoope ik dat dit myn Werkje van dienft en nut zal wezen voor den Lezer, die zig aan de kenniffe van deze dingen laat gelegen zyn.

KORTE INHOUDT

DER

BRIEVEN.

Kaap

MALLABAARSCHE BRIEVEN.

Eerste BRIEF.

MYN HEER.

ALhoewel de ruime Oceaan, die tusschen Neerland en Mallabaar spoelt, my de magt beneemt, om in Uw aangenaam gezelschap my te verlustigen; zo kan die egter myne genegentheit tot U niet uitblusschen, nog myn voornemen stutten om door Brieven tot U te spreken. Ik zende U dan deezen Brief toe, als de eerste offerhande van onze volstandige vriendschap, met voornemen om U daar in te ontdekken den oorspronk van Mallabaar, zo als de natie zelve in haare overleveringe voorgeeft. Het land van Mallabaar is gelegen benoorden de Middelyn meest op tien graaden breedte, zyne lengte strekt zich uit van kaap Comoryn in 't Zuiden, tot

Montdelli in 't Noorden. De volkeren des lands worden by ons Mallabaren, by de Portugesen Malavares, dog by de natie zelve Mallealler genaamt; dit woord betekent eigentlyk Bergvolkeren, want in hun taale is *malla* een berg: Niet om dat de inwoonders van Mallabaar op hooge bergen of heuvelen wonen, want het meeste gedeelte van Mallabaar is beneden, daar het zich langs de Zee uitstrekt, vlak ja zelfs moerassig; maar de oorspronk deezes naams moet afgeleid worden van hun eerste volkplantingen in aloude tyden, welke bergluiden waaren. Hunne overlevering van deeze zaak, buiten twyfel met verdigtselen gesiert, is van deezen inhoud. Dat in de eerste tyden de Zee gespoelt zoude hebben tot aan de voeten van 't gebergte, 't welk nu zeven of 8 myl binnenwaarts gelegen en gestrekt legt; daar in die Eeuwe de visschers rontomme woonden, om by de stranden van haar gebergte hun voedsel en onderhoud met de visvangst te zoeken. Nu zoude het gebeurt zyn, dat op Gocarna, gelegen agter Goa, in die tyden een vermaart en beroemd Propheet, alom geagt weegens zyne heiligheit, gewoont zoude hebben, wiens name was Paroese Raman; als deeze nu tot zyn ongeluk vernam, dat zyn oude Moeder de wetten der eerbaarheit overtreden hadde, en op een

schan-

ſchandelyke hoererie betrapt was, die alom rugtbaar wierde; zo konde hy zulk een euweldaad en ſmette, in 't gezigte van die inwoonders gebeurt, niet langer dulden. Ten dien einde als door een Goddelyke kragt aangedreven, neemt hy een ryſt-wanne, *ſoupe* genaamt, en werpt ze met ſterke vaart van Gocarna af over zee, die door een wonderbaar mirakel voortgeſtuwt tot aan kaap Comoryn in 't Zuiden vloog, waar op de geheele zee, welke tuſſchen beiden gelegen was, aanſtonds droog wierde, en in een vlakke landsdouwe veranderde, die wy nu den naam van Mallabaar geven. Dit land hadde de gemelde Propheet verordineert om te weezen de woonplaatze van hem, en van zyne Moeder, om dus in dit vreemde geweſt een ſchuilplaats te vinden voor de ſchande en ſmaad van zyne Moeder; weshalven hy ook op ſtaande voet de reis aanvaarde om dit nieuwe land te bewonen. Ondertuſſchen de bergluiden, welke aan de voeten van 't gebergte zich met viſſchen hadden onderhouden, dit wonder gewrocht vernemende, quamen in deeze laage landen afzakken, om de oevers der zee te zoeken; de Propheet Paroeſe Raman ontmoet hun, en genoegzaam bezeffende dat een land zonder inwoonders elendig en woeſt is, maakte een beſluit om deeze afkomende viſ-

ſchers tot bewoonders van deeze landen te ſtellen, en met een hen te bevoorregten met de waardigheit Bramins, om ze des te meer te lokken, en te gelyk zyn oude gewoonte te onderhouden, waar door hy verpligt was dagelyks drie duizend Bramins te ſpyzen; en om dat de Bramins tot een teeken van hunne waardigheit, drie touwetjes in een geknoopt op de ſchouder dragen, welke tot aan den navel nederdaalen, zo nam hy de netten, waar mede deeze viſſchers beladen waaren, en ſcheurde dezelve in draaden, van welke hy de touwetjes maakte, die hy hun als Bramins over de ſchouder leide. Deeze Bramins van Mallabaar worden Hamboevys genaamt, en de andere verwyten hun hun viſſchers afkomſt. Gy zult, Myn Heer, buiten twyfel met my geloven dat dit maar een verzierſel is; dog gelyk in Fabelen ook nuttigheit ſteekt, en deeze doorgaans op zeekere gevallen doelen, zo is 't ook buiten twyfel met dit verdigtſel gelegen, want die met een naukeurig ooge de beneden landen aanſchout, zal genoegzaam kunnen toeſtaan, dat ze by ouds zee geweeſt zyn; want zy zyn niet alleen laag, zo dat ze gelyk in Holland by regentyd onder water ſtaan, maar ook zeer gebrooken, zo dat ze meeſt alle zeekere eilanden zyn, digt aan elkanderen gelegen,

tus-

tusſchen welke 't zeewater als door kanalen heene ſpoelt, in welke zich de rivieren die van booven komen ontlaſten. Is het dan niet te denken dat dit laage en gebrooken land daar geſpoelt is van tyd tot tyd? dat wy in Europa ook dagelyks gewaar worden, daar in zommige geweſten, 't land door geweld der golven afſpoelt, en wederom op andere oorden aanſpoelt. Ik kan egter niet ontkennen dat 'er veele landen aan den zeekant hoog zyn, want alhoewel ze meeſt alle laag zyn van Calicoilang af tot aan Panany toe, en geſneeden door veele wateren of rivieren, zo is egter 't land aan den kant van Coilang hoog en ſteenagtig: Ja 't is byna niet anders als een ſteenklomp van boven met aarde gedekt, en diensvolgens kan, naar allen ſchyn, dat land niet aangeſpoelt weezen. Maar terwyl ik nu van deeze ſteenagtige plaatzen ſpreeke, kan ik niet nalaten om aan te merken, dat dezelve zeer bequaam zyn tot 't bouwen van huizen. Men maakt derhalven ſteengroeven, waar uit men dezelve kapt, en ik hebbe gezien als de ſteen van ter zyden wel gekapt is, dat hy dan van onderen als men een byl 'er tusſchen leid, opſpouwt gelyk als hout. De gedaante van dezen ſteen is roodagtig, wat uit den gelen met plekken, en van naturen is hy zeer hol en vol gaten, tusſchen welke zich de kalk in 't bouwen

zet, en zo wel verenigt dat men de oude steenen veeltyds beeter dan de nieuwe agt. De E. Kompagnie vind deeze steenen zeer dienstig tot haar gebruik in 't opbouwen van haare fortressen en logies, en de inwoonders tot het stigten van hunne huizen.

Maar om van myne afwykinge weder te keeren, zo kan ik niet nalaten ook aan te tekenen, dat het onderscheid van grond, hier ook een groot verschil in de vrugtbaarheit veroorzaakt. 't Is in 't gemeen waar, dat hier niet gevonden worden die aangename Landsdouwen, en malsche klaver-velden, met welke ons Neerland pronkt: Nog dat ze bedekt en bekleed zyn met veelverwige bloemen, die oog en reuk vermaken, hoewel de Digter Antonides in zyn Ystroom zingt:

> *'t Vrugtbare Couchim, daar een gewenste Mey*
> *Gedurig 't land bekleed met haare bloem-livrey.*

Maar dit is een *licentia poëtica*, die gansch en al van de waarheit afwykt, want de velden zyn doorgaans mager, schraal en gansch niet bloemryk. Egter is 't zeeker dat de laage en zandagtige plaatzen vrugtbaarder dan de hooge en steenagtige zyn, deeze geven niet als boomen en boom-vrugten, maar die verstrekken in 't tegendeel tot goede zai-velden, en dat in zulk een overvloed, dat ze genoegzaam zyn om Mallabaar van Ryst te voorzien, en zelfs

een

een gedeelte daar van naar andere landen te verzenden. 't Is zeeker aanmerkens waardig, dat de Ryst, zulk een droog gewas, egter in 't midden van 't water moet opgroeien: Ja zelfs hebben de inlanders de gewoonte van in de uitgestrekte laage velden de Nely te zaien, als 't land een voet of twee onder water staat, werpende dies het zaadt in 't water, 't welke dan op de aarde zakkende aanstonds wortelen vat en opschiet, maar verplant moet werden als 't byna een voet hoog is. De levensmiddelen zyn hier alle byna goedkoop, en byzonder visch en vleesch, een varken koopt men voor een daalder, en goed kalf voor een halve ryksdaalder, een hoen voor een dubbeltje; waar van de oorzaak in 't byzonder moet afgeleid worden uit den aardt en de gewoonten der natie, die nimmer koevleesch eet, want zulks wort by hen alle voor een gruwelstuk gehouden, en die een koebeest onder hen dood, wort zonder genade met de dood gestraft. Het eeten van ander vee wort aan zommige *kasten* [geslachten] wel toegestaan, maar die doen zulks weinig, om dat hunne Bramins daar van een doodelyken afkeer hebben, en niets nuttigen zullen dat leven ontfangen heeft.

Dog om noch een woord van 't boven Mallabaar by te voegen, het zelve is zeer bergagtig, en vol heuvelen en groote ber-

gen, welke agter elkanderen geſtrekt leggen; men vind in dezelve weinig mineraalſtoffen, als ſtaal, dat zy tot kleine ſtaafjes ſlaan, en zeer getrokken wort naar Moccha. Hierom is het dat ter deezer plaatze niet gevonden worden brandende bergen, of zwaare aardbevingen, en de inwoonders hebben geen geheugeniſſe, dat by hun tyd zulk een ſchuddinge is geſchied; daar in 't tegendeel in de landen naar het Ooſten gelegen, niets gemeender is, daar vind men alom vuurbrakende bergen, en vreezelyke ſchokkingen des aardryks. Ik hebbe daar van zelve genoegzame ondervindinge gehad in myn togt naar Sumatra, alwaar ik eenige maanden verblyvende, menigmalen de ſchuddinge des aardryks gevoelt hebbe: Zelfs gebeurde het dat terwyl ik midden in de morgen Predikatie was, een yzelyk gedommel van verre wierde gehoort, dat my, op zulk een voorval niet denkende in den yver van 't prediken, voorquam als een geraas van veele wagenen, die door paarden ſnel voortgetrokken wierden; waar op een zwaare ſchuddinge des aardryks volgde, zo dat myn toehoorders van verbaaſtheit uitliepen, en een ſchipper, welke zich van 't arme-zakje niet zo ſchielyk ontdoen konde, agter welkers ſtok hy zyn arm geſlagen hadde, met 't zelve ook uitvlugte; maar de ſtoot

over

over zynde quamen hy en de andere weer te rugge, en ik vervolgde myn Predikatie. Dit voorafgaande gedruis dede my denken dat 'er onder de aarde veele hoolen en kanalen zyn, langs welke die beweeginge met een voorafgaand gedruis wierd voortgezet; en dat men 't geluid eerder hoort dan men de bevinge voelt, schynt daar van daan te komen, om dat de lugt, die in die onderaardsche kanalen is, en 't geluid veroorzaakt, eerder kan bewoogen worden dan de aarde. Zomtyds gebeurt het ook op Sumatra, dat deeze aardbevinge uit de zee opkoomt, en de inwoonders van Padang (de hooft-plaats van de E. Kompagny aldaar) verhaalden my, dat de zee dan met een schrikkelyk gewelt in de rivier koomt oploopen, en dezelve geweldig doet zwellen. Onder de brandende bergen van Indien (van welke ik eenige rookende gezien hebbe) is de Gounani Api op de eilanden van Banda zeer vermaart, en men heeft my verhaalt dat hy in zyn woede niet alleen een verbazende menigte van asche kan uitwerpen, die de lugt duister maakt, maar veeltyds ook geweldige steenen uitwerpt, die met een groote kragt na boven gedreven worden, en dan op den berg aan alle kanten met geweld nedervallen, en in duizend stukken verbryzelt, dan nog gloeiende zich als een yzelyk vuur verspreiden. Hy

heeft nu in eenige jaaren niet gebrand, waar uit veele besluiten, dat hy aan zyn voet, die zich in zee uitstrekt, wel mogte opgeborsten zyn, en dus plaatze gemaakt hebben aan 't waater, om zich in die vuurholte te storten, waar door het ontvlammen van de brandende stoffe, maar niet het smeulen en rooken zoude belet werden.

Tot dus verre zal ik, waarde Vriend, myne aanmerkingen in dezen mynen brief uitbreiden; zullende in 't vervolg gelegentheit hebben om in andere diergelyke stoffen Uwe nieusgierigheit te voldoen. Terwyl ik hoope dat ik in UWEd. gedagtenisse niet zal versterven, en wensche dat de Grootmagtige U met zyn bystand wil zegenen.

Waar mede verblyve

MYN HEER &c.

den 3 Decemb.
1719.

2de BRIEF.

Hoog-geleerde en Beroemde HEER.

DE groote agtinge die ik voor Uwe wysheit hebbe, doet my de penne met beſchroomtheit opvatten, overtuigt zynde dat de geringheit myner letteren niet waardig is, om onder Uwe ogen te komen; maar overwegende Uwe aangeboren goedheit, zo hoope ik, dat gy de misvallen zult over het hooft zien, en vergenoegt zyn met myn goeden wille, om U mede te delen, 't gene in deeze vergelegen landen van my aangemerkt is.

My geheugt te hebben geleezen in zeekere Reis-boeken, dat in de Alpiſche bergen zeekere menſchen gevonden worden, die veele kroppen gelyk als borſten rondzom den hals hebben, en dat die inwoonders zulks voor een ſieraad houden; men vind hier te lande iets diergelyks aan veele menſchen, maar zo dat die quaal zich meeſt aan de benen zet, jaa ook haare uitwerkinge toont aan 't gemacht, en andere delen van het lighaam. Deeze quaal begint doorgaans met een koorts, die men hier de razende koorts noemt, welke de menſchen eenigermaten ylhoofdig maakt; wanneer

neer die nu zich in hare kragt uitbreid door het lighaam, zo gevoelt men in de beenen, 't gemacht of elders groote pyn, en daar op volgt dat in die lydende partie zich de koorts zet, doende dezelve op een buitengewoone wyze zeer schielyk zwellen. In den eersten aanvang slenken die partien wel wederom, maar als de koorts weeromkoomt om een maand of twee, of na langer tyd, dan beginnen die lydende partien zich geheel uit te zetten, en in dien stand te blyven, zo dat 'er menschen gevonden worden, die een gemacht hebben zo groot als de bol van een hoed, en beenen zo dik als myn middel, aan welke ook zomtyds quabben hangen van verscheidene gedaante, dat yzelyk is om gezien te worden.

Deeze quaal moet men niet toeschryven aan een byzondere natie of geslachte van menschen, gelyk my geheugt te hebben geleezen, dat deeze quaal de St. Thomas Christenen alleen aangrypt, en dat ze aan dit merk te kennen zyn; wat kan'er beuzelagtiger bedagt werden dan dit? want men ziet hier dagelyks dat allerleie soort van menschen, Mannen en Vrouwen, Moren, Heidenen en Christenen door dezelve worden aangetast, zelfs de Europeers die hier hun verblyf hebben. Gy, die door Uwe wysheit de nature doorgrond, zult van dezelve genoegzame redenen kunnen geven;

maar

maar ik hoope dat gy myne bedenkinge over dezelve zult gelieven te beproeven, of dezelve ook eenigermaten daar van de oorzaak kan ontdekken. Mynes dunkens moet men de oorzaak van deeze quaal zoeken in 't water en de aarde, waar toe ook de lugt eenigzins kan gebragt worden, voor zo ver zy met opgetrokken waterdampen is gevult. Het schynt dat de aarde in 't benedenste gedeelte van Mallabaar rontom Couchim gevult is met een salpeteragtige of eenige andere stoffe, welke zich met het water der putten of stroomen, die aan den zeekant spoelen, vermengt; waar door de menschen, welke dit water gedurig drinken, eindelyk een ontstelteniſſe en koortze krygen, welke eerst in 't lighaam wel een rilling maakt, en eindelyk de delen welke die koorts veroorzaken naar een zeeker gedeelte des lighaams dryft; welke delen scherp of stekelig zynde daar een groote pyn veroorzaken, en eindelyk de vaatjes, welke in die lydende partie zyn, uitzetten, die wel in den beginne slenken, maar door toevoer van nieuwe diergelyke deeltjes, veroorzaakt door hernieude koortzen, meer en meer uitgespannen worden, en dus de verdikkinge niet alleen doen standhouden, maar ook vermeerderen. Hier door is het dat 't vleesch van deeze beenen zeer los en spongieus wort;

met welke ze ook hoe dik zy meugen weezen, zeer gemakkelyk voortgaan, om dat ze door de ſpongieusheit ligt zyn.

Deeze myne aanmerkinge ſchynt bevestigt te worden, niet alleen door den ſmaak van het putwater dat brak en onaangenaam is, maar ook door de ondervindinge zelve; want de begoedigde menſchen, welke het waater van boven krygen uit de rivier Mangatti, worden zelde met die plaag bezogt, daar in 't tegendeel zy die putwater drinken, veel met die quaal bezogt worden. Hier om is het ook dat door de E. Kompagny zeer wyſſelyk belaſt is, niet langer putwater aan 't Guarniſoen te geven, maar het water van Mangatti, en men heeft bevonden dat ſedert dien tyd die quaal onder de ſoldaten merkelyk is vermindert. Voeg hier by, dat het drinken van jonge Cocos ook zeer ſchadelyk is, en myn buurman betuigde deeze ſiekte daar door ontfangen te hebben, waar van men de reeden genoegzaam kan oploſſen, als men bezeft dat de aderen van een cocos-boom zeer wyd zyn, zo dat het water uit de aarde opgetrokken zonder veranderinge, of zuiveringe van die ſalpeterige deelen, zich in de jonge cocos-noot, die van binnen niet als water is, doch wat zoet, ſtort, en diesvolgens de zelve quaal veroorzaakt als 't water der putten.

Ik

Ik ben zo gelukkig tot nog toe geweest dat my die quaal nimmer aangetast heeft; dog konde egter in 't begin van myn komste niet ontgaan een quaal, welke de inlanders *maldeterre*, een landquaal, noemen, zynde een soort van bord, die my meest alle maanden aantastte, beginnende met groote benautheit en buikpyn, en eindigende met zwaare brakingen en afgang; de Indianen hebben een wonderlyk middel om dezelve te verdryven, nemende een gloeiend yzer, met welke zy onder de voeten branden, 't welk menigmaal een goede uitwerking doet.

Maar om U niet langer met deeze pynelyke zaaken optehouden, zal ik my wenden tot de bespiegelingen van andere natuur-gewrogten, welke U niet onsmakelyk weezen zullen, en hier kortelyk ter nederstellen de veranderinge der Saizoenen in deeze gewesten.

Men zoude hier bezwaarlyk kunnen vinden de verschillentheit der jaargetyden, welke in Europa gevoelt worden, want nog zwaare hagelbuien, nog dikke sneeuvlokken, nog harde yskegels worden hier immermeer gezien of gevoelt; men kan egter het jaar in twee Mousons verdelen, zynde de eene de drooge tyd, en de tweede de regen tyd. 't Drooge saizoen kan verdeelt worden in een gematigde, wan-

neer

neer het eenigermaten koel is; en deeze tyd begint hier met de maand November, wanneer de lugt helder en klaar wort, en de Zuid-ooste land-winden allengskens beginnen te waaien, die in January doorgaans hun sterkste kragt toonen, en in February beginnen te eindigen. Deeze wind blaast in dien tusschen-tyd alle morgens, en is by ondervindinge schadelyk geoordeelt. Na dien tyd volgt het heete saizoen, wanneer die winden ophoudende, de lugt zeer heet wort, en dan is het doorgaans voor de middag en des nagts zeer heet, om dat 'er geen de minste verkoelinge der winden is, daar men des namiddags veeltyds een Zee-wind heeft. In de maand van May begint de mouson zich te veranderen, de lugt betrekt met zwarte wolken, waar op volgen zware donderslagen, en blixemstralen; ik hebbe egter niet kunnen merken dat dezelve hier zo veel schade doen, als in ons Neerland, waar van de oorzaak schynt te weezen, dat de lugt door de gedurige warmte der Zonne verdunt zynde, het vuur en de donder zich veel eer verspreiden in dezelve, als minder tegenstand vindende, en dus op de aarde met zulk een geweld niet nederslaan. In 't laaste van May, of begin van Juny begint doorgaans de regen tyd, die zich met gedurige regen-buien, veeltyds met een geweldigen wind

wind gepaart, vertoont, en tot in octo-ber duurt: Het is wel de pyne waard voor een Wysgeer om de oorzaak van dezen regentyd na te vorschen, en ik agte het van myn pligt daar over te redekavelen, om dat de verschynzels, in deezen, genoegzaam ligt geven om den oorspronk daar van te ontdekken.

Men bevind dat in den heeten tyd de winden tusschen het Noorden en Westen doorgaans blazen, welke maken dat de Scheepen als dan van Persien en Suratte komende, een korte reis hebben hier na toe; ook is het zeeker dat als dan door de sterke beweginge der zonne een groote menigte van dampen opgeheven wort in die Oorden, en om dat het als dan zelden regent op die plaatzen, gelyk ook hier, zo moet volgen dat die dampen met den gemelden wind Oost en Zuidwaarts moeten gedreven worden, tot dat ze stuiten voor de bergen die hun den doortogt verhinderen. Dit zyn nu de bergen die zich van de kaap Comeryn af als in een zekere naad om hooge door Asien heene strekken: Die dampen verdikken nu by dit gebergte meer en meer, tot dat ze opgehoopt, in de maant May door geweldiger winden geperst worden, neder te vallen, en weerom te stuiten, en aan al die oorden, welke aan 't Westen van de-

 zelve

zelve bergen gelegen zyn, regen te geven. Dat nu deeze bergen de oorzaak zyn van de regen Mouſon, blykt daar uit, om dat als dan de plaatzen, die aan deeze zyde der bergen zyn, regen zullen hebben, daar die landen welke aan de overzyde gelegen zyn, dan hun droogen tyd beginnen te krygen; dus zal men met verwondering zien dat op twee plaatzen op den hoek van dat gebergte, of langs deszelfs uitſtrekkingen gelegen zynde, op de eene het de drooge tyd, en op de andere, de regen tyd weezen zal, ja als hier de regen tyd ophoud en de Zuidooſte winden beginnen, zo zal op Cormandel de regen tyd doorbreeken.

Dog terwyl wy nu bezig zyn om van Onweders te handelen, zo moet men aanmerken, dat in deeze geweſten de ſtormen zo aanhoudend niet zyn als in ons Neerland, want daar bevinden wy dat het veeltyds 2 of 3 dagen agter een zonder de minſte tuſſchenpoos ſtormt, daar in 't tegendeel alhier de geweldige winden doorgaans niet boven een uur of 2 agter een duuren, wanneer de wint weder ſtilt, en met nieuwe buien weder opwakkert, komende in deezen opzigte overeen met de Travades, welke de Zeevaarende tuſſchen de Tropici, dog meeſt by de middellyn ontmoeten; deeze buien komen

zeer

zeer ſchielyk op, en eindigen meeſt ook zeer haaſtig, eerſt vertoont zich maar een klein wolkje, welk in een ogenblik zeer toeneemt, en door een harden wind voortgedreven losbarſt, en een zwaaren regen met wind geeft. 't Is zeeker aanmerkelyk, waar die wolken zoo ſchielyk van daan komen in een heldre en brandende lugt; het ſchynt dat zommige dampen in de beneden lugt, door de ſterke beweeginge der zonneſtralen niet kunnende zamenvloeien, hooger dan naar gewoonte gedrevenworden, en dus een kouder lugtſtreek ontmoetende zamenvloeien, waar door 't gebeurt dat al de dampen, welke dezelve ontmoeten, ook zig met dezelve vereenigen, (gelyk men ziet dat de dampen door de hette des vuurs in een diſtilleerketel opgedreven, zich aan den helm tot water zetten, en zich al geduurig met die vloeibare delen vereenigen,) en voortgedreven gelyk een toenemende ſneeubal, door de opgeſloten winden en den brand der zonne, eindelyk te zwaar worden en nedervallen. Een beſchryvinge van zulk een Travade of yets diergelyks, ſchynt ons voorgeſtelt te worden 1 Koningen XVIII. vs. 44 en 45. „Ziet een kleine „wolke als een mans hand gaat op van „de Zee, —— ende het geſchiedde on„dertuſſchen dat de Hemel van de wolken

„en van den wind zwart werd, ende daar „quam een groote regen.

Ik zal eindelyk besluiten met aan te tekenen de uitwerkinge van den regentyd op onze Reede, welke dezelve sluit en gansch en al met zandbanken vervult, waar op de ontstelde baaren geweldig branden; deeze zandbanken beginnen zich te zetten in de maant May, en worden afgespoelt in de maant Sept: en October. De oorzaak hier van is eensdeels de Rivier, en anderdeels de Zee, want het water stort met groote kragt in 't begin van den regentyd uit de Rivier in de Zee, en sleept met zich een menigte zand; daar in tegendeel de golven der Zee van buiten met geweld aankomende, den voortgang van dit zand stuiten, ter plaatze daar 't geweld der Zeegolven, en der Rivier op elkander breeken, 't welke de oorzaak is, dat als dan de zandbanken geduurig vergrooten en vermeerderen: Maar als nu het geweld der Zee opgehouden is, en de Rivier egter nog een zwaare afwateringe heeft, dan worden die zandbanken weder weggedreven. Hier mede zal ik eindigen, en met allen eerbiedt blyven,

MYN HEER &c.

Gy

3de BRIEF.

MYN HEER:

GY die leeft onder het gedommel der Koopluiden, en dagelyks Uwe pakhuizen opstapelt met kostbare goederen, vergadert uit alle Werelts deelen, zult U buiten twyfel vermaken in het leezen van den Mallabaarschen koophandel, en de koopmanschappen welke dat Land uitlevert, welker beschryvinge nu de inhoud van mynen Brief weezen zal.

De Peper onder de Specerien wel de minste in prys en waarde, maar niet in nuttigheit, is het voornaamste gewas van Mallabaar, en wort hier zo deugtzaam en in zulk een overvloed ingezamelt, dat men deeze Landsdouwe met regt de moeder van de Peper noemen mag. Zy groeit wel in de lage landen van Mallabaar, maar veel overvloediger in de hooge landsdouwen, en langs heuvels en bergen; men beplant geen akkers of open velden met dit gewas, maar men zet ze by de stammen der bomen, langs welke de peper-rank opklimt en zich slingert, dewyl ze niet in staat is om zich zelven op te houden: De bladeren zyn groot, en de peperkorlen

 groeien

groeien aan dezelve gelyk als risten van bezien, maar zo dat ze zeer digt en vol aan haaren steel vast zitten, en een groene coleur hebben. Zodanige Peper-ranken of boompjes, welke zeer hoog klimmen, duuren meestyds 18 of 20 jaaren, wanneer men wederom andere entjes of takjes in derzelver plaatzen plant. Als deeze Peper gedroogt wort, krygt ze een zwarte koleur, buiten twyfel door haar inwendige hette, even gelyk de nagelen, want als die eerst geplukt worden zyn ze wit, daar na wanneer ze worden gelegt om te drogen, vertonen zich op dezelve zwarte plekken, die zich eindelyk meer en meer uitbreiden, tot dat de gehele nagel bruin wort.

Dog om dat het veeltyds gebeurt, dat onder de rype Peper ook onrype gevonden wort, zoo verandert deze doorgaans in stof, welke buiten twyfel veroorzaakt wort door de hette en broeïnge van de rype Peper, onder welke zy gemengd is, of rimpelt ook wel zamen, en de korlen worden dan zeer klein. Dit is de oorzaak waarom de E. Maatschappie geen nieuwe Peper aanstonds by 't gewigt ontvangen zal, maar laat dezelve eenige maanden in de pakhuizen leggen, op dat de onrype Peper in dien tusschen-tyd zoude kunnen verteren of zamen rimpelen; waar na de ontvangene Peper geharkt

wort

wort in de tegenwoordigheit der kooplui-den, rollende de goede Peper over de hark, maar 't stof met de gerimpelde valt 'er door.

Veele menschen zyn in dien waan, dat de witte en zwarte Peper verscheidene gewassen zyn; dog zulks is onwaaragtig, dewyl my hier voor zeker berigt is, dat men van de zwarte Peper de witte maakt, op twederleie wyze, of door kalk, met welke men de bovenste schil afbyt, of door 't opsluiten en bewaren der zelver; want als de Peper 10 of 12 jaaren opgesloo-ten is geweest, zoo droogt de bovenste huid daar af, en de Peper vertoont zich wit.

De Mallabaarsche Peper wort meest geagt; dog dezelve is op alle plaatzen van Mallabaar niet even goed, om dat de ondervindinge ons leert, dat de Peper van zuider Mallabaar kleiner en ligter is, gelyk die van Coilang, maar van Noorder Mallabaar grooter en wigtiger; evenwel wort in 't vervoeren van de Peper hier omtrent geen onderscheid gemaakt, dog alle onder elkanderen vermengd.

De voornaamste handel der Kompagny op Mallabaar bestaat in de Peper, en men rekent doorgaans dat de E. Kompagny twintig hondert duizend pond jaarlyks inkoopt, alhoewel egter de verkoping alle

jaaren niet even groot is. Deeze Peper wort ingezamelt op de kantoren van Couchim, Siltua in 't Noorden, en Porca, Calicoilang, Coilang en Pesa in 't Zuiden. De Vorsten van deeze plaatzen, als ook die van Tekkenkoer en Berkenkoer, welke hun Peper na Porca afbrengen, hebben met de E. Kompagny een verbond aangegaan, om aan geen andere natie de Peper te geven. Wy kunnen egter niet nalaten te zeggen, dat zodanig een verdrag voor de onderdanen en ingezetenen hard is, dewyl de E. Kompagny gestelt is tot Monopolist van de Mallabaarsche vrugten, over de welke de ingezetenen geen regt hebben, maar gedwongen zyn die alleen aan de Kompagny te verkopen, alhoewel ze by andere natien veel meer kunnen krygen; het is wel waar, dat ze veeltyds middelen aanwenden om de Peper te sluiken, maar om dat rondsom aan de uitgangen der Zee posten gestelt zyn, zoo wort die Pepersluikery betrapt, en de Peper ten voordele van de Kompagny aangeslagen: 't Gebeurt ook wel dat de Vorsten hun deel in dezen sluikhandel hebben, maar die durven zulks niet ontdekken als dezelve aangehaalt wort; in 't tegendeel zyn zy verbonden de E. Kompagny daar in de behulpzame hand te lenen. Egter hebben deeze Vorsten niet nagelaten hun voordeel in deeze

deeze verbonden te bejagen, voor zich zelve verkreegen hebbende eenige peperpassen, by welke hun toegestaan wort 100 of meer kandeel uittevoeren, welke zy aan hunne koopluiden voor een goede som verkopen. Daar beneffens worden deze Peper-verdragen jaarlyks vernieuwt, als wanneer de E. Kompagny twee Leden van den Raad zend, om in de tegenwoordigheit der Koningen van Porca, Calicoilang en Coilang met de koopluiden een bedingst te maken over den prys; welke gesloten zynde, men eenige geschenken aan die Vorsten doet, maar op Couchim en Siltua geschied zulks niet, daar altyd een vastgestelde prys is. De Peper kost doorgaans het kandeel of 500 pond, elf en een half of twaalf ducaten, maar die somma is niet geheel voor de koopluiden, want zy zyn verpligt voor geregtigheit te geven, op zommige plaatzen een halve ducaat, en op andere in 't Zuiden wel meer, dat de Vorsten des lands trekken.

De E. Compagny heeft nimmermeer de Vorsten van Trevancoer aan 't Zuiden, nog die van Colastri in 't Noorden, veel min den Samoryn kunnen beweegen, om zodanig een verdrag met haar te sluiten, om dat deze begrepen dat zodanig een verdrag hun nadelig konde weezen, waarom ze ook dat voordeel hebben dat

de Peper aan yder een vry verkogt wort voor veel hooger prys: Waar by nog koomt dat ze niet willen toeſtaan dat hunne Peper geharkt en gezuivert worde, om welke reden die ook ſlegter is; die Peper wort meeſt van de Engelſchen ingekogt, en niet alleen naar Europa, maar ook door de particuliere handelaars naar Suratte, Perſien en Moccha in 't Noorden, en in 't Zuiden naar Cormandel en Bengale vervoert, welke daar door 's Kompagnies Peper-handel op die plaatzen tot afſlag brengen. De Franſen bemoeien zich ook op Calicout met dien handel, en de Denen op Edduwa, gelegen agter Coilang; maar weinig geld en minder kredyt hebbende, zo is die van weinig belang. De nieuwe handelaars van Ooſtende, hebben zich ook met die koopmanſchap beginnen te bemoeien, maar om dat ze de Pepertot een al te hogen prys inkoopen, gelyk ook de Lynwaten of Hanekaatjes, zo is het te denken dat ze van dien koophandel weinig of geen voordeel zullen trekken. De Samoryn heeft alleen de 4 Hooft-Vorſten van Mallabaar toegeſtaan, Peper te vervoeren buiten lands.

Het twede gewas dat hier groeit en naar Europa veel getrokken wort, is de Kurkema, welke by de inlanders ook *burri burri* of inlandſche Saffraan genoemt wort.

Deze

Deze wortel wort in 't Zuider Mallabaar ook gevonden, maar om dat dezelve zeer schraal is, wort die van de E. Kompagny niet getrokken, dog die in het Noorden in de landen van den Samoryn en Colastri groeit, is de beste, en wort aldaar van de Compagny opgekogt. Het gewas van de Kurkema is by na in wortel en loof gelyk de Geimber, en wort jaarlyks geplant, ryp zynde wort de wortel afgesneden, in 't water gekookt, en daar na op matten of kleeden in de zonne gedroogt. Zy wort in Europa gebruikt tot Verfstoffen, maar in Indien zeer veel tot een kost die zy kerry noemen, en die een geele coleur moet hebben. Het kandeel kost doorgaans tien ducaten, en de E. Kompagny verzamelt meestyds op Calicout en Cananoor te zamen 200 kandeelen.

Het derde gewas van Mallabaar dat in Europa getrokken wort, is de Cardemom en ik weet niet of de opregte wel in eenig ander gedeelte der Werelt groeit; daar is tweederleie of zodanige die in 't Couchimse ryk of Zuider-Mallabaar gevonden wort, of die in 't Noorden valt binnen 't ryk van Colastri, die men doorgaans Cananoorse Cardemom noemt; de eerste is de slegtste en langwerpig, die van de E. Kompagny niet getrokken wort, maar van de inlanders, Engelschen en anderen

naar

naar Suratte, Perſien, Moccha, en Cormandel en Bengale vervoert, alwaar de Moren dezelve veel gebruiken in hun ſpyze, en byzonderlyk in een koſt van Ryſt, *brinsje* genoemt: deeze Cardemom wort doorgaans voor 2 of 3 ſchellingen 't pond verkogt. De Cananoorſche daar en tegen is ronder en lieflyker van ſmaak, haar prys ſteigert jaarlyks, om dat de Engelſchen dien opjagen, tegenwoordig koſt het kandeel by de 100 ducaten. De E. Kompagny eiſcht het eene jaar minder, en 't andere jaar meerder, dog meeſtyds ſteigert de verkoping tot 20 of 30 duizend ponden.

De Cardemom groeit aan lange ſteelen die uit de aarde opſchieten, hangende de Cardemom gelyk als aan lange riſten, zo nogtans dat dezelve wat ver van elkander zyn. Wanneer het droog weder is, dan is de Cardemom blank, maar zo 'er regen valt als ze ryp wort, dan is de baſt of ſchil bruin; ook barſt de Cardemom-ſchil zeer ligt, en worden de uitgevallene korrelkens opgezamelt van de inlanders en verkogt, dog voor veel minder prys, meeſtyds voor anderhalve ſchelling 't pond. De ſtoppels van de Cardemom wanneer dezelve ingezamelt is, worden op 't veld verbrand, dienende de aſſche tot meſt: Deeze Cardemom wort niet gezaait, maar 't land

brengt

brengt ze uit haar zelve voort, verſpreidende zich de wortelen onder en langs de aarde, gelyk het Riet; wanneer ze nu willen dat de wortelen zullen uitſchieten, dan nemen ze zware rollen, waar mede ze de wortelen pletten en in de aarde vaſthegten: Doorgaans egter laten ze de landen een jaar braak leggen, en om het tweede jaar maken ze die door 't rollen en meſten vrugtbaar. Ik hebbe by de inlanders ook vernomen, of men de ingeſloten korrelkens niet konde zaien, en dus nieuwe Cardemom-landen maken, dog zy antwoordden my van neen, dat de korrelkens wel uitſchooten, maar niet grooter en dikker dan een naald, en dat ze dan van zelfs vergingen, waar uit ſchynt te blyken, dat dit gewas alleen zeekere landen eigen is, en in geen ander kan voortgeplant worden. 't Is ook te denken, dat indien zulks geſchieden konde zy 't niet nalaten zouden, om dat ze uit dezelve veel meer winſten zouden trekken dan uit de Peper, en voornamentlyk op Cananoor.

Voor het laaſte zal ik hier byvoegen den Areek, wier handel meeſt door geheel Indie gedreven wort; Gy zult buiten twyfel uit de Reisbeſchryvingen genoegzaam de gedaante deezes booms kennen, en dat dezelve aan de zyde zyne vrugt uitſchiet,

ſchiet, na dat ze eenigen tyd binnen een zeeker ſchil is beſlooten geweeſt, wanneer zich de boom daar als zwanger vertoont, tot dat de vrugt uitberſtende bequaam is, om voor de ongemakken der lugt open te ſtaan. Ook zal U volkomen bewuſt zyn, hoe dat door geheel Indien deeze vrugt, met een blad Betel genaamt, die gelyk de Peperboom groeit, en gelyke bladen heeft, geknaut wort, mengende eenig kalk met dezelve, welk 't ſpog rood doet worden als bloed, en den mond wel zuivert door haar ſcherpigheit, maar ook veel gebruikt zynde, 't verglaſel der tanden afbyt, waar door de grootſte knauwers zwarte tanden hebben. Dog daar beneffens dient deeze Areek de meeſte Indianen tot verfſtoffen, en wort ten dien einde gedroogt in menigte naar Cormandel en Suratte vervoert. De E. Kompagny heeft ook veel werks gedaan om deezen Areeks-handel zich op deeze kuſt te eigenen, maar heeft zulks niet kunnen doordringen. Maar op Ceilon is de E. Kompagny meeſter van den zelven, niet tegenſtaande de Koning van Kandy zulks met misnoegen aanziet, en men berigt my dat ze van die koopmanſchap jaarlyks wel hondert-duizend Ryksdaalders trekt. Op deeze plaatze handelen de inlanders met dezelve, en haar prys is niet altyd even hoog, wordende 't kandeel

zom-

zomtyds voor 3 en een vierde, zomtyds voor vier ryksdaalders verkogt; men heeft ook verscheidene zoorten van Areek, zommige zyn gemene, zommige ruikende, zommige witte, zommige roode, in welke de knauwers hun byzondere keur van smaak vinden.

De Hemel doe den Handel, bloeien die de zenuwe van onzen Staat is. Terwyl ik my noemen zal,

MYN HEER &c.

4de BRIEF.

Beminde en Hoog-geëerde VADER.

BYzonderlyk verplicht zynde om U boven iemant anders met alle naarstigheit te berichten van 't geen my hier te voren komt, gelyk ook gene bezigheit my meer vermaakt, want dit is het enige middel dat ik nu hebbe om zomtyts met U te spreken, en 't minste van 't geen ik aan Uwe liefde schuldig ben; ga ik met lust zitten om in dezen Brief, waar op ik hope vele andere te zullen laten volgen, ene beschryving te doen van de aanmerkelykste

lykste zaken die de kust van Mallabaar betreffen.

En dewyl Couchim de plaatze myner woninge is, zo zal het niet buiten 't spoor weezen, als ik U deeze plaatze voor af beschryve. Gy weet buiten twyfel dat de wapenen van de E. Compagny, deeze Stad uit de magt der Portugezen hebben gewrongen, neffens de andere Fortressen op Mallabaar. In 't jaar 1662. wierd de Admiraal Ryklof van Reede, gedurende den Portugeeschen oorlog, van Batavia met een vloot scheepen naar Mallabaar gezonden, om deeze Stad in 't begin van dat jaar aan te doen, maar de Gouverneur beschermde de Stad zo dapper, en de aanslagen van den Admiraal mislukten in dier voegen, dat hy genoodzaakt wierd de zelve te verlaten, meest daar toe gedrongen door de sterfte onder zyn volk: Maar dit verzwakte den moed van deezen dapperen Zeeheld niet, want hy quam in 't einde des zelven jaars met een vloot weerom stevenen, en na eenige tegenstribbeling drong een Capitein Piere du Pon zo gelukkig op de Vestinge aan, dat hy zich van een poort meester maakte, waar op de Gouverneur Ignatio Sarmento zo zeer ontstelde, dat hy zyn verdrag maakte, werdende hem toegestaan met zyn troupen, bagagie, alle Portugeesche inwoonders en

de vergramde goden of beelden te vertrekken. Deeze verovering gelukte op den 8. Jan 1663.; en tot gedagtenis daar van wort alle jaaren op dien dag 's morgens een Predicatie gedaan, en 's avonds met vliegende Vaandels, 't geſchut van de wallen geloſt.

De voornaamſte ſtigters en aanleggers deezer plaatze, zyn geweeſt Francisco en Alphonſo Albuquerque, onder den Portugeeſſen Koning Emanuel in 't jaar 1504., zy is daar na vergroot en in heerlyker ſtaat gebragt onder Vaſco, zo dat ze een der rykſte koopſteden van Indien wierde, en van den Roomſchen Paus tot een Bisſchoplyken Zetel verheven is. Tot nog toe hebben de Portugezen een zo genoemden Biſchop van Couchim in Indien, die op Goa of ook by Coilang woont, maar egter geen het minſte regtsgebied heeft in 't Couchimſe land: Ook heeft deeze Stad eenige treffelyke kerken gehad, maar die zyn of onder den voet gehaalt of verſtrekken nog tot een pakhuis, alleen is de kerk van St. Franciscus nog in weezen, waar in onze Gereformeerde Godsdienſt wort geoefent, terwyl de Roomsgezinde buiten de Stad hunnen Godsdienſt oefenen, alwaar zy veele kerken hebben, verſtrooit door 't ganſche land. Eer de E. Kompagny meeſter van deeze Stad wierde, was ze van een

aanmarkelyke groote, als uit de overblyfselfs der puinen en fondamenten, welke aldaar gevonden worden genoeg te zien is, maar naderhand is zy zeer ingetrokken, en heeft haar bloei verloren, dewyl de E. Kompagny al den handel aan zich trekt, en voor zich behout; daar in 't tegendeel by de Portugesen vrye handel wierd toegestaan, mits betalende aan den Koning de tienden. De Stad legt aan den mond van een voortreffelyke Rivier die zeer visryk is, rondsom voorzien met boomryke oevers, die een aangenaam gezigt veroorzaken, en bezet met veele Eilandjes, die rondsom met Cocos-bomen beplant zyn, en 't is zeeker dat by aldien hier ryke menschen woonden als op Batavia, men de schoonste tuinen en lusthoven op hare oevers zoude kunnen bouwen.

Wat de Vestinge aanbelangt, zy is genoegzaam om inlandsche vyanden af te weeren. om dat die niet verstaan de wyze van belegeringe, de manier van bombarderen, of bressen te maken, dog voor den Europeeschen vyand zoude ze niet bestendig zyn, wanneer hy met een grote magt quam afzakken, te meer om dat het Guarnizoen te klein is naar de uitgebreidheit der vestinge, als bestaande uit niet meer dan drie hondert man.

De

De Stad is redelyk groot in haar omtrek, zo dat men een half uur zoude werk hebben om haare wallen te omwandelen, maar vol pleinen en onbebouwde plaatzen, voornamentlyk aan den kant der ſtads wallen, de ſtraten zyn tamelyk regelmatig, maar de huizen ouderwets, naar de wyze der Portugezen gebouwt, yder vertrek heeft een byzonder dak; de wooningen zyn boven, zo dat men eenige trappen moet opklimmen als men op de zaal 't eerſte vertrek der huizen wil komen, onder nevens den grond zyn ledige ruimten, waar in naar alle waarſchynlykheit de Portugezen by ouds hun ſlaven gehuisveſt, of ook wel pakgoederen geborgen hebben. De meeste vertrekken in de gemeene huizen zyn met koemeſt beſmeerd volgens de gewoonte der Indianen, 't welk dient in plaats van een vloer, en weekelyks wort hernieuwt; zy geven hier voor dat zodanige vloeren veel gezonder zyn dan die van ſteen, ten minſten is het waar, dat ze in den regentyd zo veel vogtigheit niet aanbrengen als de ſtenen vloeren. De Stad wort bewoont van Chriſtenen, want Heidenen meugen hier hun verblyf niet hebben, om dat hun eigen wetten zulks niet toeſtaan, dog alle deeze Chriſtenen zyn niet van eenerleie ſoort, want inlandſche Chriſtenen, Toepaſen en Eu-

ropeërs hebben hier hun verblyf, onder deeze laaste welke 't voornaamste gedeelte der inwoonders uitmaken, moet men ook de Mysticen tellen, die uit Europeesche vaders en Inlandsche moeders zyn voortgekomen, welke ook meest in dienst van de E. Kompagny worden aangenomen, dog zelden verder komen dan tot de bediening of waardigheit van Boekhouder.

Voorts is te Couchim een welgelegen Reede, alwaar jaarlyks veele Scheepen ankeren van allerlei Gewesten en Natien, want om dat Mallabaar als in 't midden van Indie gelegen is, zo komen ze hier om zich te ververschen, water, brandhout en voorraad optekoopen, 't welke hier overvloedig en goed is, waar na ze hun reis vervorderen, dus komen hier doorgaans aanleggen de Scheepen die van Batavia naar Moccha zullen gaan, ook die van Persien en Suratte naar Batavia te rug keren, als ook de Engelsche, Franse enz., die uit Europa komen, of van Bengale en Cormandel naar Persien, Suratte en Moccha heen en weder vaaren, of naar Europa te rug keren, zelfs ook de Moorse Scheepen. 't Is wel waar dat binnen de Rivier niet als kleine Scheepen kunnen komen, van wegen de banken die niet meer als 11 of 12 voet water hebben, en dat ook in den regentyd de groote Scheepen niet

op

op de Reede kunnen blyven, maar omtrent vier myl van Couchim is een baai, Modder-baai genoemt, alwaar men de Scheepen in 't slyk zet, daar ze veilig leggen.

Nevens Couchim zal ik plaatzen de Mallabaarsche hooft-stad; onder de Heidenen genaamt Calicout, beroemd in de Reisbeschryvingen der Portugezen, en door de regeringe van den Samoryn. Deze Stad wort by de inlanders Karrekoure genoemt, dat een hoenderhok betekent; zy geven tot reden van deeze benaminge, om dat de Samoryn van Vorst Cheram Peroumaal aldaar geen meer land heeft verkregen tot zyn bezittinge en eigendom, dan een haan zittende op zyn hoenderhok, bekraien kan. Niemand verbeelde zich egter dat dit een Stad is, welke eenigermaten met onze Europeesche kan vergeleken worden, of voldoen zou aan de snoevinge der oude Portugeesche Reis-boeken, want ze is met geen wal of vestinge omringd, maar langs den strand zeer onregelmatig opgetimmert, alleen op de Bazaar of merk-plaats vind men eenige ordre in de schikking der huizen. 't Is wel waar dat de meeste huizen van steen zyn, maar met gedroogde bladen van klapper-bomen gedekt, zo vuil en van zulk een elendige stichting, dat het nergens naar gelykt.

 In

In deeze Stad woont allerlei ſoort van menſchen, om dat het een vrye haven is, onder de Europeers hebben de Engelſchen en Franſen aldaar hunne loſies, van welke de eerſte meeſt in achting zyn. De Moren zyn daar ook zeer magtig, en maaken 't voornaamſte getal der inwoonders uit, zy zyn ganſch geen goede vrinden van de Engelſchen, en by aldien ze den toorn van den Samoryn niet vreesden, buiten twyfel zouden ze hen in korten doen verhuizen, ook gaat de Engelſche Regent, Meeſter Adams, wanneer hy aldaar is, nooit als welgewapent langs de ſtraten, 't welk genoegzaam toont, dat hy de woede der inwoonders vreeſt. Ook laten de Engelſchen niet na, ſteunende op de vrindſchap van den Samoryn, onder de hand de Mooren allerlei quaad toe te voegen, want zy weeten by gelegentheit zeekere rovers 7 of 8 mylen van Calicout te waarſchouwen, als de Moorſche almandien (of kleindere vaartuigen, met welke zy langs deeze kuſt varen en handel dryven) met koopmanſchappen zullen uitlopen, die dan de gelegentheit waarnemende, veeltyds dezelve betrappen en rooven.

Men moet bekennen dat Calicout een goede koopſtad is, maar zy begint tegenwoordig zeer te vervallen, egter komen

'er

'er nog veele Scheepen, zo wel van de Engelſchen, Franſchen als Moren, die daar hun handel dryven, om dat het een vrye handel-plaats is, mits dat men aan den Samoryn 5 ten hondert van de inkomende goederen betale, waar toe hy zyn bediendens heeft om dezelve intevorderen, en om dat de Engelſchen daar den meesten handel dreven, wierden ze ook meeſt door den Samoryn bevoorregt, aan welke zy ook meeſttyds geld uitſchieten als hy 't van noden heeft. Het hooft der Engelſchen daar ter plaatze wort genaamt Mr. Adam, die van een kind aldaar opgetogen en groot geworden is, waar door hy van jongs by de Mallabaren verkerende, hun taal magtig wierde, en groot vertrouwen by hen verkreeg, 't welk hem zo veel bevoordeelde, dat hy tot Opperhooft of Gouverneur aldaar verkoren wierde van de Engelſchen, deze een vyand van de E. Kompagny zynde, heeft den Samoryn zeer aangehitſt tot den laaſten oorlog, lenende zelfs om dien te kunnen uitvoeren, 100 duizend Ryksdaalders aan den gemelden Vorſt, zo als die daar na zelve beleden heeft; en wat behoeft men aan het gezegde te twyfelen, daar hy zelve aan den Vorſt Engelſche konſtapels bygezet heeft, om 't Fort Paponette tegens onze wapenen te verdedigen, ja zo dra als Sit-

tua overrompelt was van den Samoryn, en de onze zeer ongelukkig van daar gedreven wierden, zo bouden de Engelsche daar aanstonds een logie, om voor zich den Peper handel te vestigen, dog by het herwinnen van dit Fort, is die logie ook wederom onder voet geworpen, waar uit genoegzaam blykt dat de Hollanders van de Engelschen weinig goeds te waggen hebben, en dat ze niet zullen nalaten dezelve in stilligheit een part te speelen wanneer het in hun vermogen is; want zy kunnen niet als met nydige oogen aanzien, de groote magt welke onze Kompagny in Indien heeft, en het vertrouwen dat ze by alle Natien onder welke zy handelt bezit; maar zy behoorden hun eige handelingen wat nader te onderzoeken, om te zien of hun wangedrag niet de oorzaak is van het mistrouwen en de wanagtinge, waar in zy zyn.

Ik zal hier van nu maar een staaltje by brengen, op Calicout zelve gebeurt. In het jaar 1720. droeg zich een merkelyk geval voor, klaar aanwyzende de baldadigheit der Engelschen: De twede perzoon van het Engelsche Bewint, begaf zig op zekeren dag met zyn koets op het veld, om zich te vermaken, nu was aldaar de groote Landvergaderinge der Mallabaren zamen gekomen, om onder

den blooten Hemel volgens gewoonte, te ſpreeken en raad te plegen over hunne zaken. De Engelsman om zyn buitenſporigheit te tonen, wilde geenzins voor deze Vergaderinge wyken en een omweg met zyn koets maken, dog jaagt daar mee door deze Vergadering heene, wat die menſchen ook ſmeeken mogten op dat zulks niet geſchieden zoude, als niet oorbaar zynde; en bragt daar mede die ganſche byeenkomſt in de uiterſte verwerringe. Als deze vergaderinge nu des anderen daags op dezelve plaats was neergezegen, zo onderneemt deze Engelsman met enige Dames in de koets zittende, om zyn helden-moedt te tonen, wederom door dezelve zyn koets te dryven, maar de Vergaderinge door zulk een euveldaad verbittert, ſlaat de handen aan 't geweer en kapt de koets aan ſtukken, waar op die held met zyne Amazonen verwondt, en vlugtende naar huis moeſte keren. Dog alhoewel deze onverlaat zyn regte loon had, zo ſchreeuwde egter Mr. Adams deze daad als onmenſchelyk en wreed uit, verliet Calicout en dreigde de Bazaar in brand te zullen ſteken, en al de goederen te vernielen. De Samoryn welke veel voordeel van den Engelſchen handel heeft, bevredigde hem nogtans weer, en nodigde hem weder te keren op Calicout, zo
 als

als hy gedaan heeft, maar dewyl het misnoegen der inwoonders nog duurt, zo betrouwt hy zich daar weinig, en verblyft nu meeſt op Telichery.

Hier mede zal ik voor ditmaal myn Brief ſluiten, terwyl ik hope dat Gy my gedurig met Uwen Vaderlyken zegen zult overſtorten, en God bidde dat Hy alle onze Broeders en Zuſters tot Uw vermaak, en tot ſteunſels Uwes ouderdoms wil werkzaam maken; ondertuſſchen zal ik my noemen met kinderlyke onderwerpinge,

Beminde VADER &c.

5de BRIEF.

Waarde en zeer Beminde MOEDER.

HOewel het wat te gering ſchynt, en de eerbiedt dien ik U toedrage, my byna verhindert, aan Uw Ed. in 't byzonder en enigzins omſtandig te ſchryven van de kleding, levenswyze enz., der Vrouwen hier te lande, dewyl Gy het even-

wel

wel zo begeert, zal ik dezen brief beſteden om Uwe nieuwsgierigheit in dit ſlag van zaken te voldoen.

De menſchen zyn hier van een ganſch andere koleur als by U, want de inlanders zyn, of zwart, of bruin, of van een ligtgetaande koleur, de Europeërs zelve verliezen hier hun ſchoonheit en worden bleek, gy ziet hier niet op de wangen dat ſchoone purper, dat gelyk een dauw het aangezicht beſproeit, want de fyne adertjes van de boven-huid, die gevult met bloed, die koleur van rozen geven, zyn hier door de hitte der zonne ſtralen toegeſchroeit. Egter laten de Indiſche vrouwen niet na, om door een geleendt ſieraadt van koſtelyke klederen, dit gebrek te vervullen. Daar is geen vrouw van enig vermogen alhier, die niet 20 of 30 cabaien of nagtrokken heeft, waar in de dagelykſche klederen beſtaan, gemaakt van Sits en andere koſtelyke ſtoffen, het zoude voor haar een ſchande zyn, dat ze twe of drie dagen agter een, een kledinge droegen. Hare halzen zyn verſiert met Karkanten vol Diamanten, hare ooren met Pendanten, en hare vingers met Ringen van dezelve edele geſteenten, Paarlen is onder haar ook een gemene dragt, maar goude kettingen die van ſlegte Ambagtsluiden en Soldate vrouwen of kinderen. Gy zult miſſchien

ſchien zeggen dat dit een ſchrikkelyke o-verdaad is, en waar toe al die klederen dienen, maar wat zoud Gy zeggen indien ze U verweten, dat veele Hollandſche en Vrieſche vrouwen hare kaſſen met linnen vulden, dat zy nimmer gebruiken, maar als met een bygelovigheit opſluiten, ziende by na nooit het dagligt, als wanneer het om zyne geeligheit, zonder gebruikt te zyn, moet gewaſſen worden.

Hier op Couchim gaan de vrouwen wel meeſt te voet, maar op Batavia laten zich de gemene veeltyds door haar ſlaven in draagſtoelen torſchen, en de meeſte vermogende in Karoſſen omvoeren, die aldaar in groote menigte zyn, tot zo verre dat myn kleermaker zelve in een kales reed; wanneer de Juffrouwen een wandelinge doen, 't geen meeſt in de maneſchyn geſchied, zyn ze meeſt verzelt met een ſtoet van ſlaven en ſlavinnen, en wanneer drie of vier Juffers elkander in 't wandelen gezelſchap houden, hebben ze ten minſte 40 of 50 ſlaven agter zich, zo jongens als meiden. Indiën is buiten twyfel een lui-lekker land voor de vrouwen, zo dra een dienſtmaagd uit het Vaderland op Batavia koomt is het een Juffrouw, trouwt aan een man die enig geld heeft, en is aanſtonds omringd met enige ſlaven en ſla-

vinnen,

vinnen, die op haare bevelen lopen en draven; zelfs de vrouwtjes die van de Diacony en anders onderhouden worden, zouden zich schamen zonder slaaf of slavinne uit te gaan. Alle personen van enig aanzien dragen een quiperzol boven hun hooft, om de hette der zonnestralen af te keren, en de vrouwen zouden zich schamen uit te gaan, indien een slaaf dezelve niet nadroeg of haar boven het hooft hielde. De gemene snoepery, zo wel van mannen als vrouwen, is Betel eeten, maar als de vrouwtjes elkander bezoek geven, dan moet 'er een groote zilvere betelschotel voor den dag gehaalt worden, met zilvere dozen en koppen, waar in de Betel bladen met Areek en Kalk gelegt worden; ook voegen ze 'er menigmaal Kardemom, Katsjou, Gutte, Gambe en andere snuisterien by, om dezelve een geur in 't eten te geven. Voorts moet by luiden van enigen rang, al het servys van zilver zyn, ook zouden de mans zich schamen, dat ze de wynglazen zouden zetten op andere als zilvere schotels, welke dan met Wyn gevult, en door een slaaf ordentelyk aan 't gezelschap omgebragt worden. Misschien zoude U zulk een pragt en zwier mishagen, maar de gewoonte is de twede natuur, en het bezit en gebruik van zodanige dingen, maakt de ondeugt niet, maar het

het misbruik, en als een dwaas 'er zich op verhovaardigt; voor my, schoon ik dit alles hebbe, ik maak 'er geen meer werks van dan of ik 't niet hadde.

De Inlandsche of Europische vrouwen, gaan alle als Hollandse Mevrouwen gekleed, maar de Mysticen of halfblanke, hebben een geheel andere dragt, zy dragen op haar blote boven-lyf een borstrok, maar zonder mouwen voor uitgesneden, daar over hebben ze een baaitje van fyn lynwaad, welk tot aan de lenden hangt, zynde om het lyf ruim, en aan de armen nauw, gelyk de mouwen van een borstrok, dog zonder knoopjes; om het beneden-lyf strengelen ze kleedjes verscheidene reizen om, en een sits is juist genoeg voor zulk een kleedje, welk in zyn breete om 't beneden-lyf gewonden en digt zaamen getrokken wort, en voor met spelden vastgemaakt, by na op de hoogte van den navel. Voorts dragen ze koussen en muilen; op de ene schouder hangen ze een kleedje in 't lang zamen gevouwen, ruim de breette van een handpalm, hangende halfwegen den rug af, en ook zo ver van voren, zy noemen deze kleedjes *tokes*, ook zyn die van zeer fyne stoffe gemaakt, en veeltyds met goude kant gesiert; met het hooft gaan ze ongedekt zonder enig hulsel, maar de tuit van haar

hair

hair die niet gevlogten, maar ſtyf in een gewrongen is, wort verſiert met goude hair-naalden, veeltyds bezet met edele ſtenen, ook dragen ze oorſieſtels en Ringen als onze vrouwen.

Dog ik moet hier ook iets byvoegen van de opvoedinge der kinderen, die in vele uiterlykheden ook met de Vaderlandſche verſchilt, want het is in Indien geen manier dat men de kinderen zo zwagtelt als in 't Vaderland, en de ganſche bakermat is op deze plaatzen van geen nut, want de jonge kinderen worden maar los in doeken geleid en gedekt. Men moet deze gewoonte ook pryzen, niet alleen om dat het hier heet is, en de kinderen het dus gezwagtelt niet zouden kunnen harden, maar ook om dat zulks heilzaam is, want in Indien vind men zeer weinig verminkte menſchen, daar in Europa zo veel zyn, waar van de reden ſchynt te wezen dat door 't zwagtelen menigmaal onvoorzichtig de tedere leedjes der kinderen verrekt worden, ten minſten is het waar dat de leden door 't zwagtelen zeer ſtyf worden, om dat het lighaam zich niet bewegen kan in enige maanden, waar door 't gebeurt, dat als de leden naderhand eens verſtuiken dezelve niet wederom in hun plaats kunnen geraken, daar de ledematen der kinderen alhier zeer los zyn, en als ze eens verwrik-

ken

ken van zelfs weder in hun plaats glyden. Ook weten de kinderen hier zeer weinig van ſtuipjes of termynen, daar in ons land meeſt alle kinderen dezelve min of meer krygen, ik wil wel geloven dat de lugt daar veel toe doet, maar zoudt Gy niet kunnen begrypen dat de tedere kindertjes als ze veeltyds een uur of tien in hunne vuiligheit leggen, daar door elendig worden gepynigt en aangedaan, 't geen hun gekerm en tranen genoegzaam tonen.

Zy waſſchen hier niet alleen de kinderen veelmalen, maar ook zich zelven, niet alleen om daar door de hette te verkoelen, maar om zich te zuiveren van 't zweet en andere vuiligheden des ligchaams. En zy beſpotten onze Hollandſche en Vrieſche vrouwen, om dat ze op haar huizen zo zindlyk en net, maar op haar ligchaam zo vuil en ſlordig zyn, haar zeggen heeft ſchyn van waarheid in den Zomer, maar indien zy de koude des Winters eens gevoelden, ik gelove dat ze dan 't waſſchen wel uit hare gedagten zouden zetten, en in elkander kruipen als palingen.

Ik zal eindelyk ſpreken van hare Bruiloften en Huwlyken. Op Batavia geſchiedt 't zelve met zo veel zwier, grootsheit en onkoſten dat men 't Princelyk noemen mag, de onkoſten die aan wagens geſiert met linten, Thronen, aan Bruilofts-feeſten en

andere

andere pragtige toebereidselen gebruikt worden, zyn zo onmatig dat veel zich daar mede in den grond helpen, want het is maar een slegt bruiloftje, daar 800 ryxdalers aan besteed worden, buiten de klederen en optoisels. Hier geschiedt het veel kostelozer, zo nogtans dat een bruiloft van een gering persoon veel statelyker is, dan by ons van aanzienlyke luiden; als 't Jonge paar onder-trouw zal doen, dan moeten twepaar getuigen hen verzellen, die zeer statelyk paar en paar agter den Bruidegom en Bruid gaan, daar moeten ook verzogt worden een kroon-meisje en kroon-jonker, welke de bruid de Kroon opzetten zullen, een strooi-jonker en strooi-meisje, welke 't Jonge paar zullen bestrooien, op den dag der onder-trouw wort een treffelyk gastmaal met muzyk gegeven, de twe Zondagen na de onder-trouw moeten de genoemde personen de Bruid en Bruidegom bezoeken; daar wort ook een Kroon opgehangen voor de deur des Bruidegoms, of daar hy zyn bediening waarneemt, in het huis van de Bruidt wort een Throon opgeregt, in welken een Kroon hangt en daar ze op moeten zitten als zy getrouwt zyn; 's avonds voor 't trouwen wort de Kroon des Bruidegons, op twe degens door zekere personen gedragen langs de straat, voor welke een ander

 gaat

gaat met een bloten degen, de muzikanten verzellen dezelve, en veele jongens dragen flambouwen. Wanneer ze nu de Stad genoegzaam hebben omgezwierd, brengen ze de Kroon aan 't huis van de Bruid, alwaar dezelve 's anderen daags in de deur gehangen wort: des Zondags nademiddags gaan de Bruid en Bruidegom, verzelt met haar ſpeelnootjes naar de Kerk, en als het trouwen gedaan is, ſtaan twe Soldaten, welke by de Kerk met andere de wagt hebben, om hun ſnaphanen te preſenteren aan de deur, geſiert met bloemen, waar voor ze enig geſchenk bekomen, en buiten de Kerk ſtaat de kroon-jonker en 't kroon-meisje, welk als dan een klein Kroontje neemt, en op het hoofd der Bruidt zet met een hairnaald welke in de de tuit vaſtgehecht wort; onderwegen komen 't ſtrooi-meisjes en de ſtrooi-jonker en nemen uit korfjes ſtrooiſel, lovers en knipſel van geſchildert papier gemaakt, en werpen het op den Bruidegom en Bruid, welke daarop in huis treden, en de Bruid met haar twe ſpeelmeisjes aan elke zyde, gaan op den Throon zitten, alwaar ze dan de gelukwenſchinge van al de komende gaſten ontvangen. Voorts wort de ganſche nagt met muzyk-dansſen, en gaſtmaal houden doorgebragt, en als het Bruids-dansje, waar in alle gaſten

teſſens

teſſens danſen, geëindigt is, wort de Bruid naar haar ledikant gebragt fraitjes opgetooit, waar na de gaſten vertrekken.

Voorts moet ik hier by voegen dat de meisjes zeer vroeg trouwen, want zy zitten hier veeltyds al met een kind op ſchoot, als zy in 't Vaderland, nog lopen ſpeelen, met het dertiende jaar worden ze huwbaar geoordeelt, en dan beginnen de vryers al naar haar om te zien. 't Is ook waar, dat de meisjes hier veel eer ryp worden dan in ons land, want zy zyn doorgaans met de dertien jaren volkomen vrysters, ook vervallen ze veel eer dan in Europa, want 30 jaren oud zynde, is het meeſte kinder krygen al gedaan. dat zulks op de 40 jaar geſchied, is zeldzaam.

Zie daar, waarde Moeder, een beſchryvinge onzer vrouwen in Indien; ik verhope dat God U die agt kinderen onder Uw herte gedragen hebt, zal ſterken in Uw aanwaſſende jaren, gelyk ik kan verzekeren dat myn gemoed altyd met een waare liefde tot U vervult is, zo dat ik met veel tederheit my noeme,

Waarde MOEDER enz.

6de BRIEF.

MYN HEER.

ONdernemende tegenwoordig over de Indise zaken U te onderhouden, die volgens Uwe lastige en gevaarlyke zo wel als aanzienelyke Bediening U met krygszaken voornamelyk bemoeit, past het wel, dat ik de oorlogs bazuin opheffe, U den laasten Mallabaarschen kryg vermelde, en daar benevens de Fortressen gelegen op Mallabaar aanwyze, om dus een klaarder begryp van alles te hebben.

Aan het Zuiden van de Stad Couchim is gelegen de Fortres van Coilang, gewrongen door 's Kompagnys wapenen uit de magt der Portugezen, omtrent 30 mylen van Couchim gelegen, wel eer was dezelve een Stad, maar nu een gemeen Fortresje, en dewyl 't Zeewater door zyn gewelt voor een groot gedeelte hare muuren besluit, en op zommige plaatzen zelf ondergraaft, zo is nu besloten dat men aan dien kant de Fortres zal intrekken en kleinder maken, waar door enige der inwoonderen zullen genoodzaakt zyn hun huizen af te breeken, en naar buiten te ver-

verhuizen. Dit Fort is nuttig om het geweld van de Vorsten Trevancour en Signati, op wier grond 't zelve gelegen is te stutten, neffens den aanval de vreemdelingen, als Engelschen die niet verre van daar ook een Fort hebben, Ansjenge genaamt. Ook gebiedt dit Fort over de Coilangze baai, tollen invorderende van den inlandsche handelaars, en passen verlenende aan dezelve. Aan den landkant heeft dit Fort weinig eigen grond, behalven de vlakte, en aan den Zeekant is de grensscheiding door zekere poort van vier stenen pylaren bepaalt. Onder dit kantoor behoren zekere posten, als Tengepatnam aan 't Zuiden gelegen digt by kaap Comeryn, dienende meest tot het bestellen der brieven, en tot het kappen van molen- en andere steenen, die ten dienste van de Kompagny hier gebruikt worden. Ook wort hier omtrent veel lynwaad geweven, maar die handel behoort aan Tutecoryn.

Ten Noorden van Coilang zyn wel enige posten, als groot en klein Aiwike, alwaar zich de Rivieren in de Zee uitstorten, weshalven de E. Kompagny daar Corporaals geplaatst heeft met enige zwarte Soldaten, om de Peper-sluikery te beletten, en niet toe te staan dat die Zeewaarts vervoert worde.

Dog in 't byzonder is aanmerkelyk de losie van Calicoilang, de oudste en eerste welke de E. Kompagny op Mallabaar heeft gehadt, dewyl de Koning van 't Ryk Calicoilang de Kompagny eerst ontvangen heeft, niet willende egter toestaan dat men daar een Fort bouwen zoude; hier wort doorgaans 400000 pond Peper jaarlyks ingekogt.

Porca is een twede losie, maar nader aan Couchim gelegen, deze draagt ook den naam van 't Ryk daar ze in gelegen is, 't welke zeer vrugtbaar van Ryst is, wegens de veelvuldige lage landen; de E. Kompagny ontvangt daar ook Jaarlyks een gelyk gewigt Peper, als op Calicoilang.

Dog aan 't Noorden van de Stad Couchim zyn wel drie Forten van de Maatschappy, om dat de vyanden aan dien kant gevaarlyker en magtiger zyn.

Cranganoor is omtrent vyf mylen van Couchim, gelegen aan het Noorden op den hoek van een Rivier, welke van deszelfs name benoemt wort, wel eer was 't een voorname Stad als de Portugeesche reisbeschryvingen ons aantonen, maar nu een kleine Fortres, redelyk wel gesterkt, eertyds diende zy om de magt van den Samoryn in te teugelen, en was een voormuur tegens zyn geweld, maar na

dat

dat deze Vorst daar van daan geweken is, en 's Kompagnys wapenen van tyd tot tyd hunne magt verder hebben uitbreid, inzonderheit in den laatsten oorlog, zo heeft dit Fort ten dien opzigte weinig nuts meer, dog strekt egter nog tot een uitkyk tegens den Coning van Cranganoor, welke nogtans een zeer onmagtig Prinsje is, en in 't byzonder tegen dien van Porca, aan den overkant der Rivier zyn gebied hebbende, met een dienstig om den sluikhandel te beletten, en 't vervoeren van verboden waren, en om enige tollen voor de E. Kompagny in te vorderen.

Onder 't zelve behoort de post van Paliporte, welke gelegen is aan de mond van de Cranganoorse Rivier, daar die in de Zee stort ruim een uur van Cranganoor, deze post heeft haar naam van een zware kat, wel eer met militie bezet, maar nu verlaten om dat men daar geen vyand te vrezen heeft, de post van een Corporaal en enige zwarte Soldaten bewoont, dient om te beletten dat men geen Peper uit het land over zee vervoere.

Siltua is een Fortres ruim twaalf uur van Couchim, dienende eensdeels tot het vestigen van den handel, en anderdeels tot een voormuur tegens den Samoryn, welkers landen daar aan grenzen, het is gelegen aan den mond van de Rivier, en

tegenwoordig de beste Vesting op Mallabaar, dog om dat het opbouwen der zelver voor 7 of 8 jaar zulk een zwaren oorlog van eenige jaren gekost heeft, zal het wel de pyne waard zyn, om den zelven hier te verhalen.

De E. Kompagny een besluit gemaakt hebbende tot het opbouwen van een nieuwe Fortres, gaf bevel aan den Commandeur van Mallabaar B. Ketel, om het opbouwen van deze sterkte zo haast het mogelyk was te voltrekken, het welke egter den Samoryn gansch onaangenaam was, genoegzaam bezeffende dat dezelve tot een teugel zoude dienen, om hem aan dien kant zyn magt te benemen; weshalven hy alle middelen inspande om dit werk te beletten, en wanneer hy zulks door omkopinge niet konde volbrengen, trachtte hy het door geweld te volvoeren. De Fortres was nu zo ver gebragt dat ze op een punt na volbouwt was, en derhalven zag hy genoegzaam dat het tyd was om zyn aanslag in 't werk te stellen; het geen deze onderneminge hielp, was dat hy zekere kondschap ontfing, hoe de bezetting uit 48 man bestaande, buiten die half voltrokken vestinge gewoon was haar verblyf te houden, en aldaar niets verzorgt hadde, dat tot beschserminge vereist wierd; waar in men de aldergrootste onvoorzichtigheit

van

van den Commandeur bespeurde, welke genoegzaam door voorboden van dien aanslag gehoort hadde, en diensvolgens de manschap behoorde vermeerdert, en ook de Fortres aan bequame plaatzen met geschut voorzien te hebben, en 't volk belast daar in te verblyven, en goede wagt te houden. De Samoryn de gelegentheit waarnemende, doet 's nagts heimelyk met vaartuigen 600 man over de Rivier trekken, welke van meerder stonden gevolgt te worden, deze verrichtten dit met zo veel stilligheit, dat ze op den 22 Jan. 1715., omtrent te vier uuren in den morgenstond zonder ontdekt te worden, 't volk dat voor de Pagger in hunne hutten in slaap gedompelt leide, overvielen, welke met verbaastheit de vlugt namen, en dus den Samoryn zonder slag of stoot in de bezittinge van de Fortres stelden; na by dit Fort was een Pagger van de E. Kompagny (gemaakt van klapper-bomen, tusschen welke men aarde en puin werpt en dus borstweringen maakt; alwaar vele der vlugtende na toe liepen, en dit ongeluk bootschapten; de Vaandrig Hoek, hooft van die plaats, hoorde dit met verbaastheit, maar terwyl hy een zeer zwak guarnizoen hadde, en 's vyands magt steeds aangroeide, zo was hy niet in staat zulks te beletten, of den vyand uittedryven,
 en

en egter moeste hy kort daar na, als men hem enige weken te voren Lieutenant gemaakt hadde zyn leven verliezen, door 't vonnis van den Raad van Justitie op Couchim, wordende geharkebuzeert, God weet met wat recht. Als de tydinge van deze overrompeling op Couchim quam, veroorzaakte het een algemene verslagentheit onder de Hollanders, en trotsheit onder de Inlanders, die nu meenden dat onze zaken al verloren waren; de Heer Commandeur Ketel besluit met 3 kompagnyen uit de Stad te trekken, welke 't grootste gedeelte van 't guarnizoen maakten, terwyl Matrozen, Handwerkslieden en Pennisten, gelast wierden om de Couchimse muuren te bewaaken. Hy rukt dan schielyk voort, by zich hebbende 3 stukken kanon, en 2 mortieren, en spoedt zich in aller yl naar Siltua, de Veldheer van den Samoryn Mangatatja, stelde zich met de zyne in den weg om zulks te beletten, maar als zy de kragt van ons kanon en musketery gevoelden, stelden ze het op een lopen, veele worden neergehakt, andere verdronken in de Rivier, en veele redden zich in de Fortres van Siltua, alwaar deze nederlaag een grote ontzetting veroorzaakte, men twyfelt niet dat by aldien de Heer Commandeur aanstonds daar op, de Fortres hadde aangetast,

getast, de vyand ze uit schrik zoude verlaten hebben, maar in plaats van dat, zo begeeft hy zich met zyn benden in de naby gelegen Pagger van de onze, en gaf dus den vyand tyd, welke tot nog toe aan alles gebrek hadde, om zich door behulp der Engelschen op Calicout, van alles te voorzien, en de poorten welke nog met geen deuren voorzien waren, toe te stoppen, zich daar in wyzer als de onze toonende, welke te voren met open poorten buiten dezelve hun verblyf hielden. Eindelyk besluit de Commandeur den 1 Febr. dezelve met geweld aan te tasten, en ylings te beklimmen; maar o dwaasheit, als men voor de muuren was, bevond men stormladders te hebben vergeten, en men moest onverrigter zaken met verlies van 80 koppen aftrekken. Ondertusschen nam de Samoryn de goede gelegentheit by de hairen, en boude tusschen Siltua en Cranganoor een Pagger, genaamt Paponetti, versterkt met drie affnydingen, en gevult met een goede menigte van krygsluiden, waar onder zich ook weggelopen Portugezen, ja zelfs Engelsche konstapels bevonden. In 't laaste van 't jaar 1715. quamen van Batavia, drie Kapiteins met een nieuwe versterking van Soldaten, welke onder 't beleid van den zelfden Commandeur optrokken, om die Pagger te overweldigen op den 11 Jan. 1716.,

1716., maar eensdeels door 't misverſtand van de Officieren, anderdeels door de lafhartigheit van den Kapitein Pluis, welke als twede in 't krygsbeſtier van Batavia geſtelt was, en op 't geluidt van 't kanon trilde, viel deze tocht ongelukkig uit; want als de onze van den enen kant de Pagger naderden, en de belegeraars door 't getal onzer ſoldaten verſchrikt, aan den anderen kant uit de Pagger vluchtten, zo meenden de onze dat ze van dien kant uitvielen, om hen van agteren op 't lyf te vallen, waar door zodanig een verwerring onder de belegeraars ontſtond, dat zy zonder ordre ook de vlugt kozen, vlugtende dus de ene voor den ander; de vyanden zulk een onverwagte veranderinge ziende, grepen moed en trokken wederom binnen de verlatene Fortres; en men twyfelt niet dat by aldien ze hun voordeel hadden weten te gebruiken, zy de onze zouden hebben kunnen verſlaan, door 't afſnyden van de pas, en 't leggen van hinderlagen, terwyl 't daar alles boſſchaſie is, zonder gebaanden weg of pad.

Deze vrugteloze krygstocht maakte een algemene verſlagentheit, welke vermeerdert wierde door gerugten, meeſt door de vreze verzonnen, als of de verbondene Vorſten ook van de onze wilden afvallen, en in 't byzonder de Koning van Paroe, welke

welke men zeide dat 't Fortres van Cranganoor wilde overrompelen, hier op besluit de Commandeur de Pagger der onze op Siltua te verlaten op dat ze niet zouden afgesneden worden, en met dat guarnizoen dat van Cranganoor zouden kunnen versterkt worden.

In dezen stand bleven de zaken tot het laatste van het jaar 1716., wanneer tot Admiraal en Veldheer van Batavia gezonden wierde, de Wel Ed. Heer Willem Bakker Jacobz; welke in zyn jonkheit als onder-Lieutenant ter Zee gedient, en geen anderen krygstogt bygewoont hadde, neffens hem wierde gestelt de Majoor Hans Frederyk Berkman, genoegzaam in de Mallabaarsche krygskunde ervaren, als die te voren hier lange jaren geweest was; daar by quam mede tot Commandeur de Heer Johannes Hertenberg, om 't Bewint van 't Commandement en bestiering van den koophandel van den Heer Ketel over te nemen. Zy hadden by zich een braven hoop Soldaten, zo Europianen als Javanen, Boekanezen en Baliers, by welke zich voegden de troepen van den Koning van Couchim, zulks ze een goed heirleger konden uitmaken; den eersten aanslag wierde gemaakt om de sterkte Paponette in te nemen; als zy by de Rivier gekomen waren aan de aanleg-plaats Caro genaamt, ruim een quartiers
uur

uur van des vyands Pagger, liet de Veldheer door 't afschieten van 3 stukken, zyn komste bekend maken, 't welke de vyanden uit hun Fort met drie schoten beantwoordden, om te tonen dat ze moedt genoeg hadden, om den Veldheer met de zyne intewagten, welke met zyn leger ook in 't begin van den morgenstond optrok, men besluit de Paggar aan drie kanten aan te tasten, dat met zulk een goed gevolg wierde verrigt, dat de vyanden voor tien uur 's morgens de Vrede-vaan opstaken, daar egter geen agt opgeslagen wierde, of door de dronkenschap der meeste hoogste Officiers behalven den Majoor, of om enige andere oorzaken; als nu de onze zich verder van de twe voorste affnydingen meester gemaakt hadden, en de vyanden zagen dat men op geen Vrede-vaan aanmerking nam, haalden ze die weder binnen, en weken in de derde affnydinge, die zeer vast en nu opgepropt met menschen was, alwaar zy zich recht manlyk verdedigden, met groot verlies van de onze, tot dat ze eindelyk weder een Vrede-vaan opstaken, daar men toen beter agt op sloeg, en 't verdrag wierde gemaakt, op voorwaarde dat ze alle met behouden geweer zouden uittrekken, 't welke omtrent 4 uur nademiddaags geschiede. Ondertusschen droeg zich een elendig ongeval toe, veroorzaakt

als

als men zegt door de Eropeërs welke in 't Fort waren, deze staken 't kruid-huis in brand, om niet in de handen der onze te vervallen, terwyl 't volk van den Samoryn bezig was om uit de Pagger te trekken, waar van veele verbrandden, en de andere menigte welke door onze gelederen heen uit de poorten trok, drong zo geweldig aan, dat enige van onze Soldaten uit hun gelederen gestoten wierden, en op de aarde vielen, welke daar door vergramt op dezen heidenschen hoop, met de kolven hunner snaphanen klopten, en als deze rampzalige zich daar op te weer begonden te stellen, zo quam 'er eene algemeene verwoedheit onder onze Soldaten, welke een zeer groote menigte neerhieuwen, zo dat 'er op dezen dag zo binnen als buiten de Pagger wel drie duizend der vyanden om hals geraakt zyn, volgens de grote rekeninge, andere zeggen 1000, waar na het Fort afgebroken en te enemaal onder den voet gehaalt is, blyvende de doodbeenderen der vyanden nog enige jaren daar na, tekenen van die nederlaag, in 't omgelegen veld.

Deze gelukkige uitslag maakte een groten schrik onder de Heidensche Indianen, en om daar van een goed gebruik te maken wierden enige schepen gezonden, om ter Zee naar Siltua over te steken, en 't zelve aantetasten, daar komende vernam men

men geen vyand, dog terwyl de onze dagten dat zy zich misschien verborgen, om de onze te overvallen dorsten ze niet te veel naderen, dog eindelyk zeker berigt gekregen hebbende van 't verlaten des zelfs, trokken ze daar binnen zonder enig mensch daar in te vinden. Voorts nam de Veldheer verscheidene Paggers in, als van Mapouvane, Toutamburi, Avatorti, en Ourganoer in 't land van den Palietter, ook wierd een veldslag by Ourganoer, tusschen den Samoryn en de onze aangevangen, met zulk een gelukkigen uitslag dat men den vyand geheel versloeg, alwaar de Balise piekeniers een wonderlyken dienst deden, vallende verwoed op de vyanden, en zulk een schrik onder hen makende, dat ze nog voor die meer, dan voor de Europeërs trillen, als menschen die geen genade vergunnen. Indien de Veldheer zyn zegepralende wapenen toen hadde willen voortzetten, zoude hy buiten twyfel des Samoryns Hof te Panani, ja zelfs Calicout hebben kunnen meester worden, dog of redenen van eigen belang hem bewogen hebben dit niet uit te voeren, en den vrede in dit jaar zelfs niet te fluiten, 't welke hy voordelig zoude hebben kunnen doen, en diensvolgens de E. Kompagny bevryden van de kostelyke wapenrustinge des volgenden

jaars,

jaars, of enige andere, zullen wy nu niet onderzoeken. Als men voorts in den regentyd niets uitgevoert hadde, (zynde daar toe een onbequame tyd) zo wierd in 't einde van dit jaar Patricotti ingenomen, en een zeer voortreffelyke Pagode van den Poenetoar Nambedi, door de Baliers en Boekanezen berooft, hoewel de Veldheer zulks verboden hadde om zekere redenen van zyn byzonder belang. Maar de Javaansche soldaten op dien roof verlekkert, braken die bevelen en kregen een schone menigte van zilver en goudwerk, en andere kleinodien, terwyl de Europeërs hunnen last niet durvende overtreden, daar van versteken bleven. By gelegentheit dezer plunderinge, hebbe ik vele Heidensche afgods-beelden gekregen, welke uit dien Tempel genomen zyn, en nog van my ter gedagtenisse bewaart worden. Kort hier na volgde de vrede in 't laaste van 't jaar 1717., zo dat de nieuwe hulptroepen van Batavia komende vrugteloos waren.

Eindelyk zal ik hier nog by voegen, dat 36 mylen Noordwaarts in 't Ryk van Colastri gelegen is de Fortres Cananoor, welke ook aan de ene zyde door de Zee bestookt wort, en diensvolgens bezwaarlyk ingehouden zal worden; dit Fort dient niet alleen tegens 't geweld van dien

Vorst, maar zelfs der Moren, welke daar een Prins hebben Adi Radja genoemt, alhoewel deze tot nog toe goede vrinden van de E. Kompagny zyn, en met dezelve den handel dryven, leverende aan de E. Kompagny Kardamom en Kurkema.

Uit dit verhaal zult gy genoegzaam kunnen bezeffen de magt en 't vermogen van de E. Kompagny op Mallabaar; maar zy is egter de enigste niet van de Europische Natien, welke hier vaste bezittinge hebben, dewyl 't zeker is, dat de Engelschen aan 't Zuiden van Coilang een Fort hebben, genoemt Ansjenge, genoegzaam sterk, 't welke hun ook wel nodig is, als rondsom vyanden hebbende, en wordende dikmaal ingesloten en belegert. Aan 't Noorden hebben ze een Fort genoemt Telicherri, tusschen Calicout en Cananoor, in deze laaste jaren meest door dezelve gesterkt.

De arme Denen hebben ook op Mallabaar een woninge gehad Edduwa genoemt, eerder gelykende naar een rampzalige hut, dan de woninge van een bestierder des koophandels: 't Zelve legt 3 uur van Coilang aan 't Zuiden; deze Natie is daar gansch in wanagtinge geraakt, door onvermogen en geldeloosheit, zo dat de inwoonders haar in 't voorgaande jaar 1722. de huur opgezeid hebben, waar na 't Opper-

perhooft zich naar Coilang begeven heeft, om aldaar enigen tyd onder de beſcherminge van de onze te leven, en vervolgens naar Trankebar, een kantoor der zyne op Cormandel, vertrokken is.

Dus ziet UWEd. als in een korte ſchets de beſchryvinge van onze Kantoren op Mallabaar, neffens 't verhaal van den laasten Oorlog. Jk hope niet dat gy 't mispryzen zult, dat ik de omſtandigheden der zelve zonder bewimpelinge, en zonder verſchoninge van de beſtierders des oorlogs, hebbe vermelt, want my dunkt dat men de waarheit in zodanige gevallen zonder bewimpelinge moet voorſtellen, alhoewel zulks in deze Eeuwen veeltyds weinig by de Schryvers in agt genomen wort.

Ondertuſſchen wenſche ik dat by aldien ons lieve Vaderland, dat God verhoede, door verwoede vyanden weder aangegrepen wort, de grootmachtigſte Wereld-Vorſt UWEd. dan met een Helden-moet wil ontvonken, op dat de vyanden door Uw dapperheit verwonnen, hunne Banieren ſtryken meugen voor de Vlaggen van den Staat. Waar mede verblyve,

MYN HEER enz.

7de BRIEF.

MYN HEER.

HEt vermaak dat Gy altyd geſchept hebt in 't lezen der Hiſtorien, en in het onderzoeken der Aardryks-kunde, welke als een zuſter de Hiſtori-kunde vergezelſchapt, ſpoort my nu aan om U berigt te geven van zommige landen, welke ten Noorden van Mallabaar gelegen zyn, en die ook enigermaten tot Mallabaar behoren, om de loſies die de Kompagny aldaar by ouds geveſtigt heeft, onder het beſtier van den Mallabaarſchen Commandeur, welke den titel voert van Commandeur van Mallabaar, Canara en Wingurla.

Canara is een Ryk, 't welk aan Mallabaar ten Noorden grenſt, hebbende een onafhankelyk Vorſt, veel pragtiger en vermogender dan de Mallabaarſche, alhoewel de inwoonders in gevoelens van Godsdienſt meeſt met dezelve overeenkomen. De Ooſtindiſche Maatſchappy heeft ter dezer plaatze geen 't minſte regtsgebied, maar wort alleen daar gedult als een Koopman, welke aldaar veele goederen, als Speceryen, Suiker enz. verhandelt.

Dit Ryk levert veel byzondere waren,

als

als Sandel-hout, 't welke aldaar in groote menigte wort gevonden, en Ryst. Wy kunnen 't zelve noemen de korenschuur van gansch Noorder-Indie; zelfs is de E. Kompagny veeltyds genoodzaakt van daar haar voorraadt van Ryst te bezorgen, het zy voor Mallabaar of voor Ceilon. De Portugeesen zenden jaarlyks hun scheepsvloot naar deze plaatze, om de haven van Canara te bezetten, niet alleen om voor hun zelve den nodigen voorraadt van Ryst op te slaan, welke die natie op Goa en in andere Indische gewesten behoeft, maar ook om teffens te beletten dat de Arabiers, hun geslagen vyanden, geen toevoer van daar ontfangen. De Stad Canara, alwaar de Koning zyn Hof houdt, leidt enige mylen binnens lands, waar naar toe van de Zee-haven af een schoone weg loopt, beplant met bomen, welke door de inwoonders zeer zuiver moet gehouden worden, en 't is daar zo veilig, dat al ging iemant, zelfs een vreemdeling, met volle zakken geldt aldaar slapen, niemant hem enig ongemak zoude toebrengen of bestelen; want de naby gelegene inwoonders zouden niet alleen zwaarlyk gestraft worden als zulks gebeurde, maar ook aan den eigenaar dat geld moeten herstellen. En waarlyk men moet met regt de ordre, welke de Indianen tegens de dievery ge-

 stelt

ſtelt hebben, pryzen. Op Suratte zelve, een Stad gevult met zo veel duizenden van menſchen, leggen de koopmanſchappen onder opene tenten, zo veilig als of ze by ons in pakhuizen opgeſloten waren. Want de aankomende goederen der Kompagny worden geborgen in de Latten, en de afgaande in de Bandaar, 't welke maar opgeſlagen zeilen zyn, op een open plaats, daar ieder kan bykomen, zelfs des nagts; 't is wel waar dat 'er 2 man wort by gezet om te waken, maar die gaan 's nagts geruſt ſlapen.

Wingurla, gelegen enige mylen agter Goa, is by ouds ook geweeſt een loſie van de E. Kompagny, alwaar een goede handel wierde gedaan; maar men is ten laaſten gedwongen geweeſt dat kantoor te verlaten om de gedurige invallen van de Mogolſche Gouverneurs, en de Maraſynſche ſtruikrovers van Mara Rogia, Rebel, die met ſtroopen en brandſchattingen telkens 't Mogolſche Ryk ontruſt; de Moren hebben na dien tyd wel de Kompagny aangeboden de herſtellinge van dit kantoor, dog zulks is afgeſlagen, te meer om dat die handel nu naar Suratte is overgebragt.

Dog om dat ik nu bezig ben van deze Landſtreek te ſpreken, kan ik niet nalaten hier bytevoegen enige beſchryvinge van

Goa,

Goa, als tusſchen Canara en Wingurla gelegen. Het welke, als U genoegzaam bekent is, by de Portugeſen voor de Hoofſtad van Indie wort gerekent, alwaar de Onder-koning van Portugaal gezonden, zyn Zetel en Hofhoudinge heeft; deze Stad is genoegzaam aan den Zeekant verſterkt, en de hoofden worden beſchermt door Forten en Water-paſſen, maar van binnen is ze nu meeſt vervallen en ledig van inwoonders, uitgenomen van Geeſtelyke, die daar hun Kloosters hebben, en arme menſchen of handwerks-lieden; de voornaamſte begeven zich buiten de Stad om de ongezontheit der lugt, en de oevers van de Rivier, neffens de Eilandjes in dezelve gelegen, zyn bezet met brave hoeven en plantagies van Cocos en andere Vrugtbomen, uit wier inkomſten zy leven. Ook is het ganſche Eiland van Goa bezet met zodanige hoeven, gelyk ook naar het Zuiden Salſette, alwaar de Jeſuiten den baas ſpelen, en elders meer. Het zoude by de Portugeeſſe Fidalgos een ſchande zyn koopmanſchap te dryven, maar de Jeſuiten rekenen 't zich tot eere, en zyn aldaar de voornaamſte handelaars. Men heeft egter niet te vrezen dat de Portugeeſſe natie hier te lande onzen handel zal ſchade doen, want zy verſtaan zich doorgaans op den handel niet, en zyn

menschen die in Indiën al hun kredyt verloren hebben, eensdeels door hunne armoede, anderdeels door hunne bedriegeryen, als by welken de trouwe geen de minste plaats heeft. Zy zyn egter liefhebbers van grootse tytels; gy hoort aldaar de namen van veele Generaals en hoge Officieren; op plaatzen daar by ons maar een Onder-koopman gezonden wort, moet by hen een Generaal wezen, op ieder schip van oorlog hebben ze een Capitano de Marre Guerre, en een reeks van Kapiteinen, Lieutenanten en Vaandriks. Wy moeten egter niet denken dat hun inkomsten naar hun tytels geschikt zyn; want een Kapitein by hen krygt zo veel niet als by ons een Sergiant, en de Resident van Tanoor beleed my dat hy van den Koning 20 goude fanums, of schellingen tot zyn onderhoud ontfing ter maand. Egter moeten deze Heren veele figuur en zwier maken; 't is hun niet genoeg een zonnescherm boven 't hooft te hebben, maar die enige hoge tytels hebben, laten 'er zich twe of drie boven 't hooft zwieren met afhangende valvelaas van stoffen, en met zilvere knoppen boven; de dragers moeten Kaffers zyn met roode rokken afgemonstert, deze worden vergezelschapt met andere Kaffers, welke lange degens dragen, *Espingardes* genoemt; die deze Heeren

Heeren dienen tot werktuigen, om hun moordadige voornemens uittevoeren. Dewyl nu de inkomsten van veele zo weinig, en de staatzy zo groot is, zo leggen 't deze Sinjeurs veeltyds op een roven en moorden, en zy maken jaarlyks een wapenrusting tegen de Arabiers vaardig, hunne erf-vyanden, op hoop van buit, maar doen tegenwoordig niet veel op.

Daar is geen plaats ter Werelt daar het Recht minder gehandhaaft wort dan daar, en men doet by na geen onderzoek op moorden en doodslagen; hier by koomt dat de Fidalgos of Edelluiden welke aldaar zyn, over geen misdaad in Indie gestraft worden, maar naar Portugaal moeten gezonden worden, 't welk ze egter zelden doen. De dertelheit en hoererye is daar tot in het uiterste toppunt van godloosheid gestegen: Aldaar is een groot getal van *Baljadores*, of dans-hoeren, met welke zig de mans vermaken, niet in 't geheim, maar in 't gezigt van de gansche werelt, zy nemen hun vermaak met dezelve niet alleen in huis, maar roeien in hunne *Orambaien* of Jagtjes met dezelve op de Rivier, en bedryven allerleye vermaaklykheden: Deze hoeren, schoon bruin, zyn onder de Indische natie van een aanloklyk gezigt en zeer dertele mynen; haar dansen bestaat niet alleen in de beweginge der voeten,

maar ook van alle ledematen, en zy fieren zich met veele arm-ringen en goude fierfelen op, deze weeten de wellustige Portugesen zo zeer te verlokken dat ze hun vrouwen vergeten, en zich dagelyks in 't openbaar tot haar begeven, ja al hun geld by haar verquisten.

Hierom maken de vrouwen ook haar werk, van haare mannen ongetrouw te zyn, en weten haare minnaars zeer wel te lokken, hoe nauw ze ook opgesloten worden, zelfs vrezen ze in haar minnelusten de dood niet, hoe zeer ze ook opgepast worden, en 't gebeurt aldaar ook veelmaal dat de mannen dezelve 't leven benemen, gelyk zy aan haar kant, haren wraaklust zoeken te voldoen door vergif en andere middelen. Als een man van aanzien van huis reist, zo betrouwt hy zyn wyf niet t' huis, maar sluit ze zo lang in een Klooster, ja de jalouzi der mannen gaat zo ver, dat zo zy bemerken dat enig man met hunne vrouw spreekt, en zelfs haar toelacht, dezelve in gevaar is om zyn leven te verliezen.

De Onder-koning heeft het hoogste gezag en blyft maar voor drie jaar, ten zy de Portugeese Koning zyn tyd wil verlengen. Hy heeft twe woonplaatzen, een in de Stad *Casa de pulvere* genoemt, en een buiten, daar hy gemeenlyk is; hy geeft alle

alle morgens gehoor, ſtaande onder een verhemelte, en eet alleen; zyn hofhoudinge is groot, en hy kan een goede ſomme vergaderen uit de geſchenken, welke hem de inwoonders volgens gewoonte moeten doen, op zyn komſt en ſcheiden. Als de Onder-koning vertrekt, en geen ander nog in zyn plaats gevolgt is, dan neemt de Aarts-biſſchop, Primaat genoemt, zo lang de regeringe waar, als wanneer de Geeſtelyke in 't uitdelen der bedieningen hun rolle ſpelen.

De tegenwoordige Aards-biſſchop legt overhoop met de Jeſuiten, en heeft ze geſtoten uit de Prieſterlyke bedieningen der Parochien, hen beſchuldigende dat ze in dien dienſt meer kinderen dan zielen gewonnen hebben, maar of hy de overhand behouden zal, en een lang leven hebben, twyfelt men zeer.

Voorts is ter dezer plaats een oneindig getal van Geeſtelyken, niet alleen van zulke die uit Europa komen, maar ook van Indianen of Canaryns, zo dat het getal der Soldaten aldaar veel minder is, dan der Papen. Dat nu veele inlanders zich tot Kerkelyken laten maken, geſchied veel om bevryd te zyn van den overlaſt der Portugeeſen, die alle zwarten zeer ſmaden en als voor ſlaven houden.

De handel der Portugeeſen in Indiën is

van weinig belang. Het is een zaak welke een groot gerugt maakt, als 'er twe schepen teffens jaarlyks uit Portugal op Goa komen, welke meer dienen om aldaar van noodzakelykheden de inwoonders te voorzien, dan om handel te dryven, en op ieder der zelver zyn 'er meer dan 40 Geestelyke van allerleye orden. De Snuiftabak is met zware impoften bezwaard, en men merkt die aan als een koopmanschap voor de Koninginne, dienende haar tot speldegeld, doch hy wort niet alleen onder de Portugeesen door geheel Indiën sterk gebruikt, maar ook onder andere Europeesche natien verzonden, waar aan de Hollanders geen klein deel hebben.

De Scheeps-vaart op Mosambique is wel van de voordeligste, daar ze veel Lynwaat en andere goederen slyten; ook worden daar opgekogt veele Slaven of Kaffers, die naar Goa gebragt, de inwoonders tot slaven dienen, en voor een goeden prys verkogt worden. Ook dryven ze handel op China, daar ze een Eilandje hebben Makkau genoemt: De Makkause handelaars hebben zedert enige jaaren sterk op Batavia gevaren, om dat de Chineese Jonken weg gebleven zyn. Maar naar Goa vertrekt jaarlyks maar een schip of scheepje, 't welke egter zyn meeste ladinge op Couchim en Ceilon zich quytmaakt, bestaande meest

meeſt uit enige Chineeſe ſnuiſteryen, Zyde ſtoffen, Thee, ingeleide Confituren, en Suiker, want daar is geen Natie ter werelt welke meer op zoetigheit is gezet, en in de dagelykſe onthalingen moet dit altoos aangeboden worden; maar tot ſterken drank, Wynen en Bieren zyn ze weinig geneigt, zo dat men niet veel dronkaarts onder hen vind, daar in 't tegendeel de Hollandſche natie alhier zeer aan den drank is overgegeven, tot zo verre dat de inlanders en Portugeeſen tot ſchande van de onze, hen doorgaans noemen *Hollandeſes bebidos*, de Hollandſche dronkaarts: Waar omtrent men de Engelſchen ook niet ontſchuldigen kan, welke zeer verlekkert zyn op de Perſiaanſche Wynen, en Pons, die van Goäſche Arak doorgaans wort gemaakt. Van dewelke ik daar by ter loops moet aantekenen, dat daar ze in Engeland zeer veel werks maken van den Proteſtantſen Godsdienſt; vele egter in Indiën zeer gemeenzaam zyn met de Roomsgeſinden; latende meeſt hun kinderen door Papen doopen, en trouwende meeſt aan Paapſche vrouwen

Dus verre zal ik myn verhaal van de Europeërs op Mallabaar, en bygelegen plaatzen uitbreiden, verhopende dat dit UWEd. niet onaangenaam zal wezen. Waar mede ik

ik dan dezen zal ſluiten, en na toewenſchinge van de Goddelyke beſcherming verblyven,

MYN HEER enz.

8ſte BRIEF.

Geëerde BROEDER.

OM dat Gy tot Kerk-Leraar verheven zyt, ben ik verpligt aan U als myn Amptgenoot te ſchryven; maar dewyl Gy ook myn Broeder zyt, hebbe ik regt om met meerder gemeenzaamheit myne letteren tot U te rigten. Tuſſchen den ſtaat van ons beide is groot verſchil. Gy leeft in 't gezelſchap uwer Vrinden, en kunt U veeltyds vermaken met de omhelzinge onzer lieve Ouderen; ik daarentegen onder vreemdelingen, in een land zo veel honderden van mylen van ons Vaderland afgeſcheiden. Gy ter plaatze daar 't ligt des Euangeliums op den kandelaar geſtelt is, ik in 't midden van de aldergroſſte Heidenen, die de alderſchrikkelykſte monſters voor hun Goden eeren. Gy omringd met voortreffelyke boeken, welker keurſtoffen U-

wen

wen geest kunnen opscherpen; ik meest van die gelegentheit berooft, dryvende op de wieken van myn eigen bespiegelinge. Dog dit beneemt my den lust niet om de waarheit te onderzoeken en de wysheit na te draven; Gods woordt en de Reden zyn myn leidsluiden, welke ik met de twe handen van myne ziele, 't verstand en oordeel aangrype; deze voeren my over de hoogten der zwarigheden die my ontmoeten, en daar de eene dezer leidsluiden stil staat en hapert, brengt my menigmaal de andere overhene: Maar als die beide stille staan, gaa ik ook niet verder, om niet te vallen in een grondelozen afgrond van verwerringen. Och dat alle menschen dit spoor volgden, maar dit hovaardig schepsel wil menigmaal tot in de dieptens van Godt treden, vergetende dat het eindig is. Wilt Gy myn oordeel weten, waarom de mensch met zyne gedagten tot in de diepste verborgentheden van Godt wil treden met zyn verstand, en zo weinig moeite neemt om Gode gehoorzaam te zyn in een ware verlochening van zich zelven; 't is de hoogmoed, tragtende zich door zyne kennis Gode gelyk te maken, en de bestieringe der Goddelyke werken te onderwerpen aan zyn oordeel; daar in 't tegendeel de wille zich niet tragt te buigen tot onderwerpinge, om daar

door

door geen bewys te geven van zyne kleinheit en afhankelykheit.

Gy weet buiten twyfel dat hier veel Roomsgezinden zyn, want het gansche land is vol van hunne Kerken. Het is niet te verwonderen dat veele Heidenen tot hunnen Godsdienst overgaan, om dat die twe religien in 't uitwendige veel gemeenschap hebben; maar 't is aanmerkelyk dat zelf veele der genen welke in den Gereformeerden Godsdienst zyn opgebragt, tot hen overgaan. Ik gelove dat de uitwendige plegtigheden daar van veelmaal de oorzaak zyn, die in den Roomschen Godsdienst veel bekoorlyker dan in den onzen zyn. De menschen vergapen zich meest aan 't uitwendige, en men kan niet ontkennen, dat door de nauwe vereeniginge van ligchaam en ziel, die dingen doorgaans meerder treffen, welke door de uitwendige zinnen toegebragt worden, dan die men alleen door beschouwinge en afgetrokke gedagten zich moet indrukken. Ik haate alle bygelovigheit en eigenwilligen Godsdienst, maar mene egter dat 't niet onnut zoude wezen, indien men in de uitwendige waarneminge des Godsdiensts plegtigheden gebruikte, die bequaam waren om de gemoederen der menschen te bereiden tot een gevoelige eerbiedigheit. Niemant kan ook wel ontkennen

nen

nen 't geen ik zegge: Want dus zien wy dat de voorbereidselen en plegtigheden, welke men op veele plaatzen omtrent de misdadigers in de Vierschaar gebruikt, de herten der menschen op een bovengewone wyze ontroeren, alhoewel die niet dienen tot het weezen van het Vonnis. Daar zyn ook enige plegtigheden in de Roomsche kerke welke ik niet laken kan, als by voorbeeld dat ze hier de gewoonte hebben om des morgens in hunne kerken te gaan, en daar al knielende hunne gebeden uittestorten; volgende daar in niet alleen de gewoonte der oude Joden, maar ook der Godvruchtige Discipelen van den Here Jesus Christus, die dagelyks in den Tempel waaren God biddende, en staande dit werk verrichtten. Ik kan ook niet ontkennen dat ik op een buitengewone wyze aangedaan wierde, als de Bisschop der St. Thomas Christenen een zeer eerwaardig man, *Mahar Gabriel* genoemt, my by myn eerste komste aan zyne plaats op een plegtige wyze by de hand nam, en in de kerk bragt, om aldaar als in de tegenwoordigheit van Godt, betuiginge te doen van een waare vrindschap.

Daar zyn in Indiën maar twe openbare belydenissen van den Christelyken Godsdienst, (op dat ik van de Denen op Trankebar niet melde) de Roomsche en de

Hervormde. De Lutheranen, Mennisten, Remonstranten begeven zich in onze kerk, en oefenen dus den zelven Godsdienst; ik ontkenne niet dat zulks geschiedt, om dat zy geen afzonderlyke kerken hebben, dog egter hier in is iets bekoorlyks, dewyl men die als verenigt ziet, welke in 't Vaderland door zo veel partyschappen van elkander gescheurt zyn.

Het was te wenschen, dat die vereniginge eens geschieden mogte, om dus Godt met ene eenparige schouder te dienen. Hier toe zoude nodig zyn, dat de verbitteringe der gemoederen wierde weggenomen, die gevaarlyke kanker in Gods Kerke, en dat men de zuivere waarheit des Euangeliums op een zagtmoedige wyze verdedigde, zonder scheltwoorden of andere bitze uitdrukkingen; want gelyk het onbetamelyk is dat een ryke een arme zyn armoede verwyten zoude, zo is 't ook onbillyk dat men zulke, die men stelt te dwalen, en dus arm in verstand en kennisse te zyn, met bittere woorden zulks zoude te gemoet voeren. Leer gy dan ook myn Broeder de waarheit met zagtmoedigheit, en Gy zult U daar door niet alleen by Godt en menschen (ik spreeke niet van quaadaardige) aangenaam maken, maar ook de herten der partyen gewinnen, dewyl het zeker is, dat de zielen

der

der menschen niet door geweld, maar zoetigheit geneigt en getrokken worden.

Het verheugt my Broeder, dat gy in 't uitleggen der Heilige Schriftuur U altyd niet bindt aan de gedagten van andere uitleggers. Gy hebt 't zelve vermogen als zy, wanneer Uwe verklaringen maar bestraalt zyn door 't ligt der reden en van Gods woord; ik volge ook 't zelve spoor, zonder dat ik egter myne toehoorders wil dwingen om myn byzondere gedagten en bespiegelingen te omhelzen, en zonder dat ik my zelve zoude durven verzekeren altyd by die gedagten te zullen blyven; de oefeninge en ondervindinge doen menigmaal onze gedagten veranderen, en gelyk het ligtvaardigheit is zonder gewigtige oorzaken de voorgaande gevoelens te verlaten, dus is het hardnekkigheit tegen zyne overtuiginge en bevindinge, by zyn oude gedagten te blyven.

Om aan U een proef te geven van myne bespiegelingen, zal ik U tegenwoordig myne gedagten verklaren over een der zwaarste plaatzen der Heilige Schriftuur, namentlyk over het wondergewrogte dat de Zonne stilstond te Gibeon, en de Mane in 't dal van Ajalon; gedagten, die myns weetens tot nog toe van niemant zyn aan den dag gebragt, en die ik uitgevonden hebbe wanneer ik bezig was met

door myne reden de ordeninge der Goddelyke werken te vergelyken met de wysheit der Heilige Schriften.

! Dit aanmerkelyk geval wort ons beschreven Josua x. vs. 12, 13, 14., daar Josua de vlugtende Amoriten najagende, dus uitroept: *Zonne sta stil te Gibeon, en gy Mane in 't dal van Ajalon.* Wy zullen ons niet bezig houden met de gevoelens der Wysgeren, of de Zonne of Aarde zich beweegt, en of dit wondergewrogte door 't stilstaan der Aarde of der Zonne is uitgewerkt. Dezelve hebben ook geen betrekkinge op de uitlegginge, die wy aan deze plaatze geven zullen: Maar wy zullen 't waare oogmerk dezer woorden nader zoeken te ontdekken, en door zekere onderstellingen als trappen ons bereiden, om ons gevoelen te onderschragen.

1. Onderstellen wy dat Gibeon en Ajalon twe naby gelegen plaatzen zyn geweest, in welker vlakten Josua is bezig geweest om met de Amoriten te slaan, en de vlugtende na te jagen, en daarom wort 't dal van Ajalon ook 't dal van Gibeon genoemt Jes. 28., alwaar de Propheet ziende op dit wonder-geval, zegt, *de Heere zal zich opmaken gelyk op den berg Perasym, hy zal beroert zyn, gelyk in 't dal van Gibeon.* En men zoude kunnen gissen dat Gibeon in 't Westen gele-

gen

gen was, daar de Zonne onder gaat; en Ajalon Oostwaarts daar de Mane opkomt; wanneer de Zon gedaalt is.

2. Moet men onderstellen dat deze hoogdravende wyze van spreken te kennen wil geven dat de dag zo haast niet eindigen mogte, in dezer voegen, *o Zonne sta stil te Gibeon*, dat is, o Zonne breng ons te Gibeon aan 't Westen door uw dalen beneden de kimmen den avond niet aan; en *gy o Mane breng den nagt niet aan met uw opryzen.* Zo dat dan de zin en 't oogmerk dezer bede niet anders in zich behelst, als dat de dag langer mogt wezen dan anderzins, en dat dit de zin der woorden is, blykt 1. Uit het oogmerk; want hy doet deze bede tot geen ander einde, als om tyd te mogen hebben van zyn vlugtende vyanden te verslaan, het welke hem de nagt zoude verhindert hebben; waarom hy nu bidt dat de dag mogte verlengt worden. 2. Om dat de vervullinge van deze bede uitgedrukt wort in 't 15 vers op de volgende wyze, dat *de Zonne zich niet haastte om onder te gaan*, zonder iets van de Maan te gewagen.

3. Onderstelle ik, dat Josua deze bede gedaan heeft als de dag begon naar het einde te hellen; want by aldien 't vroeg op den dag geweest was, zoude deze bede niet nodig geweest zyn, behalven dat

 op

op dezen dag de bloedige veldslag al was voorgevallen, waar in Josua de Amoriten versloeg, als wy lezen in 't einde van 't 9 en 10 vers. Men werpe my niet tegen de volgende woorden van ons Text vers, *de Zonne nu stond stille aan 't midden des Hemels*; en dat het derhalve eerst op den middag was. Want zo men de woorden stipt naar de letter wilde verklaren, zo zou hier uit moeten volgen, dat de Zonne in *zenit*, recht boven 't hooft zou geweest zyn, wanneer zy aan alle kanten even ver van den Horizont af is, en geen schaduwe geeft, 't geen alleen in de landen, die binnen de Tropici leggen, geschieden kan, doch niet in 't landt van Kanaän, ruim 8 graden buiten den Tropicus Cancri gelegen. En wie is zo onbedreven in de H. Bladen, die niet weet, dat het *midden* by de Hebreeuwen niet altydt betekent iets dat van beide einden even ver af is, maar *aan*, *in*, of *tusschen*: Dus lezen we Gen. 45., dat 'er twe jaren honger in 't *midden* des lands was, dat is, *in 't land*; en 2. Kon. 4. Ik wone in 't *midden* myns volks, dat is, *in* of *by* myn volk. En dus wort het woord חֲצִי dat hier staat, ook voor ongelyke delen genomen, als Kimchi met vele voorbeelden aanwyst. Dus zullen derhalve die woorden, *de Zonne stond stil aan 't midden des Hemels*, be-

betekenen, de Zonne bleef boven de kimmen.

Ook zullen de volgende woorden hier geen zwarigheit aanbrengen, als 'er staat dat zy zich *niet haastte om onder te gaan omtrent een volkomen dag*; want, hoewel zommige dat willen brengen tot de langdurigheit van 't stilstaan der Zonne, als of dat by na een geheelen dag zoude geduurt hebben, zo worden ze van andere alzo gevoegzaam gepast tot den tydt, wanneer dit wonder-geval gebeurde, namentlyk omtrent den volkomenen dag, als de dag op zyn langste is; 't welke in Juny of July is.

4. Onderstel ik dat de Zonne zich waarlyk boven den horizont langer vertoont heeft dan gewoonlyk, en langer dag gegeven heeft dan ooit binnen 't Joodsche land gezien is: Want dat leert de Text uitdrukkelyk vs. 14. *daar was geen dag dezen gelyk voor hem nog na hem.*

Hier in zal nu de zwarigheit bestaan, of men zonder omkeringe van de orde der natuur kan vast stellen dat de Zonne langer dag gemaakt, en zich langer boven de kimmen vertoont heeft dan op andere dagen. Te zeggen, dat Godt in dit wonder-werk de gansche schikkinge der weerelt verandert heeft, en dat tegens alle wetten der nature de Zon of Aarde, wie

van beide drayen mag, haar beweginge verloren hebben voor dien tydt, schynt niet wel met de Goddelyke wysheit over een te komen, en niemant zal my ontkennen, dat by aldien men dit wonder op een Gode betamelyke wyze, behoudens de orde der natuur, anders kan uitleggen, en met een den Heiligen Text voldoen, zulks pryssely wezen zoude.

Ik zal dan naar myn gering vermogen zoeken te verklaren, hoe dat de Zonne of Aarde haar gewoonen loop behouden hebben, en egter de dag langer is geweest, 't geen ons volgens de onderstellingen alleen te bewyzen staat; zullende in dit betoog de Optica of gezigt-kunde te hulpe nemen.

a. Moet men aanmerken dat de stralen van de Zon, die men anders gezicht-stralen noemt, uit een doorschynende stoffe als de lugt, in een ander doorschynende stoffe, als water, dampen, kristal enz. vallende, zich ombuigen. Zet een ledig vat of tobbe in een heldren zonneschyn, en maak dat de schaduwe van den eenen rand op den bodem van de tobbe valt, leg nu op 't einde der schaduwe een stuk geldt, en maak met de hand of een stokje dat het niet verglyden kan; vul dan dat vat met water, en gy zult bevinden dat het stuk geldt eerst op 't einde der schaduwe

duwe leggende, nu ver buiten dezelve is, waar van geen andere oorzaak is, dan dat door het ingegoten water zich de stralen ombuigen. Waar van daan komt het tog, dat grote ligchamen voor onze ogen van zulk een kleinen omtrek, zich geheel vertonen, by aldien de gezicht-stralen van die ligchamen afstuitende in onze ogen niet zamengebogen wierden. Deze buiginge is ook de oorzaak, dat wy voor het op, en na het ondergaan der Zonne geen nare duisternisse, maar een aangenamen dageraad en avond-schemeringe hebben; want om dat de stralen van de Zon uit een fyner lugt, als boven is, in een dikker, als hier gevonden wort, komen, zo buigen ze zich om, en geven licht boven den horizont als 'er de Zonne nog niet gezien wort, zelfs op 18 graden.

b. Hoe grover dat een doorschynend ligchaam is, hoe de stralen zich meer ombuigen zullen, dat men aan de vergrootglazen kan bespeuren, want hoe ronder of dikker zy zyn, hoe zy de voorwerpen meer doen naderen; dit merkt men ook klaar in de lugt aan, want als die vol dampen is by de kimmen, zo zal de ondergaande Zonne zich opheffen en groter vertonen, 't welke wy met regt daarom in onze taal *damp-heffinge* noemen. En indien het waar is, dat de Reis-beschry-

 vingen

vingen melden van zulke die op Groenland overwintert hebben, zo zouden die menschen aldaar de Zonne veele dagen voor den regten tydt boven den Horizont gezien hebben, 't welke waarschynlyk aan de damp-heffinge moet toegeschreven worden, die aldaar zeer groot is.

Zo men nu stelt dat Godt hier een blyk willende geven van zyne wonder-kragt, de kimmen rontsom Gibeon en Ajalon zo ver de gezicht-einder reikte, met zware en dikke nevelen betrokken heeft, die bequaam waren om mirakeleuze en een buitengewone damp-heffinge te geven, men kan dan ook met een begrypen dat de Zon toen langer is gezien en langer dag gegeven heeft: Te meer dewyl de Opperheer van alles daar zodanige stoffen heeft kunnen verzamelen, Hem als maker alleen bekend, die zulk een bovengewone buiginge der stralen konden veroorzaken. Als dan zal ook aan 't oogmerk der bede genoeg gedaan zyn, die niet wilde dat de Zonne over al zoude stil staan of een langer dag geven, maar alleen te Gibeon en Ajalon. Uit deze myne stellinge, Waarde Broeder, zult gy ook kunnen oplossen 't wonder aan Hiskias gebeurt, hoe dat de schaduwe 10 graden agterwaars keerde op den zonne-wyzer; wanneer gy stelt dat Godt door zyne Almagt de lugt rontsom

om

om den zonne-wyzer, daar dit teeken aan getoont wierde, op zulk een wonderlyke wyze schielyk verdikt heeft of met zodanige stoffen vervult, waar door die bovengewone buiging der stralen, en 't agteruitdeinzen der schaduw geschieden konde.

Het wonder-geval aan de Zonne by de dood van onzen Heiland, is van een gansch anderen aart, want die verduisterde, en dat wel by de volle Maan, wanneer het der Joden Pascha was, tegen de gewoonte, dewyl 't zelve anderzins geschiedt met de nieuwe Maan; het schynt dat de Grootmagtige toen ter tydt tusschen de Zonne en Aarde zulk een stoffe gestelt heeft, welke haar helder gezigt de stervelingen benam, of wel zekere *maculæ solares* aan dien kant heeft doen vergaderen, om dit wonder-werk uittevoeren.

Ik stelle U deze myne gedagten niet voor als zekere waarheden, maar als vrye bespiegelingen, welke ik U toezende niet op dat gy die zoudt aannemen, maar onderzoeken, en my daar over Uwe gedagten te kennen geven. Geef my ook bericht van 't voornaamste boek-nieuws, op dat ik, die als van de geleerde Werelt afgescheiden ben, door Uw aanwyzing enige kennis daar van ontfange; dog verkies hier toe keurlyke stoffen, want ik scheppe

geen

geen vermaak in dingen te hooren die duizendmaal gezeit zyn; zo Gy my enig boek wilt toezenden, laat het zelve doorwrogt zyn, van een sierlyk en geestig opstel, dewyl ik een afkeer hebbe van een talmagtigen en lomen styl; deszelfs inhoud moet ook enige treffelyke en buitengewone aanmerkinge behelzen, want zaken, die duizendmaal gedrukt zyn, in nieuwe boeken herhaalt, om de werelt te beladen, te lezen, walgt my, gelyk verouderde spyze.

Ondertusschen wensche ik dat Godt U in Uw leven gelukkig, en in Uw dienst getrouw wil maken. Terwyl ik met alle genegentheit my zal noemen.

Waarde BROEDER enz.

9de BRIEF.

Beminde en Geëerde VADER.

Dikwils verlange ik om U eens weder te zien, en moet dan telkens geen klein gewelt op my zelven doen, om deze neiging der nature, die my ontrust, zonder dat ik ze mogelyk ooit zal kunnen

voldoen, te doven. Het ergste is, dat ik zo zelde gelegentheit hebbe om aan U te schryven, waar in ik ene byzondere vertroosting vinde, want als ik daar mede bezig ben, verbeelde ik my met U zelf te spreken. Nu 'er de gewenste gelegentheit weer is, zal ik ze geenzins verzuimen: Zullende voor ditmaal een stoffe verkiezen die U niet onaangenaam wezen zal; als betrekkinge hebbende tot de gesteltheit des menschelyken lichaams.

De zwarte koleur der Indianen zal my hier in tot een onderwerp dienen, dezelve moet men alleen in de boven-huidt zoeken, want de beneden-huidt is blank gelyk de onze; daarom zal men zien, dat als de boven-huidt is afgebrandt of door enig ander toeval weg genomen, 't ligchaam ter dier plaatze ganſch wit wort, ja zelfs wit blyft zonder dat die plaatze immermeer de zwarte koleur wederom aanneemt. Maar 't is wel de pyne waard om te onderzoeken, waar van daan die zwarte koleur haar oorspronk heeft, te meer om dat andere groote Mannen daar over hunne gedagten hebben bezig gehouden. De geleerde Bochart schynt te stellen, dat de zwarte koleur een gedeelte van den vloek is, dien Go'dt tegens Cham heeft uitgesproken, 't is ook waar dat חם heet, en חום zwart betekent, en dat de nakome-

lingen

lingen van Cham voor een gedeelte zwart zyn; maar terwyl 't ook zeker is, dat 'er onder de nakomelingen van Sem veele gevonden worden die een getaande koleur hebben, zo is het niet te denken dat deze koleur tot den vloek behoort. Andere zyn tot die gedagten overgegaan, als of de Zwarten of Indianen uit andere eerste menschen waren gesproten, en zyn dus geraakt tot de gedagten der Præadamiten, een gevoelen dat niet alleen strydt tegen de geheiligde gronden van Gods woort, en tegen de tale van den Apostel, Hand. 17. dat Godt *uit eenen bloede 't gansche geslagte der menschen gemaakt heeft, om op den aardbodem te wonen.* Maar ook tegen de reden en ondervindinge; want behalven dat het zeker is, gelyk de Wys-geren leren, dat men de wezens niet buiten noodzakelykheit moet vermenigvuldigen, zo heeft men geen grond om te zeggen dat menschen, die in alle delen van 't ligchaam en werkingen der ziele met ons gelyk zyn, en alleen in de bruinheit van koleur verschillen, uit andere eerste voorouders zouden voortgesproten wezen. My heugt elders gelezen te hebben, dat de Indianen tusschen het vel en vleesch een zeker net-vlies zouden hebben, dat by de Europeanen niet gevonden wort; maar 't is een opgeraapte

leugen,

leugen, om 't gevoelen der Præadamiten een weinig op te sieren, bedagt. De getaande koleur der Indianen en Afrikanen, moet buiten twyfel afgeleid worden van de ongematigtheit en hette der lugtstreek, want gelyk men in Europa ziet dat een Noorman veeltyds blanker dan een Hollander, deze blanker dan een Fransman, een Fransman blanker dan een Italiaan of Portugees is, en dat ze ook meest in de trekken van hunne wezens enig verschil hebben, volgens 't onderscheid der Natien, en de verscheidentheit der lugt: Op dezelve wyze is 't ook in Indiën, daar zommige een ligt getaande koleur hebben, andere bruin, zommige wederom zeer zwart zyn, en daar beneven kenbare tekenen hebben, waar aan ze te onderscheiden zyn; gelyk een Chinees aan zyne kleine en als half geslotene oogen, een Maleïer aan zyn platten neus en zwart hoofd-hair, en een Kaffer aan zyn dikke lippen; volgens 't verschil der Volken, en de hette der Zonne-stralen: 't Welke juist niet geheel moet afgeleid worden van de nabyheit der middellyn; want dan zoude altydt moeten volgen, dat die gene, welke naast de middellyn waren, de zwartste zouden zyn, 't geen egter onwaar is. Immers een Javaan is blanker dan een Mallabaar, alhoewel nader aan de mid-

middellyn, maar van de getempertheit der lugt, veroorzaakt door de koelte der winden, of van de gestalte der aarde; want de brandende zandgronden zyn veel heeter dan de andere, en geven hoger koleur. Maar hier doet zich een grote zwarigheit op, die door de ondervindinge bekragtigt wort; namentlyk, indien de gesteltheit of hette der lugt oorzaak van deze koleur is, om wat reden dan de Europeanen, welke in die lugtstreek leven, niet zwart worden? Men ziet hoe dat niet alleen Europeërs hun gansche leven in Indiën doorbrengen, zonder hun blanke verf te verliezen, maar dat ook hunne kinderen, en verdere nakomelingen, tot in het vyfde of zeste lidt dezelve kleur daar blyven behouden. Om dit op te lossen, mene ik dat men de volgende aanmerkingen moet in agt nemen; 1. Dat de kinderen der Europeanen doorgaans zorgvuldig bewaart worden voor de stralen van de Zonne, gebruikende als zy uitgaan zonne-schermen, *Quipersols* genoemt, daar in 't tegendeel de kinderen der Indianen niet alleen naakt maar ook in de zonne den ganschen dag zyn, waar door ze meer en meer zwart worden: Waar by nog komt, dat ze ten minsten hier op Mallabaar, de gewoonte hebben hunne kinderen van de eerste geboorte af, met Cocos-olie te besmeren,

van

van 't hooft tot de voeten. Welke Olie door de hette der Zonne-ſtralen indrogende, de huit nog zwarter maakt. Dit doet men niet omtrent de Hollandſche kinderen, als ſchadelyk in dien opzichte.

2. Zo hebben, myns dunkens, de zaadtdelen der Indianen, door de langdurigheit der Eeuwen, zodanig ene geſteltheit ontfangen, dat ze ligchamen voortbrengen welke een getaande koleur hebben, (gelyk zelfs de luizen, indien ik het mag zeggen, welke op hun ligchaam of hooft voorttelen, ook een zwarte koleur hebben:) Maar dewyl de Europeeſche kinderen in Indiën geboren, gedurig hertrouwen met menſchen die eerſt uit Europa komen, zo wort daar door de verbaſteringe dezer delen verhindert. Dog ik kan niet nalaten hier aan te tekenen, dat ik met verwonderinge gezien hebbe, hoe dat kinderen, voortgebragt uit een Mallabaarſche moeder, en enen Europeeſchen vader, veeltyts blanker zyn, dan die uit een Europeeſchen vader en ene Maleiſche moeder voortkomen; daar 't egter waar is, dat de Maleiſche veel blanker zyn dan de Mallabaarſche. My dunkt dat zulks veroorzaakt wort door de tederheit der baarmoeder, zo dat de Ova van Mallabaarſche moeders veel kragtiger door 't mannelyk zaad aangedaan worden, dan

die der Maleifche vrouluiden, en daarom meer delen in de blankheit van de vaders, en in andere hoedanigheden; gelyk daar en tegen de kinderen van Maleifche moeders meerder de trekken van het moederlyke wezen behouden.

Terwyl ik nu bezig ben om van de koleur der Indianen te fchryven, kan ik niet nalaten aantemerken, dat hier zommige menfchen gevonden worden, die van een gansch blanke koleur zyn, hebbende 't hair ook zeer wit. Hun huid is ruw, bezaait met enige zwarte plekken, ook ftinkt hun zweet meeftyds, en zy hebben een zwaren reuk by zich. Dog de ogen zyn ligt blauw en kunnen tegen het ligt des daags niet wel aanzien, dog des avonds is hun gezigt des te beter. My wierde op Couchim voor 5 jaar zulk een meisje vereert, door een Priefter der St. Thomas Chriftenen, zynde omtrent 6 of 7 jaren oud, 't hadde al die eigenfchappen welke ik aangehaald hebbe, zynde voorts vrindelyk en van een goed begrip, dog quam enigen tyd daar na aan de pokjes te fterven. Op Java zyn ze in meerder overvloed dan hier; want veele menfchen op Couchim hadden nooit zulk een menfch gezien; men noemt ze doorgaans *Kakkerlakken*. Gy, die zo veel reizen hebt doorbladert, zult buiten twyfel de vertellingen

en

en beuzeltaal van zommigen, over deze menschen ook wel gelezen hebben, by my niet waardig, om wederleid te worden. Buiten twyfel moet men deze menschen in een graad stellen met de roodhairige in 't Vaderland, en het zo begrypen dat hun boven-huid, die in de Indianen de zwarte koleur geeft, in de geboorte niet is voltrokken, waarom ze niet alleen wit zyn, maar ook zeer ruw van vel, om dat de boven-huid alleen de zagtighert en gladtheit veroorzaakt. Daar beneven kunnen ze niet wel zien met hunne ogen, dewyl de vliezen en vogten der ogen haar volkomene dikheit en vastigheit in de geboorte niet verkreegen hebben, en daarom door de Zonne-stralen onmatig getroffen worden; daar in 't tegendeel zy des avonds beter zien dan wy, om dat de kragt der stralen verminderd zynde, dezelve hunne fyne oog-vliezen behoorlyk treffen kunnen; daar de onze harder en dikker zynde, niet genoegzaam door dezelve bewogen worden. Dit zelve gebrek der natuur veroorzaakt in hun plekken of sproeten, welke by deze zwart en by de roodhairige rood zyn; gelyk ook hier uit by deze de oorspronk van 't witte, en by hen van 't roode hair moet afgeleid worden.

Dog nu ik op deze stof ben, zal het niet buiten 't spoor wezen, enig berigt

te geven van den aardt en de gesteltheit der Mallabaarsche Indianen. Zy zyn doorgaans van een goede ligchaams gestalte; de trekken van hun wezen zyn zeer gelykvormig met de onze in Europa; doorgaans zyn zy zwart, en zommige wat bleker, voornamentlyk de bergluiden of die hoger wonen. Zy hebben veeltyds lange oorlellen, dog niet als zommige andere Heidenen, hangen in dezelve ringen of andere oorsierselen, en deze zyn niet alleen voor de vrouwen, maar 't meeste voor de mans. Ook gaan doorgaans mannen en vrouwen met het boven-lyf bloot, en om de lendenen winden ze een kleedje, dat by de vrouwen wat langer dan by de mans is, zy loopen meest met de boezem bloot, 't welke my op myn eerste aankomste hier vreemd voorquam, maar de gewoonte neemt met 'er tydt de verwonderinge weg. Zommige egter slingeren een doek van de schouder naar beneden over de borsten hene, en dat meesttyds in de Stad. Maar de Poeleasse vrouwen, die de meeste geringe diensten in de Stad komen doen, mogen volgens de wetten van 't Land, nooit haren boezem dekken. Het hair van beide sexen wort agter met een tuit zamengebonden, dog enige *kasten* van vrouwen draaien de tuiten op een zyde, waar in ze zomtyds bloemen tot

fieraad wringen; daar by dragen veele mans een windfel om 't hooft, maar aan zommige wort zulks niet toegestaan. De kinderen loopen doorgaans naakt tot aan hun 8 of 10 jaar, hebbende zommige aan hunne lenden een touwetje gebonden, waar aan van voren of een lapje of plaatje is vast gemaakt, om de schamel-delen te dekken: Andere lopen ook geheel bloot, hebbende aan dat touwetje enige belletjes hangen. De Mallabaren knippen doorgaans de stof tot hunne kledinge niet, noch maken die naar 't fatsoen van hun beneden-lyf, maar winden ze maar om, en lagchen met de Europeërs, dat ze zulke schone stoffen aan stukken snyden.

Hun levens-wyze koomt met de geringheit van hunne kledinge overeen: Want dezelve is zeer zober, hun kost bestaat doorgaans uit gekookte ryst, zonder enig ander mengsel om dien smakelyk te maken als wat zout; wanneer ze een zekere pap of bry willen maken, dan koken ze zeer dun de ryst met water, of zy scheppen enig water van de ryst, die droog gekookt wort, af, en doen 'er zomtyds wat peper in: Dit banket wort by hen *Kansje* genoemt, en is hun dagelyks eten en drinken te zamen. De arme moeten zig zomtyds landwaarts in met zekere wortelen behelpen, en in 't gebergte is de ryst zeld-

Men kan de Geld-ſpecien, welke door Indie gangbaar zyn, onderſcheiden in Moorſche, Heidenſche en Chriſten Munten. Want hoewel hier even als in Europa vele Joden gevonden worden, zo hebben ze egter geen eigen Munt, om dat ze geene Regering hebben.

De Moorſe Geld-ſpecien, welke door Indie in den handel gebruikt worden, zyn de Ropias, welke men in goude of zilvere verdelen kan, in heele en in halve. Geen van dezelve mag enige figuren of beelden hebben, dog zy zyn aan beide kanten met karakters geſtempelt, om dat de Moren een volkomen afkeer van beelden hebben, tot zo verre dat ze voor 't merendeel geen afbeeldſel van eenig dier willen dulden, maar wel van bloemwerken, 't welk zelfs in den handel met hun moet waargenomen worden. Want Porceleine ſtoffen, Zidzen enz., waar op enige beelden ſtaan, zullen by hen niet getrokken worden.

Ik kan egter niet nalaten hier aan te merken, gezien te hebben een ſtel goude Ropias, zynde 12 in getal, vertonende de twaalf tekenen van den Sodiak; neffens nog een klein penninkſken van goud, hebbende de beelteniſſe van enig menſch, welke men zeide Mahomet te vertonen; maar men konde my niet berigten, waar

en

en wanneer 't zelve geslagen was. Dog wat de 12 goude Ropias aanbelangt, 't is genoegzaam bekent dat dezelve door 't bevel van een beroemde Mogolsche Koninginne zyn gestempelt. Deze Vorstinne, welke een volslagen heerschappye over 't gemoed van den Groten Mogol voerde, en heerszugtig was boven maten, smeedde geen andere ontwerpen als die de glory van haar naam en van haare gedagtenisse zouden vereeuwigen, door een daad welke buiten-gemeen was. En terwyl hier toe niets bequamer was, dan 't slaan van ene Munt; zo bezorgde ze in alle stilheit door alle deelen van dat magtige Ryk onder haar getrouwe dienaars stempels van de 12 tekenen des Sodiaks. En verzoekt daar na den Vorst met al het gene dat de vleierie en liefde in een vrouw vermag, haar te willen toelaten een dag te regeren, 't welke hy haar onder enige voorwaarden toestond. Deze dag gekomen zynde, doet ze alom met snelle ren-boden gebieden op de komst van haar bevel-schrift die Ropias te slaan, 't welke ook uitgevoert wierde, om dat alles van te voren daar toe gereed gemaakt was. En hoewel de Vorst, als hy des anderen daags de heerschappye weder overnam, ren-boden uitzond om zulks te verhinderen, de stempels te breken, en al de geslagen Ropias op te zoe-

ken, zo waren egter duizende door de stipte bevelen der Koninginne al verspreid en opgesloten in Kabinetten; gevende tot nog toe de liefhebbers onder de Christenen en Moren een aanmerkelyke somme voor dezelve; maar men begint al te dugten of 'er geen valsche en nagemaakte onder lopen. Dog om tot de Ropias weder te keren, de gemene goudene zyn minder in den handel gebruikelyk, en staan derhalven buiten 't Mogolsche ryk niet op een vasten prys. Hier ter plaatze heb ik ze zien inkopen tegen 7 en een halve ryksdaalder, naar de Indische rekeninge.

De zilvere Ropias, zo wel halve als hele, zyn door geheel Indie in den handel gebruikelyk, dog byzonder in de twe landstreken van Suratte en Bengale. De Bengaalsche Ropyen zyn of Sik-ropyen of Basaar-ropyen; De eerste worden wederom in oude en nieuwe onderscheiden, zynde beide goed, maar de oude worden 't meest geagt; de Basaar-ropyen zyn slegt en wel 3 stuivers minder van waarde dan de andere, ten minsten hier ter plaatze. De Suratse Ropyen zyn ook goed, en by na als de Sik-ropyen, ook worden ze meest in den handel gebruikt. De waarde van een Ropye is minder dan haar lopende prys, welke 5 schell. is. Dog men wil de Bengaalsche Basaar-ropyen, buiten dat gebied

bied niet hoger aannemen dan voor vier en een halve schelling. Het zilver van de Ropyen is zeer fyn, en van beter stoffe dan de ducatons. De Engelsche slaan ook Ropyen op hunne hooftplaats Madras, dog die zyn minder in waarde dan de Suratse; een Ropye heeft de grote byna van een schelling, maar is dik.

De Pagode is een goude munt, welke van de Heidenen geslagen wort, en hare waarde wort op twe ryksdaalders geschat; hebbende de zwaarte van een ducaat, maar zy is slegter van stof. Dit geld draagt den naam van Pagoden, om dat aan de ene zyde Afgoden beeldtjes staan; want een Afgods Tempel is by de Heidenen een Pagood. Zommige dezer hebben drie hoofden, en worden 't hoogste geagt; andere hebben een beeldtje, die minder getrokken zyn. Aan de andere zyde van deze Munt staat geen beeld, maar ze heeft daar een indrukfel met holletjes, gelyk 't buitenste van een naairing is.

De Japansche Munt welke ik gezien hebbe is twederlei, of Kobangs, of Itzeboos. De Kobangs zyn of halve of hele; de eerste doen 5 en de laaste 10 ryksdaalders: Deze hebben beide de gedaante van een lang, rond, plat uitgeslagen stuk goud, zonder enige beeltenis, als dat in 't midden een zeker teken gezien wort, niet

on-

ongelyk aan die met welke onze Vaten geykt worden. Het ander geld, Itzeboos genoemt, heeft de gedaante van kleine staafjes; dog deze Munt wort by de Europeanen in den handel zelde of nooit gebruikt.

De Munt der Europeërs meest in den handel gebruikelyk, bestaat in Ryksdaalders, Ducatons, Spaanse Matten en Ducaten. De gemene rekeninge der Hollanders geschiedt by ryksdaalders, en hoewel de Loon-gelden in 's Kompagnys boeken by guldens worden aangetekent, zo worden ze in de betalinge meest tot ryksdaalders gebragt. Al de Capitalen worden by ryksdaalders geschat, al de Verkopingen onder de particulieren worden by ryksdaalders gerekent: Dog een ryksdaalder aan geld wort niet tegen 50 stuivrs. als in Europa, maar tegen 48 gerekent, waarom die gene welke hun geld in Kompagnys kas tellen, om in 't Vaderland de betalinge te ontfangen, daar 4 ten hondert voordeel mee doen, om dat ze daar op de ryksdaalder 2 stuivrs. winnen.

De voornaamste Munt welke de E. Kompagny in Indie, byzonderlyk op Batavia gebruikt, zyn Ducatons; deze worden uitgegeven voor 13 schell., zo dat 'er voor de E. Maatschappy een goede winst in steekt, winnende op ieder ducaton twe

en

en een halve schell. Ik kan by deze gelegentheit niet nalaten hier in te voegen, de wonderbare uitvindinge van de E. Maatschappy in 't betalen van haare Dienaren, welke ons den doorslepenen geest van deze beroemde Handelaars openbaart in 't stuk van de besparing, waar in de Hollandsche koopluiden alle andere van Europa te boven gaan. Want vooreerst betaalt de E. Maatschappy haare dienaars met ducatons daar ter plaatze, alwaar ze voor 13 schell. gangbaar zyn, en trekt derhalven die winst van de geld-specie. Ten tweden zo betaalt ze haar dienaren ligt geldt voor zwaar; zo dat die voor een gulden niet meer dan 16 stuivers ontfangen. Ten derden geeft ze aan de mindere bedienden half goed, half geld, by 't ontfangen van hunne besolding, winnende op de Indische goederen 50, en op de Vaderlandsche 75 ten hondert; waar uit genoegzaam te zien is, dat een Soldaat, welke 9 guldens trekt, in der daad de E. Maatschappy geen 4 guldens kost. Dit neemt daarom niet weg dat haare dienaren bestaan kunnen, want de E. Maatschappy heeft dit op zulk een kunstige wyze geschikt, en met zo veel orde, dat men daar geen gevoel van heeft, en die handeling daarenboven billyken moet: Want zy betaalt haare dienaars aanstonds in 't begin van

ieder maant, zo dat niemant behoeft te wagten, gaande in deze stipte betalinge alle de Europeërs in Indie te boven. Daar beneven zo deelt ze aan haare dienaren maandelyke kostgelden uit, ieder naar zyn rang, beneven andere randsoenen. Een Soldaat krygt maandelyks by de 4 schell.; en ryst tot zyn mondkost. Een Onder-koopman 4 ryksdaalders, de Predikanten en Opper-koopluiden 10 ryksdaalders en een derde; daar beneven een huis of huis-huur. Op Batavia krygt een vast Predikant 12 ryksdaalders ieder maant aan huur-geld, een stapel hout om te branden, Lissebonse Olie 2 kan, vaderlandsche Azyn 4 kan, 6 pond Kaarsen, 12 kanne Sek-wyn, 24 pond vaderlandsche Boter, nevens enige andere dingen. Zo gaat het ook op de buiten plaatzen, daar men een huis in plaats van geld krygt, 7 kan Wyn, 4 pond Kaarsen, 1 pond Speceryen, bestaande uit Kaneel, Nagelen, Foelie en Noten, (want de E. Kompagny geeft of verkoopt dezelve aan de dienaren gemengd, om den particulieren handel met dezelve te beletten,) 1 kan Lissebonse Olie, 8 kan Cocos Olie tot het branden der lampen: Daar beneven een half stapel hout, en water om te drinken; als men daar nu by voegt de 10 ryksdaalders en een derde aan kost-geld; zo kan ik niet zien, dat een Predikant regt heeft

heeft om te klagen. Ook geeft de Maatschappy magt aan haare dienaren om hunne rekeningen naar Europa over te zenden, mits dat ze van den Directeur Generaal getekent worden, om daar de loongelden volkomen zonder afkortinge te ontfangen, waar door alle redenen van klagten over 't aftrekken der gelden worden weg genomen. Dog om dat zulks veel gevaar is onderworpen, en daar by de dienaars op de buiten plaatzen lang op hun geld zouden moeten wagten, ontfangen ze daar liever hunne besolding met 't boven gemelde verlies.

De Spaanse Matten komen veel van de Maniles, of Philippynse Eilanden, van waar de Spanjaarden die op Batavia brengen, en daar voor Lynwaaten en Kaneel inkopen, om ze naar de West-Indiën te vervoeren. En 't is zeker dat de Maatschappye uit dien handel groote winsten trekt; een Spaanse Mat wort hier op 10 schellingen gerekent.

De Ducaten worden ook veel in den handel van Persien gebruikt, want de munt, waar mede de E. Maatschappy betaalt wort, zyn ducaten. De Venetiaansche zyn egter de meest geagtste. In dat Koninkryk trekt den Koning zware tollen van de ducaten, en de E. Maatschappy is ook gehouden dezelve te betalen. Hier

van

van daan is het dat de ducaten aldaar ook hoger in prys zyn dan elders, en om dat Persien weinig koopwaren uitlevert aan de Maatschappy, zo is ze verpligt de ducaten op dien gestelden prys aan te nemen, die tot op 19 schell. loopt; daar anderzins de gemene waardye der zelver 18 schell. bedraagt; dog veeltyds lopen ze hier ook tot 18 en een halve schell., en op Tutecoryn worden ze tot 20 schell. gerekent. De kantoren van Mallabaar en Ceilon, worden meestyds met die ducaten voorzien, 't geen hier noodzakelyk is, om dat de Peper-levering altyd met ducaten betaalt wort, tegens een vasten prys van 18 schell. Maar om van onze Mallabaarsche Munten in 't byzonder iets te melden, dezelve zyn verscheidene, om dat 'er vele Prinsen zyn, welke regt tot Munten hebben. De goude of zilvere Munt noemt men doorgaans Fanums; die van koper of lood Boeseroeken, alhoewel haar waarde veel verschilt; een Calicoutse Fanum doet een schelling, een Coilangse 2 en een halve schell., maar de Couchimse maken 4 een schell. Dog ik mene tegenwoordig niet te schryven dan van de Couchimse Munt, als in welke de E. Maatschappy haar belang heeft.

De Boeseroeken zyn een mengsel van lood en tin zamen gesmolten, aan den

enen

enen kant ſlaat 't wapen van de E. Maatſchappy, aan den anderen kant een figuurtje byna als een Harp. Deze Boeleroeken worden binnen Couchim gegoten in formen, daar vele als riſten aan elkander zitten, en daar na van elkander geknipt worden; 60 dezer maken de waarde van een Couchimſe Fanum, of anderhalve ſtuiver, zo dat hy aldien iemant zyn kapitaal by Boeleroeken wilde rekenen, hy haaſt een bezitter zoude worden van enige hondert duizend. Egter is deze geringe Munt hier zeer nut, om dat de dagelykſe kleinigheden met dit klein geld ingekogt worden.

Aangaande de Couchimſe Fanums, deze zyn 't gemeen geld in dit Koninkryk, welk onder de handelaars gebruikt, en by de E. Maatſchappy ook ontfangen en uitgetelt wort. De loon- en koſtgelden der Dienaren betaalt men ook in deze Munt, zo dat de Maatſchappye by dit geld haar belang heeft. Het recht om deze Munt te ſlaan, behoort tot den Couchimſen Koning als de Opperſte Macht van dit Land, maar om dat de ondervindinge leerde, dat deze Vorſten door geringe en baatzugtige menſchen, welke zy aanſtelden om de Fanums te ſlaan, misleid wierden, en dat zy dus 't Allooi vervalſten, zo wel in den toets als in het mengſel der ſtoffen; zo

H heeft

heeft de E. Maatschappy het zo verre gebragt, dat ze den Koning bewogen heeft om deze munterye in de Stad te laten geschieden, wel door Muntemeesters van den Koning daar toe gestelt, en met den stempel van den gemelden Vorst, maar onder opzicht van den Agtb. Heer Commandeur, welke gelastigden by 't slaan, mengen en toetsen van deze Fanums zendt, op dat ze haar regte waardye en zwaarte zouden bekomen. Zo nogtans dat van de hondert 4 afgaan, twe voor den Vorst, en 2 voor den Muntemeester, welke al de onkosten, die op 't slaan der zilver lopen, moet betalen. Het allooi van deze Fanums bestaat uit een mengsel van goud, zilver en koper onder elkanderen gesmolten, gaande in een 10 pond een pond fyn goud van den hoogsten toets; 4 en een half pond fyn zilver, en 4 en een half pond fyn Japans koper. Deze stoffe dus gesmolten, wort tot kleine klootjes op haar regte gewigte gegoten, en daar na met een stempel plat geslagen, hebbende aan beide kanten enige Mallabaarsche characters. Dit geldt is klein en zeer ongemakkelyk te behandelen. De E. Maatschappy heeft ook haar voordeel by dit munten, niet alleen om dat ze 't goud, zilver en koper levert, waar op ze hare winsten heeft; maar ook,

dewyl

dewyl de tegenwoordige Heer Commandeur heeft uitgevonden dat 't verlies 't welk men doorgaans op 't smelten van de massa stelde, waar in de Muntemeesters goede voordelen vonden, moeste gezogt worden niet in 't gezuiverde goud en zilver, maar in 't koper, 't welke derhalven door 't bydoen van zo veel koper moeste vergoed worden.

Eindelyk moet ik hier byvoegen, een soort van geld, Kouwers genoemt, welke niet alleen te Bengalen wort gebruikt, maar ook in menigte naar de West-Indien gezonden. Deze Kouwers zyn kleine horentjes, welke in de Maldivische Eilanden worden gevist; zy worden onderscheiden in gecoleurde, die 't minst geagt zyn, en tot geen geld kunnen gebruikt worden, en in witte, die in plaats van geld dienen in de bovengemelde landen. In Bengale lopen de Indianen met zakken gevult met deze Kouwers, en kopen daar voor al hun dagelyksche nodruftigheden; en de Europeërs laten ze zich door dienaars nadragen, om ze by alle gelegentheit te gebruiken: Waar uit men genoegzaam begrypen kan, dat daar mee een goede handel wort gedreven, waarom ook vele particuliere Engelsche schepen daar hene gaan om die op te kopen. Dog 't zyn gevaarlyke reizen, niet alleen om de vuile gronden wel-

ke daar gevonden worden, maar ook om de ongezontheit van de lugt, voor de vreemdelingen veeltyds dodelyk. Het zyn buiten twyfel rampzalige inwoonders die aldaar wonen, eensdeels om dat de meeste Eilandtjes zeer klein zyn, en veeltyds onderlopen; anderdeels om dat die menschen van meest alle levens behoeften ontbloot zyn, wegens de dorre en magere gronden, hebbende behalven de Cocos die zeer klein zyn, en enige Visschen, byna geen onderhoudt. Hunne vaartuigen komen jaarlyks hier, brengende Kouwers die ze aan de Maatschappy leveren, enige Cocos en gedroogde Visjes, die wel een stukje hout gelyken, en ook zo hart zyn; voor welke zy wederom Ryst inkopen, bedragende de gehele handel van ieder schip, niet boven de drie of vier hondert ryksdaalders. Hunne scheepjes zyn van een wonderlyk maaksel; van onderen wel van hout gemaakt, dog zonder enige spykers, met houten bouten zamen geklonken en gelymt; ruim een voet boven water zyn ze met biezen, riedt of stroo, want ik kan niet regt zeggen wat 't is, opgeboeid, en hebben ankers van hout, zo dat het te verwonderen is hoe ze door de Zee komen; dog zy varen alleen in den goeden tydt, wanneer men van geen stormen weet.

De

De inwoonders van de Maldivische Eilanden zyn doorgaans zwart van koleur, de Mallabaren daar in te boven gaande, en groot van gestalte. Hun religie is Mahometaans, gelyk die van hun Vorst, van wiens vermogen gy kunt oordelen, als gy overweegt dat hy jaarlyks by 't afzenden van zyn schepen herwaarts, een Koninklyk geschenk aan den Commandeur van Mallabaar stiert, 't welk dan plegtelyk in de Stad gebragt wort op een zilvere schotel, die de Commandeur tot die plegtigheit leent, en doorgaans bestaat uit twe Matjes, naulyks 2 schell. waardig.

Dog terwyl de Kouwers de voornaamste rykdom dezer Eilanden zyn, zo zal 't wel de pyne waard zyn aan te tekenen hoe die gevist worden; zy nemen takken van Cocos bomen, aan welke ze stenen binden, op dat ze op den grond zouden zinken, en leggen dus enige ryen van takken agter elkander, van een halve mans tot een mans diepte in Zee rondtom de Eilandtjes, en laten die dus enige dagen aldaar blyven, waar na ze met hun Canoos in Zee gaan, en de takken zachtjes ophalen, welke bladeren aan alle kanten dan met Kouwers bezet zyn, en in de Canoos afgeschudt worden; welke zy vervolgens op hopen werpen, en dus doen rotten, tot dat de stank daar uit, en 't diertje, 't welke

daar in was, gedroogt is, waar na zy ze ſchoonmaken, en dus of aan de komende handelaars verkopen, of zelfs naar Ceilon en Mallabaar brengen.

Daar hebt Gy, Myn Heer, een korte beſchryving der Geld-ſpecien welke in Indiën gevonden worden; daar zyn behalven die nog vele andere die in byzondere Provinciën gangbaar zyn, dog deze komen in den Handel meeſt in aanmerking, voornamentlyk in dien, welke met de Europeërs gedreven wort: Weshalven ik hier mede myn belofte voldaan hebbende, zal afbreken, en na toewenſchinge van den Goddelyken zegen, welke rykdom en ere in zyn hand heeft, verblyven,

MYN HEER,

UWEd. enz.

11de BRIEF.

Eerwaarde HEER.

MEn vindt in deze landſtreken van Mallabaar, en aan al de vaſte kuſten van Indie een zekere zoort van Chriſtenen,

nen, welke men *Toepassen* noemt, die nog onder de Europeesche Christenen nog onder Inlandsche getelt kunnen worden, maar die een derde soort uitmaken. Het is een mengelmoes van volk, dat niet alleen voortgekomen is van Slavinnen, die van de Portugeesen beslapen zyn, en naderhand deze kinderen aan zwarte vrouwen weder uitgehuwt hebben; maar de meeste zyn afzetselen van Portugeesse slaven en slavinnen, die aan elkanderen getrouwt, en door hunne Heeren en Vrouwen vry gegeven zyn. Daar beneven voegen zich by hen alle de slaven die vry gegeven worden, van wat natie zy ook mogen wezen, mits ze Christens en in 't byzonder Roomsch zyn, en daar door groeit hun getal nog dagelyks aan. Het is een volkje dat uit zig zelf trots is, en wanneer ze enig geld bezitten, weten ze groot gezwets te maken: Zy willen zich onder de Portugeesen getelt hebben, en zeggen *Tem nossa genti*, 't is ons volk; alhoewel die volgens hunne ingebore grootsheit, hen veel meer dan wy veragten, noemende deze Toepassen, doorgaans Negros, Zwarten. Egter beneemt dit hun den moed niet, gevende zig niet alleen Portugeesse namen, maar ook zodanige, welke de voornaamste Adelyke Stam-huizen van Portugaal en Spanjen voeren. Ook

 ge-

gewennen ze zich aan een zekeren groot-ſen trant, welken ze mede hunne kinderen inprenten, die van hun Vader ſprekende, zullen zeggen, *Senhor mei Pai*, myn Heer myn Vader.

De naam van *Toepas* is aanmerkelyk. Zommige willen dien afleiden van de twe Portugeeſſe woorden *Tu Pai*, gy Vaartje, gy Mannetje, om dat de Portugeeſen in den beginne deze hunne ſlaven of huis-geboorne die ze hun taal leerden, tot tolken gebruikten om met de Inlanders te ſpreken, en daarom tot hen dikwils gewoon waren te zeggen, *Tu pai falla aquel*, gy mannetje zeg dat. Dit ſchynt enigen glimp van waarheit te hebben, om dat men de oude en geagſte huis-ſlaven Pai noemt.

Andere leiden dit woord af van *Koepaj*, dat in 't Mallabaarſch een Rok betekent, want zy dragen een rok, broek en hembd als de Europeanen, ook een hoed tot een teken van hunne vryheit; zommige die wat ryker zyn, trekken ook kouſſen en ſchoenen aan, maar de gemene gaan bloots voets. By ouds, wanneer de Maatſchappy deze plaats onder haar magt bragte, was 'er een orde, dat niemant van hun kouſſen en ſchoenen mogte dragen, of hy moeſte aan de Diaconie voor die vergunning iets betalen, dog dit is nu in 't verval geraakt,

als

als ook het geldt, dat op 't Rotting dragen gestelt was.

Dog, myns bedunkens moet het woord *Toepas* afgeleidt worden niet van *Koepay*, Rok, maar van 't Mallabaarsche woord *Toepay*, Tolk, om dat ze dienden tot Tolken tusschen de Mallabaren en Christenen, gelyk tot nog toe vele van hun tot dit werk gebruikt worden, 't welk by hen voor een aanzienelyke bedieninge wort geagt.

Daar wort een grote menigte van deze Toepassen gevonden door Mallabaar, en byzonderlyk aan den Zeekant, en by de Fortressen en Losien der Europeanen; men vindt 'er ook vele in en rondtom deze Stad Couchim, die zich generen met allerleie Ambagten, als bakken, kistmaken, huis-timmeren, schoenmaken, en met een woord, zy doen allerlei handwerken die tot onderhoud des levens nodig zyn; ook begeven zich de gene welke buiten de Stad wonen, tot den land-bouw. Daar by worden ze van de E. Maatschappy gebruikt in den Oorlog, of tot het bezetten van Posten, daar ze met een tot briefdragers dienen. In de Fortressen vind men ze niet by ons, als te Siltua, daar een kompagnie ingelegert is van deze Toepassen, bestaande egter de meeste bezetting uit Europeanen. By de Engelschen wor-

den ze veel meer gebruikt, om dat die meeſttyds gebrek aan Europeërs hebben.

Aangaande hun religie, die is Roomſch, en zy zyn zo vaſt daar aan verſlaaft, dat ze door geen middel van die kunnen afgetrokken worden. Hun bygelovigheit gaat die der Portugeeſen en Spanjaarts (anders de bygelovigſte onder de Papiſten) te boven. Onder hen zyn verſcheide gebroederſchappen, volgens 't gebruik der Roomſche kerke, als die van 't Roſekransje, van de Ontfankenis, en andere meer. Op den Heiligen dag, of den dag van Chriſtus lyden, gaan ze naar hunne kerken by grote hoopen, trekken dan 't rokje uit, en ſnyden agter in hun hembd een groot gat, waar na zy zich met geeſſels of touwen ſlaan, met zulk een geweldt dat 'er 't bloed uitloopt; aan het einde dezer touwen zyn knoppen van waſch gemaakt, waar in zommige ſtukjes glas hegten om zo veel beter den rug te ſchuiren: Dog vele om beter moedt te hebben, drinken brave teugen van Arak, waar door ze dronken worden, en zich dus in die Godsdienſtigheit zeer obezuiſt aanſtellen. Op den dag van Jan den Doper komende op den 24 Juny, zyn ze ook zeer vrolyk en verſieren hunne kinderen met kranzen van groente; des avonds te voren, St. Jans avond genoemt, ſteken de vermogende

veel

veel vuurwerken aan, ter eere van dien Heilig: Ja onze Hollanders binnen Couchim doen het zelve tot hun tydkortinge. Op den dag, als zy in de Vasten gedagtenisse vieren van de kruissiging onzes Heeren, stellen ze zeker persoon aan, om Christus te verbeelden, en voeren hem dus dragende 't kruis, buiten de kerken om, als in een schouspel.

Wanneer ze ziek zyn, doen ze een belofte aan 't heilig Kruis, en behangen dit met bloemen, of steken des nagts lampen voor het zelve aan, om daar door genezinge te verkrygen. Deze kruissen staan niet alleen in de kerken, maar ook op de openbare wegen. Enige onder die zyn wonderdoende, alhoewel ze naar 't getuigenisse van deze menschen, sedert de komste van de Hollandsche Ketters, veel van hunne kragt verloren hebben. In 't begin van den regen-tyd in Juny, koomt doorgaans een Priester aan alle huizen, en bandt 'er met wywater alle duivelen uit. Voorts hebben ze nog hondert andere bygelovigheden, niet waardig te melden.

Wat hunne Priesters aanbelangt vele zyn wel Europeërs, dog de Vicarissen van hunne kerken zyn meest ook Toepassen, kunnende tot geen hoger waardigheit komen; deze noemt men by de Nederlanders Parochi-papen. Zy kunnen tot dat

ampt niet komen of moeten hondert ryksdaalders in goedt bezitten, op dat, zo de kerkelyke inkomsten hen niet kunnen onderhouden, zy zich met het hunne noch wat zouden kunnen redden. 't Meeste getal van deze is zeer dom. Zy weten niet meer Latyn, dan hun nodig is tot het opzeggen der Misse. Als ik eens met een uit hun in gesprek was, over de aanbiddinge der Heiligen, zo antwoordde hy my, zulks te kunnen bewyzen uit de aanbiddinge van 't gouden Kalf, 't welke ik hem toestond. Een ander by den Agtb. Heer Commandeur komende, om een Parochie of Kerk te verzoeken, wierd van den gemelden Heer gevraagt, wie eer was in de werelt geweest, Christus of de Christenen, en gaf in zyne eenvoudigheit tot antwoord de laaste. Ja zelfs de meeste Priesters, welke te Goa worden gemaakt, zyn niet veel beter. Als my op zeker dag een Dominicaanse Parochi-paap bezogte, welke zelf blank was en een Europeër, sprak hem onze Krankbezoeker op 't Hollands aan, als geen andere taal kennende, waar op die Paap antwoordde, ik versta 't Latyn wel, dat gy spreekt, maar hebbe geen bequaamheit om in die taal te antwoorden.

Onder de Toepassen gaan verscheidene gebruikelykheden in zwang, veel van de

onze

onze verschillende, en die zy meest van de Portugeesen schynen geleert te hebben; Als een kindt geboren is dan moet 'er gedurig worden gezongen door vrouwen, of men agt dat 't kind anders niet gelukkig wezen zal. Als zy trouwen zullen, gebruiken ze veele omstandigheden. Het huwlyk wort veel eer door de ouders dan door de kinderen besloten, en 't gebeurt wel dat de bruidegom zyne bruidt nimmer gezien heeft. De ondertrouw geschiedt binnen het rechtsgebiedt der Maatschappy, in de Stad, door Gecommitteerden der Huwelyks zaken; zy gaan niet zamen daar naar toe, maar de bruid gaat alleen verzelt met een oude vrou, dewelke veeltyds de moeder is, zo ze leeft; agter haar volgt een hoop manspersonen van de naaste vrinden en genodigde. Daar na koomt de bruidegom ook met een gezelschap van vrinden aanstappen, dragende kousen en schoenen, en een degen op zy, als hy daar voor betalen wil, gelyk ook voor de Somereel der bruidt, 't welke voor de armen is. De dragt van de bruidt is aanmerkelyk; zy gaat meesttyds zeer kreupel om dat ze als dan muilen draagt, welke te vooren veeltyds nooit hadde aangehadt. Voorts dragen ze, behalven 't baaitje, en kleedje, waar in haar dragt met de Misticeen overeenkoomt, by deze gelegentheit

ze-

zekeren ſleuïer van zyde, rood of groen van koleur, welke van agteren over de ſchouder geſlagen, van voren over den boezem is uitgeſpreid tot aan de lenden; daar beneven is de bruid verſiert met vele goude ketens, die om den hals hangen, en hare armen pronken met arm-ringen: Op haar hooft heeft ze een kroon, die als een ronde hoepel in de tuit van haar hair ſluit, en van welke vele ketentjes afhangen; daar by is de vlecht ook doorſteken met hair-naalden, waar in vele ſteentjes zyn van allerlei koleuren. Het trouwen geſchiedt in de Roomſche kerke met een vry briefje van den Heer Commandeur. Uit komende en naar huis gaande, worden ze aan de deur met rooswater geſprengt, waar na de bruiloft wort gehouden, daar de genodigde braaf eten, meeſt hongerige gaſten zynde.

Wanneer de man en vrouw te zamen uitgaan, gaan ze niet naaſt elkander als by ons, maar de man gaat voor uit, en de vrouw gaat agter na, 't welke ik hier ook by de Portugeeſen hebbe gezien. Wanneer iemand van hun binnen de Stad koomt te ſterven, zo worden ze in een zekere rosbaar gelegt, welke gedekt wort met een kleed, waar op een groot kruis is genaait, en dus naar buiten gedragen, om in geheiligde aarde op het Eiland Baai-

pin

pin begraven te worden. De Toepassen, die rou dragen, hebben niet alleen zwarte rokken aan, maar dragen die omgekeert met de naden naar buiten, (want voering is 'er niet in) en laten hunne baarden groeien, waar in ze overeenkomen met de gewoonte der Mallabaarsche Heidenen. Dog om hier nog een woord by te voegen van de geaartheit dezer Toepassen, die is niet alleen trots, maar daar beneven zyn ze leui, en weinige zullen werken zo lang ze geld in hun zak hebben. Waar van daan het koomt, dat 'er weinig begoedigde menschen onder hen gevonden worden. Zy zyn van nature de Portugeesen meer dan de Hollanders toegenegen, alhoewel die hen by 't overgaan der Stad schandelyk ter genade van de onze overgelaten hebben. De overeenkomste van Godsdienst, de gelykheit van namen, en de inbeeldinge dat ze nog afzetsels van hun zyn, boezemt deze arme menschen zodanig een genegentheit voor hun in, dat ik vast stelle dat ze in geval van oorlog tegen de Portugeesen, meer de Portugeesen dan ons zouden bystaan, hoewel ze tegenwoordig onder onze bescherming leven, wordende door de E. Maatschappy verdedigt tegen den overlast der Heidenen, die geen regtsgebied over hen hebben, en by aldien enige hun mogten misdoen, wor-

den

den ze in de handen der Maatschappy gestelt, die ze na Regten straft.

Dit is 't gene men van de Toepassen aanmerkenswaardig houden kan; weshalven ik hope dat deze beschryvinge van hun UW Eerw. aangenaam zal wezen: Terwyl ik na toewenschinge van Godts zegen my noeme,

MYN HEER enz.

12de BRIEF.

Beroemde en Hoog-geleerde HEER.

MAakt de geleerde Werelt, en maken zy voornamentlyk, die de Kerkelyke Historien beschryven, veel werks, om den voortgang van 't Christendom onder de Heidenen, door den dienst van de Euangeli verkondigers, en deszelfs wisselingen aan te tekenen; zo zal ik U. die in deze wetenschap boven anderen uitblinkt, geen onaangename zaak voorstellen, wanneer ik in dezen Brief een waaragtig verhaal zal doen van de *St. Thomas Christenen*, zo veel ik uit de ondervindinge, en de egte bronnen hunner eige gedenkschriften

heb-

hebbe kunnen vernemen, geen agt slaande op het geen andere van hun mogen geschreven hebben.

Dog om hier van een klaarder begrip te hebben, dient UWEd: te weten, dat alle Christenen op Mallabaar kunnen onderscheiden worden in een driederleye soort: In Europeesche, waar onder de Portugeesen, Engelschen en Hollanders de voornaamste zyn; in bastert-Christenen die zamengestelt zyn uit allerlei Indische natien, en Toepassen genoemt worden; en in inlandsche Christenen. Deeze laaste, welke alle ware inboorlingen des Lands zyn, worden gedeelt of in nieuwe Christenen, welke door de Portugeesse Priesters na hunne komst hier te lande tot het Christendom gebragt zyn, bestaande meest uit de lage Kasten, en staande onder den naam van Casearyns, Mocquaas, Coilang Carys enz. bekent. En in oude Christenen, die St. Thomas Christenen worden genoemt, van welke wy nu in 't byzonder zullen handelen: Waar in wy eerst moeten aanmerken hun benamingen, want zy worden zomtyds St. Thomas Christenen, en zomtyds Syriers genoemt.

Den naam van St. Thomas Christenen moet men buiten twyfel afleiden van den Apostel Thomas, die in deze landen 't Euangelium verkondigt heeft, het welk

myns bedunkens van niemant kan gelochent worden, om dat al de overleveringen zo wel van de Mallabaarsche als Cormandelsche oude Christenen, dit eenparig leren, met nette aanwyzing der plaatzen waar hy gekomen is, en 't Euangelium gepredikt heeft. Daar beneven worden ze ook meermalen Syriers genoemt, om dat voor de komste der Portugeesen enige Eeuwen agter een deeze Mallabaarsche Christen kerken gestaan hebben onder de bestieringe van Syrische Bisschoppen, die tot nog toe gezonden worden; en daar beneven in den Godsdienst den Syrischen Bybel gebruiken, als de grondtaal.

Men kan alle deze St. Thomas Christenen tegenwoordig verdelen in een twederlei soort: Of in ware, die in de oude lere gebleven zyn, of in afvallige, die 't Roomsche geloof omhelst hebben, welker getal niet klein is. De Papisten noemen de eerste Schismatiken, om dat ze die aanmerken in den zelven graad als de Griexe Christenen, hoewel men met veel groter regt de laaste, welke 't geloof hunner vaderen verlaten hebben, Schismatiken zoude kunnen noemen.

De St. Thomas Christenen, welke langs het gebergte wonen, hebben aldaar wel vele kerken, maar een groot getal van die is van de Roomsgezinde ingenomen

by

by de tyden der Portugeesen, en in sommige doen de Syriers en Papisten beide dienst, hoewel tot groot leedwezen van de eerste, welke zonder ergernisse niet kunnen aanschouwen de menigte van beelden, welke de laaste daar in gestelt hebben: Waar van ik een levendig getuige op Tekkenkoer geweest ben, daar toenmaals de Bisschop der Syriers zyn verblyf hield, en my op 't treden in den Tempel zyn weerzin tegen dezelve betuigde.

De St. Thomas Christenen gaan op dezelve wyze als al de andere Mallabaren gekleed, alleen met een windsel om 't beneden lyf, en veeltyds met een sluïer of doek boven 't voorhooft om het hair geslagen. Egter zyn hunne woningen niet met die van andere Mallabaren vermengd, maar zy hebben afgezonderde negerien, waar in zy onder elkander leven, welker huizingen egter klein en slegt zyn. Ook schynen ze zeer naukeurig te zyn in 't bewaren van hunne geslagt-rekeningen; zy zullen zich met de nieuwe Christenen van lage Kasten niet vermengen noch verhuwelyken: Zynde de meeste *Castade nairos*, dat is Edeluiden van 't geslagte der Nairos. Waarom ze ook gelyk die doorgaans een sabel in de hand dragen, tot een teken van die waardigheit.

Hunne Priesters, of Leraren dragen

 meest

meeſt witte linnen onderbroeken, die wyd zyn en over de kniën nederhangen, en boven deze een ruimen rok, veeltyds van wit lynwaad, zomtyds ook van een andere ſtoffe gemaakt, tot aan de kniën nederhangende. Op 't hooft hebben ze meeſt een zwarte muts, niet ongelyk een ſuikerbrood, zynde daar ze op 't hooft ſluit eng, en naar boven breeder; om den hals zyn ze verſiert met een Paternoſter van zwarte koralen, en in de handen dragen ze een geſchildert riedt, maar die veel langer dan onze wandel-ſtokken zyn: Voorts gaan ze bloots voets, niet wetende van kouſſen en ſchoenen, volgende hier in de gewoonte van de andere Heidenen. Wat hun omgang betreft, die is zeer ſlegt, en ze weten weinig hoe men met menſchen moet leven; in welken opzigte hen de Prieſteren der Toepaſſen verre te boven ſtreven, als welke zig aan de zeden der Europeanen gewennen, en beleeftheit aan ieder een weeten te betonen, om dat ze door Europeeſche Prieſters onderwezen worden. Behalven de Prieſters hebben deze St. Thomas Chriſtenen ook Biſchoppen, welke het opperbeſtier over de kerken hebben. Tegenwoordig zyn 'er twe, Mahar Gabriel, en Mar Thome, welke ganſch niet overeenkomen, om dat ze beide, en wel voornamentlyk de laaſte, 't gebied

gebied over elkander eisschen. De eerste, van Bagdad gezonden, is blank en een eerwaarde Gryzaart, zynde gekleedt by na op dezelve wyze als de aloude Joodsche Priesters, met een Muts als een tulband, en een langen baard. Hy is zedig, Godvrugtig en gansch niet aan uitwendige pragt overgegeven. Draagt een krucifix van goud, waar op een gekruiste Jesus is, om den hals, en leeft zeer matig, onthoudende zich van allerhande vleesch. Zyn woning is in 't ryk van Tekkenkoer op een heuvel gelegen, genoegzaam groot volgens 't gebruik der Mallabaren. Hy is een Nestoriaan in 't gevoelen van de vereninge der twe Naturen onzes Zaligmakers. De twede Mar Thome, is een geboren Mallabaar, zwart, laatdunkend, en van weinig verstandt; hy houdt van groten staat, en wanneer hy in de Stad quam om den Commandeur te bezoeken, was hy verzelt met een menigte Soldaten, dragende schild en zwaard, volgende hier in den staat der Mallabaarsche Vorsten. Voorts gaat hy gekleed met een kap op 't hooft, van zyde gemaakt, en rondsom met kruissen bestikt, komende 't maaksel daar van zeer veel met dat der Carmeliten overeen. Het is een wildspreeker zonder wysheit: Hy beroemde zich by ons zeer over zyne regtzinnigheit, om dat hy Eu-
 tychiaans

tychiaans was, ſcheldende den eerſtgemelden voor een ketter uit. Volgens zyn zeggen zouden 45 kerken onder zyn beſtier ſtaan: Terwyl de andere kerken den Biſchop Mahar Gabriel aankleven. Waar door deze S^t. Thomas Chriſtenen in twe delen geſcheiden zyn, waar mede de Roomſe Prieſters hun voordeel doen.

Zo men nu deze Chriſtenen wat van naby beſchouwt, zo mag men wel zeggen dat ze zulks meer in naam dan in wezen zyn. De Prieſteren zelve zyn dom en onbedreven, kunnende voor het grootſte gedeelte ſlechts zekere formulieren lezen, die dienen tot waarneminge van hunne gebede-tyden en plegtigheden. Ook zoude men tegenwoordig geen regte beſchryving van hun Geloof kunnen geven, zynde in hun Godsdienſt een mengelmoes van 't Heidendom, onder welke zy woonen, en welker landgenoten zy zyn; van 't Pausdom, tot 't welk zeer veele van hun zyn overgegaan, en met welke zy vele kerken gemeen hebben; en van 't Griexe of Syriſe geloof, door welker Biſchoppen zy beſtiert worden, en welker gevoelens zy aannemen. Ik ben aanſchouwer geweeſt van de bedieninge des Heiligen Avondmaals, welkers Conſecratie ook door een Prieſter voor 't Altaar met velerleie ceremonien in de Mallabaarſche taal geſchiedde,

de, en in dien opzigte veel met de Roomſche Miſſe over een quam, maar in 't wezentlyke zyn ze regtzinning, want zy geloven niet, dat het Broodt in 't ligchaam des Heeren wort verandert, en beweren dat het alleen gebroken wort ter gedagtenis van de doodt des Zaligmakers: Ook geven ze den Wyn aan de Leeken, zo wel als het Broodt; alhoewel in de uitdeling enig onderſcheid is, want de Prieſter neemt 't broodt en doopt het in den wyn, 't welk hy de disgenoten een voor een in den mond ſteekt, welke dat knielende ontfangen, hebbende ſervetten om den hals.

Het zoude niet onmogelyk zyn die menſchen op den regten weg te brengen, indien 'er bequame middelen tot zulk een groote zaake gebruikt wierden. Doch dit is geen werk voor een Predikant, die binnen de ſtad Couchim zyn dienſt moet waarnemen, want deeze menſchen woonen meeſt aan den kant van 't gebergte, zo dat men ze zelden koomt te zien, dan wanneer ze om noodzakelykheden in de Stad komen. Ook is tot dit werk nodig de kenniſſe van de Mallabaarſche taal, welke zy alleen ſpreeken, een taal die zeer zwaar is te leeren, en een geheel menſch vereiſcht: Want deeze taal is ryk van woorden en letters, welke 51 in getal zyn.

 Daar

Daar beneven is deeze taal wel in driën gescheiden. 't Tamoels, welke de lichtste is, en op Ceilon en Cormandel gesproken wort. 't Gemeen Mallabaarsch, dat ze hier spreken, en 't Zwamkerdamsch, dat de taal der Geleerden is, en waar in de Bramins de geheimen van hunnen Godsdienst schryven.

Dog by aldien de E. Maatschappy het eens ernst mogte worden, om deze menschen tot de zuiverheit van ons geloof over te brengen, zo zoude het nodig weezen twe of drie jonge Proponenten hier heen te zenden, die te vooren wel in de Syrische tale onderweezen waren, en hun wooningen te geven onder deeze menschen, met bequame tolken, op dat ze dus die taal te eerder magtig mogten worden, en als dan in 't Mallabaarsch gaan Prediken; ook moest 'er een queekschool gelyk op Ceilon worden opgericht, tot onderwyzinge der Jeugd, tot dat ze bequaam waren om voor Predikers te dienen. Ook moet iemant niet denken dat zy daar van zouden afkerig zyn, want behalven 't belang dat zy in de bescherming van de Maatschappy zouden hebben, zo tonen ze zig zelve tot dit werk gereed, aanbiedende hun kinderen om van ons onderwezen te worden, 't welke ik by ondervindinge weete. Want als ik met

den

den gemelden Bisschop over de voornaamste hooftstukken van onze belydenis had gesproken, vond hy daar zo veel behagen in, dat hy my straks twe voorname jongelingen wilde medegeven, om in onze gronden opgevoedt te worden; zo dikwils ook enige van deze Christenen te Couchim komende, leggen ze altoos een plechtige groetenisse by my af, met blyken van alle genegentheit. Misschien zoude dit de E. Maatschappy tot geen nadeel strekken, alzo zy van dit volk by gelegentheit hulpe zou kunnen ontfangen tegen hare vyanden, zynde het getal deezer Christenen niet alleen zeer groot, maar zyn ook meest goede Krygsluiden: Op dat ik nu niet spreke van de voornaamste Peper-handelaars, welke onder hen gevonden worden, leverende die aan de Maatschappy.

Dog het zal niet ondienstig noch UWEd. misschien onaangenaam wezen, dat ik in dezen brief laat invloeien het aanmerkelyk berigt van den oorspronk en uitbreidinge des Christelyken Godsdiensts op Mallabaar, 't welk my in de Syrische taale door den Bisschop Mahar Gabriel toegezonden is; luidende op de volgende wyze.

De Outheit en gebeurtenissen der Syrische Christenen.

Twee-en-vyftig Jaren na de geboorte

van den Messias, is de H. Apostel Thomas op Maliapoer op de kust van Cormandel aangekomen, verkondigende 't Euangelium en stigtende aldaar kerken. Van daar sedert naar Mallabaar getrokken, quam de H. Man op 't Eiland Maliankarre (gelegen tusschen Cranganoor en Paroe) te landen, predikte en leerde het gelove op gemelde Maliankarre, Cottacay, Repolym, Gokkomangalam, Pernetta, Tiroewangotta, bouwde aldaar ook enige kerken; en na dat hy hier dit werk gedaan, en twe Priesters aangestelt hadde, is hy weder naar het land der Pandys, (zo heet men de geborene inwoners van de Kust Cormandel) gekeert, om aldaar de menschen te leren. Doch terwyl hy daar mede bezig was, hebben hem de Heidenen doorstoten, en op die wyze eindigde de Apostel zyn leven. Enige Jaren daar na quamen alle Priesters van Indostan en Mallabaar te sterven: En veele Jaren daar na quam op Maliapoer een Tovenaar, vyand van 't geloof der Christenen, genoemt Mamukawasser, doende veele wonderen, om alzo te verhinderen den aanwas der Christenen, waarom verscheidene der voornaamste Christenen hem gehoor gevende 't Christen geloof verlieten, en den verleider Mamukawasser navolgden. In die dagen quamen enige van Hindowy,
of

of Indoſtan die niet genegen waren de Mallabaren te verlaten, en verbonden zich met de geloofs-genoten, dat is de Christenen, die volſtandig gebleven waren, beſtaande toen het getal in hondert-en-zeſtig familien of geſlagten. Veele Jaren leerden die menſchen op Mallabaar, dog daar onder waren weinige die kenniſſe hadden, om dat zy van herders ontbloot waren, en daarom leerden ze meeſt op zyn Heidenſch, en hadden alles met de Heidenen gemeen; deze omgang en gemeenzaamheit was oorzaak van een twede omkeringe, zo dat van 160 huisgezinnen 96 het Heidenſche bygeloof aannamen, blyvende by 't geloof alleen 64 huisgezinnen. In die dagen was 'er te Oerghaai een Aarts-Prieſter, die een gezichte in den droom zag; dat gezigte was oorzaak, waarom van Jeruſalem door laſt van de Katholike oppermagt van het Oosten enige Koopluiden quamen, om te zien of hier enige Nazeryns, of Chriſtenen waren. Die luiden met ſcheepen hier aangeland zynde, deden alle de Chriſtenen van Maliankarre af tot Tierowangotta toe, by malkander komen, handelden met hun als broeders, verſterkten ze in 't geloof, namen afſcheid van de 64 huisgezinnen, gingen wederom te ſcheep, en wedergekeert te Jeruſalem, verhaalden

aan

aan de Katolyken aldaar hun wedervaren op Mallabaar. Uit last van den Katholiken Aarts-Priester wonende te Oerghaai, quamen hier vervolgens van Bagdad, Ninive en Jerusalem verscheidene Priesters, Studenten, Christen vrouwen en kinderen: In 't gezelschap van den Koopman Thome in 't Jaar van den Messias 745. quamen zy alle hier op Mallabaar aan, en hebben met de 64 huisgezinnen gesproken, zig verbonden, en zo in eenigheit met malkandere geleeft. Toen regeerde over gansch Mallabaar die beroemde Keizer Cheram Peroumaal: De aangekomene hebben hem ontmoet, en de oorzaak van hunne komste bekend gemaakt, de Koning daar over wel vergenoegd, schonk hun plaatzen in den omtrek van 't gebied van Cranganoor, om kerken en winkels te bouwen, en om nering en hantering te doen, vereerende aan de Christenen koninklyke eertekens, en gevende verlof om zo lang de Zonne of Maan schynt, door 't gansche land handel te dryven, gelyk zulks als nog blykt by de schriftelyke hantvesten geschreven op kopere platen. Ingevolge hier van hebben de Christenen in 't gebied van Cranganoor verscheidene kerken Oost, West, Zuid en Noord, benevens 472 winkels en daar agter woonhuizen gebouwt, levende al

zo

zo in vrede en eenheit veele Jaren. In dien tydt quamen van Bagdad, Ninive, Jerusalem en verscheidene andere plaatzen uit order van den Cathol: Hoogenpriester van 't Oosten, vele Hoog-Leraren op Mallabaar, die 't gezag over de Christenen dezer landen voerden: Dit duurde zo lang tot dat de Christenen van Cranganoor van elkanderen scheidden, 't welke geschiedde in 't Jaar na den Messias 823., en toen quamen op Coilang als Leraars aan te landen Mahar Saboor, Mahar Protoe en Saboor Isso; deze luiden gingen den Koning Sjak Rawirsti ontmoeten, gaven hem geschenken, en stigtten op Coilang kerken, en winkels. Op zodanige en diergelyke wyze quamen de Hoog-Leraren, lerende en onderwyzende de volkeren van Mallabaar; en sedert het Jaar 1500 quamen de Portugesen zich hier op Mallabaar vertonen, en na dat zy voet en woonplaats op Mallabaar gekregen hadden, zo quamen in die dagen uit last van den Katholiken Aarts-Priester op deze kust vier Hoog-Leraars, met namen Mar Mardina, Mar Jacob, Mar Thoma, en Jene Allay, regerende de Christenen en stigtende veele kerken; na de dood van de gemelde vier Leraren quam op Mallabaar omtrent het Jaar 1550 een ander Leraar genoemt Mar Abraham; de Portugesen zulks ziende lieten

een

een gebod uitgaan, dat voortaan geen Katholike Leraren meer op Mallabaar mogten komen, ſtelden overal wagten, deden de overkomende Leraren opvatten en doden: Mar Abraham, die mede gevangen wierd, raakte door Gods genade vry, leerde lange Jaren, en ſtigtte veele kerken; daar na quam hy ook den weg van alle vleeſch te gaan. Sedert was de weg voor de Syriſche Prieſteren geſloten, en de Chriſtenen leden gebrek aan Leraren; de Portugeeſen zulks bemerkende, quam hier op Couchim in de Stad uit naam en van wegen den Paus van Romen een Onderkoning, en een Biſchop, genoemt Alexio: Hy dede veel moeite om de Syriſche Chriſtenen onder hun geweld en gehoorzaamheit te brengen, en ziende geen kans om zyn oogwit te bereiken, gaven zy aan den Koning van Couchim 30000 ducaten, en vervolgden de Chriſtenen, die in de landen van den Koning van Couchim woonden, met behulp van zyn Hoogheit, drie gehele Jaren: De Chriſtenen de vervolginge niet langer kunnende verdragen, begaven zich onder de gehoorzaamheit van den Biſchop, en zoo quamen zy zich met de Portugeſen te verenigen. Weinig tyd hier na veranderden zy de Syriſche manieren en ommegang; verboden de Prieſters het trouwen, en zo heb-

hebben de Syriers omtrent 55 Jaren een gemeenen ommegang met de Portugeſen gehad. Terwyl quam uit bevel van den Catholiken Aarts-Prieſter, op Maliapoer zeker Hoog-Leraar genoemt Marmatti; de Portugeſen hem aldaar gevangen genomen hebbende, bragten hem in de Stad, vervolgens voerde men hem naar de reede en deed hem in 't water zinken. De Mallabaarſche Syriers zulks gehoord hebbende, vergaderden in de kerk van Mar Tancheri, pleegden raad, verbonden zich onder malkander met een eed; en ſmeten alzo der Portugeeſen jok van de halzen, ſchryvende eerſt een Brief en dien ondertekenende, dat zy van toen, en voortaan ten eeuwigen dage, 't zy ten goede, 't zy ten quade, geen doen meer met de Portugeſen zouden hebben. Ondertusſchen ging de Portugeeſche Biſchop naar Cranganoor, ſchreef bedektelyk brieven aan de Caſſanairoj en Chriſtenen, zond boden met geſchenken, beſtaande in mooje zyden ſtoffen, goude ſieraden en juwelen, en die zich daar aan vergaapt hadden, liepen bedektelyk over, ontmoetten den Biſchop en die wierden met goede woorden, beloften en andere geſchenken weder op hun zyde getrokken. De Portugeſen en die hunne party aangenomen hadden, vulden de Vorſten de handen, in wier land

land de Syrische Christenen woonden, en deden hun veel quaad, met bekommering, verbeurt verklaring hunner goederen, slaan, stoten enz. En in de dagen dezer vervolginge, quamen door ingevinge van Godt Almagtig, door last van de E. Maatschappy de regtveerdige, God vrezende, geregtigheit oefenende en vreedzame Hollanders, onder het beleid van den Edelen Heer Admiraal Ryklof van Goens, op Mallabaar, en die hebben, gelyk de Heidenen uit het land Isso Biranon Kinan verdreven waren geworden; de meer dan Heidensche Portugesen uit Couchim, en andere steden, en fortressen op Mallabaar verjaagd, en door Gods bestiering zyn de Syrische Christenen van toen af tot nu toe van hun beschermt en gehanthaaft geworden, komende de Leeraars wederom onverhindert hier te lande. Met het begin van 't Jaar 1700 is door de bezendinge van den Catholiken Aarts-Priester van 't Oosten hier in Indie aangekomen de Bischop Mar Simons, zynde geschikt voor Mallabaar, en die Man heeft van verre door brieven kennisse van zyn aanstaande komste gegeven hier aan de Syriers, doch die quamen te vervallen in de handen van de Carmeliten, en Jesuiten, en die hebben overal wagten gestelt, hem in handen gekregen, en gevankelyk naar Poedechery gevoert,

alwaar zy hem in de yzers geklonken hielden. Na hem quam hier te lande in 't Jaar 1705. de Hoog-Leeraar Mar Gabriel; en dewyl de meeste Syriers de Portugese kerkgebaren toegedaan zyn, zig onderwerpende aan veele ceremonien, versmadende het trouwen der Priesteren, zo zyn van de 64 Kerken 10 op de zyde der Carmeliten gebleven, en 44 op de zyde der Syriers; doch zo wy de gunste van dezen Heer Commandeur hebben, verhopen wy dat alles op den ouden voet zal geraken, en dit is het dat wy van Zyn E. E. en van zyn Raad met ootmoed zyn biddende, verwagtende dat Zyn en Hun E. E. naar regt het gezigt van ons niet afwenden zullen, en daarom bidden wy Godt hen in gezontheit te willen spaaren, en alle heil, voorspoed en zegen hun te verlenen.

Ik ben met veel achting,

Hoog-geleerde HEER, enz.

13de BRIEF.

MYN HEER.

IK onderneme tegenwoordig UWEd. een berigt te geven van de beroemde Geslagten, welke in Indie gevonden worden: Dit zyn de Brachmannen of Bramins, in de schriften der Ouden beroemd, als de grootste wysgeren van die Eeuwen. Maar eer ik tot dezelve overga, zal het myn pligt wezen, om van den aanvang te beginnen, en te toonen hoe de Indische natie, en in 't bysonder die van Mallabaar, in zekere kasten of geslagten verdeelt is. Men noemt doorgaans de volkeren tusschen de beide hoeken van 't Mogolsche Ryk, van Bengalen af tot Persien toe, Gentiven, of Heidenen, niet om dat 'er buiten hen niet veele andere Heidenen gevonden worden, want die van Pegu, Siam enz., zyn ook groote afgodendienaars. Maar om dat die alle één Godsdienst omhelzen en verdeelt zyn in kasten of geslagten: Hoewel 'er egter eenig onderscheid in 't getal, en de orde der zelver gevonden wort. Doch om dat de kennisse van deze kasten een van de voornaamste hooftpunten is, om deze menschen wel te onderscheiden, zo zal het nodig weezen

UWEd.

UWEd. voor af te berigten wat een kaſt is.

Een kaſt dan is een zeeker Geſlagte van menſchen, welke uit kragt van hunne geboorte verbonden zyn zekere bedieningen en plegtigheden waar te nemen, uit kragt van welke zy ook zeekere voorregten bezitten: Waar omtrent men deze regels moet aanmerken.

1. Dat niemant van de eene kaſt tot de andere kan overgaan, of zig met dezelve eenigermaten vermaagſchappen, en zelf niet eeten of drinken. Want het onderſcheid van kaſten neemt daar zodanig een gemeenſchap weg. Ieder, hoe hoog of laag van verſtand, hoe groot of klein van magt, moet by zyn kaſt blyven, tot zo verre dat de Koningen zelve aan die wet onderworpen zyn, die zo ze van lager kaſten zyn tot geen hooger ooit kunnen overgaan.

2. Zo is aan ieder kaſt een ſoort van bedieninge en handwerk vaſt, welke elk verbind daar in te blyven met of tegen wille. Dus moet het ganſche geſlagte van Mokquaas viſſchers blyven, de Chegos ſuri-tappers, de Poeleas landbouwers, en zo vervolgens alle. Waar uit twee groote qualen volgen: Voor eerſt, hoe vernuftig iemand mag weezen en genegen tot een andere oefening, wort hy egter dus gedwon-

dwongen by de zyne te blyven, dat zeekerlyk zyn geest moet uitblusschen. Ten tweeden, dat daar door veele van die menschen in de uiterste armoede geraken, als zy vermenigvuldigt zynde, door de bediening aan welke hun kast hen verbindt, den kost niet kunnen winnen. Het is zeeker een wonderlyke schikkinge onder deze Heidenen, dat een ieder die een tuin of land heeft dien zelf niet mag beplanten of bebouwen, maar daar toe moet roepen zodanige, welker kast dit werk verrigten moet, zelf mag hy niet in een boom klimmen om een klapper- of cocosnoot daar uit te halen, maar moet daar toe roepen zulke wier bedieninge het is.

3. Hoe hoger dat iemant van kast is, hoe meer voorregten en waardigheden hy bezit; dus mag geen Vorst of Koning eenig Bramin dooden, wat misdaad hy ook mag bedreven hebben, alleen mag hy hem de hand af hakken of de oogen uitsteeken; daar in 't tegendeel hoe laager iemand van kast is, hoe elendiger dat hy is, ja zulk een wort, als of hy geen mensch was, uit de gemeenschap van de meer verhevene verstoten, en zelf mag hy hun niet naderen nog hunne woningen. Dus zullen de Canaryns, Bramins van afkomste, niet dulden, dat de Poeleassen en andere lage kasten zelf op hun Basaar of merktplaat-

plaatzen komen, want zy menen daar door verontreinigt te worden.

4. Onder de Geëerde kaſten kunnen die van een lager Geſlagte zyn wel in het huis van een hooger eeten, dog niet uit één bak of ſchotel, dog een hooger mag niet eeten in het huis van een lager; en wanneer 't eens mogte gebeuren dat een lager uit de ſchotel van den hooger at, dan moet die eerſt met aſſche en koedrek geſchuurt, en daar na afgewaſſen en omgekeert worden.

5. De hooger kaſten kunnen de lager wel onderwyzen, maar de lager de hoger niet, want dit zoude niet alleen tot verkleininge dienen, maar zy onderſtellen met een, dat hoe hoger iemand van kaſt is, hoe meer regt hy heeft tot het onderzoeken van de zaaken des Godsdienſts; ja zy menen dat 't een onteeringe van Godt zoude weezen, indien de veragſte kaſten zig daar mede bemoeiden. Dit is de reden dat de Bramins, als de hoogſte kaſt, zig alleen de leere van de geheimeniſſen des Godsdienſts hebben aangetrokken, welke ook gehelyk aan hun beſtier gelaten wort.

6. Als een Hooger kaſt zyn ceremonien waarneemt, gelyk als 't ligchaam te waſſchen, gebeden uitteſtorten, mag een die van de laager kaſten is, hem niet raaken.

Wanneer een Bramin wafcht, moet een Xetry een weinig afstaan, maar een Tzoutra mag hem zelf niet aanzien; en wanneer een Bramin of Xetry wafcht, moet een Chego 16 treden afstaan, en zig omkeren om hem niet te kunnen aanschouwen; maar als een Tzoutra wafcht, moet de Chego tien treden blyven afstaan, dewyl hy minder van kast is.

7. De hoogere kasten moeten zig noodzakelyk alle dagen wasschen, dit is een noodzakelykheit voortkomende uit de gronden van hun Godsdienst, want zy stellen, dat dit wasschen ook dient tot reinigmakinge van hunne ziele; zy mogen daarom geen plegtige Godsdienstigheden verrigten of moeten eerst gewasschen zyn; Ja kunnen hunne maaltyd niet doen zonder zich eerst te wasschen. Zelf schoon ze zich gewasschen hebben, indien ze daar na met een Europeër gesproken hebben, en hem aangeraakt, moeten ze van klederen veranderen en zig weder wasschen, eer zy hun plegtigheden kunnen verrigten. Want zy agten de Europeërs voor onrein, niet alleen dewyl ze koevleesch eeten, maar ook met de laage kasten omgaan. Anderzins hebben ze voor hun een hoge agtinge om dat ze blank zyn, en daarom uit een verheven geslacht herkomstig schynen. Ten

dien

dien einde hebben ze overal in hunne tuinen, en by hun hoeven tanken, of waschplaatzen, zynde groote en breede groeven in de aarde gemaakt, en in 't byzonder die der Koningen byna als vyvers die men op onze hofsteden vind; de wyze van wasschen gaat dus toe onder de Bramins: Zy wasschen eerst de handen en voeten daar na 't geheele ligchaam, dan doen ze hunne gebeden, en nemen sandelhout dat tot stof gewreven en nat gemaakt is, en bestryken zig daar mede; de Bramins maken daar mede 8 streeken, 3 op den buik, twee op de borst, 2 op de schouderen, en een aan 't voorhooft.

Deeze bepaling van kasten maakt genoegzaam, dat het voor vreemdelingen onmogelyk is om tot hunnen Godsdienst over te gaan; ten minste zy kunnen tot geen van die geslagten gebragt worden, om dat ze de hoedanigheden niet hebben die hier toe vereischt worden, en die geene, welke buiten een kast zyn, gelyk zulke die door 't overtreden der regels dezelve verloren hebben, worden niet meer dan een uitvaagsel of slaven en doodschuldige gerekent. Waarom ze ook nooit hun werk maken om andere tot hun geloof over te brengen, tot zo verre dat ze zeer zorgvuldig de geheimenissen van hunnen Godsdienst voor vreemdelingen verbergen.

 Alle

Alle de kasten kunnen verdeelt worden in hooge en laage. De hooge kasten zyn die, welke met elkander een uitwendige gemeenschap mogen hebben, en in dezelve Tempel diensten verschynen, maar niet met elkander eeten, trouwen en woonen. Deeze zyn drie:

Bramins, Xetrys, en Tzoutras. By deze worden ook wel de Baisias getelt, die naast de Xetrys geplaatst worden, zynde koopluiden in goud, zilver, edele steenen en oliphanten: Dog om dat deze hier op de kust zeer weinig gevonden worden, en met de andere byna gelyk zyn in dragt en zeeden, worden ze niet of zelden getelt.

De Bramins of Brachmans maaken uit de hoogste en geestelyke orde onder de Mallabaren. Het is een dwalinge der geleerden dit woord af te leiden van 't Hebreeusche בַּר חַכְמָן als of dit woordt een Gymnosophist of wysgeer zoude betekenen; immers zyn de Bramins een zeeker geslagt van menschen, die deezen naam door de geboorte ontfangen, zo dat alle jonge en oude, wyze of dwaze dien naam dragen. Alhoewel wy niet ontkennen dat de Heidensche wysgeren meest uit dit geslagt zyn, omdat zy als geboren geestelyke tot allerlei studien op hunne wyze zig overgeven. Dog de waare oorsprонk van deezen naam

moet

moet gezogt worden in 't woord Bramma, welke de naam is van hun derden Godt, die met Ixora en Visna, de Godtheit uitmaakt. En dewyl deeze Bramma hen heiligt, zoo noemen zy zich naar hem Bramins, als die heilig zyn, en uit dien Godt herkomstig.

Deze Bramins zyn alle te kennen aan een touwetje, dat hun om den hals en over de schouder geslagen zynde, tot op den buik nederhangt. Dit touwetje bestaat uit drie draden, 't welke zy noemen het zeegel van hunnen Godt, en door de drie draden willen ze de drieheit van deze Godtheit te kennen geven.

Daar is niets by hen afschuwelyker dan eenig levendig schepsel te dooden of te eeten: In het byzonder verwonderen ze zig ten hoogste, hoe wy Europeanen koeien durven dooden en eeten, 't welk zy voor een schenddaad houden. Zy komen in dezen opzigte overeen met het gevoelen van Pythagoras, welke den overgang der zielen uit de menschen in de beesten stelde. Daarom is het, dat deze menschen geen beest durven doden, als bezielt met een geest, zy leven derhalven van kruiden, aardgewassen, melk en andere leveloose dingen; ook zyn ze genoodzaakt zig te onthouden van alle sterke dranken: Want het zoude een onver-

gefelyke misdaad zyn dat zy zig dronken maakten. Zo dat hunne zoberheit wonderlyk te pryzen is, kunnende hier in onze Europeërs tot een spiegel dienen, maar zo matig als zy in spys of drank zyn, zo onmatig in 't tegendeel zyn ze in den wellust. Want zy hebben vryen toegang tot alle vrouwen van de geëerde kasten, buiten de hunne, kunnen dezelve beslapen wanneer ze willen, het welk de Koningen hen zelve niet kunnen beletten omtrent hunne zo genoemde vrouwen, die na den eersten byslaap aan de begeerte van deeze onheilige Heiligen worden overgelaten.

Egter hebben de Bramins zelve ook egte vrouwen, en dat niet meer dan eene, zynde de veel-wyvigheit hun verboden. Tot deeze egte vrouwen, uit hun eigen geslagte zynde, mogen geen andere dan zy zelve komen, om dat 'er geen hooger kasten dan zy zyn, waarom ook de kinderen, welke uit haar geboren worden, altoos wettig zyn.

Hier uit is voortgekomen dat de Koningen, die van het geslagte der Bramins zyn, hun egte kinderen doen erven en opvolgen tot de kroon, maar by de Koningen, die uit het geslagte der Xetrys zyn, erven alleen de zusters kinderen, om dat ze van hun eige kinderen geene verzeke-

zekeringe kunnen hebben, als blootſtaande voor de dertelheit der Bramins.

Voorts zyn alle Bramins verpligt om dagelykze offerhanden aan hunne Goden toe te brengen; het zy in hun Pagode of afgoden tempel, het zy in hun huis, waar toe zy een afgezondert plaatsje hebben; dog dewyl ze geen levendig dier kunnen dooden, zo blykt ook genoegzaam dat dit geen offerhande van beeſten kan zyn, maar alleen beſtaat uit vrugten en gewasſen des landts, welke zy hunne Goden voorleggen, en eindelyk van de prieſters werden weggenomen en opgegeten.

Van deze Bramins worden vele duizenden gevonden op de kuſten van Bengale, Cormandel, Mallabaar, Canara, en door 't ganſche Mogolſche gebiedt, zynde by de hunnen alom in hoge agtinge, en veele ook zeer ryk; als die zig tot den koophandel begeven. Zy gaan anderzins gelyk al de andere Mallabaren gekleedt, uitgenomen dat ze door hun touwetjes en ſtreepen kenbaar zyn. Even wel zyn ze alle niet van een gevoelen, nog waardigheit, nog trap van kaſt, maar hier in van elkander eenigermaten onderſcheiden. Het welke ik aan UWEd. zal berigten in een tweeden brief, om dat ik vreeze U door de langwyligheit van één brief verdrietig te maaken. Ik hoope dat

UWEd.

UWEd. dus een klaarder begrip van dit volk zal bekomen dan uit de Reis-beschryvingen te halen is. Want dewyl de Reizigers den regten grond dezer zaken niet hebben geweeten, nog zelf in zulk een korten tydt kunnen weten, zo hebben ze vele dingen van deze kasten onder een gemengd die tot elkander niet behoren, en daar by van de voornaamste zaaken in dezen onkundig geweest. De Godt der zegeningen overstorte UWEd. met zyne weldaden: Terwyl ik zal blyven met schuldigen eerbied,

MYN HEER, enz.

14de BRIEF.

MYN HEER.

IK hebbe het van myn pligt geoordeelt myne beloften, in den voorgaanden Brief gedaan, te vervullen, en myn verhaal wegens de Bramins ten einde te brengen: Zullende hier toe aanmerken drie zaaken; 1. Hunne verdeling, 2. Hunne waardigheit, 3. En hunne geboorte of afkomst.

De Bramins zyn gescheiden in twee voor-

voorname delen, noemende zig die van den eenen aanhang, *Wisnomatte*, en de andere *Sjoumatte.* De Bramins van de oudste partie dragen den naam van *Wisnomatte*, om dat ze zeggen dat *Wisna*, de 2de persoon, 't hoogste goed aan de weerelt toebrengt; daar in 't tegendeel de *Sjoumattys* beweren dat *Ixora*, of *Sjuma*, de eerste persoon der Godtheit, het meeste goed aan de schepselen doet. Den eersten aanhang omhelzen meest die van 't Mogolsche Ryk, Cormandel en Canara. Maar de Mallabaarsche Bramins zyn van den laasten aanhang. Ook maken zig deze twee gezintheden kenbaar door de streepen van Sandel, welke ze op hun lyf doen, want die van Wisnomatte maken die strepen regt opgaande, maar de Sjoumatten dwars over 't lyf en voorhooft. Om dit een weinig nader te onderzoeken dient UWEd. te weten, dat de Profeet Paroesse Raman, eerste bevolker en grondvester van Mallabaar, daar de waare leere de Bramins verkondigde, en dezelve aan de nieuwe Bramins, welke hy maakte, gaf (gelyk zich nog huiden de Wisnomatten daar aan houden:) Maar eenige eeuwen daar na wierde Mallabaar besmet met de leere van Sancratjaar die hun byzondere wetten gaf, verschillende van de eerste; wiens leven wy eerst moeten beschryven,

ven, en daar na zyn byzondere instellingen aanwyzen.

Men verhaalt dat Sancratjaar zoude geboren zyn uit de weduwe van een Bramin, lang na de dood van haar man, zo dat hy een onegt kindt was van een veragte hoere, (want geen Bramins weduwe mag weder trouwen of eenigen man bekennen.) Dit kindt nu zeven Jaren oud geworden zynde, wiesch zig dagelyks (volgens de gewoonte der Mallabaren) in de Rivier in de tegenwoordigheit van zyn moeder: Het gebeurde ondertusschen dat een krokodil dezen jongen greep, en driemaal onder het water trok; in 't midden van deze gevaarlyke dompeling, krygt de jongeling een Goddelyke openbaringe, dat zo hy zig Gode wilde toeheiligen, en een Bisschop worden, de krokodil hem zoude loslaten, hy beloofde dit aanstonds, en deze belofte wierde van zyn moeder op den Oever bevestigt. Waar na de krokodil hem uit het water sleepte en onbezeert aan land bragt. Deze zyne openbaringe maakte hy aanstonds de andere Bramins zyn Stamgenoten bekent, maar dewyl hy in onegt geboren was, verwierpen ze hem met bespottinge; over dezen aangedanen hoon vergramt, neemt hy een besluit, om zyn Vaderland te verlaten, en in Beevaart naar den Ganges te reizen:

Dog

Dog zyn moeder niet meer dan dit eenig kindt hebbende, wilde dat geenzins gedogen, tot dat hy haar belooft en verzekert by haar te zullen komen van den Ganges, wanneer ze zulks vieriglyk zoude komen te wenſchen. Hier op reiſt hy naar den Ganges en neemt aldaar zeer toe in wysheit en kenniſſe hunner wetten. Als nu na langen tyd gebeurde, dat zyn moeder oud en ziek zynde haren zoon wenſchte voor 't laaſt te mogen zien, zo wort hy dat aanſtonds door een ingevinge gewaar, roept daar op twee Duivels by zig, verzoekende hem dien dag naar Mallabaar te willen brengen, en als zy zeiden Mallabaar niet te kennen, wees hy hun hoe Mallabaar gelegen was, en dat daar veele klapperbomen ſtonden; zy nemen daar op de zaak aan, blinden hem de oogen, en maken dat hy des anderen daags morgens even voor den dag op Panecoule in 't land van Paroe neergezet wierde, welk land hy aanſtonds kennende wierd, om dat het maar een uur van zyn moeders woninge in 't land van Aduur gelegen was. Deze haren zoon dus onverwagt op haren wenſch ziende komen, ſtierf daar op van blydſchap.

Dit ſchielyk ongeval ontroerde den zoon op een buitengewone wyze; hy verzogt de Bramins zyn ſtamgenoten, hem te willen

len helpen in 't verbranden van zyn moeders lyk, dog zy weigerden zulks, om dat zyn moeder een hoere was; hy allen raad ten einde zynde; riep een Nairos Barbier, verzoekende hem te willen helpen in 't verbranden van zyne moeder, onder belofte van grote vergeldinge, en om dezen Nairo te eeren, wilde hy dat die ook in deze plegtigheit hem voor Priester zou dienen, en hem de bladeren van Siré met 't zaad Mansjeli in de hand geven, om daar mede de plaatze en 't hout, waar op zyn moeder moeste verbrand worden, te reinigen, en met water te besprengen; (want men moet weten dat Siré en Mansjeli in alle reinigingen by deze Heidenen gebruikt worden als by de Joden de Hysop) dit gedaan zynde, gebied hy den Barbier het lighaam van zyn moeder aan stukjes te snyden, en telkens iets van dat kruid en zaad daar byvoegende, dus stukje voor stukje te verbranden, 't welk dus ook met verwonderinge van een ieder uitgevoert wierde. Als hy nu twaalf dagen rou bedreven had, zo onderneemt hy daar ter plaatze een Pagode ter eeuwige gedagtenisse te stigten, het welke hy ook in een nagt gelukkiglyk volvoerde door de hulpe der Duivels, en welke zoude wezen de Pagode van Adur, die tot nog toe in wezen is. Het volk des morgens deze

Pagode

Pagode ziende door Sancratjaar gebouwt, wierd verbaast over zyne magt, en verzogt vergiffenisse over hun voorgaande onbeleeftheit. Hy beloofde daar aan niet te zullen gedenken indien ze hem wilden hooren, 't welk als zy hadden belooft, zo verbond hy hen met Eede, dat zy alle zyne geboden zouden aannemen. Daar na stelde hy 8 personen, welke de bestiering over dezen Tempel van Adaar en den Godsdienst zouden hebben, en liet banken in de Pagode brengen om ze daar op te doen zitten, en in hun dienst te bevestigen: Maar dewyl twee van die afwezig waaren, zo gaat hy met den Barbier op de ledige plaats zitten, en beveelt deze Bramins, dat de Nairo zo lang hy leefde al de plegtigheden des Godsdiensts als eerste zoude waarnemen, ter gedagtenisse der hulpe, aan hem bewezen in 't begraven van zyne moeder, en geeft hun (want de Bramins buiten Mallabaar schreef hy andere voor) deze byzondere navolgende wetten.
1. Dat zy niet, gelyk de Bramins, hunne dogters een jongman ten huwelyk zouden aanbieden, maar zo lang wagten tot dat ze zelve ten huwelyk verzocht wierden.
2. Dat ze niet, gelyk de andere met ruw lynwaad dat nog ongewasschen en nieuw is, de Bruidegoms en de Bruidts zouden versieren, of een doode bewinden, maar

dat het zelve moet gewasschen en gebleekt zyn. 3. Dat niet alle Bramins Zonen van een huisgezin mogen trouwen, gelyk de andere doen, maar dat alleen de eerstgeboorne zal huwelyken, en in 't bezit blyven van alle goederen, en zyn broederen onderhouden en bestieren; dog by aldien de oudste Broeder mogte komen te sterven, dat dan de twede Broeder in zyn plaatze zal treeden, en zo vervolgens. 4. Daar de andere Bramins, wanneer zy eeten zelf niet mogen opstaan, om meer ryst te halen, maar of uitscheiden, of ryst door een ander laten brengen, zo heeft Sancratjaar in 't tegendeel bevolen, dat ze wel mogten opstaan om meer kost te halen, en weder gaan zitten om te eeten. 5. Daar de andere Bramins hun goden met zyde bekleden, mogen deze zulks doen volgens den wil van Sancratjaar met gewasschen lynwaad. 6. Daar de andere Bramins als zy hunne klederen van den wasscher krygen, die op nieuws moeten uitspoelen, dewyl ze de wasschers voor onrein agten, zo heeft Sancratjaar gewilt dat ze hun klederen, zo als die van den wasscher komen, moeten dragen. 7. By de andere Bramins is het de gewoonte dat als hunne Vrouwen de stonden hebben, zy 5 dagen als onrein in een afgezondert deel van 't huis moeten blyven zitten zonder iets aan te raken,

ken, want dat alles wiert daar door off-tein. Maar in 't tegendeel heeft Sancratjaar deze onreinigheit weggenomen, en de Vrouwen in dien tydt alle gemeenschap toegestaan. By de andere Bramins moet een Dogter voor 't 10de Jaar trouwen of is de kast quyt, maar by de Namboerys niet; maar als een Dogter ongetrouwt koomt te sterven, dan moet 'er een voor 100 fanums gekogt worden om haar te trouwen, en dus dood zynde te bekennen.

Het twede dat wy aanmerken moeten in de Bramins, is het onderscheid van hunne waardigheit. Men kan ze verdelen: 1. In Vorstelyke. 2. In gemene Bramins.

Onder de Vorstelyke behoren eenige Prinsen en Grooten. Dog in 't byzonder zyn op Mallabaar in 't Ryk van Couchim aanmerkelyk de Koningen van Paroe, Porca, en Repolym, hebbende deze behalven hunne geestelyke waardigheden ook een wereltlyk gebied, en komende in dit opzigt wel met de geestelyke Ryks-vorsten van ons land over een. Zy zyn doorgaans onder de Vorsten de geleertste, bespraakste, van een streng leven, listig in 't uitvoeren van hunne raadslagen, gereedt tot oorlog, en wrake over geleden hoon, trots en moedig op hunne hoge geboorte, noemende zig alleen egte, en de andere Vorsten hoere-kinderen. Niemant mag hen

quetzen of doden, het welke zy ook anderen niet doen. De Koning van Panoe koomt veelmaal in de Stad, maar die van Porea agt zig zo heilig dat hy binnen de stad Couchim niet wil komen, en daarom ontmoet hem de Commandeur, zo zy elkandere te spreeken hebben, buiten de Stad. De Repolymsche Vorst is de heiligste van allen; deze mag zig voor zyn Afgoden niet buigen, ten zy hy eerst de Zon gezien, en zig voor haar gebogen heeft, zelf mag hy niet eerder eeten: Ook mag hy in het wasschen zyn ligchaam niet krommen, maar moet regt op staande zig onderdompelen, om te toonen dat hy zig voor geen ding vernedert of buigt. Al de Koningen zyn in zaaken van conscientie verbonden hem raad te plegen, en hy ontslaat ze met de handen op hun hooft te leggen van de bezwarenissen des gemoeds. Uit kracht van dit zyn geestelyk regt heeft hy in alle ryken een myl lands, zo dat indien deze Vorst zyn landen by elkander hadde, hy de magtigste van allen wezen zoude. Niemand durft ligtelyk tegens hem de wapenen opvatten uit vreze van in zyn geestelyke ongenade te geraken, en 't bygelovig volk roept op het minste ongeluk, dat zy ontfangen, uit, dat dit moet toegeschreven worden aan de wapenen die men tegen dezen Prins opvat.

De

De gemene Bramins, die ook wel Namboerys genoemt worden, maken hun werk van den Tempeldienst, gebeden en andere Godsdienstige plegtigheden; zy behoeven voor hun kost niet bezorgt te wezen, want behalven de Pagoden zyn 'er by de Koninklyke hoven ook openbare plaatzen, daar dagelyks een groot getal gespyzigt wort, ja waar ze byna komen, hebben ze den vryen kost. Veele bidden 5 uur agter een, andere gehele nagten of gehele dagen, en doen verscheidene geloften tot kruissiging van hun vleesch, als regt op te blyven staan, de handen op te heffen zonder ze neer te laten vallen enz. Ook zyn 'er veele, die zig oefenen in de medecynen en natuurkunde, wetende zeer wel uit te rekenen de Eclipsen der Zon en Maan, welke zy eenige dagen te voren tot verwonderinge van 't gemeen bekent maken; dat arme volk daar by wysmakende, dat een grote slang de Zon of Maan wil inslokken, waar om ze dan vreesselyk op trommels slaan om die slang te verdryven: Ook zyn 'er veele aan de Sterrekunde overgegeven, maar die by deze menschen grote wysheit wilde zoeken, of een uitnemende wetenschap in de Philosophie, als zommigen in Europa wanen, zou elendig bedrogen zyn. Ook worden zommige wel gebruikt tot ge-

zantschappen, tot raadplegingen, en andere gewigtige zaken van oorlog of vrede; andere tot het opvoeden en onderwyzen der Vorstelyke kinderen: Ten minste daar is geen Vorst of Prins, of hy heeft een zeker getal Bramins by zich, die hy spyzigt, terwyl ook zommige van hun oppassen dat de kost van den Vorst zuiver en rein wort opgebragt. Men zoude hier nog vele dingen kunnen byvoegen van de wyze van huwelyken, verbrandingen en andere gewoonten der Bramins, maar wy zullen dit verhandelen als wy van de Canaryns zullen schryven, die ook Bramins zyn, en in die gewoonten met hun overeenkomen.

Het derde dat wy verhandelen moeten, is van hun geboorte of afkomst, want schoon zy alle Bramins zyn, is 'er egter een onderscheid van hoogheit onder hen, 't welk maakt dat ze niet aan elkander trouwen mogen, en ook aan zekere byzondere bedieningen meest al verbonden zyn. Wy zullen ze dan verdeelen in hunne klassen of familien.

Zy worden verdeelt in 3 Stammen, waar van de eerste de heiligste, en de laatste de slegte zyn.

Bramins Pandasjegels,
Bramins Agmoterys of Embrandryns,
Toele Bramins.

De

De Bramins Pandasjegels beſtaan in 5 onderſcheide Familien.

Carnadagam. *Maraſtagen.* *Toeloegen.* *Talmen en* *Telligen.*	*Deze als de aanzienelykſte gaan doorgaans met de Vorſten, als zy hun openbare tempeldienſten en plegtigheden moeten waarnemen.*

De Bramins Agmoterys zyn ook in 5 Stammen verdeelt.

Atdia Bramins. *Sabiel.* *Grammatiel Paroeſa.* *Toelenaddoe Bramins, en* *Toelve Nambimaars.*	*Uit deze worden verkoren de Opperprieſters, of Deſters van de ſtigten. Tripontre, Terroer, Triwolai, Triwandia, Poeram en Trevancoer, welke magt hebben andere gemene Prieſters in de ſtigten aan te ſtellen.*

De Toela Bramins zyn in 6 ſoorten onderſcheiden.

Matadoe. *Ellendam.* *Poeſagens.* *Piſaidi.* *Koerikols en Coeroepen* *Mamars.*	*Dezer werk in 't byzonder is, dat ze den dagelykſen dienſt moeten doen in hunne Pagoden.*

Hier uit zal UWEd. genoegzaam kunnen bezeffen wat eigentlyk de Bramins of Brachmannen zyn; Weshalven ik hier mede afbreke, en met toewenſinge van Gods zegen, my noeme,

MYN HEER enz.

15de. BRIEF.

Wel-Edele Gestrenge HEER.

GY sult U misschien verwonderen, dat ik, zynde aan Uw Wel-Ed. Gestr. in 't byzonder niet bekent, de vryheit gebruike om U met myne geringe letteren te komen onderhouden: Maar aan U door vele inzichten verplicht zynde, welke hier niet moeten gemeldt worden, en op gene andere wyze myne erkentenis wetende te tonen, hebbe ik gehoopt, U niet onaangenaam te zullen zyn, dat ik U uit deze vergelegene Gewesten enig verhaal deed van zodanige zaken, die gy mogelyk uwe aandacht niet onwaardig zult keuren.

Van dien tydt af, dat ik naar 't land van Mallabaar door de orde van de Indische Hoge Regeringe gezonden ben, om den Heiligen Predik-dienst van 't Euangelium waar te nemen, hebbe ik al myn ledigen tydt besteedt, om te onderzoeken de gewoontens dezer volkeren, en om na te speuren de geheimen der natuur in dit deel der Wereld. Van wat nut zulks is weten alle de geleerde, en Gy in het byzonder,

zonder, die een Sieraad en Mecænas der Geleerden zyt.

Het geslagte der Xetrys, de twede in Hoogheit op Mallabaar, zal nu het onderwerp van mynen Brief wezen. Men noemt de kast der Xetrys 't geslagte der Koningen, om dat de meeste Mallabaarsche Koningen, Prinsen en Grooten uit dit geslagte zyn. Zy worden verdeelt in twe Familien, Xetry Suria Colap, dat is van het geslagte der Zonne, en Xetry Channera Colap, van 't geslagte der Maane, volgende deze Vorsten dus den trant van meest alle Koningen in 't Oosten, die zich zoonen en afkomelingen der Zonne en Maane noemen.

Volgens het verhaal der Mallabaren, zoude dit landt in den beginne geregeert zyn door zekere vergaderingen van Bramins, van den grooten Propheet Paroese Raman aangestelt, en men vindt ook nog hier en daar overblyffelen van zulk een regeringe. Maar deze bestiering veranderde eindelyk in een Koninklyke, dewyl de inwoonders van Mallabaar te rade wierden zich een Koning te verkiezen uit de landen van Indostan, met die voorwaarde dat deze Koningen maar voor 12 jaaren zouden regeren. Deze wyze van bestiering duurde tot de regering van den Groten Cheramperoumaal, die na een twaalf

jarige regering dit ryk aan zich gehouden, en den op weg zynde nieuwen Koning heeft laten dooden.

Onder al de Koningen van Mallabaar is 'er geen beroemder geweest, dan deze Cheramperoumaal, geagt even als Cæsar en Augustus onder de Romeinen, of gelyk Alexander onder de Macedoniers. Van dezen beginnen ze hun jaar-rekeningen, van dezen leiden ze af de beginsels van alle Koninkryken en Vorstendommen, welk 'er nu gevonden worden en bloeien, en door een vaste wet dus moeten blyven.

Dit is die Cheramperoumaal, onder wiens regering de Christenen van St. Thomas hunne Bisschoppen hebben gekregen uit Syrien en Bagdad, en aangenomen hebbende de gevoelens van de Griexe Kerke, verdeelt geworden zyn in Nestorianen en Eutychianen. Van wien ook de Jooden hun vaste woonplaatzen en de voorregten van den vryen handel hebben ontfangen, tot nog toe in kooper gegraveert; welken de Heidenen roemen dat levendig ten Hemel is opgenomen, welke de Mooren zeggen dat Mahometaansch geworden en vertreist is, om hunnen Propheet te zien; maar die egter naar 't gevoelen van andere in zyn bedevaart naar den Ganges volgens de gewoone bygelovigheit dier volkeren,

keren, geſtorven is. Deze Vorſt, eer hy zulk een gevaarlyken togt zoude ondernemen, als of hy bewuſt was van zyn aanſtaande dood, heeft dit groote Ryk van Mallabaar in 4 kleindere verdeelt, genoemt Trevancoer, Couchim, Samoryn en Colaſtri, welker Koningen hy geſtelt heeft tot hoofden van mindere Vorſtendommen, die in zyn Ryk gelegen, van hem aan zyne hovelingen en vrinden verſchonken zyn, die nogtans hun eigen regt bezitten als in Europa de Keurvorſten.

Dog op dat wy tot onzen Cheramperoumaal wederkeren, die al zyn vermogen aanwendde om vreemdelingen in zyn land te lokken, tot bevorderinge van den handel, en tot nog toe in de monden van alle Mallabaren leeft, hy heeft zommige vuile en andere belagchelyke dingen bedreven, die nogtans aanmerkenswaardig zyn, om dat de gedenk-tekenen daar van tot nog toe in wezen zyn, ſchoon by de 900 jaren geleden. Op dat hy by den nakomeling den naam van mildadig zou verkrygen, heeft hy in zommige akkers, gelegen by Cranganoor, (daar toen zyn Paleis was) bevolen te zaien een groote menigte fyn Goud, en dat zo onder de aarde mengen, dat 'er weinig te gelyk konde gevonden worden. Dit ſtuk land hebben de eerſte nakomelingen onaangeraakt gelaten, daar

toe

toe bewogen door eerbiedigheit voor hem, tot dat naderhand van tydt tot tydt 't zelve meer en meer uitgegraven is, en daar zyn nog Europeërs in wezen, welke daar zodanig fyn ſtof-goud hebben laten uitgraven.

Onder de vuiligheden, welke de Mallabaren van hem vertellen, is dit de voornaamſte, dat hy op een zekeren tydt ontſtoken is geweeſt met een ongeoorlofde liefde, tot een vrouwe van de veragte kaſte der Poeleaſſen, welke aan te raaken de edele geſlagten ongeoorloft is, en die ze zelf niet in hunne huizen gedogen mogen; maar met welke zich te vermengen een ſchendaad geacht wort, die met de doodt of ſlavernie moet geboet worden. Als hy nu angſtvallig hier over quynde, en aan niemand deze ongeoorlofde liefde ontdekken durfde, zo heeft egter een der hovelingen door ondervragen de oorzaak van zyn droefheit vernomen, en den Vorſt belooft middelen te zullen vinden om zyn blakende drift te voldoen. Hy brengt hem derhalven heimelyk en in 't donker binnen het huisje van die vrouwe, alwaar hy volgens zyn meninge haar bekendde en bevrugtte. Maar na de daadt door de prikkels van een knagend gemoedt gedreven, zo beſchuldigt hy dezen hoveling als de oorzaak van zyn misbedryf,

maar

maar deze heeft eindelyk zyn list ontdekt, en den Vorst bekend gemaakt, dat hy in plaats van die Poeleasse vrouwe, een uit zyne wyven omhelst had: Waar door de Koning verheugt, heeft dezen hoveling versierd met de waardigheit van Caimaal de Codecheri, (een Caimaal is zo veel als Graaf) welke waardigheit tot op den huidigen dag zyne nakomelingen bezitten. En uit de zwangere Prinsesse is geboren een jonge Prins, die tot zyn erfdeel heeft gekregen de landen van Palchatheri, uit welkers stamme de Vorsten van Palchateri tot nog toe in wezen zyn; en om dat hun eerste Stam-vader in 't huisje van een Poeleas ontfangen is, dragen ze tot op den huidigen dag den naam van Vorsten Poeleas, ter eeuwige gedagtenisse van dat geval.

Dit zal genoeg zyn van dezen Koning, van welken alle Vorsten hunne Ryken ontfangen hebben. Het zoude ydel wezen deze Vorsten te willen vergelyken by de Europeesche Koningen, want zy kunnen op geenerlei wyze met die in rykdom, magt en heerlykheit vergeleken worden: Ja daar worden onder hen wel gevonden die geen 3000 ryksdaalders inkomen hebben, als die van Cranganoor en Mangatti, en geen wonder; want ik gelove dat men meer dan 100 Koninkjes op Mallabaar vind, die bygevolg weinige, en doorgaans arme

on-

onderdanen hebben, en landen, voor een gedeelte onbebouwt en onvrugtbaar: Men zoude veel eer hen kunnen vergelyken met de Koningen, welke in de Heilige bladeren vermeld worden in de historie van Abraham, die dezelve met zyn huisgenoten op de vlugt gedreven heeft. Aangaande hunne Hofsteden, die zyn klein, zonder versiersel of glans, van binnen zyn ze nog slegter opgeschikt, want by na geen stoel of bank wort'er gevonden, veel minder enig ander huisraad; zelf 't Paleis van den Koning van Couchim gelykt wel na een oude vervallen Brouwerie.

Dit moet men egter van de Vorstelyke huizen aanmerken, dat ze met pannen gedekt zyn, met welk voorregt alleen de Hoven der Prinsen, en de Tempelen der Goden pronken; onderdanen mogen dit op geenerlei wyze nadoen: Hun woningen zyn alleen met bladeren van Cocos-bomen gedekt, welke eerst gedroogt en daar na op de huizen gelegt worden, moetende dit dak doorgaans jaarlyks vernieuwt worden. Zy hebben weinig hovelingen en nog minder uitgiften.

Hunne tafels en banken zyn de Aarde, de schotels en servetten zyn bladeren van Clapper-bomen, de lepels zyn de schillen of doppen van de Cocos-noot, de spyze is Ryst met boter, of pap van Ryst

met water en Peper, of de vrugten der aarde, want het is hun ongeoorloft Vleesch te eeten; de drank is water en melk, want volgens de wet mogen ze geen Wyn drinken, hoewel zommige onder hen in 't geheim Palm-wyn, of ook wel andere sterke dranken gebruiken. Zy zyn ook verpligt volgens de gewoonte van hunnen Godsdienst de Bramins of Mallabaarsche Geestelyken te voeden met dit voedsel, of alleen met Ryst en Zout; welke onkosten nogtans dagelyks in 't geheel geen ryksdaalder kunnen uitmaken. Hunne klederen zyn weinig, t' huis dekken ze 't benedenste gedeelte des ligchaams alleen met een wit kleed, en met 't zelve omwinden ze ook het hooft; maar als ze onze Stad Couchim gaan bezoeken, trekken ze veeltyds een rok aan van rood laken of andere koleur gemaakt; met goude arm-ringen versieren ze de handen, en hals en borst met goude en korale ketens, zelde met Peerlen: Maar de Koninklyke Vrouwen die in de Stad niet mogen komen, hebben in 't tegendeel by na geen versiersels aan. Het benedenste gedeelte van haar ligchaam is doorgaans met een slegt kleedtje alleen gedekt, zynde 't bovenste gedeelte veel al bloot, of zomtyds enkelyk de boezem met een sluier omslagen, waar uit blykt wat groot verschil van zeeden.

onder de volkeren is. Maar daar is een zaak waar in deze Koninkjes hunne pragt willen vertonen, (hier in bestaande,) dat zy in de Stad komende of aan een vreemd Hof zich vertonende, met veele Soldaten zyn vergezelschapt die zy Nairos noemen. Deze gaan niet in gelederen, maar de een agter den ander voor hunnen Koning, voorzien met een bloot zwaard en schild, welke zy al schreeuwende bewegen en op elkander slaan. Andere dragen ook snaphanen of boogen op den rug, hunnen Vorst dus verzellende, die op het einde volgt ook met schild en zwaard slaande, 't welke zy aanmerken als een teeken van agtinge, verzelt met eenige grooten welke zy Ragiadoors noemen, waar van een met een hooftdeksel, in de Portugeesse taal *Somereel*, of zonne-scherm genoemt, hem beschut tegen de warmte der Zonne; deze somerelen zyn hoger of langer dan van de gemene onderdanen, dog alle van Cocos- of Klapper-booms bladeren gemaakt in een steel van slegt hout.

Alle deze Koningen hebben by na gezamentlyk een twederlei afkomste, zommige zyn van het geslagte der Bramins, en hun wettige kinderen erven ook het Ryk. Andere en de meeste zyn uit het geslagte der Xetrys; van welke ik nu in't byzonder zal schryven.

Het

Het regt waar door deze Koningen de opvolging van de kroon bekomen, verschilt zeer veel van die der andere Koningen der Werelt. Want terwyl by de andere volkeren de Zonen volgen in de plaze van hunne Vaders, koomt hier in 't tegendeel 't Moederlyk geslagte tot de Koninklyke waardigheit, welke uit de hoogste Kasten Jongelingen verkiezen daar ze behagen in scheppen, om uit hun zich kinderen te verwekken, die tot de Koninklyke regering zullen komen. Indien deze dogters zyn, zo worden uit haar wederom kinderen verwekt, die regt tot de kroon hebben: Maar by aldien het zoons zyn, zo hebben die 't eerste regt tot de kroon, en dan de dogters zonen naar hun ouderdom; zo zal de eerste zoon van de moeder des Koninklyken stamhuis Koning zyn, zo ze een tweden zoon heeft zal hy twede Prins zyn, zo een derden, zal hy derde Prins wezen, en zo vervolgens; wanneer daar op zullen volgen de dogters zonen die dus 5, 6, en 7de Prins zullen wezen. In wier opvolging doorgaans die orde bewaart wort, dat de eerste Prins Koning zy; deze gestorven zynde, de twede, en na hem de derde. Dit is de reden dat in ieder Ryk gevonden worden zes, zeven, ja meer Prinsen, waar van de ene den anderen in orde volgt; maar by

aldien 't gebeuren mogt, dat in die opvolging het wettig getal van jongelingen mogt ontbreeken, dan kan de Koninklyke moeder met wille des Konings en toestemminge der Ryksstenden, een ander jongeling verkiezen, welken zy begeert, waar door die dan 't Koninlyk huis ingelyst wort, en 't zelve regt krygt tot de opvolging van 't Ryk, dat veelmalen gebeurt en oorzaak is van groote beroerten en oorlogen onder hen, om dat heerzuchtige Vorsten op deze wyze tragten uittebreiden de palen van hun Ryk, met de goederen en landen van deze aangenomene Prinsjes.

Maar alhoewel, gelyk ik te vooren gezegt hebbe, de Koninginnen Stam-moeders zig een jongeling tot den byslaap verkiezen die zy begeren, nogtans is 't de gewoonte dat ze tot den eersten byslaap (wanneer ze nog zeer jong zyn en geen stonden hebben, om dus van den maagdom verzekert te zyn,) verkiezen zeker Vorst, welke egter haar naderhand niet meer aanraakt, maar aan den wellust der Bramins overlaat. Zo moet de Koning van 't Ryk Cranganoor voor de eerstemaal beslapen de Stam-moeder, uit welke de Samoryn moet geboren worden, en daarom wort die Koning van Cranganoor genoemt de vader van den Samoryn. Het zelve doen den Prinsen van Couchim aan de Konink-

lyke

lyke Stam-dogters van Trevankoer en Tekkenkoer. Ook moet men wel aanmerken dat de zonen der Koningen niet voor de hunne gehouden, maar de moederlyke ſtamme worden toegewezen. Zo heeft de Koning van Couchim tot zyn byſlaap gehadt de dogter van den Palietter, ook heeft hy van haar kinderen bekomen, die hem, nog zyn geſlagte aangerekent worden, maar tot het Stam-huis van den Palietter behoren: Welke alle dingen een groote verwerring geven in eene Ryks opvolging, die zo barbaars en vreemd van onze zeeden is. Alwaarom van de Reizigers deze ſtoffe, zo veel my bekent is, nooit te regt en naar waarheit is beſchreven. Weshalven ik verhope dat UW Wel-Ed. in dezelve genoegen zal nemen, 't welke wanneer ik zal komen te verſtaan, my zal aanſporen om myne verdere aanmerkingen onder de ogen van UW Wel-Ed. te brengen. Hoewel myn voornemen niet is om die over alles uittebreiden; want 't gene andere aangemerkt hebben, en wel byzonder de Eerw. Baldeus, in 't beſchryven van den Mallabaarſchen Godsdienſt, zal van my onaangeroerd blyven, ten zy zy zulks qualyk of verwerd hebben voorgeſtelt, of 't ene voor het andere genomen, dat dikmalen gebeurt.

Hier mede zal ik Wel-Ed. Heer af-

breeken, ſmeekende den Almogenden, U Wel-Ed. te willen onderſteunen met wysheit en kragt, om 't ſchip van onzen Staat gelukkiglyk te helpen ſtieren; en noemende my met alle onderwerpinge,

WEL-ED. enz.

16de BRIEF.

Wel-Edele Groot-agtbare HEER.

DE gunſte, waar mee U belieft heeft myn vorig verhaal van de onderſcheide kaſten of geſlachten der Indiërs te ontfangen, geeft my vrymoedigheit, om my andermaal tot UW Wel-Ed. te richten, zonder te vrezen dat iemant deze onderneming voor vermetel en al te ſtout zal aanzien: Schoon ik waarlyk erkenne de eer te hebben, van met myne geringe waarnemingen te verſchynen onder 't oge van een Man, die met recht geroemt wort een ſieraadt van ons Nederland, en een zuil der Zeeuſe Eilanden te zyn.

Miſſchien zal ook de ſtoffe door zich zelve U noch meer kunnen behagen dan de voorgaande, zullende ene beſchryving behelzen van de Mallabaarſche Regering, in

in haar zelve zo verward, en door de ware of ingebeelde rechten en eifchen der Vorften gedurig beroert. Want dit ganfche land is niet alleen, met een groot getal van Koningen en Vorften opgevuld, die gedurig onenigheden zaaien; maar deze zyn ook doorgaans verdeelt door een tweederlei aanhang, oorzake van een gedurigen haat, die nimmermeer fchynt te zullen eindigen, om dat de grondwetten van dit Ryk te veel onderfcheidt tusfchen menfchen en menfchen maken; men noemt ze die tot de ene of andere party behoren *Pandelakoer*, en *Chodderakoer:* Want gelyk by ouds Italie door Guelphen en Gibellinen gefcheurt wierd, Brittannie beefde door de twefpalten van de roode en witte Roos, en Neerland bloedige tranen storte onder het woeden van de Hoekfe en Kabeljaufche, dus is Pandelakoer en Chodderakoer menigwerf de oorlogs bazuin geweeft, op welker geklank de Vorften met elkander overhoop geraakt zyn. Maar over het beginfel dezer partifchappen vinde ik twe verfchillende overleveringen, die niet onwaardig zyn hier aangetekent te worden.

Zommige willen dat de groote Cheramperoumaal, welke ganfch Mallabaar verdeelt en wetten gegeven heeft, die tot nog toe onfchendbaar worden onderhou-

 den,

den, deze twe partischappen om twe gewigtige redenen heeft ingestelt, van welke de eerste gerigt zoude wezen tot dien einde, om de verdelinge der Ryken welke hy gemaakt hadde te doen stand houden; want zullende naar de Ganges reizen, om zyne gelofte te vervullen, of naar Mahomet in Arabien, om zyn geloof te omhelzen, gelyk de Mooren zeggen, zo heeft hy het gansche Keizerryk van Mallabaar, waar van hy alleen de opperste Meester was, onder zyne gunstelingen uitgedeelt, en daar beneven aan zyne natuurlyke kinderen, die volgens de Mallabaarsche wetten niet mogen erven, het Samorynsche Ryk uitdelende, zo konde hy genoegzaam begrypen dat dit zeer euvel zoude opgenomen worden van zyn zusters kinderen, waare erfgenamen van de kroon, doch aan welke hy alleen het Couchimse Ryk toegewezen hadde, en dat die ter gelegener tydt alle magten zouden inspannen om die weggeschonken landen te herwinnen. Daarom verwekte hy deze twe partischappen Pandelakoer en Chodderakoer, waar in hy bepaalde het getal der Vorsten die tot deze of gene partien behooren zouden, met een uitdrukkelyk bevel, dat zo enig Prins, Vorst, of Land-heer van de tegen-partie aangeranst wierde, dan alle die van deze partie

waa-

waaren, onder dreigement, van anders van hunne regten te zullen verſteken zyn, dien van hunnen aanhang zouden byſpringen. Tot hoofden van deze partien wierden verkoren de Samorynſe Koning, die Pandelakoers is, en tot een teken daar van het zwaard verkreeg. En de Couchimſe Koning die Chodderakoers is, en het ſchild ontfing. De tweede oorzaak, waarom hy deze partiſchap aanſtelde, was om den oorlogs geeſt in hun op te wekken, op dat ze door een gedurigen vrede niet vervallen zouden tot verwyftheit, en dus een prooie van naburige volkeren worden.

Uit deze inzettinge of beoging ſchynt ook voortgekomen te zyn, dat in zommige Koninkryken van Mallabaar tot nog toe zekere ſpiegel-gevegten worden gehouden, waar in enige hondert ja duizend tegen elkander met ſchild en zwaard optrekken, en elkander niet alleen quetzen maar zomtyds ook dooden, gelyk in 't voorgaande jaar in de maand Octr. als ik te Calicoilang was, aldaar gebeurde.

Uit dit verhaal van de hoofden der partiſchappen, blykt genoegzaam dat de Samoryn geen Keizer van Mallabaar is, als de Portugeſen in hunne Reis-beſchryvingen hebben vertelt, want hy is niet meer dan de 3 andere Hooft-Vorſten van Colaſſri,

Couchim en Trevancour, ja in waardigheit minder dan die van Couchim, om dat hy van lager geſlagte is; maar zy hebben dat in den beginne zich ingebeeld om dat hy wel de magtigſte is van allen, en de beſte ſoldaten heeft.

Dog om van myne afwykinge weder te keren, ik hebbe voor heen gezegt, dat 'er nog een andere overlevering is over deze partiſchappen: Die luidt, dat 'er by ouds twe Familien geweeſt zyn, bezitters van twe Pagoden; de ene wierd genoemt Pandel, de twede Chodder, als nu die van Pandel welke de ſterkſte en magtigſte waren, op die van Chodder aanvielen, en hen beroofden, zo riep de laaſtgemelde den Vorſt van Walwonatti te hulpe, om met zyn byſtand zig aan die van Pandel te wreken. Deze nu het geweld van Chodder niet kunnende inteugèlen, ſpannen met den Samoryn aan om op Chodder en Walwonatti te vallen; als deze zich tegen de wapenen van den Samoryn niet konden beſchermen, roepen ze te hulp den Koning van Couchim, die zich dus opwierp tot Hooft van de partie van Chodder, gelyk de Samoryn beſchermer wierde van de partie van Pandel, trekkende deze Vorſten verſcheidene Prinſen en Koninkjes over tot hun lyn, welke ſcheuring nu in de nakomelingen blyft duuren.

Ik hope dat UW Wel-Ed. deze uitbreidinge over den oorſpronk van deze onenigheden niet onnut zal agten, dewyl het zeker is, dat hier van zaken van 't grootſte belang afhangen; eensdeels om dat hunne Ryks-wetten leeren dat de Stenden van deze Ryken van hunne partie moeten wezen, dus heeft het Koninkryk van Couchim vier Stenden, zynde de vier voornaamſte Vorſten van dat Ryk, de Koningen van Porca en Paroe, dat geeſtelyke Vorſten zyn, en twe wereltlyke, de Koningen van Berkenkoer en Mangatti. Deze worden genoemt de pylaren van het Ryk, want hoewel in 't Ryk van Couchim nog andere Vorſten zyn, ja zelf magtiger dan enige van de Stenden, zo zyn deze egter als Chodderacourſe verbonden om den Cocuhimſen Vorſt tegen den Samoryn by te ſpringen, gelyk ze van hun kant ook toeſtemminge moeten geven als 'er een nieuwe Prins tot de opvolging van 't Couchimſe Ryk wort aangenomen. Anderdeels moeten hier uit afgeleid worden de gedurige oorlogen tuſſchen het Ryk van den Samoryn en Couchim. Die Vorſten hebben nimmermeer een waaren of beſtendigen vrede met elkander, maar alleen om zo te zeggen, een ſchorſſinge van wapenen, 't geen genoegzaam blykt uit de herhaalde oorlogen tegen elkanderen;

 Want

Want zy zyn uit kragt van deze partiſchappen met een onverzoenelyken haat tegen malkander ingenomen; welke niet weinig vermeerdert is, door de moordadigheit van een Samoryns Vorſt, die drie Couchimſe Prinſen in vorige tyden om het leven brengen liet, waar uit een onverzoenelyke haat geboren is, die tot de geſlagten overgaat, en zo hevig is dat ze zich op één plaats te gelyk niet mogen laten vinden of elkander ſpreeken; ook kan 'er geen voldoeninge en bevrediginge tusſchen zodanige partien wezen als door de wet van vergelding, eiſchende hunne manieren, dat 'er een gelyk getal ven Prinſen uit het huis des moordenaars gedood moet worden, eer 'er een nieuwe vrindſchap kan gemaakt worden.

Als UWEd. nu de Portugeeſſe Reisbeſchryvingen, gedrukt by van der Aa, (alhoewel opgevult met vele verdichte fabelen en ſnoeveryen, volgens het naturel van deze meeſters der Zee, gelyk zy zich noemen,) naleeſt en daar in ziet, hoe zy van den Samoryn verſtoten, door den Couchimſen Vorſt met opene armen wierden ontfangen, zo zal de reden hier van ligtelyk doorblinken, namentlyk dat deze Vorſt door die gevreesde vreemdelingen zyn haat en wraake tegen den Samoryn dagte uittevoeren, waar toe hy

zich

zich van zelven onmagtig kende, het welke hy ook werkstellig maakte, door vernieuwde oorlogen. Deze zelve oorzaken wikkelen de E. Maatschappy van Indie ook in gedurige oorlogen met den Samorynschen Vorst, om dat ze zich tot Schutsheer van 't Couchimse Ryk heeft gestelt: Maar de pligt van een wys en voorzigtig Commandeur vereischt wel toe te zien, dat de Couchimse Vorst den Samoryn niet eerst beledige, het welke hy anderzins niet nalaten zal te doen, uit kragt van dien ingewortelden haat, welken zy elkander toedragen; en daar beneven, om door dien weg enig voordeel te behalen, met den Samoryn, door de wapenen van de E. Maatschappy enige landen af te winnen, op welke hy eisch maakt. En ik gelove indien zulks altoos zorgvuldig in agt genomen was, dat de E. Maatschappy in zo veel kostbare oorlogen niet zoude gewikkelt zyn geweest, van welke zy een droevig gevoel heeft gehad, onder de regeringe van den laast overleden Couchimsen Koning, dat een man was van een redelyke lengte, zwart en ongezien van wezen, om welke reden hy van de stedelingen in 't gemeen den Koolbrander genoemt wierd, maar listig en doortrapt, die op een slinxe wyze andere Vorsten wist te beledigen, en dus tot den oorlog
op

op te hitzen. Hy beminde den kryg, maar voerde weinig uit met zyn eigen ſoldaten, zo dat de E. Maatſchappy 't meeſte gewigte daar van dragen moeſte: Het enigſte dat hy beoogde was zyn voordeel, en hy betaalde zyn ſoldaten zo qualyk, dat ze ergens in bezetting leggende, over dag by partien moeſten uitlopen om den koſt te zoeken, als op Ennemakke genoegzaam gebleken is. In afperſingen hadde hy geen wederga, ook was hy daar toe gedurig op allerlei middelen bedagt, waar door hy van den armſten de rykſte Couchimſe Koning geworden is: En om dat hy niemant betrouwde, beſloot hy zyn geld of in de Pagoden, of begroef het onder de aarde, of voerde het met zich in kiſten. Hy was een koopman van de aldergeringſte dingen, en deed aan zyn hof niet alleen ryſt, maar ook gebrande en ongebrande Cocos-doppen verkopen, en door zyn alleen-koop den prys der zelver ſteigeren. Hy leefde met den Heer Commandeur Hertenberg in misnoegen, om dat die in zyn knevelaryen geen behagen ſchiep, en zyn ſlinxe oogmerken niet wilde ten dienſt ſtaan. Eindelyk quam hy te ſterven na een langdurige quyninge en verrottinge des ligchaams, aan een gezweer, dat tuſſchen het fondament en gemacht inkankerde, waar door

de

de krop van de blaas verteert wierde, en de Urin door het gezwel droop; hy beval zynen nazaat op zyn dood-bed, gelyk men zegt, om met den Heer Commandeur en de Maatſchappy in vreede te willen leven, het welke hy egter zelve in 't laaſte van zyn leven niet had willen doen. De dood rukte hem weg op den 9 Oct. van het voorgaande jaar 1722., hebbende geregeert by de twintig jaar, in een ouderdom van by na 70 jaaren; zyn naam was *Wierlam*, alhoewel die by de onderdanen weinig bekend is, want zy hebben de gewoonte niet van hunne Koningen by den naam te noemen, maar noemen alleen zyne waardigheit, als Koning van Couchim, Cranganoor, enz.

En die gene, welke in het Ryk opvolgen, worden niet beſchreven by de heerlykheden die zy zomtyds bezitten, maar volgens den rang welken zy in de opvolging hebben, als eerſte Prins, die de Koning is, de twede, derde of vierde Prins: Doch de byzondere Lands-heren of Groten, worden benoemt van hunne Landeryen, Heerlykheden, of Bedieningen, als Caimaal, Ragiadoor, enz. De Koningen ondertekenen hunne brieven, die zy *Olaas* noemen, niet met hun eigen naam, maar met een zeeker merk, dat in ieder Ryk altyd het zelve is, zo dat men uit die

die brieven wel kan zien uit wat Koninkryk, en van wat Koning zy zyn gekomen, dog niet welke de naam des Konings zy.

De nieuwe Koning, die in zyn plaats gevolgt is, was te vooren twede Prins, welke doorgaans de plaatze van den overledenen vervult, en op deze wyze klimmen al de Prinſen in hun recht van opvolging op, gerakende een trap nader tot den Throon; want dus wort de derde twede, en de vierde derde Prins, en zo vervolgens; dog om dat het getal der Prinſen in de opvolging vol moet wezen, wort in de ledige plaats van den jongſten, die nu een trap is geklommen, uit de wettige Stam-huizen een nieuwe aangenomen, en 't herſtelde huis ingelyft, waar uit UW Wel-Ed. genoegzaam kan zien dat 'er zelden jonge Koningen op den Throon kunnen geraken, als door een buitengewone ſterfte, want alle de andere die boven aan ſtaan, zomtyds 7 of 8 moeten hun voorgaan, eer zy een beurt tot de Kroon kunnen bekomen.

Deze Prinſen, die dus recht tot de regering hebben, leven of van hun landgoederen die zy bezitten, of van de inkomſten die zy van den Koning bekomen; dog om dat die gering zyn, leven deze Prinſen veeltyds zeer armlyk, en worden ook meeſttyds van de Vorſten uit ſtaatkundige oor-

oorzaken, buiten 't bewint der zaken gehouden.

De nieuwe Koning van Couchim is een man, die weinig of geen oordeel bezit, welke daarom by den overledenen Koning ook in geene agting was; zyn ganſche gelaat en wezen wyzen dit uit, zynde in zyn omgank boers, in zyne redenen buitenſporig, in zyn raadſlagen zonder beſluit, en door zynen aardt oplopende, alwaarom hy niet alleen by zyne groten en voornaamſte onderdanen weinig geagt is, maar de E. Maatſchappy heeft ook weinig goeds van hem te hoopen, en miſſchien ook niet veel quaads te wagten, als geen kenniſſe en beleidt genoeg hebbende, om geheime en ſchadelyke aanſlagen te maken: Het zal dan nodig zyn, dat de Mallabaarſche Commandeur hem zoeke naar zyn hand te gewennen, en van zulk gezelſchap te verwyderen, welk de E. Maatſchappy geen goed herte toedraagt; waar onder thans wel een van de grootſte is de Paliettter en zyn geſlagte, welke de Veldheer van 't Couchimſe Ryk voor tegenwoordig is, (alhoewel te voren die waardigheit tot een ander perſoon en geſlagte behoort heeft) en daar beneven zo magtig van landerien en goede ſoldaten, dat de Couchimſe Koning zelf voor hem vreeſt, en aan hem een gevaarlyken buurman heeft, als

als wonende op 't Eiland Baipin, daar hy voor een groot gedeelte Heer van is. Hoe ondernemende deze ook is, bleek genoegzaam voor vier jaren, als hy de ſtoutheit hadde van den Koopman der Maatſchappy genoemt Malpa, een zeer ryk en vermogende Canaryn, te dooden, en daar op zelf zyn roem te dragen, wordende nog ſtouter, om dat hy van de E. Maatſchappy niet geſtraft is geworden, het welke buiten twyſel gelaten is uit vreze van zwaarder gevolgen. De tydt zal leeren wat deze ongeruſte geeſt zal uitregten, welke tegenwoordig niet doet als de gemoederen tegen de Maatſchappy en Koning te verbitteren.

Dog om tot de Koningen weder te keren, vinde ik my verpligt aan te halen, op wat wyze men gewoon is te handelen, by het affterven en aanſtellen van de Koningen. Wanneer een Vorſt zich doodkrank bevindt; is hy gewoon aan de Bramins 2 of 300 koeien te ſchenken, nevens enige andere goederen, terwyl hy ook zyn bloedverwanten met vereringen, geld en juwelen voorziet, want dood zynde, is alles wat 'er gevonden wort voor den volgenden Konink. Geſtorven zynde vergaderen al de Grooten, en bereiden alles wat tot verbranden van 't lyk nodig is, 't welke binnen 36 uuren moet verrigt worden,

den, zonder veel pragt, naar de wyze der Bramins, ondertusschen wort enig geld tot aalmoesen uitgedeelt, en de *Olaas* of brieven klaar gemaakt, welke niet eer dan 3 dagen na des Koning dood moeten verzonden worden, om des Konings dood bekend te maken. Deze Koningen agten het ook niet even veel waar ze sterven, maar daar zyn zekere landen en plaatzen tot hun afsterven in 't byzonder geheiligt, waar naar toe zy zich begeven als zy zich gevaarlyk ziek gevoelen. Deze plaatzen zyn Trichoer, (alwaar de laatste Koning van Couchim gestorven is,) Kankanoer, en Tripóntre. In de eerste 12 dagen na de dood, welke de dagen van den groten rouw zyn, moeten alle onderdanen van het Ryk hunne treurigheit betonen, met het afscheren van 't hair, en den baardt te laten groeien, ook mogen ze in dien tusschen-tydt geene neringe of hanteringe doen, zelf gene spys op de openbare merkplaatzen kopen of verkopen, zynde al de handel op dien tydt door het gansche land gesloten. In de drie dagen na des Konings dood, moet zyn opvolger al de Bramins, welke daar zyn den kost geven, neven enige fanums, als ook op den 40sten dag, en na 3 maanden. Ondertusschen is hy verbonden gedurende een geheel jaar den rouw te dragen, en mag in dien tusschen-tydt

N geen

geen baard ſcheeren, of betel kauwen, nog meer dan eens daags eten, zelfs geen vrouw aanraken, of op iets anders dan een matje ſlapen. Ook mag hy dan niet binnen de Maatſchappy's Loſien, Fortresſen, of in enige andere onheilige plaats, alwaar koeien geſlagt en gegeten worden, komen; en dus is de Commandeur genoodzaakt hem of aan zyn Hof of elders anders te bezoeken.

Als de eerſte 12 dagen van den rouw verlopen zyn, moeten de voornaamſte zyner onderdanen hem van tydt tot tydt komen bezoeken, om hem eerbiedigheit te bewyzen, en enige geſchenken te brengen; dog de eerſte van allen moet zyn het hooft der Viſſchers, die na gedane eerbiedigheit voor hem neder legt, een visje van goud, een netje van zilver, neven een aarde ſchotel daar zandt en zout in is. Het jaar van den rouw verlopen zynde, is hy verbonden aan zyn hof een groot Feeſt te geven, op den dag van 't afſterven van zyn voorzaat, 't welke geſchiet met ongemene toebereidſelen van overdekte plaatzen te maken, en andere noodzakelykheden welke daar toe vereiſcht worden. Want tot zulk een Feeſt komen vele duizenden van menſchen uit de geëerde Kaſt, en gelyk men my verzekerde, wel 14 of 15000 die alle drie dagen

gen moeten gespyzigt worden, met ryst, boter, suiker, melk, piesang enz. Waar onder vele zo gulzig zyn dat het ze gegetene niet kunnen binnen houden, en zommige zelf bersten, zynde zulk een smullen by de Mallabaren iets buitengewoons. Daar beneven moet hy hen met enige fanums beschenken, gevende den enen een halve ryksdaalder, den ander meer of min naar zyn staat, tot 64 toe, en 17 die eerst eten ieder 1500 , en 18 Grammaas ieder 264., zo dat zodanig een Feest om 't groot getal van menschen een brave somme gelds kost, dat hen wanneer ze niet ryk zyn, enige jaren onder houdt. Ook worden diergelyke Feesten gehouden ter gedagtenisse van de Koninginne Moeder en Ryks-Prinsen, maar met veel minder omslag.

Ik kan niet nalaten hier aan te merken, dat de Mallabaren gewoon zyn zodanige jaarlykse gedagtenissen onder de hoge Kasten te houden, ter ere van hunne Ouders, Vrouwen enz.; gevende in 't eerste jaar niet alleen een maaltyd, maar in de volgende jaren verdubbelen ze ook t'elkens de touwtjes op den dag des afstervens, zo dat zy, die in 't beginne van 't jaar een 3 dubbelt koortje droegen, in 't vervolg wel 3 of 4 zulke dragen, welk dragen van touwtjes de Bramins Xetrys en Waisiaas eigen is.

Als in 't Ryk van Couchim een Vorstelyk kindt geboren wort, dat 't recht van opvolging in 't Ryk moet hebben, en als Prins daar in zal ingelyft worden, zo wort dit kindt geleit op aarde, gehaalt van Wanneve, tegen over Baliancotte, van waar dit Koninklyk Stam-huis gesproten is, in 't Vorstelyk huis van Xetra Gouron.

De Xetrys zyn van ouds in dit land gekomen, uit de landen van Indostan aan 't Noorden, daar ze ook wettige vrouwen mogten hebben, op dezelve wyze als de Bramins, maar in deze landen gekomen zynde, is hun zulks ongeoorloft geworden.

Ik kan niet nalaten, hier by te voegen enige regeerkundige aanmerkingen, aangaande het verryken van den Couchimsen Koning, waar omtrent de Heeren Majores en Hun Hoog Ed. van Batavia, enigen tydt herwaarts hadden goedtgevonden, om door het toestaan van de Alfandigos, Peper-pagten, en 500 kandeel Peper voor hem zelven, en enige andere voorregten, zo ryk en vermogende dien Vorst te maken, dat hy door zyn eigen magt in staat zoude zyn, om den Samoryn met de wapenen te kunnen tegenstaan, op dat daar door zoude kunnen worden bewerkt, dat de Maatschappy niet genoodzaakt zoude zyn, om met kostbare oorlogen tegen den Samoryn

de wapenen aan te doen. Maar zulks is myns bedunkens vrugteloos en onmogelyk.

1. Om dat de Couchimse Koningen door hunnen byzonder vrekken aardt, alle die winsten tot hun eigen belang en niet tot nut van 't Ryk aanleggen, als aan den lest overledenen genoegzaam is gebleken, die van den armsten de rykste Couchimse Koning is geworden, en egter was 'er niemand die zyn soldaten slegter betaalde dan hy, en daarom ook zeer elendig krygsvolk hadde; terwyl egter door dien rykdom zyn wreveligheit tegens de Maatschappy vermeerderde.

2. Om dat de ryke Koning komende te sterven, zyn nazaat doorgaans egter arm is ten zy hy zyn naaste bloedverwant zy. 't Is waar dat de opvolgende Koningen erfgenamen zyn van de landen en goederen die tot de Kroon behoren, maar om dat de rykdommen welke een Vorst by zyn leven by een schraapt in kleinodien, en byzonder in geld bestaan, zo deelt hy die voor zyn dood aan zyn naaste bloed-vrinden uit, als in den laatsten Koning van Couchim mede gezien wiert, die den derden Prins, zyn neef, erfgenaam van den groten schat maakte, zulks hy met den nieuwen armen Koning wat spot. Waar uit volgt dat 't Ryk door den rykdom der Koningen niets wint.

3. Voeg hier by 't ontzag van des Samoryns wapenen, dat al te diepe wortelen in de herten der overige Prinſen heeft geſchoten: Myns bedunkens was het beter geweeſt, dat de E. Maatſchappy van 't begin af, al het geen ze op den Samoryn veroverde, voor zich zelve hadde aangeſlagen, en uit de inkomſten daar van als een beurſe gemaakt, om daar door de onkoſten van de volgende oorlogen te vinden.

Ik blyve

MYN HEER, enz.

17de BRIEF.

Wel-Ed. Geſtrenge HEER:

IK hebbe in mynen voorgaanden Brief, aan U Wel-Ed. de wyze der opvolging van de Mallabaarſche Vorſten bekend gemaakt, waar uit genoegzaam blykt, dat alleen het mannelyk geſlagt tot de waardigheit van den Throon verheven wort, de Prinſeſſen of Koninginnen die de moeders van het Stamhuis zyn, hebben nergens het opperbewindt, komende de Indiſche regering in dezen opzigte met die

van

van Vrankryk over een. Het is egter waar, dat deze Koninginnen by hen in hoge agtinge gehouden worden, zulks ze haar niet alleen zekere landen toewyzen, waar van ze zeer wel bestaan, maar ook een getal van Nairos, die haar Hofstoet uitmaken. Ook mag geen Vorst wanneer 'er gebrek van opvolgers des Ryks in zekeren tak van het Koninglyk geslagte is, een vreemde tot Zoon aannemen, dan door haar. Het is ook wel gebeurt dat de mannelyke telgen, die 't Ryk moesten erven, uitstervende, en deze Prinsessen geen vreemde willende verzonen, uit hope om uit haar zelve of hare dogteren mannelyke erven te verwekken, zy by het bewindt des Ryks gebleven zyn, gelyk daar van een voorbeeld gezien is in 't huis van Signati, dat lange jaren door een Vorstinne is geregeert, (alhoewel men zulks met regt voor een tussen-ryk moet houden) waar by nog zomtyds koomt dat de Vorstinnen en Ryks-stenden niet kunnen overeenkomen in den persoon, dien men het Koninklyk huis zal inlyven.

De Stamhuizen van Mallabaar, opzichtelyk tot de Hooft-ryken, zyn vier, Trevancour, Couchim, Samoryn en Colastri, die wy nu in 't byzonder een weinig nader zullen beschouwen, om den staat der Mallabaarse Ryken volkomen te verstaan.

Dog voor af moeten wy tot een klaar begryp van deze zake, de navolgende regelen in agt nemen.

1. Dat deze vier Koninklyke Stamhuizen uit vrouwen bestaan, welker zonen regt tot den Throon bekomen.

2. Dat de oudste Prinsesse genoemt wort Koninginne moeder, alhoewel 't haar zoon niet is, die op den Throon zit.

3. Dat naar deze geslagten de Ryken genoemt worden, om dat ze daar van de grondslagen zyn.

4. Dat de eerste Prins, voortgekomen uit de oudste Prinses, den naam van zodanig een Ryk draagt, alhoewel hy maar over een gedeelte daar van gebiedt, en dat de Prinsen geboren uit de jonger zusters of Prinsessen den naam van 't Stamhuis verliezen, moetende aan den eersten ook eerbiedigheit bewyzen, welke daarom ook genoemt wort *Molpad*, of Hooft.

Het eerste Ryk is Trevankour in het Zuiden, zich uitstrekkende van de landen der Kaap Comoryn af tot aan Porca, langs den Zeekant: Onder welke behoren Attingen, Signati, Peritalli, Ellida Seruvan, Marta, Calicoilang, Tirkenapolie, Pannapolie.

Attingen is de Moeder en Stamme des Vorsten van *Trevankour*, welke bezitten de landen tusschen Tengepatnam en Paroe

roe Azima, drie mylen bezuiden de Fortres van Coilang. Hier onder heeft Madure behoort, dog dit is naderhand daar van afgescheurd; waar omtrent in 't byzonder aantemerken staat, dat in 't gansche Mallabaarsche Ryk gene Konninginnen Moeders zo veel hebben in te brengen gen als hier ter plaatze. Deze Vorsten van Trevankour hebben wel verbond van vrindschap met de Maatschappy willen aangaan, maar nooit een verdrag willen sluiten, waar door ze gelyk vele andere Mallabaarsche Ragias, verplicht zouden worden om de Peper aan de E. Maatschappy alleen te leveren; genoegzaam voorziende dat ze dus hun Peper duurder en met meer winst zouden kunnen verhandelen, het welk de ondervinding hen ook geleerdt heeft, om dat ze tegenwoordig aan de Engelschen op Ansjenge, en aan de Deenen op Edduwa de Peper voor 15 of 16 ducaten leveren, daar in 't tegendeel de E. Maatschappy niet meer dan 12 betaalt voor het kandeel.

Signati is de twede Stamme uit een jonger suster van Trevankour, en gebiedt over de landen van Paroe Azima af (alwaar de E. Maatschappy een Post heeft, geschikt tot het bestellen der brieven, en om te beletten dat onze soldaten van Coilang niet overlopen naar de Engelschen

op Ansjengez tot aan Coerne Politooj, van welk Ryk wy de navolgende zaken moeten aanmerken: 1. Dat dit Ryk gescheurt is in drie delen, waar van het eerste den Koning toebehoort, die daarom Signati genoemt wort; het twede aan den Poele Bariatte, het derde aan den Goeryp van Trevankour, veroorzaakt door de erfenisse van drie Zusters, uit het huis van Signati voortgekomen, die dus dit gemelde Ryk in driën gebroken hebben. De Koning Signati is trots en hoogmoedig, die door dwang met de Maatschappy in vrindschap leeft, en niet dan met stribbelinge het Peper-verdrag volbrengt. 2. Moeten wy aanmerken, dat de Fortres van Coilang binnen de grenzen van zyn gebied gelegen is, en enigermaten dient tot een teugel voor zyn hoogmoed. 3. Dat het land van zyn gebiedt meest hoog en steenagtig is, wel doorsneden met rivieren aan den enen kant, maar om zyne hoogte onbequaam tot het voortplanten van Nely of Ryst, maar anderzins genoegzaam boomryk, daar veel Areek gedroogt en van daar naar de Kust vervoert wort; ook beroemt van wegen zyn Palm-wyn of Coilangse Arak, die van daar naar deze plaatze in menigte verzonden wort.

Peritalli is uit de derde Zuster van At-

tingen: Deze Prins gebiedt over een landtschap agter Coilang tot aan het gebergte, dog dit is tegenswoordig aan Calicoilang by Zoons aanneming vervallen, het heeft ook aan den Zeekant geen uitgeſtrektheit of grenzen.

Ellidaseruwan, is gelegen tuſſchen Madure en Trevankour, en behoort aan een Prins, voortgekomen uit een jonge Prinſes van Trevankour.

Marta of Carnapoli leit tuſſchen de Rivier van Coilang, of Arbike, tot aan het dorp Allapaan, langs de Zee, en ſtaat onder den Koning van Calicoilang, ſlingerende voorts met vele bogten in 't gebied van Signati en Calicoilang.

Calicoilang ſtrekt zich langs de Zee, en voor een gedeelte landwaarts in grenzende tuſſchen Coilang en Porca. Aldaar is een goede Baſaar of Merktplaats, daar allerlei goederen verkogt worden. De E. Maatſchappy heeft daar ook een Loſie, maar een weinig binnenwaarts gelegen, aan den ſtrandt, welke Calicoilangs ſtrandt genoemt wort, maakt de Rivier een uitgang in de Zee, daar een poſt is om de ſluikerie te beletten.

Terkena Poelie Ragia, is een magtig Heer van hoog gezag; zyn gebiedt ſtoot met een klein ſtuk lands voor een gedeelte aan Calicoilang en Porca, en binnenwaarts aan Bittimeni.

Pa-

Panapolie is landwaarts in gelegen agter Calicoilang, en by versterf door verzoning aan Calicoilang vervallen. Tot dus verre strekt zich het Ryk van Trevankoer, tusschen welk en 't Ryk van Couchim nog een ander gelegen is, tot geen van beiden behorende.

Tekkenkoer genoemt, gelegen over het Meer, welke men de brede Rivier noemt. Deze Vorst bezit een schoon landt, voortreffelyker dan enig ander dat ik nog op Mallabaar gezien hebbe. Beneden is het laag en bezaait met Ryst, boven naar 't gebergte is 't hoog en geeft Peper, Kardemom en Wasch in groten overvloed. Ook is dit land zeer volkryk, met goede wegen voorzien, en aangenaam door een frisse en zuivere lugt; daar houdt zyn verblyf de Bischop Mahar Gabriel, wiens woninge en kerk op een heuvel gelegen zyn, langs welkers voet een Rivier spoelt. De Vorst woont aan den overkant van de Rivier in de vlakte, en heeft naar hunne wyze een net Paleis. Voorts is de Vorst zeer beleeft, welke myn komste by den Bischop horende, uit zyn land-huis 5 mylen daar van daan met alle spoedt quam om my te zien, en in dit bezoek my met twe gouden arm-ringen beschonk.

Het twede grote Stamhuis van Mallabaar is Couchim, het welke meest by ons

in

in aanmerkinge komt, om dat niet alleen de Hooftstad van de E. Maatschappy, Couchim, in dit Ryk gelegen is, maar ook om dat die een zeer nauwe verbintenis daar mede heeft aangegaan, noemende zich Schuts-heer van 't Couchimse Ryk: Tot een teken daar van heeft de Koning in zyn Kroon ook het wapen van de E. Maatschappy. De Erf-prinsen van Couchim hadden by oudts vyf Stamhuizen, uit vyf Prinsessen voortgekomen; deze Stamhuizen zyn door het uitsterven eindelyk tot drie gebragt, namentlyk tot die van Paloerti, van Montata Viese en Chalour, die met elkander over het Opperbewind gedurig overhoop lagen, tot dat de Portugesen zich daar in mengden, wanneer deze twist in een openbaren oorlog quam uit te barsten, rakende het Zuider en Noorder gedeelte tegen elkander in de wapenen, dewyl Montata Viese in 't Noorden week, en al de Vorsten van dien kant tot zyn partie bragt, daar in 't tegendeel die van Paloerte en Chalour de Zuider Vorsten aan hunne lyn trokken. Ondertusschen gebeurde het, dat de Vorst van Paloerti, de laaste van zyn Moeders stam quam te overlyden, wanneer het de Portugesen zo verre bragten by de Koninginne Moeder, dat ze vreemde erfgenamen uit het huis van Bettette en Aivoer,

goede

goede vrinden van de Portugesen in dit huis verzoonde, welke zich zo sterk maakten door hulpe van de gemelde Europeërs, dat als de Couchimse Koning uit het huis van Chalour overleden was, die Kroon in handen van vier moedige Prinsen, en aangenome Zoons in 't huis van Bettette geraakte, die het zo ver bragten dat de Prinsen uit het huis van Chalour moesten de vlugt nemen, en zig by die van 't huis van Montata Viese voegen. Maar zy konden egter geen middel vinden, om het Ryk en de opvolging in die landen te herwinnen: Eensdeels om de magt der Portugesen, anderdeels om dat de Nairos en Land-heeren de Prinsen van Bettette zeer genegen waren. Weshalven zy allen raadt ten einde zynde, zich by hunnen Hooft-vyand den Koning Samoryn begaven, welke deze gelegentheit waarnemende, een heimelyk verbondt met hun aangaat, en teffens met de Noorder Kroonen van 't Ryk Couchim, in 't welk besloten wierd, dat men 't huis van Montata Viese zoude herstellen in de bezittinge van de Couchimse Kroon, onder voorwaarde dat de laastgemelde aan den Samoryn al de onkosten van dien oorlog zoude moeten vergoeden, en tot dien einde de landen en vastigheden, welke hy en Montata Viese gezamentlyk zouden

win-

winnen, zo lang in zyn bezittinge laten blyven, tot dat Montata Viese die verschote penningen zoude betaalt hebben. Hier op ontfingen hem aanstonds de Landheeren van Narduveltenade, Monadenade, Billeastenade, en Monnea Suta Nambedi; niet als Samoryn, maar als beschermer van hun wettigen Heer. In dezen staat waren de zaken als de E. Maatschappy Mallabaar quam te veroveren, welke den Couchimsen Koning uit het huis van Bettette, haren vyand, hebbende verdreven, het huis van Montata Viese in de wettige erfenisse van 't Koninkryk Couchim herstelde. Ondertusschen geraakten de Samoryn en Couchim met elkander in geschil, begerende de Couchimse Koning dat de Samoryn hem herstellen zoude in de bezittinge van al de landen van 't Couchimse Ryk, die de Samoryn in bezetting hadde, waar tegen de Samoryn inbragt zulks uit kragt van 't verdrag niet eer te zullen doen, voor dat de onkosten aangeleid tot den oorlog, eerst voldaan en betaalt waren. Dit geschil duurde zo lang tot dat de E. Maatschappy tegen den Samoryn in oorlog geraakte, in welken de Couchimse Koning ook gewikkelt wierd. Welke toen, met de Maatschappy 's wapenen, Cranganoor verovert zynde, een groot gedeelte van die landen herwon, die de

Samoryn van hem in bezittinge hadde, Blyvende egter andere plaatzen van den Couchimſen Ragia in de boven landen onder de magt van den Samoryn, die evenwel in volgende oorlogen hem van tydt tot tydt ontrukt zyn. Dit is de grondſlag van de eiſchen, welke de Couchimſe en Samorynſe Vorſt tegen elkander hebben, die hen gedurig tot den oorlog ophitzen.

Uit dit geval blykt genoegzaam hoe gevaarlyk het is uit een vreemd huis Vorſten tot zoons aan te nemen, want daar uit komen niet alleen gevaarlyke oorlogen voort, terwyl de zwakke hun hulp by magtiger zoeken en vinden, maar daar by is ook te dugten dat zo een magtig Prins uit een ander huis in dat van Couchim verzoont wierdt, de Couchimſe Koning al te vermogende zou worden voor de Maatſchappy; waar door niet alleen de naam van Schutsheer welken ze nu heeft, onnut zou worden, maar ook t'eniger tyd te vrezen ſtaan, dat dezelve Koning als hy den Samoryn in magt te boven gegroeid was, de onze niet meer zoude agten, en zelfs beoorlogen, het welk men niet te vrezen heeft, zo lang hy minder in vermogen is dan de Samoryn.

De landen welke de Couchimſe Koning in eigendom bezit, zyn genoegzaam groot en uitgeſtrekt; want daar toe behoren alle

de

de landerien van 't Eiland Couchim, een groot getal van boven-landen, maar die over al in ſtukken en brokken geſcheiden zyn, weshalven 't onmogelyk is de grootheit van 't Couchimſe Ryk net te bepalen. Aan hem zyn vervallen.

Mouton, 't welke zyn begin neemt van Porca in 't Zuiden, en in 't Noorden eindigt by de vrye Heerlykheit van Palaarti onder welke ook behooren andere landen welke over de groote Rivier gelegen zyn. Het Couchimſe Stamhuis heeft door 't verzonen van een Heer uit *Mouton*, dit ook in zyne bezittinge ingelyft.

Coeromado, een Vorſtendom aan Couchim verſtorven, van een groot begryp, welk loopt geheel aan 't gebergte, tot het gebied van de zeven Caimaal, en eindigt tegen over de Stad Couchim aan de Revier, by 't land Antjecaimaal doorgaans genoemt, alwaar weeklyks twee merkdagen zyn, op welke de Canaryns en Joden alles opkopen wat tot leeftocht voor hun en al 't volk dat in en buiten de Stad woont nodig is, als boter, ryſt, vrugten, zout enz.

Baipin, een Eiland regt over de Stad, aan den enen kant door de Zee, en aan den anderen kant door de Rivier bepaalt, daar de meeſte Toepaſſen wonen en hun voornaamſte kerk hebben. Dit Eiland geeft

een aangenaam gezigt voor de Stad, en is bezet met Cocos-bomen, binnenwaarts loopt het tot Aicotte, en is by de 4 uren lang. Op dit Eiland heeft de Diakeny enige gronden, een gedeelte heeft de Koning, maar 't voornaamste bezit de Palietter die daarom als Heer van dit Eiland wort aangemerkt.

Crangenoor, een klein Rykje, toebehorende den Koning van dien naam: alhier heeft de Maatschappy een Fortje, hoewel 'er in den tydt der Portugesen een Stad was, in oude tyden hadde de Samoryn aldaar zyn Paleis, dog deze is van tydt tot tydt meer en meer daar van daan gedreven. De Vorst van dit Ryk is arm en daarom weinig geagt. Alhoewel hy een vyand van den Samoryn is, moet hy, of de Erf-prins, zelf in tydt van oorlog, naar den Samoryn gaan, om de Prinsesse, waar uit de Samoryn moet geboren worden, te beslapen, en wort daarom genoemt de Vader van den Samoryn.

Airoer, het Stamhuis van Crangenoor, 't welk in 't Zuiden heeft Poeden, Jatecoil, ten Oosten Marianki, en verscheide landen behorende onder Couchim.

Daar beneven heeft dit Couchimse Ryk vier Stenden, welke aangemerkt worden als Pylaren des Ryks. Deze Vorsten zyn onafhankelyk, dog verpligt hem als hun Hooft

Hooft te eerbiedigen, die de Ryksgefchillen afdoet, en wien zy tegen den gemenen vyand moeten byftaan. Maar anderzins kunnen ze wel in 't byzonder tegen elkander oorlogen, zelf wel tegen hem.

Deze zyn Porca en Berkenkoer ten Zuiden van Couchim, en Paroe en Mangatti ten Noorden.

Porca wort geregeert van een geeftelyke Prins. By ouds wiert zyn landt beftiert door 12 Bramins, waar van een zich eindelyk tot Vorft opwierp, 't geen op de volgende wyze toeging. De elf oudfte Bramins dreven altoos den fpot met den jongften, en handelden hem als of hy half zinsloos was. Deze hier tegen vooreerft niets wetende te doen, gedroeg zich ook zeer behendig als een andere Brutus, terwyl hy ondertusfchen in zyn herte een voornemen maakte, om zulk een fchimp ter gelegener tydt te wreken. Enigen tydt daar na gebeurde het dat 2000 Nairos uit enig ongenoegen van den Samoryn weggelopen, na dat ze overal hun dienft aangeboden, en afgewezen waren, in 't Porcafe Ryk quamen, alwaar ze zich ook aan deze 12 regerende Bramins aanboden: Juift wilde het geval dat toen de elf by elkander waren; deze al fpottende wezen hen naar de jongfte, welke bezig was met zich te wasfchen, zeggende tegen deze

Soldaten, dat dit hun hooft was. Zy doen zo als hun gezegt wierd, en by de jongste komende, maken ze hem bekent dat de elf andere hen tot hem als 't Hooft gewezen hadden; hy deze spotternie wel bemerkende, nam voor om deze gelegentheit tot zyn voordeel te gebruiken, en hun deze beschimpingen ter dege te betalen. Weshalven hy voor de Soldaten bekent, dat hy 't Hooft van de andere was, en dat hy derhalven hen in zyn dienst aannam, op voorwaarde dat ze hem als 't Hooft boven iemant anders zouden gehoorzamen, en alles uitvoeren dat hy hun geboodt, belovende aan dit volk rykelyke beloningen indien ze op zyn bevel de andere elf doodtsloegen. De Soldaten nemen dit beding gaarn aan, waar op hy met hun regt uit naar de Pagode treedt, alwaar deze elf vergadert waren. Fluks gebiedt hy ze met hun werk voort te gaan, en 't was nauwelyks gezegt of zy voeren 't ook uit. Dus de elf doodt zynde, neemt hy den sleutel van de Pagode, opent die, haalt 'er de schat-kist uit, betaalt deze Soldaten rykelyk, en werpt zich alleen tot Koning op. In welke waardigheit hy en zyne nazaten zich ook gehandhaaft hebben tot op den huidigen dag, zynde dit een daad, welke met die van Brutus, (waar by ik hun zo even vergeleek,)

leek,) wel mag gelyk gestelt worden. Het landt van Porca is laag en zeer vrugtbaar van Ryst en alle levens behoeften, waarom deze Vorst onder de Mallabaren een van de rykste is; dog niet magtig van Nairos, alwaarom hy zich veel van Chegos moet bedienen. De Losie van de Maatschappy is hier vervallen, en als door de Zeebaren ingeslokt, weshalven 'er een nieuwe dient gemaakt te worden, welke de Vorst na het oude model wilde gemaakt hebben, dog terwyl de Heer Commandeur een goede Factorie, bequaam niet alleen tot woninge, maar ook tot Peper-pakhuizen begeert, is dit werk tot nog toe opgeschort. Hoewel hy tegenwoordig al zachter begint te zingen, om dat men hem zyn Peper-passen onthoudt, en dreigt de Losie naar Cheremagellan te verplaatzen, waar naar toe de Peper van Tekkenkoer en Berkenkoer, over de grote Rivier gemakkelyk kan vervoert worden. Dit Ryk is gelegen tusschen Tekkenkoer, Berkenkoer en Calicoilang.

Berkenkoer legt nader aan Couchim dan Porca, stoot met de ene zyde aan de brede Rivier, en met de andere aan 't gebergte, en is de twede Stende van 't Ryk, en vrugtbaar in Peper, Cardemom en Wasch.

Aan 't Noorden van Couchim leggen

Paroe en Mangatti, beide landwaarts in, en neven elkander, maar zo, dat Paroe meer naar den Zeekant grenst tot over Crangenoor.

Paroe is een genoegzaam magtig Vorst, en een geestelyk Prins. Zyn landt is vrugtbaar van Ryst, Vee en andere levens behoeften. De tegenwoordige Koning is wys en doortrapt, en leeft in goede vrindschap met den Commandeur Hertenberg, hoewel de voorgaande Commandeur in den laatsten oorlog hem mistrouwde, vrezende dat hy een heimelyk verstandt met den Samoryn hadde, dog dit is nog niet gebleken.

Mangatti is de vierde of laatste Stende van 't Couchimse Ryk, strekkende zich uit agter Paroe naar 't gebergte. In dit landt is de vermaarde Rivier van Mangatti, alwaar de Portugesen een beroemde waschplaats gehadt hebben, Freer de Alva genoemt, waar omtrent zy met enige bygelovigheid ingenomen waren; hoger op hebben ze geen min beroemde Beevaart, alwaar op zekeren dag vele inlandsche Christenen gaan, om met dit water gezuivert en overstort te worden. Zommige van de Roomsgezinden hebben verdigt dat deze Rivier uit de Jordane herkomstig was, andere dat ze alle ziektens genas, en zelf het lynwaad zonder wasschen

schen schoonmaakte: Beuzelingen, niet waardig om te wederleggen. Het is egter waar dat het water van deze Rivier helder is, en ook gezonder dan enig ander hier omtrent, waarom die gene welke dit drinken, niet ligt dikke beenen zullen krygen, en uit dien hoofde worden de schepen van de Kompagny, en de voornaamste alhier met dit water voorzien. Nog tegenwoordig gaan in den heeten tydt vele menschen daar naar toe om zich te wasschen, makende lover-hutten langs de oevers der Rivier, of op de zandplaten die hier en daar in gevonden worden. Op een dezer zandplaten staat ook een Heidensche Pagode, alleen van Olas gemaakt, daar ze in den goeden tydt hunnen Godsdienst in verrichten, maar tegen den regentydt, als 't water wast, wort deze Tempel weggenomen: Uit welke zaak schynt te blyken, dat de Heidenen ook enige overgelevigheit omtrent deze Rivier hebben. In dit Ryk zyn twe Stamhuizen, dat van Bettette en Kartatavyd, uit welke voor tegenwoordig Koning is Kartatavyd, alhoewel anderzins het Stamhuis van Bettette Ryker en magtiger is.

Dus gezien hebbende de eerste twe Stamhuizen, zullen wy terloops de twe laaste beschryven, gelegen aan 't Noorden, welke genoemt zyn Samoryn, en Colastri.

Het Ryk van den Samoryn is aanzienlyk en magtig, en heeft zich door de wapenen vermogende gemaakt, alhoewel het tegenwoordig veel van zyn luister verloren heeft in de oorlogen, die de Kompagny tegen hem gevoert heeft. Die Vorst heeft een menigte goede en dappere Soldaten, waar in hy de andere Vorsten te boven gaat, waarom ze alle voor hem bevreest zyn, dog dat hy de Meester van Mallabaar zoude wezen is een verdigtsel. Onder hem staan

Onneterie, behelzende de landen agter Cranganoor tot aan de Rivier van Sittua; die den Samoryn wel eer toequamen en tot zyn gebiedt behoorden, alwaar hy ook in den laasten oorlog de Fortres van Paponette gehadt heeft, maar in den laasten oorlog van 't jaar 1716. is hy volkomen uit al die landen gejaagt, welke nu de Kompagny toekomen, die daar zo vele Nelyvelden bezit, dat het guarnizoen hier mede byna tegenwoordig kan gespyzigt worden. Aan 't einde dezer landen, daar de Sittuaasche Rivier in de Zee stort, legt het nieuwe Fort Wilhelmus, gestelt tegens de ondernemingen van dien Vorst.

Palingery Nairo, leggende aan de overzyde van de Rivier van Sittua, tot digt aan de Revier Panani in 't Noorden.

Repoecoil, in 't Zuiden bepaalt door de

landen van Panepacoel, en lopende in 't Noorden tot aan Calicout, in welke het Stamhuis van den Samoryn besloten wort, en hier heeft ook de Vorst zyn verblyf te Panany, dat zyn Hof is, 'alwaar de E. Kompagny ook een Post heeft, daar een boekhouder legt, om de handelingen van den Samoryn van naby te bespieden, en daar van berigt te geven aan den Commandeur.

Tameras Gerye, 't welk gelegen is bezuiden Calicoet, en in 't Noorden tot palen heeft, de landen van Geringal Namboery, makende aan den Zeekant de uitterste grenzen van 't Samorynsche gebiedt.

Geringal Namboery is een geestelyk Heer, wiens landt in 't Noorden paalt aan Balenoer in 't Ryk van Colastri, tot aan de Rivier Cottesal. Onder zyn gebiedt wonen de voornaamste Zee-rovers, welke op de inlandsche vaartuigen die tusschen Calicoet en Cananoor varen, roven en vrybuit maken, en zelf tot voorby Calicoet naar de palen van Couchim lopen, men noemt deze Rovers doorgaans Cotta Marrekarre.

Eindelyk volgt het vierde Stamhuis van Mallabaar, genoemt *Colastri*, welk door de wapenen van de Maatschappy tot het sluiten van een verbondt gedwongen is, als zy de Portugesen Cananoor afhandig

 maakte,

maakte, na welken tydt dat huis met de E. Kompagny in goede vrindſchap geleeſt heeft, dog zonder met haar eenig Peperverdrag te maken. In dit Ryk valt de beſte Cardamom, die rondt is, van een zagter ſmaak dan de andere, en alleen van de Kompagny ingekogt wort, om naar Europa of elders verzonden te worden. Dit Stamhuis beſtaat uit vier takken, van welke nog tegenwoordig een groot getal mannen en vrouwen in leven zyn, die door hunne menigte meeſt een arm leven leiden, hoewel het anders waar is dat dit Ryk voor 't overige zeer wel beſtiert wort, en een groot getal dappere Soldaten heeft, alwaarom de Samoryn zulks wetende, op dit Ryk zelden aanſlag gemaakt heeft, en ook de Vorſt van Maisjoer, die Koning van 't gebergte is, en een zeer uitgebreid land bezit, weinig of niet op hem gewonnen heeft. Dit Ryk heeft in het Zuiden tot zyn grenspaal 't Ryk van den Samoryn, en in 't Noorden ſtrekt het zich uit tot aan Canara. Onder dit gebiedt ſtaan verſcheidene Vorſtendommen, als

Balenoor, welk in 't Zuiden begint van de Rivier Cotecal, langs de Zee, tot de Rivier van Oermapatam in 't Noorden, en ook verſcheidene roof-neſten onder zyn gebiedt heeft, als Tritrambiere, Bergaree, Moetingal, Tjombaas en Niagillie. Beooſten

oosten lopen zyn landen tot het gebiedt van den magtigen vryen Vorst Parreveacoeil.

Perrevea coeil, leid beoosten Balenoor, paalt in 't Zuiden tegen de landen van den Samoryn, en eindigt in 't Zuid-oosten aan de landen van Maisjour; hier valt de meeste Cardemom en de beste.

Dermapatam, *Cananoor*, *Welliapatam* en *Marravy*, langs de Zee gelegen, en grenzende aan Balenoor. Dit is de eigen bezittinge en erfdeel van dit Stamhuis.

Tallachery Moeta Nairo beoosten Dermapatam, loopt agter de landen Colastri om, en steuit in 't Noorden tegens Tjoenette Verre Caimaal, in welk gebiedt ook gelegen is de Fortres der Engelschen Talecheri genoemt. Aan deze volgen Tsjoenette Verre Caimaal, waar aan wederom grenst in 't Noorden Allerte Serte Caimaal, 't welk landwaarts in tegen den Maisjourder grenst, maar in 't tegendeel in 't Noorden aan de Zee, Allerta Addavodde tot een grenze heeft, en dit laaste gebiedt sluit het Ryk van Mallabaar by de landen van Canara.

Dus hebbe ik UWel-Ed. als een klein tafereel de voornaamste Vorstendommen van Mallabaar, zo als die in hun beloop aan een geschakelt zyn, voorgestelt; alhoewel zommige hier niet uitgedrukt

staan,

ſtaan, of om hunne geringheit, of om dat ze in 't gebergte zyn, alwaar de nette grenzen der Ryken ons nog niet genoeg bekent zyn. Dog by aldien U Ed. begeerde te weten al de kleine Prinsdommen en Graaflykheden, die nog in dezelve gelegen zyn, zo zal ik U by gelegentheit zenden de lyſt der Nairos, welke alle Heeren van Mallabaar klein en groot in dienſt hebben; by welke gelegentheit ik de namen dier Prinsjes en Heeren ook zal melden.

Ondertuſſchen hope ik dat deze langwylige Brief UWEd. niet mishagen zal, dewyl de ſtoffe, daar in vervat niet konde geſcheiden worden: Ik ſmeeke met een den Almagtigen, UWEd. te willen geleiden met den geeſt der wysheit en ſterkte, terwyl ik my noemen zal.

U Wel-Ed. enz.

18de BRIEF.

MYN HEER.

HEt zal UWEd. buiten twyfel genoegzaam bekend zyn, hoe de handel van de E. Kompagny, zo benoemd door alle Werelts delen, een van de voornaamſte ſteunzels onzes Vaderlands, en een toevlugt

vlugt van duizenden van arme menschen, die in Indie gebruikt worden, en dus aan den kost geraken; het meeste ondermynt wort door de Engelschen, niet zo zeer door de Engelsche Kompagny en Kompagny 's scheepen, als wel door de particuliere Engelsche handelaars, die veel meer in getal zyn, en de Kusten van Bengale, Cormandel, Mallabaar, Suratte sterk bevaren. Ja wy zien op Couchim jaarlyks wel 30 Engelsche schepen en scheepjes, die de reizen naar die landen heen en weder doen, en hier meest aanleggen om ververzinge intenemen, omder welk getal naulyks 3 of 4 van hunne Kompagnys scheepen zyn. Egter is het zeker dat hun handel op die plaatzen zo aanmerkelyk niet is, als die van de Kompagny, die drie of vier scheepen naar Suratte jaarlyks zendt, om dat dezelve meester van Speserien is, welke aldaar in menigte vertiert worden.

De aardt der Engelschen is, gelyk UWEd. weet, doorgaans trots en heerzugtig, agtende niemant dan zich zelve, welke aangeboren aardt, met wrevel verzelt, oorzaak is geweest van veelvuldige ongelukken in Indie; want dewyl ze de inlanders geduurig beledigen, worden ze meest op alle plaatzen van deze gehaat en gevloekt, 't welk menigmaal tot moorden

en

en doodslagen uitspat. Dit hebben ze voor enige jaaren ondervonden op Benkoele op de kust van Sumatra, daar zy de inwoonders door hunne buitensporigheden zo zeer verbitterden, dat die eindelyk besloten 't Engelsche Fort af te lopen, het welke zy ook volvoerden; doodende met een schrikkelyke wraak alle die zy bequamen.

Weinig tydt daar na beproefdenze zulks ook op Ansjenge, een Fortres van de Engelschen in 't land van Trevancour, omtrent zes myl van Coilang gelegen. De grondslag van dezen moort was gebouwt op de baldadigheit door hen gepleegt, op den Vastelavond van 't jaar 1720., want de Engelschen tolk een inlands Christen, en diesvolgens Roomsch zynde, gebruikte op dien dag allerlei buitensporige kunstjes, om volgens de gewoonte van de Papisten zich tot het vasten te bereiden, en maakte zyn jongens in stilligheit op, om de Mooren die zeer korzel van nature zyn, met drek en vuiligheit te bezoetelen, neffens andere voorbygaande Heidenen, werpende dezelve met koedrek en eyeren. Deze menschen welke altydt geweer dragen, zodanig een ongebondentheit niet kunnende verdragen, slaan de handen aan 't geweer dreigende hunne beledigers, dit ongelyk niet ongewroken

te

te zullen laten, het welke de Tolk ziende dit onweer stilde, en heimelyk aan den Commandeur van die plaatze dezen handel bekent maakte, welke in plaatze van de aanleiders of eerste beledigers te bestraffen, de Mooren liet by den kop grypen, en gevangen zetten, waar door de overige Mooren welke rondsom aldaar woonen opgehitst, en zeer verbittert wierdien, het welke egter de Engelschen in den windt sloegen.

Hier by quam nog een euweldaad van zwaarder gevolgen, om dat ze de gansche natie verbitterde; want zy namen ook een Heidensch medecyn-meester, welke Pandut genoemt wiert, en doorgans een Bramin is, onder hun woeste handen, en dwongen hem den baard hunner slaven te scheeren, het welke deze Bramins niet mogen doen, ten zy zy hunne kasten willen verliezen: Deze smaad aan een Bramin, zo hoog by de inlanders geagt, verbitterde hen in diervoegen, dat ze besloten zulks te wreeken.

Alwaarom zy de Fortres rondtom aan den landkant belegerden, en van dien kant den toevoer van allen montkost beletten, het welk zy aan den zeekant niet konden doen, om dat het Fort op den oever der zee gelegen is: hier door verkregen wel de Engelsche zo lang de goe-

de

de tydt duurde, van dien kant toevoer, maar als de regen-tydt begon, zo wierd de Zee gesloten, van Juny tot October toe, (wanneer de storm-winden de Zee onvaarbaar maken,) en dus leden ze in dien tydt groot gebrek, tot dat eindelyk de Zee open geraakt, en in Feb. 1721. enige Engelsche schepen aldaar gekomen zynde, een schyn vrede gemaakt wierde, met den inlander, die egter een geheim voornemen behield om zich aan de Engelschen ter gelegener tydt op het vinnigste te wreeken, het welke zy ook in 't begin van den regen-tydt des zelven jaars op een pryffelyke wyze uitvoerden.

De Engelsche Commandant hadde besloten, om de Koninginne van Attingen, moeder van dat doorlugtig Stamhuis, en van een groot gezag op die plaatze, enige treffelyke geschenken te doen, om dus de gemoederen meer te bevredigen, en een vaster vrindtschap op te rigten; en op dat deze te aangenamer mogten ontfangen worden, zo besloot hy, zelfs deze geschenken te geleiden met al 't volk van zyne bezetting, latende in de Fortres maar enige zwakke en zieke manschap: Dit gezelschap bestond omtrent uit 140 koppen, en trok met veel zier onder 't geblaas van trompetten en slaan der trommels

mels naar 't Hof van deeze Koninginne, niets quaads vermoedende; daar gekomen zynde toonde zig deeze Vorstinne zeer vrindelyk, latende uiterlyk schynen, dat deeze komste en geschenken zeer aangenaam waaren, dog datze om zeekere oorzaaken op dien dag de geschenken niet konde ontfangen, weshalven zy verzochte, zulks tot des anderen daags te willen uitstellen, en ondertusschen dien nagt aan 't Hof te blyven. De Commandant geen ergwaan hebbende stemt dit toe. De listige Prinses voorgevende geen eene plaats te hebben waarze alle by elkander konden zyn, wyst hun verscheidene huizingen aan tot hun nagtverblyf, waar door dat volk zo verspreidt wierde, datze elkander geen hulpe konden toebrengen; 's nagts wierdenze alle op alle plaatzen tegelyk overvallen, en ook alle om hals gebragt; zo dat 't geen een Europeaan het ontkomen is, alhoewelze zig zo veel 't mogelyk was verweert, en nog in de veertig inlanders neergeveld hebben. Ondertusschen waaren eenige Koelys den moord ontsnapt, die dit droevig nieuws aan de Fortresse bragten.

Groot was hier de verbaastheit: de vrouwen welke haar mans verloren hadden, maakten een elendig gekerm en besluiten aanstonds met een sloep, aldaar

by geluk zynde, naar Cormandel te vlugten. Die geene welke in de Fortres gebleven waaren, zaagen niet anders dan de dood te gemoet, als zig zelve zwak en weerloos kennende, maar als zy des anderen daags den vyand niet zaagen komen voor de Poorten, begondenze een weinig moed te vatten, flooten de Poorten, namen eenige inlandfche Chriftenen in dienft, en ftelden zig zo veel mogelyk was in ftaat van verdediging: als nu kort daar na de inlanders quamen om 't Fort te overvallen, zo wierdenze afgeweezen, het welke gemakkelyk konde gefchieden, om datze geen verftand hebben om eenig Fort aantetaften.

In deeze handeling bleek een dubbele misflag van beide kanten; in den Commandant, dat hy 't Fort zonder Bezetting gelaten hadde, en in de inlanders; dat zy niet aanftonds op 't Fort aangevallen zyn, want dan zouden zy het zonder flag of ftoot ingenomen hebben; deeze vervolgden wel eenigen tydt in 't belegeren van 't Fort, maar trokken eindelyk van zelf wederom af, geen kans ziende 't zelve te winnen.

Van dien tydt af is 'er geen vyandlykheit van belang gepleegd maar de zaaken blyven fmeulende, met misvertrouwen gepaart: Een ieder was in die verwagtinge

tinge dat de Engelsche over dien moord een schrikkelyke wraake zouden geoefent hebben: maar de uitkomst heeft het tegendeel geleert, want de Engelsche Oorlogsschepen die uit Europa gekomen zyn, hebben niets tegen deeze moordadige inwoonders ondernomen, alhoewelze genoegzaam vermogende zoude geweest zyn om hen te straffen, ten minsten om alles rondsom te plunderen en te bederven.

Deeze Vloot van drie Engelsche Oorlogsschepen, neven drie Fregatten, toegesteld byna als Galeien met riemen, was van den Koning gezonden om de Zee van de Rovers te zuiveren, en den particulieren handel der Engelschen te stremmen, maar heeft tot nog toe niets aanmerkenswaardigs uitgevoert: Want als zy op Madagaskar quam om aldaar uitteroeien de Europeesche Rovers, welke sedert een Jaar of drie in Indien veel schade deden, de Engelsche schepen namen, en op Madagaskar hunne Fortres en schuilplaats hebben, zo heeftze niets kunnen uitregten, om dat de inlanders deeze Rovers gansch toegenegen waaren om 't voordeel datze van hun ontfingen, weshalven zy de Engelschen niet wilden toestaan aan de wal te komen, als alleen met een Schuitsvolk dat nog ongewapend moeste weezen, het welke ook van de

Engelschen moeste gehoorzaamt worden, indienze van de inlanders niet wilden aangeranst zyn, en eenige verversinge bekomen.

In Indien is de krygstocht niet gelukkiger geweest, want zy hebben niets kunnen uitvoeren tegen de Rovers van Gangangrea, die geduurig Engelsche schepen nemen. Deeze Rovers leven op de oevers en grenzen van den Sevasje, een afgevallen onderdaan van den Mogol, digt by Suratte, en moeten van den roof bestaan, dewyl het land daar dor zynde geen onderhoud geven kan; deeze menschen hebben drie Forten, en veele schepen met riemen, op welke eenige steenstukjes en veele menschen zyn; zy tragten de schepen instilte te overvallen en dus aan boord te klampen, nemende meest den avondstond en nacht tot zodanig een aanval waar, en om dat de Engelschen en Portugesen door deeze Rovers 't meest beschadigt wierden, maaktenze te zamen een verbond tegen hen, en zelf zulk een nauwe vereeniging, dat de Portugesen binnen de Stad Goa aan de Engelschen in 't Jaar 1721. toestonden, een Factorie met de Engelsche Vlag daar boven; waar na zy hunne Wapenen vereenigden, gebiedende de Onderkoning over de Portugesche, en

de

de Engelsche Commandeur over de Engelsche vloot, met voornemen om dit Roofnest uitteroeien; dog al die omslag en toerustinge verdween in rook, want aan den eenen kant quam de magt van den Sevasje afzakken om die van Gangangrea by te springen, en aan den anderen maakten de Portugesen in 't heimelyk met Gangangrea een verdrag, onder beding van een goede somme gelds, en verlieten de Engelschen wanneer men ten stryd zoude optrekken, waar door de Engelschen ook genoodzaakt wierden om met verlies van eenige menschen op het schielykste zig naar boord te begeven.

In vervolg van tydt hebben deeze schepen niets uitgerigt, als de Engelsche particulieren wat te brandschatten onder voorwendinge van hen te geleiden, zo dat de Engelsche voor deeze schepen meer dan voor de Rovers bevreest zyn. Ook hebbenze niet nagelaten allerlei baldadigheit op onze Reede te pleegen, verbiedende alle particuliere schepen voor de Kompagnys vlag aldaar te schieten, zelf heeft de Capitein *Brandwit* op 't schip Salsburi niet nagelaten, op onze Reede twee schepen van vreemdelingen, het eene met een Engelsche het andere met een Portugesche vlag aan te slaan, waar van het eene door een kunstige streek

zyn handen ontſnapte, maar het andere eenig geldt moeſte betalen, als de andere Engelſche particuliere ſchepen om zyn ſchraapzugt te voldoen, zynde dus een ſchender van de ordres zyns Meeſters.

Hier mede zal ik dit myn verhaal van de Engelſchen ſtaken, en na toewenſchinge van de Goddelyke Genade verblyven.

Myn Heer enz.

19de BRIEF.

Waarde en Hooggeëerde VADER.

TErwyl ik weete hoe groot Uwe genegentheit is, om de Hiſtorien niet alleen van aloude, maar ook van de tegenwoordige tyden te weeten, zo hebbe ik geoordeelt U aangenaam te zullen zyn, dat ik in deezen Brief een verhaal deed van de verbazende omwentelingen welke het Perſiaanſche Ryk binnen twee Jaaren is onderworpen geweeſt; een van de grootſte, welke eenig Ryk immermeer geleden heeft.

In 't Jaar 1721. wierd dit Ryk aan den Zeekant overrompelt van een meenigte Rovers, die *Bloedjes* genoemt wierden, verwoeſtende en plunderende alle Landen gele-

gelegen rondsom Gamron of Bander Adassi, ook namenze zelf deeze plaatze in en dooden aldaar veele menschen, zy eisten daarenboven brandschattinge van de Kompagnys Losie, maar als die hun geweigert wierd vielenze tweemaal op de Losie aan, dog wierden telkens moedig afgeslagen, verliezende een van hun voornaamste Hoofden; dit deed hun moedt zakken, en ze van daar wyken met bedreiginge van op 't volgende Jaar met grooter magt weder te keren.

Hier uit kan men de elendige lafhertigheit der Persianen genoegzaam bemerken, die in zulk een groot getal zynde deeze Rovers niet hebben kunnen stuitten, daar een kleine hoop van volk in een Losie zulks verrigten konde.

Het zoude tegenwoordig geen Heldenstuk weezen, indien een Europeesch leger met 30000 man, gelyk *Alexander de Groot*, Persien innam, ook zal men in 't vervolg zien, dat zulks door een Muitmaker met weinig moeite verricht wiert. Deeze Bloedjes zyn een soort van woeste menschen, woonende aan de eene zyde van den Persiaanschen Zeeboezem, regt tegen Muskat over, hebbende hunne wooninge in de hoolen der aarde, en aan beide zyden van 't hooft neerhangende gevlogten lange hair lokken.

 Maar

Maar dit was maar een beginſel der rampen welke 't Perſiaanſche Ryk moeſten overkomen ;. die in 't Jaar 1722. door een veel zwaarder onweeder gevolgt wierden: De roemrugtige Muiter *Machmut* hooft der Agvanen, was Hertog of Sultan van de beroemde Provincie Kandahar, gelegen in de boven landen van het Perſiaanſche Ryk op de Grenzen van 't Ryk des Grooten Mogels, tuſſchen wien en den Perſiaanſchen Koning langen tydt twiſt geweeſt is, hebbende hem deeze Provincie toebehoort, tot dat het geluk de zelve aan den Perſiaan toewees. Hier regeerde nu uit naam van den Perſiaanſchen Vorſt deeze *Machmut*, welke een misnoegen opgevat hebbende tegen zyn wettigen Koning, en onder de hand bygeſtaan door den grootſten verrader den *Atamadoulet* of Ryksbeſtierder van Perſien, een beſluit nam om 't geluk der wapenen te beproeven; waar toe hy te meer aangemoedigt wiert, om dat zyn Vorſt Schach Sultan *Hoſſein*, een zeer zagtzinnig en vredelievend Heer was, die nimmermeer menſchen bloed vergoot om zyn Throon te beveſtigen, en daarom by deeze Ooſterlingen in veragtinge is geraakt, welke daar beneven zyne Schatkiſten hadde uitgeput door het bouwen van treffelyke Paleizen.

Alle

Alle deeze omstandigheden *Machmut* genoegzaam bekend zynde, vergadert hy een Leger van 30000 man, brengt met alle spoedt zonder aanmerkelyke tegenstribbelinge de Provincie Kandahar onder zyn geweldt, trekt met zyn zegepralende wapenen voort, neemt Stadt op Stadt in, die hem hulde bewyzen, terwyl hy door een strenge krygstugt zyn Soldaten belette eeniger maten te roven of iemant te beledigen, waar door hy de gunste van die volkeren zo zeer won, datze hem by hoopen toevielen, waar door hy in een korten tydt meester wierd van de Provincien Jest, Restyn en Kerman, neven eenige andere. De Koning Schach Sultan *Hossein* verschrikt over dit gelukkig gevolg zyner wapenen, zocht naar middelen om hem te bevredigen, maar deeze veroveraar trots op zyn overwinningen wilde naar geen ander verdrag luisteren, als dat de Vorst hem en zyne Nazaten ten eeuwigen daage volkomen zoude afstaan de Provincien van Kandahar, Jest, Kerman, neven de heilige bedeplaats van *Machet*; een eisch, te onverdraagelyker om dat hy daar door meester zoude geworden zyn van den Zydehandel, een der voornaamste inkomsten der Kroon. Daar by eischte hy dat de Vorst hem zoude betalen al de onkosten van

den laatſten oorlog, en de ſomme welke hy noemde was zo groot dat de Koning, wiens Schatkiſten ledig waaren, die geenzins konde betalen; eindelyk begeerde hy ook dat de Koning hem zyn Dogter ten Huwelyk zoude geven: maar om dat deeze voorwaarden niet aangenomen konden worden, zo trekt hy naar Ispahan met zyn zegepralende wapenen op, om die Stadt te belegeren. De Vorſt beſluit hier op zyne Zonen uit het Serrail of Vrouwenhuis te nemen, en het bewind over 't Leger te geven; de eene Zoon ſtelt als een regtſchapen held alles in orde, en zoude buiten twyfel in ſtaat geweeſt zyn om den Muiter 't hooft te bieden, indien de ſlinkze verrader, de *Attamadoulet*, den zagten en verwyfden Vorſt niet geraden hadde dien Zoon weder binnen te roepen, om dat hy te vreezen hadde dat deeze hem van den Throon zoude ſchoppen, onder voorgeven van zig tegen den vyand te wapenen. De arme Vorſt misleid doet zulks, waar op de eene aanſtonds weder in 't Vrouwenhuis opgeſloten wiert, maar de andere zulks gewaar wordende ontvlugt het, en begaf zig naar de beneden Landen, alwaar hy veiligheit by de onderdanen vond.

Dus wiert de Stadt Ispahan door den ver-

veroveraar zonder eenige verhinderinge belegert, welke te voren wel open was geweest, maar nu in 't korte met een Muur en Vestinge omringt wiert. Deeze belegering duurde eenige Maanden, maar eindelyk is *Machmut* in zyn voornemen zo ver gevordert, dat 'er verscheidene onderhandelingen tusschen den Koning en hem eenige dagen agter een gehouden wierden; tot welke eerst gebruikt wierden de *Kourtchebassi* of Generaal des Konings, en de Opperpriester van *Machmut*, en daar na de Ryksbestierder van Ispahan, en zyn tweede, genoemt *Ammanulla* Sultan, op den 13 van de Maandt October, en eenige agter een volgende dagen; hier op gebeurde het dat op den 22 derzelve Maandt de Koning Schach Sultan *Hossein*, en zyne Rykraden uit de Stadt reden, met een menigte van menschen verzeld, en by de Chirassebrugge door de Sultanen van *Machmut* hun te gemoet gezonden, verwelkomt wierden, van waar zy naar het vertrek van *Machmut* geleidt wierden, die egter den Vorst niet eerder te gemoete tradt, dan wanneer hy in zyn vertrek quam, daarze elkander omarmden, waar na ze neergezeten zynde hy den Koning de hoger hand gaf. Hier bedreef de Koning een daadt, welke by Grootmoedige Vorsten duldeloos zoude we-

wezen, want hy verklaart daar in de tegenwoordigheit van den Ryksraad, *Machmut* tot Koning der Perſen, en trok daar op de Koninglyke Pluim uit zynen boezem, welke gelyk de Kroonen een teken is van 't Koninglyke gebiedt, reikte zo over aan den Muiteling, met byvoeging van deeze woorden: *Aan U ſta ik het Koningryk af, want U koomt het toe.* De Rebel vertoeft niet lang om deeze Pluim gretig te aanvaarden, en met een om bezitting van de Stadt te nemen.

Hy zond nog dien zelven avond den Ryksbeſtierder, *Attamadoulet*, die nu zyn verraad meeſterlyk tegens zyn wettigen Heer hadde uitgevoert, neven zynen tweeden, *Amanulla*, met 4000 Soldaten ten dien einde derwaarts, waar van duizend binnen bleven, en de overige 3000 weder te rug quamen; de gemelde 1000 verzekerden zig aanſtonds van 't Koninglyke Paleis, en bleven dus aldaar tot den 25 derzelfde Maandt. Wanneer *Machmut*, voerende de Pluim tot een teken van zyn verkregene Koninglyke waardigheit, onder 't geklank der Bazuinen en het gedruis der Trommelen, verzelt met een menigte Trawanten, zonder eenigen tegenſtand en plenginge van eenig bloed zyner aanhangeren, Triomferende zyn intreed deede, omtrent den middag, zyn

weg

weg nemende regt naar het Koninglyke Paleis, waar na de geweze Koning, die tot deezen tydt toe by hem buiten de Stadt gebleven was, aan de Chirafſche-brug van hem afſcheid, en door een anderen weg naar het Paleis reed, begevende zig in den Ainarch Chona of het Spiegelhuis, alwaar hy meer om hem gevangen te houden, als uit agtinge voor zyn Koninglyken Perſoon, door Wagten bewaakt wierde, hoewel hy met een ieder vrielyk mogte ſpreken, en alles kan krygen wat hy begeert.

Den 7 November heeft *Machmut* zig voor de eerſtemaal als Koning in de Vergaderinge des Ryks vertoont, welke Masjelis wort genoemt, en ontfing aldaar de dankbetuiginge; doende aan zommige (volgens de gewoonte der Perſiaanſche Vorſten, omtrent die geene welke ze een byzondere genade willen bewyzen) een geſchenk van Eerkleederen, en ontfangende wederom koſtelyke giften van die, welke van hem in hunne ampten zyn beveſtigt: want al de vorige Ryksraden heeft hy in hunne bedieninge gelaten, uitgenomen weinige, die van hunne waardigheden berooft wierden; in deeze zittinge wiert van eenige Gouvernementen geſchikt, wordende het Gouvernement van Gamron en Lar, aan den

Broe-

Broeder van den veraderschen Ryksbestierder, als tot een vergeldinge zyner diensten, genoemt *Iman-Coëli Chan*, welke te voren Darroga te Ispahan geweest was opgedragen, en *Mirsa Sahia Ali* wiert tot Sha bander of Tolvoogd over de Zeehavens van Fars gemaakt; *Mirsa Mahometali* tot Visier of Hofmeester aangestelt; *Isaak Chan* tot Gouverneur van Coegiloon; tot Coeler Agassie of Opperpriester der Slaven *Döulet Moerat*, en tot Diwar begie ofte Heer der Justitie *Mahamet Joenes Chan*; beide deeze laatste zyn Agwanen.

Deeze *Machmut* wort gezegt omtrent 24 Jaar oud te wezen. Hy is welgemaakt van ligchaam, heeft een goed verstand, en is doordringende van oordeel, gestreng in zyn Regtsoefeninge, veeltyds onderzoekt hy zelf de Wagten by nagt, om te zien watze doen, en of ze zig in hun last wel quyten. Tot nog toe heeft hy te vergeefs door beloften de Dorpelingen van Gifoen, Benesepha, Sephahoen, Hadja, Chabaad gesd Makjaar en Commissjah onder zyne magt zoeken te brengen, blyvende deeze menschen getrouw aan hunnen Koning.

In de Maandt December vertrokken naar Casbin *Amanulla Chan Asseras* en *Nesar Alla Chan*, in gezelschap van *Resa*

Coeli Chan Zoon van den Ryksbestierder, gewezene goude-gejuweelde Stokdrager met 5000 man; digte by de Stadt genadert zynde, quamen de Katgades van de Stadt hen onder een vrindelyk gelaat, in den schyn als of ze vrinden en toegedane waren van den nieuwen Koning *Machmut*, ontfangen en verwelkomen, *Resa Coeli Chan* trekt daar op met zyn by hebbende troepen de Stadt in, dog wiert tegen alle vermoeden van de Burgers aldaar dapper wederstaan, en met agterlatinge van zyn pakkaadje en meeste krygsluiden daar uitgedreven, komende zelf met deeze tydinge by den nieuwen Koning te Ispahan. De Vorst wiert op 't hooren van die ongelukkige tyding zeer vergramd, en hier door alle voornaamste Grooten van den geweezenen Koning beginnende te wantrouwen, ontbood hy die onder zeker voorwendsel by zig in 't Paleis, en liet ze ter neder Sabelen, met de Slaven des ouden Konings die op 14 of 15 hondert gerekent wierden, maar de Ryksraden hield hy in 't Paleis gevangen. Het bloed dat 'er is vergoten, en de menigte van menschen die 'er sedert de belegeringe door hongersnood gestorven zyn tot nu toe is onttelbaar, maar van de laatste zegt men dat 'er onder de belegeringe 6 of 700000 zouden omgekomen zyn,

waar

waar uit genoegzaam blykt het verraad en de lafhertigheit der Persianen, die zig, zulk een onnoemelyk getal van volk in de Stadt zynde, door een Leger van 30 of 40 duizend man dus elendig hebben laten vernielen.

De hoop van herstellinge van dit byna verwoeste Ryk rust nu alleenlyk op den Zoon des ouden Konings welke, als wy verhaalt hebben, 't verraad ontvlugt, en niet binnen de Stadt was gesloten: deeze genoemt *Thamas*, zoude aan den Hertog *Nour Alla Chan* geschreven hebben; hem neven alle Regenten der beneden Landen vermanende, goede zorge te dragen over het geene waar over zy gestelt waren, met bekendtmakinge, dat hy met een Leger van 60000 man te Casbin was aangekomen, waar mede hy in een korten tydt naar Ispahan meende te trekken, om *Machmut* (aan wien zyn Vader uit Staatkundige inzigten de Kroon hadde afgestaan) met alle zyne aanhangeren gehelyk te verderven. *Machmut* de aannaderinge van dien Prins verstaan hebbende, heeft een troep van 10000 Agwanen naar hem toegezonden, onder het bevel van *Lutph Alie Chan* om hem te rug te dryven, dog deeze door een vier daagzen tocht vermoeit zynde, leiden zig ontwapend ter ruste neder,

niet

niet denkende dat hun ongeluk zo naby was, want zy wierden door de getrouwe Perſianen overvallen en gedood; de weinige die overgebleven waaren quamen met hun Hooft *Lutph Alie Chan* vlugtende weder binnen Ispahan.

De Broeder van den *Attamadulet Iman Coeli Chan*, zoude door *Machmut* tot Regent van de beneden Landen aangeſtelt zyn, en ook derwaarts gezonden wezen. Deeze met dit Character binnen Schiras gekomen zynde, wiert door den Hertog *Nour Alla Chan* in 't eerſt vrindelyk ontfangen, ende onthaalt, dog daar na liet hy hem by het hooft vatten, hair, baard, en knevels afſcheren, de allergrootſte ſmaad, welke een Perſiaan kan aangedaan worden, en op een Ezel verkeert zittende dus door de gehele Stadt omvoeren, tot opentlyke kleinachting voor den geenen welke hem uitgezonden hadde; ook loopt 'er een gerugt binnen Gamron, dat zekere *Mahamet Alie Chan*, Zoon van *Aſlaan Chan* met eenige Georgiaanſche troepen, voor Ispahan zoude gekomen wezen, hebbende alle Agwanen die hem ontmoet waaren ter nedergezabelt, en makende het den Muiteling *Machmut* zo bang, dat hy al binnen een Kaſteel van Ispahan, genoemt Tabarok zoude gevlugt wezen. Dog deeze tydin-

gen vereifchen nader verzekering. Van den ouden Koning en zyn Geflachte hoort men niet; maar daar wort in 't gemeen gelooft, dat hy onder de eerfte verdeling van den geroofden buit in ftilligheit naar Kandahar zoude gevoert wezen.

Tot dus verre ftrekken zig de berigten van Perfien, hopende ik 't geluk te zullen hebben om Uw Ed. in een nader Brief tydinge te geven van den ondergang des Muitelings, waar mede na toewenfchinge van alle heil, my met een Kinderlyken eerbiedt noeme,

Waarde Vader enz.

20ste BRIEF.

Waarde BROEDER.

OM dat de Chriftelyke Godtsdienft tot een merkteken draagt dat Hy algemeen zy, dat is van allerlei natien en geflachten omhelft worde, en als zodanig ons alom in de Heilige Bladeren wort befchreven, zo zal het niet buiten myn beftek wezen, dat ik in dee en Brief U ga berichten, tot hoe verre die in Indie is uitgebreidt, en wel in 't byzonder op die

die Plaatzen alwaar de Maatſchappy haar Regtsgebied heeft.

Vooraf dient gy te weten, dat op de plaatzen alwaar de E. Kompagny geen Heerſchappye heeft, maar alleen als Koopman wort aangemerkt, gelyk te Suratte, in Perſien en Bengale, geen Predikanten van de Gereformeerde Religie worden gevonden, om dat aldaar weinig van onze natie zyn, als alleen zulke die tot de beſtiering van dien handel nodig geoordeelt worden, alhoewel in Bengale een genoegzaam getal van Kompagnys Dienaren gevonden wort, en ten dien opzigte aldaar wel een Predikant zoude nodig zyn, maar het leven van de Europeanen in 't algemeen is daar zo los en ongebonden, en de Hoererie zo algemeen, dat het alle maat te buitengaat, en misſchien zendt men om die reden aldaar geen Leraar, alhoewel egter in de gemelde plaatzen doorgaans Krankbezoekers zyn, welke des Zondaags enig gedeelte der H. Schriftuure, en ook wel ene Predikatie voorlezen, en dagelyks het Gebed doen, zynde het ook meeſt op alle plaatzen der E. Maatſchappy, alwaar een tamelyke Bezetting is, in gebruik, dat om zes uur 's avonds op alle poſten, en om zeven uur door den Krankbezoeker in 't Huis van den Op-

perbeſtierder der plaatze, of in de Kerk een openbaar Avond-Gebed gedaan, en een Vers uit Davids Pſalmen gezongen wort. En om dat de Krankbezoekers geen magt hebben om de Sacramenten te bedienen, zo worden aldaar doorgaans de kinderen van Roomſche Prieſters gedoopt, gelyk wederom op de plaatzen alwaar een Predikant is, al de kinderen van de Dienaars der Kompagny, alhoewel beide ouders Paaps zyn, door onze Gereformeerde Predikanten moeten gedoopt worden: als ik in 't begin op Couchim quam, wierde ik gewaar dat onder den voorgaanden Predikant *Goting* een groot misbruik in 't bedienen van dit Heilig Sacrament was ingeſlopen, want hy had veele kinderen niet alleen in Huis, aan 't Wasbekken, zonder lezen van 't Formulier gedoopt, maar ſtond ook ieder een toe om over dezelve te ſtaan. Maar ik ſchafte niet alleen dit af, dopende op een eerbiedige wyze in de Vergaderinge der Gemeente, maar wilde daar beneven geen Paapſe ouders toeſtaan om voor den Predikſtoel te komen, nog ook Paapſe getuigen, dewyl het zeker is dat die menſchen op geenerleie wyze kunnen beloven met een goed herte 't geen hun by 't dopen van hunne kinderen afgevraagt wort, waar doorze dus als mein-

edige

edige voor Godt en de Gemeente wierden, weshalven de getuigen altoos Gereformeert moesten wezen of ten minsten Luthersch, welke hier als Broeders en Geloofsgenoten worden aangemerkt, en altoos in onze Kerk komen.

Dog om van myne afwykinge weder te keren, zo moet Gy weten, dat op de Kaap de Goede Hoop onder de Oostindische Maatschappy staande, drie Predikanten worden gevonden, een aan de Kaap zelve, een op Stellingbos, en een op Drakenstein, welke twee laatste Dorpen zyn Landwaart in over 't voorgebergte gelegen. Aan de Kaap was een fraai Kerkje, maar op Stellingbos was de Kerk afgebrandt, zonder dat men gewag maakte van een andere te bouwen, en op Drakenstein, daar lange Jaaren te voren al een Predikant geweest was, begon men nu een nieuw Kerkje te maken. Ik kan egter zodanig een verzuim in 't bouwen van Kerken niet pryzen; want hoewel het zeker is dat Godt niet woont in Huizen met handen gemaakt als iets behoevende, zo betaamt het egter dat men gevoegelyke en ook enigzins statelyke plaatzen hebbe, alwaar men zamen komt om den Godtsdienst te plegen, want anderzins krygt het onervaren volk licht de gedagten dat de dienst van Godt van wei-

nig belang moet wezen, om dat men geen onkosten wil doen om daar toe een betamelyk Gebouw te stigten, en dit is 't dat de Roomsgezinden in Indien ons verwyten, alhoewel hunne buitensporigheit in deezen deele wederom te laken is, dewylze daar in een verdienstelyk werk stellen. Voorts wort aan de Kaap geen andere Godtsdienst als de Gereformeerde geoefent, alhoewel 'er ook veele andere Geloofsgenoten zyn, maar op Drakenstein woonen meest Franse vlugtelingen, welke de Tyrannie huns Konings ontkomen zynde, daar naar toegezonden zyn, en van de Maatschappie Landen gekregen hebben. De voorgaande Predikant aldaar was een Franse, maar om dat die menschen met 'er tydt 't Hollands meest kundig geworden zyn, staat daar nu een Hollandsche.

Op Batavia, de Hooftplaats van 't gansche Indie, ten opzichte der Oostindische Maatschappy, zyn verscheidene fraaie Kerken alwaar door etlyke Predikanten in driederlei talen gepredikt wort. Want daar worden gevonden twee Hollandsche Kerken, een in 't Kasteel, die klein is, en een in de Stadt, in welke van vyf Predikanten wort gepredikt, doende dienst des Zondags tweemaal in de beide, en in de week Dingsdags avonds en Donderdags

dags morgens in de Stadts Kerke alleen. Daar beneven zyn 'er twee ruime en groote Portugesche Kerken, in dewelke ene talryke gemeente vergadert, een in de Stadt, alwaar des Zondags tweemaal gepredikt wort, en een buiten de Stadt, alwaar des Vrydags avonds, en Zondags morgens de dienst wort gedaan, welke wort waargenomen door drie Predikanten; ook is 'er een Maleisch Kerkje, maar niet aanzienelyk, waar in, in die taal, des Zondags tweemaal door twee Leraren de gemeente wort gestigt. Daar beneven wort in de gemelde drie talen des Maandags morgens door de Predikanten gekatechiseert.

Hier by zyn nog veele Krankbezoekers, als die van 't Quartier van het Vierkant, van 't Hospitaal, van 't Kasteel, Vrouwen Tugthuis, enz. welke aldaar dagelyks 't Gebed doen, en in zommige plaatzen des Zondags een Predikatie voorlezen; ook zyn 'er nog verscheidene zwarte Leermeesters, doorgaans in ieder Wyk een, welke genoemt worden Meesters Colilings, en verbonden zyn aan de huizen de Slaven te leeren: dit zyn inlanders of zwarten.

De Kerkeraad van Batavia, gelyk die van geheel Indien, bestaat uit Predikanten en Ouderlingen, terwyl de Diake-

nen een byzondere vergadering uitmaken, en niet met deeze vergaderen, dan by het onderzoek der zeden, en wanneer 'er nieuwe Kerkelyke Perſonen moeten verkozen worden. De verkiezing derzelver behoort tot den Kerkeraad, maar deeze is verpligt op Batavia aan de Hoge Regeringe, en op andere plaatzen aan den Politiken Raad aldaar, by Requeſt de goedtkeuring derzelver te verzoeken, die magt heeft om de benoemde Perſonen te verwerpen, hoewel dit zelde geſchiedt; ook benoemt op zommige plaatzen de Kerkeraad een dubbeld getal, waar uit de Politike Raad een enkel getal kieſt en beveſtigt.

Om dat de Kerkeraad van Batavia zo aanzienlyk is boven de andere, hebben meeſt alle buiten plaatzen, alwaar Predikanten zyn, de gewoonte, van dien Jaarlyks door Brieven van den ſtaat en de toevallen harer Kerken te berichten, en daar mede in zommige zaaken raad te plegen, alhoewel deeze anders geen gezag heeft over de buiten Kerken, welke op andere Gouvernementen en Commandamenten zyn; gelyk ook de Kerkeraad van Batavia van zyn kant het gebruik heeft van Jaarlyks, niet alleen zulke Brieven te beantwoorden, maar ook het ingekomen Kerknieuws aan de andere plaatzen mede te delen.

Het

Het regt om de Predikanten te verzenden naar de buiten plaatzen, behoort aan de vergaderinge van Hun Hoog Edelheden op Batavia, gevende daar van door den Commissaris Polityk, die altoos een Raad van Indie is, kennisse aan den Kerkeraad: even zo gaat het ook met het herroepen derzelver; en 't stellen van Predikanten op Batavia, zo dat de Gemeente of Kerkenraad daar omtrent niets in te brengen heeft, moetende zonder tegenspraak zulk enen aannemen als 't Hun Hoog Edelheden behaagt.

Van Batavia worden alle Jaaren twee Predikanten gezonden, een naar Sumatra, en een langs de Kusten van Java om daar de Sacramenten te bedienen; op het Eiland Onrust daar de Kompagnys Scheepstimmerwerf is, is ook veeltyds een vast Predikant die egter meest op Batavia woont, en Zondags morgens daar naar toe vaart; naar het Eiland Edam alwaar de Lazarussen woonen, gaat alle drie Maanden een der Predikanten om de Sacramenten te bedienen. Hier neven moet Gy weten dat op Batavia geen andere Godtsdienst als de Gereformeerde wort beleden, alhoewel 'er genoeg andere Geloofsgenoten zyn. De Roomsche Priesteren welke zomtyds op Batavia komen met de Portugesche en Spaansche

ſchepen, worden doorgaans, wanneerze aan land komen en ontdekt worden, zo lang binnen 't Kaſteel in eerlyke verzekering gehouden, tot dat hunne ſchepen wederom vertrekken, om dat de ondervindinge geleert heeft datze zomtyds heimelyk aldaar den Roomſchen dienſt, binnen de huizen van particuliere Perſonen gedaan hebben: op dezelve wyze handelt men met hun op het Eiland Ceilon, alwaar een zeer groote menigte van inlandſche Gereformeerde Chiſtenen is, welke in Dorpen woonen, en daar hun Kerken hebben. Daar beneven is'er op Colombo ook een Queekſchool, alwaar de inlandſche Studenten in 't Latyn onderwezen, en door een der Predikanten welke aldaar Profeſſor is, in de gronden der Chriſtelyke Religie Godtgeleerdelyk worden geoefent, en daar na tot Proponenten gemaakt, welke egter geen Sacramenten bedienen mogen in de Kerken waar in ze geplaatſt worden, of ook gene Predikatien doen als die hun door de Predikanten gegeven, of van deeze overgezien en verbetert zyn; deeze Proponenten doen hunnen dienſt in de Cingaleſche of Mallabaarſche taal, welke aldaar geſproken wort. Daar zyn op Ceilon drie plaatzen alwaar Predikanten zyn, Colombo, Gale en Jafna, te Colombo

zyn

zyn vier of vyf, te Gale twee, en op Jafna doorgaans drie: Deezer pligt is niet alleen hunne Kerkbeurten waar te nemen, maar ook Jaarlyksche visitatien door 't land te doen om aldaar de Scholen en Kerken te bezoeken, en de Sacramenten te bedienen.

Desgelyks is 't ook gelegen met de Oostersche Eilanden. Op Ambon zyn doorgaans vier of vyf Predikanten, die op 't Hooftkantoor, en te Haroeke en Honimoa, twee buiten posten woonen, op Banda, in Eilandjes verdeelt, zyn ten meest drie Leraars, gelyk ook op Ternate, waar van zommige ook de Maleische tale spreken, die aldaar veel in gebruik is. Op deeze Eilanden zyn alle Christenen Gereformeert, en veele duizenden derzelver worden ook gevonden op de naby gelegen Eilandjes, in welke de Predikanten hun Jaarlyksche visitatie moeten doen. Makasser heeft maar een Predikant, en weinig inlanders zyn Christenen, klevende de meeste den Mahometaanschen Godtsdienst aan.

Op Malakka, Cormandel en Mallabaar, gelegen aan de vaste Kust van Indien, verandert de gansche gedaante van de Christelyke Religie; want gelyk op de voorgemelde Eilanden geen andere als Hervormde Christenen worden gevonden,

den, zo zynze in 't tegendeel hier meest alle Roomsch, uitgenomen een klein getal van onze Geloofsgenoten bestaande meest uit Hollanders, en Misticen, welke uit hun voortgekomen zyn. In ieder van deeze landen is maar een Gereformeert Predikant, en in 't tegendeel worden langs deeze Kust duizenden van Roomsche Priesters gevonden, welke gelyk Sprinkhanen 't land bedekken, hoewel de meeste zeer arm moeten leven, om dat hun Kerkjes hier die inkomsten niet hebben welke zy van Europa bezitten, zynde hunne gemeenten ook meest zeer arm. Deeze Priesteren zyn tweederlei, of inlandsche, of Europische, welke laatste in de hoogste agting zyn.

En Gy zult genoegzaam kunnen oordelen van derzelver vermogen in de Mallabaarsche landen, als Gy gelieft aan te merken dat hier gevonden worden een Aardsbisschop en twee Bisschoppen. De Aardsbisschop heeft zyn gebiedt over de Christenen in 't gebergte, woont doorgaans te Amlekatti enige mylen van Couchim, en wort ook benoemt met den Eernaam van Aardsbisschop van het gebergte; de tegenswoordige is een Jesuit, genoemt *Antonio Pimentel*, van afkomst een Spanjaart; daar beneven onthoudt zig by Coilang nog een Roomsch Bis-

schop

ſchop welk een Jeſuit is, die zig den titel geeft van Biſſchop van Couchim. Deeze beide ontfangen hunne zending van den Portugeſen Koning, en worden van den Paus beveſtigt, waar uit genoegzaam te denken is, datze de doortrapſte Spionnen van den Portugeſen Koning zyn, welke de Kompagnys handelingen doorſnuffelen, en de inlandſche Chriſtenen niet dan te veel afkeer tegen de Nederlanders inboezemen: Egter heeft de E. Maatſchappy geen magt om hen te verdryven, om datze geen gebiedt in die landen heeft.

Maar het geen zeer te verwonderen is, is dat de voorgaande Commandeurs deeze Geeſtelyke te Couchim of elders ontfangende, hen begroeten met volgeweer en losbranden van Kanon, doende hun dus dezelve eer aan als de Koningen, het welke alle waare Gereformeerde Chriſtenen bedroefde, en de Roomsgezinden ten uiterſte verheugde, ziende dat hunne Biſſchoppen zo zeer boven de Predikanten geacht wierden; ieder kan genoegzaam begrypen, uit wat inzigten zulks geſchiedt is, indien hy aanmerkt dat eigenbaat en geldzugt door de ganſche Weerelt heerſchen; daar beneven regeerde onder den Commandeur *Ketel* nog een ander misbruik, gevende magt aan de

Room-

Roomsche Priesteren om binnen Couchim, niet alleen de halsgevangene van hun Religie te bezoeken, maar ook met die naar 't Schavot te gaan.

Maar de tegenwoordige Heer Commandeur *Hertenberg*, welke edelmoedige gevoelens heeft, en wien dit ten uiterste verdroot, heeft al die ongeregeltheden afgeschaft, en hun moetwil beteugelt.

Behalven deeze Bisschoppen is 'er nog een ander, welke zig noemt Bisschop van Cranganoor en omgelegene Landen; deeze is een Carmelyt, heeft zyne zendinge alleen van den Paus, en staat als onder de Kompagnys bescherming: Want de Staten Generaal hebben aan den Keizer 't regt verleent om hier dusdanig een Bisschop te zenden, die dit regt wederom aan den Paus heeft afgestaan. Voor deezen Bisschop heeft men niet te vreezen, dat hy geheime gemeenschap met de Portugesen zal houden. Vermits hy altydt hun vyand is, om dat de Portugesche Koning zig het Geestelyk regt van Patronaat toeëigenende, niet dan met ongedult ziet, dat deeze Bisschop zonder zyn toestemminge alhier verblyf houdt, weshalven deeze Bisschop en zyne Geestelyken de Portugesche plaatzen schuwen, verzekert zynde dat de Portugesen

gesen hen gaarn zouden opligten, en naar Europa te rug zenden; gelyk deeze ook hun kragt inspannen tessens met de Jesuiten, datze geen Europische Brieven krygen of 't geld dat hun van Romen gezonden wort.

Hier van daan koomt het dat de Portugesche Bisschoppen altydt met hun overhoop leggen, en een wys Commandeur kan hen ook met vrugt gebruiken, om de handelingen en maatregels der Portugesche Geestelyken hier te lande te ontdekken. De woonplaats van deezen Bisschop en zyne Geestelyken is te Warapoli, drie myl van Couchim, alwaarze een Convent en net Kerkje hebben. Daar by heeft men niet te dugten dat deeze Bisschop, en zyne Geestelyken enigen aanhang zullen maken, dewyl ze arm zyn en weinig inkomsten hebben, waar door hunne agtinge by de inlandsche Vorsten niet zeer groot is, daar in 't tegendeel de Jesuiten ryk zyn, en doorslepen in alle hunne handelingen, welke daar door by de Mallabaarsche Vorsten veel ingang hebben, by welke alles voor geld te koop is

Uit deeze Beschryvinge zult Gy genoegzaam kunnen besluiten hoedanig de staat des Christendoms op Mallabaar is, alwaar het bygeloof in zyn volle kragt heerscht,

heerſcht, en byna geen menſchelyke middelen kunnen gevonden worden, om den Hervormden Godtsdienſt onder de inlandſche Roomsge inde voort te planten, eensdeels om dat deeze dom zyn, en daarom door geen redeneringe van 't Roomſche bygeloof kunnen afgebragt worden, als onbequaam zynde om goede redenkaveling te verſtaan; anderdeels om dat hun door de Roomſche Zendelingen een doodelyke haat tegen onzen Godtsdienſt wort ingeblazen, tot zo verre datze ons niet eens verwaardigen met den naam van Chriſten, want als ze iemant een Chriſtiano noemen, verſtaanze daar door een Roomsgezinde. Hier by verdigten ze duizend valſche ſtellingen die zy ons laſterlyk toeſchryven, als by voorbeeld dat Chriſtus geen Godt is enz., en vertellen allerlei Spreukjes om het arme volk te misleiden. Dus hadde een Portugeeſch Generaal van Timor, die op Batavia geweeſt was, de onbeſchaamtheit van hier te vertellen, hoe hy aldaar een der grootſte Mirakelen der Weerelt gezien hadde tot overtuiginge der Ketters, namentlyk hoe in de ſtoep van zeker huis op de Roemalakken ſtaande een ſteenen Kruis groeide, en hoewel men dat menig maal afgekapt hadde, telkens wederom van zelf op quam: nu

is

is het zeeker dat dit een van de grootste leugens der Weerelt is, dewyl ik en duizenden andere die straat dagelyks doorwandelt, en nooit iets diergelyks gezien hebben. Op dezelve wyze vroeg my van 't Jaar een Hamburger Luitersch Koopman van Portugal op Goa gekomen en van daar naar Telichery vertrokken, of hier een mirakeleuze arke was, dewyl hy aldaar voor een zeekere waarheit hadde hooren verhalen, dat 'er zodanig een Portugeesch gebouw als een Ark gevonden wierde, welk de Commandeur door een menigte arbeiders hadde willen laten omhalen en afbreeken, dog vrugteloos, tot dat hy eindelyk kanon voor 't zelve geplaatst hadde om 't te verbryselen, hoewel het evenwel was blyven staan: En als ik meesmuilde op 't hooren van die Fabel, antwoordede hy, dat zulks van de verstandigste aldaar zelf voor waarheit wierde aangenomen. Maar Gy zult misschien de verdere redenen willen weeten waar om de Roomsche Godsdienst, aan de vaste kust van Indien zo zeer is uitgebreid, daar in 't tegendeel de hervormde Godsdienst zo weinig wortelen aldaar geschooten heeft.

Vooreerst dient gy dan aan te merken als te vooren gezeit is, dat de Roomsgesinde hier te lande een groot getal Geeste-

ven, hoedanige zoort van menschen by ons niet ligtelyk zoude aangenomen worden. Ook maken de Priesters niet veel omslag met het Doopen van deeze nieuwe Christenen, want als zy maar gevraagt hebben of ze in Christus of de Heilige Kerk geloven, of de Geloofsbelydenis der Apostelen opzeggen kunnen, dat veel is, doopenze ze slegs henen, en dewyl die menschen wel weeten dat by ons zulks op die wyze niet toegaat, maar dat men hen de redenen afvraagt waar om ze Christenen willen worden; en eerst naukeurig onderwyst, zoo komenze by de hervormde niet, waar by nog koomt, dat deeze Menschen, ziende hoe de gemene hoop van Zwarten Roomsch is, zig gemeenlyk by dezelve voegen als blindeling genoeg agtende den naam van een Christen te hebben.

Hier by kan men nog een andere reeden voegen, namentlyk dat de Roomsche ook alleen slaven en slave kinderen doopen en dus Naam-christenen maaken, daar men by ons zodanige niet tot den Doop toelaat dan wier Ouders Christenen zyn. Dog ik kan egter niet nalaten hier omtrent U mede te delen, het geen ik in dit Jaar over die Stoffe naar Batavia geschreven hebbe; luidende aldus: „ Daar „ beneven komen wy U Eerw. berich-

„ ten,

„ ten, dat den Eerw. Predikant verzoek
„ gedaan is om de Inboorlingen des hui-
„ zes, maar uit Heidensche Ouders ge-
„ boren, te Doopen, welk verzoek hy
„ niet heeft kunnen inwilligen, uit oor-
„ zake van de Leere onzer Godgeleer-
„ den, welke stellen dat men de Kinde-
„ ren der Gelovige of Verbondelingen
„ alleen mag Doopen, waar toe ook ge-
„ bragt wort de redeneringe van den A-
„ postel, Hand. 2. *Want U koomt de be-*
„ *lofte toe, en Uwe Kinderen.* 't is egter
„ zeeker dat by de Roomsgezinde de sla-
„ ve kinderen, al hoe wel Heidensche,
„ gedoopt worden, en hier door gebeurt
„ dat enige Menschen welke van onze
„ Kerke zyn, en enige tederheit voor
„ zulke slave kinderen hebben, die in de
„ Roomsche Kerke laten Doopen, om dat
„ zulks by ons geweigert wort. Wanneer
„ in Europa zodanige gevallen voorvielen,
„ zo geloven wy dat onze Godgeleerden
„ die zaak breder zouden uitgelegt en
„ overwoogen hebben, te meer om dat
„ men voor het Dopen van zulke Heidense
„ kinderen, die by de Christenen geboren
„ en opgetogen worden, wel enige be-
„ wyzen zoude kunnen bybrengen, wel-
„ ke die zaak zouden schynen te billi-
„ ken. Want dewyl het zeeker is dat de
„ Doop in plaatze der Besnydenisse ge-

„ komen is, en wy den Doop der kinde-
„ ren beweren uit de besnydenis der Jood-
„ sche kinderen , zo kan men ook met
„ eenig regt besluiten, dat by aldien de
„ Heidensche jonge slaafjes besneden
„ zyn, men onder ons ook jonge slaafjes
„ zoude mogen Doopen: Het eerste kan
„ men met veel waarschynlykheit tonen
„ uit Gen. 17. vs. 12. daar Godt Abra-
„ ham gebiedt, te Besnyden *alle de In-*
„ *boorlingen des huizes en de gekogte met den*
„ *gelde:* Zouden wy niet mogen denken
„ ken, dat in zulk een groot getal van
„ dienaren en slaven als Abraham had,
„ ook ouderlooze en jonge slaafjes ge-
„ weest zyn, die volgens de wet mede
„ moeten Besneden worden, welke daar
„ om geen uitzonderinge maakt. Verder
„ zal niemant ontkennen, dat men den
„ Doop der jonge kinderen kragtig be-
„ weert uit den Doop der Jodegenoten,
„ waar aan de kinderen ook deel hadden;
„ als men de Joodsche schriften in hun
„ eigen plegtigheden geloven mag, zo
„ hebbenze ook Heidensche kinderen ge-
„ doopt. Dus zegt Maimon: in *Avod.*
„ Cap. 8. *Indien een Israëlyt een Heidensch*
„ *Iongetje krygt of een Heidensch kind vindt*
„ *en hem Doopt in den naam van een Jode-*
„ *genoot, zie zo is hy een Jodegenoot:* En
„ dewyl Christus in zyn Doop zulks
„ nooit

„ nooit verboden heeft, zoude men dan
„ zulks ook niet mogen doen onder de
„ Christenen, als de Christen Paters zich
„ verbinden omze in de Christelyke Reli-
„ gie op te voeden, en wel voornament-
„ lyk de Heer en Vrouw van zulk een
„ slave kind, in welker magt de opvoe-
„ dinge daar van staat, gelyk deeze lof-
„ lyke verbintenisse op Batavia ook stand
„ grypt door de verklaringen van aanne-
„ ming, welke men ten dien einde in de
„ Kerkelyke vergaderinge inlevert, en
„ die op deeze plaatze onbekend zyn, en
„ niet als met veel moeite zouden kun-
„ nen ingevoert worden; wy verzoeken
„ dan U Eerw. om hun gevoelen omtrent
„ deze zaak ons te willen mededelen, als
„ zynde teeder en behorende tot het wee-
„ zen onzes Christelyken Godsdiensts. "
Dit ingelaste uit dien Kerken-brief doet U genoegzaam zien, waar naar toe myne gedagten hellen, die ik evenwel niet voor ontwyfelbaar houde, ondertusschen zult gy den ganschen staat des Christelyken Godsdiensts in Indien uit het gezeide licht kunnen afnemen: Myn wens is dat Godt zyne Kerk hier doe toenemen in kennisse, en deugd, en U vele gaven verlene om in 't midden der Christenen 't woord der waarheit met ene gewenste

 vrucht

vrucht te verkondigen. Waar mede verblyve.

Waarde Broeder enz.

21ste BRIEF.

MYN HEER.

DE ſtoffe welke de inhoud van dezen Brief weezen zal, behoort U toe, want die zal behelzen een naukeurig berigt van de Nairos of Mallabaarſche krygsluiden zo beroemd door de veelvuldige oorlogen des Samoryns tegen de Portugeſen. Men kan met regt zeggen dat deeze ſoldaten geboren worden, om datze uit kragt van hunne geboorte de wapenen moeten dragen; en het derde of laaſte geſlagte onder de geeerde Kaſten uitmaken, met den naam van *Tzoutraas*. Om hen naukeurig te kennen zullen wy eerſt in overweginge moeten nemen hun gemene gewoonten, daar na het onderſcheid dat'er onder hen is, dan hun krygstugt beſchouwen, en eindelyk, wat getal zy wel uitmaken.

Men moet wel aanmerken dat in de plegtigheden of ceremonien, (by hen *Jagara-*

garamad genoemd) van de Xetrys en deeze *Tzoutraas* weinig verſchil is, die wy met een zullen aantekenen om ze dies te beter te onderkennen. Als een kind by de Xetrys geboren wort, leggenze het op een Pieſang blad, en beſtroojen het met bloemen en patjeri (of ryſt die zonder opkooken uit den baſt geſtampt is) en waater, maar de *Tzoutras* beſproeien 't kind alleen met waater, daar na ſteekenze beide een kaars aan en doen hunne Gebeden, waar na ze aalmoeſen aan hunne Bramins moeten geven. Op den 10 dag na de geboorte wort het kind by de Xetrys op een plegtige wyze gewaſſchen, maar by de *Tzoutras* mag dit voor den 14 dag niet geſchieden. Op den 28 dag na de geboorte gevenze beide hunne kinderen de naamen, wanneer ze verbonden zyn weederom een kaars aan te ſteeken, en een bak met waater, nely en ryſt by 't kind ter neder zetten, waar byze volgens hun vermogen eenige fanums voegen, 't welke voor den Bramin is die deeze naamgevinge bygewoont, en het kind een touwetje om de heupen heeft gedaan. Waar aan een ſtukje yzer, kooper, zilver en Goud is vaſtgemaakt. 6 Maanden na de geboorte gevenze aan 't kind voor de eerſte maal gekookte ryſt te eeten op zeekeren daar toe geſtelden dag, maar by al-

dien zulks of om de zwakheit des kinds of om andere oorzaaken niet geſchieden konde moetenze de 7de Maand overſpringen en tot de 8ste wagten ; op dien dag zynze gewoon een maaltyd te geven en vroolyk te zyn. Als 't kind nu drie Jaaren oud is moetenze het de ooren doorboren en 't hoofthair ſcheren, en wel op twee verſcheidene tyden, maar ze moeten vooral hier toe een goede uur in agt nemen, en wel byzonderlyk tot het doorboren der ooren, en zo die zodanig niet was, moetenze tot het 5de Jaar wagten, en zo zulks dan ook om gemelde reden niet konde geſchieden, tot het 7de Jaar dit uitſtellen: In dit laaſte Jaar doen de Xetrys hun zoonen 't touwetje om tot een teeken van hunne waardigheit, of zo het om den ongelukkigen dag niet geſchieden mag, doenze het op 't 9de Jaar, maar de *Tzoutraas* zyn niet bevoorrecht zulk een touwetje te dragen, op het 12de Jaar beginnenze hun wet te leeren, en op het 16de nemenze het geweer aan.

Onder de voornaamſte wetten van de *Tzoutraas* is, datze zig aan geen egt Wyf verbinden, nog egte kinderen hebben, behoorende 't kind altyd tot de moederlyke ſtam, als wy van de Xetrys ook getoont hebben. Egter is 'er onder hen een zeeker zoort van huwelyk, want zy geven

ven aan 't Nairosse Vrouwmens een kleedje of een stuk linnen van 7 of 8 ellen, en hangen haar een draatje om den hals waar aan van vooren een stukje goud is vast gemaakt, waardig omtrent een halve Ryksdaler, of wat meer, waar mede dit zo genoemde huwelyk is volbragt, levende met haar zo lang 't hun behaagt, in welken tyd egter niemand anders by haar mag komen van dezelve Kast, maar wel de Bramins aan welke nog de Xetrys nog *Tzoutraas* toegang tot hunne Vrouwen of liever byzitten durven weigeren, om dat hunne Wet leerd dat hun Heiland moet geboren worden uit de vermenginge van een Bramin met een Xetryse of Tzoutrasche Vrouwe. Als daar na een Nairo zyn eerst genomen Byzit verlaat, gelyk ze alle doorgaans doen, mag zy vryelyk een ieder van haar geslagte ten dienste staan, zo dat ieder van die Vrouwluiden meesttyds 7 of 8 pollen heeft welke haar beslaapen, en met een onderhouden met haare kinderen, gevende de eene haar betel, de ander een kleedje, de derde ryst, en zo vervolgens alles wat ze nodig heeft; wanneer nu deeze maats by hunne liefjes zyn, hebbenze 't gebruik om schild en zwaard voor de deur te zetten, het welke de andere pollen tot een sein diend dat de plaatze is ingenomen, en datze nu voorby moeten

ten gaan; een gewoonte en Wet buiten twyfel ten dien einde uitgevonden op dat daar door alle verſchillen zouden geweert worden.

Wanneer by hen een dogter inanbaar word en bequaam tot den byſlaap, zo bedryvenze allerlei vreugde, want vier dagen na datze voor de eerſte maal de ſtonden gekregen heeft, worden de vrinden zamen geroepen, een gaſtmaal gehouden, en dit nieuws met trommeltjes, pypers en zangers alom rugtbaar gemaakt.

Voorts worden de *Tzoutraas* ook verbrand gelyk de Xetrys en Bramins, een voorregt dat alleen de hooge Kaſten eigen is, want de lage moeten alleen onder de aarde bedolven worden, waar van wy by nader gelegentheit in 't beſchryven der Canaryns zullen gewag maken.

Deeze *Tzoutraas* welke de wapenen draagen, ende ſoldaten des Ryks zyn, beſtaan uit veele geſlagten of familien, waar van zommige verhevener andere laager zyn, en kunnen in 't gemeen verdeelt worden in twee ſoorten, in Edelder of Onedelder.

De Edelſte zyn deeze navolgende:

Nambedi, Nambiar, Samandra, Palitsjan of Belertoe Nairo, Bellalen of Bellares, Wellekoe Tallenairo, die Barbiers zyn, en in hooge waarde gehouden wor-

worden om datze in de plegtigheden der begrafenissen neven de Bramins gebruikt worden, volgens de instellinge van Sancraatjaar, Bella ala Tzoutren, en Tzoutren.

Deeze alle leeven van de vrugten hunner landeryen, doen geen koopmanschappen, als datze hun vrugten tegen andere verruilen.

Zommige hunner zyn Heeren van eigen landgoederen en zeer magtig; zommige Koningen gelyk, andere en wel de meeste bezitten leen goederen van hunne Vorsten waar voor zy verbonden zyn hunne Landschappen te beschermen, en den Koning in den oorlog te dienen, zonder andere besoldinge als den kost, wanneerze hun Vorst buiten lands dienen. Ook hebbenze meest een zeeker getal van Poeleassen welke hun in eigendom toekomen, en hun landen bezaaien. Daar beneven zynder ook veele Nairos, welke in den dagelykschen dienst van hunne Vorsten zyn, en hun stoet uitmaken, hem overal volgende waar hy heen gaat, of zy worden ook wel gelegt in de Forten en Paggers om die te beschermen. Wanneerze een dagelyksche besoldinge ontfangen, min of meer naar't welbehagen der Prinsen, dog't is veel by aldien ze 3 stuivers voor ieder dag verkrygen. Uit deeze *Tzoutras*

tras worden ook de meeste Rasidoors, Land en Plaats Regenten, nevens de Hoofden der Militie verkoren, als in waardigheit de andere te boven gaande.

De tweede of slegter soort van *Tzoutraas* zyn ook wel Nairos of Soldaten des Konings die verbonden zyn ten oorlog op te trekken wanneer de Vorst het gebiet, maar die in vredetyd leven van hunne ambagten en kunsten, tot welke zy uit kragt van hunne geboorte verbonden zyn. Welke bestaan in deze navolgende.

Sakkiara, zyn Speelluiden van hunne Pagoden en Koningen.

Poedoewallen, waaren wel eer gewoon de Koningen betel te geven.

Andoe Nairo, bakken Potten en Pannen.

Tzomboe Kotty, zyn Kooperslagers.

Toenen, Snyders.

Noelchottin, zyn Kleedjes-wevers.

Challia Willetoeden, zyn Wasschers van Christenen en Mooren.

Wilsiatte Nairo Olymakers.

Jodachery, zodanige die 't Land omploegen.

Wallammakers, Visschers.

Ajari, Timmerluiden.

Moesjari, Ketelboeters.

Tataan, Zilversmids.

Kollen, zyn Yzersmeden.

Uit

Uit alle deeze *Tzoutraas* beſtaat de Mallabaarſche Krygsmagt; deezer menſchen zyn genoegzaam verwaand op het gebruik hunner wapenen, agtende de andere laage Kaſten niets, die genoegzaam wapenloos zynde en berooft van Menſchelyke beſcherminge voor hunne woeſtheit moeten bloot ſtaan, zo dat de Poeleaſſen hun niet durven naderen, en waar dat zy gaan of wandelen moeten deze verre afwyken, of krygen ſlagen en ook wel wonden. Deze helden dragen altoos een bloot zwaard in de hand, waar ze gaan of ſtaan moet dat by hen zyn, ook mogenze zich nergens zonder zwaardt vertonen, in hunne huizen zelf blyft 't zwaard aan hun zyde ſtaan als een teeken van hunne waardigheit en bedieninge, deeze houwers zyn van verſcheidene gedaanten maar meeſt egter regt opgaande en aan beide kanten ſnydende. Zomtyds dragenze wel op de ſchouder aan een band een klein geweer, katjarraal genoemt.

De wapenen welke zy in de oorlog gebruiken zyn verſcheidene: de gemeenſte zyn zwaarden, met welke zy bequaam genoeg kunnen omgaan, en ſchilden, welke een ronde gedaante hebben als de Clypii der ouden, van leder gemaakt 't welke zy van verſcheidene koleuren toebereiden, zommige egter overtrekken die wel met tie-

tieger vellen. Deze schilden zyn zeer ligt, en zy weetenze behendig te gebruiken. Andere zyn ook gewapent met pyl en boog, maar de meeste deezer schutters worden in 't gebergte gevonden; ook zyn 'er veele piekeniers onder hen, wier pieken klein en ligt zyn, met welke zy vaardig weeten te werpen. Hun gansche magt bestaat uit voetvolk, want de ruiterie is by hen onbekend, en ik hebbe self nooit eenig Mallabaar te paarde zien zitten, self hebben hunne Vorsten nimmermeer paarden op stal, zo dat der zelver behandeling deze natie gansch onbekend is; ook zoude men geen paarden in de beneden landen kunnen gebruiken, eensdeels om dat die meest gebroken en moerassig zyn, en aan alle kanten met rivieren doorsneden, anders deels om dat 'er geen gebaande weegen worden gevonden, zynde het over al vol bosschen en struellen, waar door 't ook veelmalen gebeurt dat onze troepen als zy hier moeten voorttrekken, niet in gelederen kunnen blyven, maar een voor een moeten gaan, en by aldien deeze natie wysheit en moeds genoeg hadde om zig in bequame hinderlagen te stellen, zoudenze vermogen genoeg hebben om by zodanige gelegentheden onze benden te vernielen. Men vindt daar beneven hier te lande weinig of geen paarden, alleenlyk

val-

vallen by Tengepatnam kleine en slegte Paarden, dog niet waardig om bereden te worden. De Ryke en vermogende Moren laten hun Paarden uit Arabien brengen, en deze steigeren tot een hogen prys.

De Vorsten op Mallebaar hebben wel eenige Olifanten, die in 't gebergte worden gevangen, en doorgaans zeer groot zyn, dog gebruiken die alleen tot zwaaren arbeid, en in den oorlog tot het voortslepen van den Leger- en Krygsvoorraadt.

Een gedeelte hunner troepen bestaat uit Musketiers, en zy weten zelve de lopen der Musketten zeer wel te maken, die zy niet gieten maar booren; deze hebben die deugd datze zeer ver kunnen reiken, ja byna eens zo ver als de onze, dog ook wederom dit gebrek, datze zeer zwaar zyn, en zonder hanen, welkeze niet kunnen maken, waar by koomt dat de laadstokken van yzer zyn, 't welk hun gewigte nog vermeerdert. Zy weten hier mee zeer wis te schieten, en de eerste schoot is doorgaans raak, en ook gevaarlyk, dewylze geen ronde kogeltjes, maar schroot van allerleie gedaante gebruiken, en daarom smertelyke wonden maken, maar hier by koomt wederom een groot gebrek, datze zeer lang

werk hebben om zodanig een Roer te laden, waarom de Europeesche vyanden, als ze hun eersten schoot hebben doorgestaan, op hen moeten invallen, wanneer ze genoegzaam in staat zyn om ze overhoop te werpen, ook kunnen deze Musketiers niet wel meer dan drie schooten doen, dewylze in 't schieten de nagel van hun eenen vinger tusschen 't oog en den neus zetten, 't welk maakt door 't stooten, dat al 't vel met den derden schoot open geschrabt is.

Hun Krygstugt is van weinig waarde, komende geheelyk met de gewoonte van meest alle Barbaren overeen. Zy weten van geen ordentelyke gelederen te maken, en hooren weinig naar 't bevel hunner Officiers. Zy schieten als zy willen, zonder de minste eenparigheit, en loopen meest als een verwarde hoop door elkanderen. Waaromze ook niet onder onze gelederen kunnen gebruikt worden als de Oostersche Soldaten, maar een byzonder lighaam moeten uitmaken. De laaste oorlog heeft geleerd datze nergens voor banger waaren, dan voor de Piekeniers der Baliers en Javanen, welke door Europeesche Officiers geleid zynde, op deze Nairos zo doldriftig inliepen datze van benautheit niet wisten waar zy zig wenden zouden. Daar beneven hebbenze

nog

nog een ander ſchadelyk gebruik, 't welke menig 't leven koſt, datze, als 'er iemand van hun ter nedergeſchooten is, 't doode lighaam opnemen om volgens gewoonte te worden verbrand, waar door niet alleen een groote verwerringe, maar ook neerſlagtigheit moet veroorzaakt worden als zy hunne metgezellen zo doodt zien wegſlepen.

Zy verſtaan ganſch niet de kunſt van 't Belegeren en winnen der Vaſtigheden, omdatze geen bequaamheit hebben om te Kanonneren, zynde het werpen van Bomben, Granaten en alle andere oorlogs gereedſchappen, die in Europa gebruikt worden, hun ganſch onbekend: waarom men indien opzigte voor hun niet veel te vreezen heeft, by aldien de plaatzen maar wel verzorgt zyn. Dit bleek genoegzaam aan 't weerloos Ansjenge, 't welk byna van alle bezettinge ontbloot egter tegen hen bleef uitharden.

Aan hun kant zyn zy egter bequamer om een Fort, of Pagger op hunne wyze gebouwt te beſchermen, dan in 't open veld te ſlaan, dewylze aldaar ganſch en al bedekt ſtaan agter hunne Wallen, in welke zy ſchietgaten hebben waar door ze hunne Snaphanen leggen, en veilig ſchieten, zonder dat men hen zelve met de onze kan beſchadigen, welhalven

't nodig is buiten derzelver bereik te blyven, dog voor hun Geschut heeft men niet veel te vreezen omdatze dit niet wel weten te behandelen. De Vorsten doen egter hun best, om in hunne Forten eenige Europeërs te krygen om voor Constapels te dienen, wanende dat al de Europeërs dit kunstje verstaan, alhoewelze nooit eenig Kanon afgeschooten hebben.

Ik meene dat 'er niets beter is, dan in 't belegeren van hunne Paggers zig van Bomben, Granaten, en ook van brandstoffen te bedienen, niet alleen omdatze daar voor zeer bevreest zyn, maar ook omdat de meeste hunner Paggers licht in brand raken, als bestaande uit klapper Bomen en ola Huizen, die gemaakt worden van gedroogde klapper bladeren welke aanstonds vuur vatten.

De oorlogen die zy onder elkander voeren zyn veelvuldig door de gedurige eischen die zy op elkander maken, dog gansch niet bloedig; zy ontmoeten elkander zelden op het open veld, en 't zou een zwaare veldslag wezen indien 'er aan beide kanten 20 menschen quamen te sneuvelen, ja veeltyds geraken in een gehelen oorlog zo veel niet om hals, alwaarom 't gerugt hunner oorlogen by ons weinig gerekent wort, schoon drie of vier Vorsten zig tegen elkander mogten

ver-

vereenigen. Het eenigste quaad datze doen, is datze den toevoer elkanderen beletten, en zo wat rooven en plunderen, 't gewas vernielen, ola Hutjes in brand steeken, Buffels en ander Vee weg dryven, en dus de elendige onderzaten plagen. Als ik egter deze wyze van oorlogen wat nader beschoude, zo vond ik genoegzame redenen welke hen daar toe bewogen. Want dewylze geen bemuurde Steeden hebben, en zeer weinig Paggers, maar alle plaatzen open leggen, en hunne Landerien in elkanderen gelegen zyn, waar door de beledigde ende zwakste aan den eenen kant, aan een ander gewest den belediger weder kan plagen door in zyn landen te vallen, zo houdt het eene mes doorgaans 't ander in de scheede, eindigende hunne oorlogen met geringe schaden en geene bloedstortingen te doen. Waar by nog koomt dat het dooden van Vorsten en Ryksgrooten in oorlogen, den overwonnene tot een overwinnaar zoude maken, want by zodanig een gelegentheit is de overwinnaar, welke zulk een Vorst of Prins neergemaakt heeft, niet alleen verbonden aanstonds af te trekken, maar ook een groote boete aan 't huis van den gedooden Vorst te betalen, 't welk in landerien of andere dierbare zaaken bestaat; dus hebben de Vor-

PEROMBARE COIMAAR.

Aregate } Caoegampolie } Mannalie } Madone	15000

BEMBALLANADDA.

Kielpolie } Cherveway }	75000
Martingalcoer	37000
Tec Ellencoer	37000
Poenjatoe Peroemaal	3000
	152000

BADDACANCOER.

Manatte Illam	30000
Modducalie	3000
Baipolicoer	15000
Kilmallecoer	15000
	63000

COETENADE.

Chembagachery	30000

REPOLIM.

Ellenga Loeſoroewam	50000

THEDINGANATO.

Ellentecoer	10000
Molterlo Coer	10000
Ambade Coer	10000
	30000

COEROENADA.

Coeroermoeta-coil	15000
Billiate Soriwam	15000
	30000

PE-

PERIMBO DA PONADE.

Martingeltawile . .	3000
Moetatawile . . .	3000
Paloerti Tawile . .	3000
Chaloer Tawile . . .	3000
Ella Tawile . .	3000
	15000

THERREGATTENADE.

Therregatte Caimaal . .	15000
Padinjarre Ervete Caymaal .	8000
	23000

THJERRE WELLENADE.

Coilpade . . .	1000

PINDER ERRETTOENADE.

Pinder Errettoenade Nambiadery	15000

MANGATENADE.

Bellette Tavile . .	10000
Caroeta Tavile . . .	15000
	25000

BAIPENADE.

Baipin Namboery . .	6000

AROENADE.

Arroer Moetacoil Cranganoor .	1000
Padiniatte Coil . .	1000
	2000

MOERIANADO NADE.

Moerianatte Nambiar .	3000

NANDI ERRETENADE.

Coddachery Caimaal . .	30000
Coretti Caimaal . .	5000
Changera Codda Caimaal . .	5000
Pannemoketto Caymaal . .	3000
	43000

TALLA POLINADE.

Ayn Cotte Mambedi . .	15000
Manna Collattoe Nambedy . .	15000
Kacattoe Nambedy . .	15000
	45000

TEROERNADA.

Palerteri Teroe Teken Naire .	15000

MAPARANETTE.

Bellosta Nambiar . .	3000

BALLA NADEN CARRE.

Bellenade Nambedy Boeloecoenadiri	30000

ERRENADEN CARRE.

Samoryn Cannade Cannaderi .	40000
Bettete Bettecoil . .	5000
Paroepacoil . . .	3000
Bepoecoil . . .	2000
	50000

TARNARA SERINADE.

Ayenado . . .	20000
Paienado . . .	15000
	35000

TREGELNADO.

Tregel Namboery . .	3000
Coederewat Nairo } Coederotto Nairo } . .	10000
Oenetterie . . .	10000
Palencheri Nairo } Polengier Nairo } . .	3000
Mangatassia . . .	3000
Dannansiero Elledo . .	10000
Amena Care . . .	15000
	54000

COL-

COLLETENADE.

Colaſtri Odinote Coilan Palli Coilan Chereke Coilan } . . .	23000
Balanoor Bargare . .	30000
Talecheri Moeta Nairo . .	15000
Tsjonette Terre Caimaal mar .	30000
Allerteterre Caimaal mar . .	15000
	90000

ALLERTENADE.

Allette Addawoddy . .	30000

PARAVENADE.

Paravecoil . . .	60000

BAYELENADE.

Cante Mangalette Nayro . .	1000
Mannettane Nairo . . .	1000
Calpatte Nairo . . .	1000
Twekei Patte Nairo . .	1000
Moetil Nairo . . .	3000
	7000

Uit deze lyſt, welke volgens de Mallabaarſche rekeninge is gemaakt, blykt, hoe veel ieder Vorſt en Landheer zig aan Nairos toeëigent die in zyn land woonen, en hy by oorlog tot de wapenen roepen kan, alhoewel, als te vooren gezegt is, hier een goede vergroting plaatze heeft. Ik hoope ondertuſſchen dat Uw Ed. deze beſchryvinge niet onaangenaam

naam zyn zal, wiens ampt het is onder 't geknars der wapenen te leven. Ik bidde ondertusschen den Grootmagtigen dat Hy U altyd wil ontvonken met een waaren oorlogsmoet tot beschermingе onzes Vaderlands, en kroonen met laurieren van zeegepralen. Ook zal ik niet nalaten Godt daarom te bidden, en my te noemen,

Myn Heer enz.

22ste BRIEF.

MYN HEER.

ALs ik overweeg het gelukkig Landleven, waar in gy Uw dagen, onttrokken van 't gedommel en gewoel der meeste stervelingen slyt, en dat gy dagelyks Uw oog en geest vermaakt in 't gezigte der bloemen, bosschen met welriekende bloezemen versiert, en aangename en wydgestrekte klaverbeemden, besproeid met den zilveren dauw, die gelyk als diamanten en pareldruppelen, met het opryzen van 't Morgenrood op loof en gras zo aangenaam glinstert, zo wort myn herte door die overdenkinge als verrukt, daar in 't tegendeel het gezigte der schra-

le

le weiden in deze oorden, gevult met schadelyke gedrogten my als een droefheit instorten. Egter dewyl hier te lande eenige vreemdigheden gevonden worden zo wel van boomen als dieren, welke in de velden van Nederland niet zyn, zo hoope ik U in Uw buitenleven niet te zullen ontrusten, dat ik eenige der aanmerkelykste voor Uw oog vertone.

De Cocosboom al de andere in nuttigheit voor het menschelyk leven te boven gaande, versiert de oevers van Mallabaar met zyn hoge kruinen: het zoude my verdrietig vallen om alles op te halen dat andere, en naar waarheit van zyne voortreffelykheit geschreven hebben, omdat 'er niets aan dezen ganschen boom wort gevonden of 't dient tot een byzonder gebruik. Hy schynt zyn vermaak te scheppen met het geblaas der koele zeewinden en met de ziltigheit des waters dat op de stranden bruischt, want de ondervindinge leert hier dat dit geboomte veel weeldriger aan den Zeekant groeit dan in de binnen Landen, daar het schynt te quynen. Ook schynt hy de gezelligheit der menschen als te beminnen, omdat hy by de huizen veel jeugdiger en vrugtryker zig vertoont dan in afgezonderde plaatzen.

De maker der natuur wiens wysheit in

al de Schepſelen doorſtraalt, ſchynt in 't byzonder voor dezen boom zorge te hebben gedragen, omdat hy zyn langen en dunnen ſtronk, aan de kruin met vrugten beladen, voorzien heeft met een menigte worteltjes die aan alle kanten zig in 't Aardryk vaſt hegten, opdat dezelve het aanzweepen der winden zoude kunnen verdragen. De baſt van dezen boom is met een zeker weefſel omtogen, welk zommigen der Barbaren tot dekſel dient, de vrugt geeft water voor den dorſt, voedſel voor den honger, olie voor den kok, en brandſtoffe voor de lampen. Wil men 'er wyn uit tappen, zo word de kruin des booms gequetſt, en met potten om hangen uit welke een vogt koomt druipen dag op dag, dat deze boom anders aan zyne vrucht moeſte mededelen. Maar let eens op de wonderlyke veranderinge welke dit vogt ondergaat, want in 't begin is het zoet, maar een weinig vies van ſmaak, en kragteloos byna gelyk onſe zoete wey, kort daar aan wort het ſterk, bequaam om de menſchen te verheugen ja dronken te maken, hier na geeft het azyn en ſuiker, dog bruin en kleiagtig.

Zo voordelig als dit vocht voor de menſchen is, zo profytelyk is het ook voor den Koophandel der Kompagny, want

want op Batavia wort hier uit een ſterke drank als Brandewyn gediſteleert, gemengd met zwarte ſuiker, *Arak* genoemt, welke naar alle Kantoren van Indie verzonden wort, en aanmerkelyke winſten opwerpt. Het bovenſte einde van den ſtronk is zagt, en als men de ſchors opent vind men daar in een aangenaam pit van een witte koleur, *Palmyt* genoemt, van een lekkeren en zagten ſmaak, de Bloemkool niet zeer ongelyk, dog het geen voor een Natuurkenner 't aanmerkelykſte is, men vind hier in 't grondbeginſel van de vrugt en haare takken in een buis, als een ſchede, zeer ſierlyk ingeſloten.

Ik zal Uw Ed. verder geene beſchryvinge geven van de Ananas, Zoorzak, Manges, Pieſang, en andere Mallabaarſche vrugten: al de Reisbeſchryvingen zyn'er vol van, en vloeien over van platen, in welke haare gedaante verbeeldt wort.

Alleenlyk moet ik aantekenen dat de Kaneel ook in dit land wort gevonden; niet die aangename en fyne welke op Ceilon waſt, maar wilde, welker baſt ruw, dik, en byna gelyk de China China is, hebbende een ſterken maar geen aangenamen ſmaak. De wortel dezes booms is zeer bequaam om 'er olie uit te trekken,

ken, en de olie welke men uit zyn bast trekt is wel eenigermaten rood, maar scheid zig allengskens, en zet zig beneden tot een Kampheragtige stoffe. De inlanders gebruiken deze Kaneel in hunne spyzen, waar van daan het koomt dat alhier geen aftrek van de goede Kaneel is, dewyl de Mallabaarsche zeer goed koop is en geen stuiver 't pond kost. De Engelsche weten egter dezelve ter sluik op andere plaatzen te verkopen.

De Koffybomen worden hier ook in de Tuinen tot vermaak geplant, en geven genoegzaam vrugten, die ook tot haar behoorlyke rypheit komen. Dog hebben egter niet dien fynen smaak welke in de Mocchaasche gevonden wort. Op Ceilon wort een geheele nieuwe Plantaadje van Koffybomen aangequeekt. De tyd zal leeren wat voordelen men daar van trekken zal. Het is zeker dat als deze aanplantinge welgelukt, ze aan de Oostindische Maatschappie groote voordelen zal geven, die dus niet genoodzaakt zal zyn zulk een groote menigte van Mocchaasche op te kopen, welker prys zeer hoog loopt, en nog dagelyks meer en meer steigert, door dien de Europeesche Handelaars van alle kanten naar die plaatze toevloeien. Waar door ook de Europeesche en Indische Waaren, die daar

naar

naar toegevoerd worden, zeer afgeslagen zyn.

Alhoewel dit Land binnenwaarts zeer bergagtig is, zo worden daar egter heel weinig Mineralen gevonden, behalven 't Staal, dat hier niet dier is, en in kleine staafjes gesmeed naar Moccha verzonden wort, ook maken de inlanders van dit Staal hunne Snaphanen, en ook hun Zwaarden, alhoewelze voor de Europeesche Houwers meer agtinge hebben.

De Magneetsteen is ter dezer plaatze ook zeer goedkoop, en men kan 't pond voor een schelling hebben, dog of die hier valt, of gelyk zommige my hebben willen wysmaken, van de Maldivische Eilanden wort gebragt, kan ik niet genoeg verzekeren.

Dog om tot de Dieren over te gaan, gy zult misschien wel gehoort hebben dat deze voor zeer heilig onder de Mallabaren worden gehouden, volgende hier in na 't bygeloof van de aloude Egyptenaren, by welke 't slagten van het vee een gruwel was. De Koningen zelve als ze den Throon beklimmen, moeten beloven datze de Koeien, Bramins, en Vrouwen zullen beschermen. Zy kunnen op geenerlei wyze begrypen, hoe wy Europeanen zo wreedt kunnen wezen om zulk een Dier te dooden, welk melk en boo-

ter tot voedſel en onderhoud der menſchen geeft. Daarom houdenze die plaatzen onheilig, alwaar de Koeien worden gedoodt en zullen zulks beletten waarze kunnen. Onder hen is hy die een Koe doodt de doodt ſchuldig, en hoewel manſlagen menigmaal met geld worden afgekogt, zo zullenze egter aan een Koemoorder niet ligt genade geven.

Egter worden binnen de ſtad Couchim dagelyks Koeien gebragt, welke hun ontſtolen worden van de Chriſtenen onder het Rechtsgebiedt der Maatſchappy, en men is verpligt dat met oogluikinge door de vingeren te zien, of zo de dieſſtal bekent wort, met een geldboete alleen te ſtraffen, by aldien men van vleeſch niet beroofd wil zyn.

Het is zeer te verwonderen, dat hoewel geen inlander Koevleeſch mag eeten, zelf geen Chriſten die onder hun gebiedt woont, egter het getal dezer Dieren daar niet zeer toeneemt, waar in de wyze beſtiering van de Voorzienigheit klaarlyk doorblinkt. Stervende nemenze den ſtaart van een Koe in hunne handen, die dus levendig by hun ſterfbed ſtaat, en sommige verdigten datze hier door ten Hemel gevoert worden, zodat de Koeſtaart byna op een gelyke wyze onder hen gebruikt wort, als een Waskaars onder de

Rooms-

Roomsgezinden; ook dient de Koedrek by hen voor Wywater, want als zy op hunne banken, of stoepen en voor hun deuren Koemest leggen, zo menenze dat de quaade Geest geen kragt heeft om 'er binnen te komen, en hen te beledigen; ja in allerleie reinigingen wort Koemest gebruikt. Als het nu gebeurt dat de Koeien sterven dan wort haar de huid afgetrokken, door zekere Kast, of geslagte van Menschen welke by de inlanders in dezelve agtinge zyn als de Villers by de Duitschers. Deze vellen (want de inlanders draagen geen schoenen) worden aan de E. Kompagny 't *korsje* of 20 stuks tegens 16 stuivers verkogt, welke naar Ceilon verzonden worden, daarze dienen om Kaneel balen in te pakken.

De Slangen worden hier ook in een grooten overvloed gevonden, niet alleen in de bosschen en velden, maar ook zelf in de steden en huizen. De gewoonte maakt dat men voor dezelve niet zeer schrikt, alhoewel het zeker is datze zeer vergiftig zyn, en ook menig mensch dooden wanneerze by ongeluk op haar trappen, anderzins vlieden zy voor de menschen.

De Slangen zyn onder de Mallabaren heilig, ja byna godlyk, zulks zy die op geenerleie wyze mogen dooden, dog

 by-

byzonder is onder hen in agtinge een Slange, *Cobre Capel* genoemt, hebbende een zeer plat omgebogen en breed hooft, en aan 't agterste gedeelte des hoofts een figuur als van een bril. De inlanders maken voor deze hunne *Sombaien* of eerbewyzingen, en hebben in hunne Tuinen een afgeschoten hokje ter eere dezer Slangen, indienze daar mogten komen, ja branden 'er ook een lampje, en stellen 'er eens Jaars een schotel met Ryst in: Tot zo verre strekt zig deze bygelovigheit uit, dat wanneerze een doode Cobre Capel vinden, zy verbonden zyn haar plegtelyk te verbranden, met een stukje sandelhout, een greintje goud, parel gruis, koraal enz. 't welke men doet in 't verbranden der hoge Kasten. Ook weten zommige Europeesche Soldaten en Matrozen daar op te lopen, welke een Slang gedoodt hebbende dezelve aan eenige dezer bygelovige Canaryns voor een fanum of twee verkopen, opdatze dus een goede uitvaart zouden verkrygen. De Cobre Capellen worden ook van de Slange Bezweerders gebruikt om met dezelve hunne kunstjes te doen, en ze te doen dansen, besluitende haar elk afzonderlyk in zekere korfjes, met welke zy aan de huizen der menschen komen. Dit dansen der Slangen bestaat niet in te springen op den staart, als

als ons van de Reisigers wort verteld, maar alleen in het draaien en verheffen van het bovenste gedeelte des lighaams, 't welk buiten twyfel haar natuurlyke en gewoone stand is, wanneer ze zig opzetten, zo dat in al dat Slange dansen niets ongemeens en wonderlyks is; daar beneven wort deze Slangen het vergif afgenomen, door haar te doen byten op een harde stoffe, waar door de vergiftblaasjes welke in den mond zyn stukken breeken: Wanneer de Slang zig dus beweegt en een ander op een Instrument blaast, zo houdt de eene 't deksel van 't korfje tegen de Slange over, welke daar geduurig met haar bek op slaat, waar uit schynt te blyken dat zy genoegzaam lust tot byten heeft indien zy raken konde: ook worden de Meesters door deze Slangen, wanneer ze haar wat onvoorzigtig handelen, bedrogen, waar van daan een Spreekwoord onder de Mallabaren gekomen is, *dat de Carnakken*, (welke de Olifanten beryden) *en Slange Bezweerders zelden hun eigen doodt sterven*; als nu dit gemelde dansen gedaan is, slaanze het deksel van dit plat korfje over 't hoofd der Slange, en dan kruipt zy van zelfs binnen.

Daar is hier te lande, maar in 't gebergte en de afgelegen bosschen een soort van Slangen, van gedaante en dikte als de

ſtam van een boom, die geheele menſchen en beeſten kan inzwelgen. My wierde eens een aardig geval van zodanig een Slang verhaald, 't welk op Barſaloor zoude geſchiedt zyn. Een Chegu op een Cocosboom geklommen zynde om *Sury*, of Palmwyn te tappen, wiert in 't nederdalen van zodanig een Slang, die zig by den boom opgerigt en haar bek opgeſpalkt hadde aan beide beenen te gelyk gegrepen, en naar mate als hy van den boom afzakte ingezogen; deze Indiaan hadde nu volgens gewoonte in zyn gordel het Teifermes, (de Snoeimeſſen waar mede men de boomen Ent niet ongelyk,) ſteeken, met de kromte naar buiten gekeert, als hy nu over den middel ingezogen was, begon dat mes allengskens den buik van die Slang op te ſnyden, waar door die Man gelukkig een openinge vond, en buiten alle vermoeden nog geredt wiert.

Hoewel nu de Slangen hier te lande zo ſchadelyk zyn aan de inlanders, behoudenze egter voor haar hun oude eerbiedigheit. Niemant durft zig bewegen om haar te quetzen of met geweld te verjagen, waar door ze zo ſtout worden datze zomtyds tuſſchen de beenen dier menſchen doorkruipen wanneerze eeten, en op den Ryſtbak aanvallen, wanneer de in-

inlanders zo lang daar van daan zullen wyken, tot dat deze gedrogten verzadigt en vertrokken zyn.

De *Krokodilken* of Kaimans zyn hier ook overvloedig, en de Mallabaren hebben daar voor dezelve agtinge. Maar deze zyn zo groot en gevaarlyk niet als de Javaansche. De meeste tanken en Mallabaarsche watergroeven zyn met dezelve voorzien, ook wordenze veel op moerassige plaatzen gevonden, en in den regentyd wanneer de vlakten met water gevuld zyn, ziet men ze daar in menigte. Ik heb zelve in een zeer korte tusschenwydte van de Stad tot aan den Kompagnys Tuin, zynde byna een half uur gaans, 6 of 7 derzelver gezien, dog zy zullen op het landt niemant veel quaad doen, maar in 't water heeft men ze meer te vreezen, gelyk ze ook nu en dan iemand onderhalen.

Van den Tyger en Olifant behoef ik Uw Ed geen berigt te doen als genoegzaam bekent, alleenlyk moet ik hier byvoegen dat alhier in den goeden tyd gevonden wort zekere soort van Kuikendieven, hoedanige ik nergens meer ontmoet hebbe, zynde van een rosse leelyke koleur, en met scherpe klauwen voorzien, met welke zy stoutelyk de spyze uit het venster zullen rukken, en de men-

ſchen die op ſtraat gaan, als zy niet wel oppaſſen de viſch en andere eetwaaren uit de bakken en handen ſlaan, en voorts zig met dien roof weg begeven: My koomt by deze gelegentheit te binnen een belagchlyk, maar aan den lyder egter ſmertelyk voorval te Sittua gebeurt, alwaar een Soldaat ſtaande zyn water te maken door een dezer Kuikendieven overvallen wierde, ſlaande hem een gevaarlyke wonde in 't gemacht, 't welk deze Roofvogel voor een goed aas aangezien hadde. Hoe roofziek echter deze Vogels zyn, doenze veel goeds aan de Stad, welkeze van veel ſtinkende vuiligheden, die hun tot aas dienen, ſchoon houden, dewyl de Inwoonders zo zindelyk niet zyn als de Hollanders en Vriezen. Als 't hier oorlog was in 't Jaar 1716. en 1717. volgdenze den trein, omdat daar by rykelyk zomtyds viel te vinden 't welk diende om hunnen honger te verzadigen.

Hier mede zal ik myn verhaal en Brief ſluiten, met wenſch dat de Opperſte Regeerder van alles Uw Ed. een goede reeks van Jaaren in zyne gunſte wil verleenen. Terwyl ik met aanbiedinge van myn dienſt my noeme,

Myn Heer enz.

23ſte BRIEF.

23ste BRIEF.

Geëerde VRIENDT:

IK hoope dat het U niet onaangenaam wezen zal, dat ik in dezen Brief een mengsel van verscheidene stoffen zamenstelle, die nodig byeengevoegt dienen tot de kennisse der Mallabaarsche zaaken; onder welke wy eerst van de Mallabaarsche Grooten zullen gewagen, die onderscheiden kunnen worden in Geestelyke en Weereldlyke.

De Mallabaarsche Bramins of *Namboerys*, gelykze genoemt worden, hebben ook veeltyds een Weereldlyk gebiedt, want eenige uit hun bezitten Heerlykheden of Graafschappen over welke zy een Weereldlyke magt voeren, hebbende *Nairos* of Soldaten in hun dienst, en 't regt van leven en doodt over de misdadige onderdanen, waar in zy geen Koning of Vorst behoeven te kennen, vergevende ook alle ampten en waardigheden in hun land, zodatze indien opzigte onafhankelyk zyn, waarin ze met zommige Duitze Bisschoppen overeenkomen, dog met dit verschil, dat in Europa die waar-

digheden verkieslyk zyn, maar hier overgaan van de Vaders tot de Kinderen.

De Nambedys zyn ook veeltyds Vryheeren van zekere Heerlykheden, hebbende mede 't regt des zwaards. De vier voornaamste Nambedys zyn die van Eincour, Manacalou, Poenetoer en Elle Enganare, welke een groot vermogen hebben. De Nambedys zyn nog Geestelyke nog Weereldlyke Heeren, alhoewelze tegenwoordig tot de *Tzoutraas* als de eerste gebragt worden, dog men kan zeggen datze half Geestelyk en half Weereldlyk zyn. Om dit wel te begrypen moet men aanmerken, dat in de aloude tyden van Cheramperoumaal, als veele een nieuwen Keizer uit Indostan wilden roepen de 12 Jaren van Cheramperoumaals regeringe verlopen zynde, om hem te vervangen, egter andere gevonden wierden welke Cheramperoemaal om zyn wyze bestieringe wilden houden; als nu de eerste partie den nieuwen Keizer in 't land bragt, zo gingen eenige Bramins van den anderen aanhang hem op den weg tegen, kapten hem 't hoofd af, en bragten dat by Cheramperoemaal, welke toenmaals op Tellepale by Ainkoer was. Door deze daad verlorenze wel hunne Kast, omdat geen Bramin eenig bloed mag vergieten, maar Cheramperoumaal om zyn

dank-

dankbaarheit aan hun te betonen maakte ze Nambedys, en gafze de landen van Tellepale tot een eeuwige bezittinge.

De Caimaals zyn Weereldlyke Vryheeren, die in hun gebiedt ook het regt van 't zwaard bezitten; eenige van hun zyn afhankelyk van de Vorſten onder welker Ryk zy woonen, dog andere niet, naar 't onderſcheid van de voorrechten, die zy in de aloude tyden ontfangen hebben: de Mallabaren zeggen dat 'er in 't Couchimſche Ryk 50 Caimaals zyn.

De Raſidoors zyn Heeren, welke van de Koningen tot eenige ampten over de Militie of over Landen worden verheven, zynde op veele plaatzen als Gouverneurs van een zekere Landſtreek of Vlek aangeſtelt, die zy in den naam van hun Vorſt beſtieren, zo datze derhalven geheel en al van derzelver ordres afhangen.

Behalven deze zyn'er nog andere, gelyk de *Menons*, dat is Schryvers, welke gewoon zyn de Brieven hunner Koningen, en Grooten met een yzere Griffie op *olaas* of bladeren van Cocosbomen te ſchryven, en de gemene zaaken aan te tekenen, de koop- en leen-olaas te maken, als ook der Vorſten brieven zamen te binden en te zegelen, 't welk gemene

per-

perſonen niet mogen doen. Deze Menons klimmen ook wel tot hoger waardigheden op, zelf tot Kapiteins en Hoofden der Militie, wanneerze *Menon Mare* worden genoemt. Ook zyn de Goeryps by hen in hoge agtinge, welke Schermmeeſters zyn, zommige Vorſten en Prinſen dragen zelve dien naame, als de Goeryp van Trevancoer.

Dog om tot iets anders over te gaan, zo zal het niet ondienſtig zyn hier te vermelden de wyze van eerbiedigheit op welke de mindere de meerdere begroeten; zo wel als andere lighaams bewegingen, zeer veel verſchillende van de Europeeſche. Want gelyk by ons het hoofd te ſchudden een teken van ontkenninge en weigeringe is, zo is by de Mallabaren in 't tegendeel het hoofd aan beide zyden over te ſlaan een bewys van toeſtemminge en genoegen, daar in 't tegendeel het ontkennen by hen wort uitgedrukt door den duim en twee voorſte vingeren, die zy als dan open en toeſlaan.

Geen grooter oneere en hoon kan men eenig Mallabaar aandoen, dan dat men ze ſlaat met den ſteel waar aan de Cocosnooten groeien, waar van onlangs een merkelyk exempel gebeurde. Want als een *Coilang Cary*, (hoedanig de geringe zwarte

zwarte Christenen van Coilang worden genoemt) aan het huis van een Chegu ging om Sury te tappen, en daar tusschen de Moeder van den gemelden Chegu en hem harde woorden reezen, zo slaat de Coilang Cary, onverduldig geworden zynde, deze Vrouw met zodanig een steel, welke dien gruwelyken hoon aan haaren Zoon, toen niet tegenwoordig, verhaalt, die daar op dreigt dezen Coilang Cary te dooden; deze het nakende gevaar welk hem dreigde ziende, vlucht van daar en begeeft zig naar Coilang, denkende dat de tyd zulks zoude doen vergeten, maar als hy na zeven Maanden wederkeerde, zo ontdekt hem de Chego en vermoord hem, waar na hy aanstonds de vlucht nam en de straf ontweek.

Het groeten geschiedt op verscheidene wyzen, naar de hoedanigheit der personen. Wanneer een onderdaan een Caimaal Ragiadoor of andere Hof Groote ontmoet, buigt hy zyn zwaard naar beneden, en zet het met het punt op den grond, maar zo hy geen zwaard heeft neemt hy zyn hoofdwindsel, dog voor de Koningen of Prinsen moetenze krabben, wanneerze hun *zoemaal* of hoofddeksel afgenomen hebben, dat is de twee handen plat neven elkander voegen, en aan het voorhoofd brengen, en dan wederom van elkan-

elkandere ſcheiden, en de vuiſten voor het hoofd driemaal openen en ſluiten. Deze zelve eerbiedigheit moeten de Prinſen zelf aan den Koning, als eerſte Prins, bewyzen, maar die zyn niet verbonden hun zoemaal af te nemen; ja de andere Koningen die onder Couchim behoren, als die van Porca, Mangatti zyn dit aan den Couchimſchen, als hun *Molpa* of Hoofd verſchuldigt, en zo 't mogte gebeuren dat de mindere Vorſten voor den gemelden Hoofdvorſt quamen te verſchynen, met een bovenrok aan, zo moeten ze dien in zyne tegenwoordigheit uittrekken en met het bloote bovenlyf blyven, ten zy hy hun een byzonder verlof daar toe geeft. Onder de Couchimſche Vorſten zyn 'er maar twee, die van regtswegen by hem mogen zitten, namentlyk die van Porca en Paroe dewylze Bramins Prinſen zyn. Die van Porca is heiliger en heeft de hoger hand, zittende op dezelfde ruſtbank neven den Couchimſchen Koning, die zyn hand neemt en ze hem in den ſchoot leit. Voor den Koning van Porca wort ook aan de eene zyde een hoge bank gezet, waar op hy zig in hunne by eenkomſten neerzet. Deze bezoekingen zyn 't koſtbaarſte voor den Vorſt, want hy is verpligt niet alleen die Koningen, maar ook den ganſchen ſtoet uit hon-

honderden en meer bestaande, voor dien tyd den kost te geven, of in plaats van dat een somme gelds.

Wanneer de Vrouwen aan haaren Vorst eerbiedigheit bewyzen zo nygenze het lighaam niet, als by ons, maar krabben als de Mans en laten den sluier of 't deksel, welke in openbare bezoeken haar voor de borsten hangt vallen, slingerende haare armen voor dezelve. Zo de Koninginne Moeder ouder is dan de Koning, zo moet hy by zyn eerste bezoek (na dat hy op den Throon gestegen is) zig tot de aarde toe nederbuigen en de beide handen toegeslagen op het hoofd leggen, 't welk 't opperste teken van eerbiedigheit is. Maar zo de Koninginne Moeder of eerste Prinsesse van het Stamhuis jonger is, moet zy aan den gemelden Vorst zodanig eene eerbiedigheit bewyzen.

De gemene Grooten en andere groeten elkander met nyginge des hoofds over de eene zyde, ook is het by zommige dezer natie in gebruik dat de gemene voor hun Prins op de eene knie nedervallen, en de handen zamengeslagen op het hoofd brengen, ook zyn 'er die met de eene of beide armen elkander om 't lyf strengelen. Wanneer de onderdanen voor hunne Vorsten voor de eerstemaal verschynen, zynze ook tot een teken van eerbiedigheit

heit verbonden eenige geſchenken mede te brengen, en voor hunne voeten neder te leggen. Wanneer een Veldheer of eenig Groote aan den Vorſt een byzonderen dienſt gedaan heeft, zo vereert hy hem een *Somereel Palenkin*, of armring, of oorringen van goud, en dit wort by deze voor een groot bewys van eer gehouden, alhoewel deze geſchenken klein en van weinig waarde zyn.

Gelyk de Couchimſche Koning van de andere Vorſten zyns Ryks geëerbiedigt wort, zo ontfangt hy in zommige omſtandigheden meer eere dan de andere Hoofdvorſten, Trevancoer, Samoryn, en Colaſtri, en is boven hen bevoorrecht. Indien het gebeuren mogte dat deze vier zamen reisden, en vermoeit by het huis van een Poeleas quamen, zo mag niemand van hun binnen treden ten zy de Couchimſche Radja daar eerſt in gaat. Wanneer zy zamen zich waſſchen, mag niemand van hun in't Badt gaan ten zy de Couchimſche zyn voet daar eerſt ingezet heeft, en dan zynze verbonden te gelyk met hem te waſſchen. Wanneer een Nairo zyne Kaſt in eenig Ryk verloren heeft, kan niemand hem dezelve wedergeven dan de Couchimſche, die hem als dan een *Ginde* of Pot met water te drinken geeft.

Alle

Alle menschen mogen niet even digt by den Vorst naderen. Een Chega moet 30 treeden van hem blyven, een Nairo mag hem wel naderen, maar niet aanraken, dog een Poeleas mag nergens verschynen ter plaatze daar hy gevonden wort; in 't tegendeel hebben de Bramins magt om met hem te handelen en om te gaan, ook makenze alles voor hem toe, zelfs zynen kost.

Als de Samoryn aan den Vorst van Couchim schryft, of de Hoofdvorsten aan elkander, zo moet de Brief bestelt worden niet aan den Vorst zelven, maar aan den Hoofdrasidoor: die van Couchim wort genoemt *Naicoviti*, en van den Samoryn *Mangatatja*.

Wanneer een Nairo Brieven brengt van zyn Vorst aan iemant anders, of aan den Commandeur van Couchim, dan draait hy zig wanneer hy den Brief zal overgeven naar dien kant daar de Koning is, en krabt driemaal, tot een teken van eerbiedigheit, maar een *Pattari* of Bramin doet zulks niet.

Wanneer de Koning bezig is met 't plegen van den Godtsdienst, dan mag niemant hem aanspreken, zelf geen Bramin, maar zo het egter mogte gebeuren dat 'er op dat ogenblik een zaak van de uiterste aangelegentheit mogt voorvallen, dan

weten de Bramins met hun vingers zekere spraak-tekenen te geven, waar door zy aan dien Vorst de zaak kunnen beduiden

Tot dus verre gezien hebbende de eerbiedige wyze van behandeling, welke zy omtrent elkander oefenen, zo zal het U misschien niet onvermakelyk en onaangenaam voorkomen, dat ik hier byvoege de eerbiedigheit welke zy van onze Europeërs ontfangen, en van hun kant aan de onze bewyzen.

Ten tyde der Portugeessen ontstonder een geschil tusschen de Nairos des Couchingen Konings, en de Soldaten der Portugeessen, wie van beide elkander op den weg ontmoetende wyken zouden.

Dit geschil (volgens der Portugeessen verhaal) liep zo hoog, dat 'er tusschen den Koning en den Portugeessen Veldheer dit verdrag gemaakt wiert, dat een Nairo en Portugeesch te zamen in een Tweegevegt zouden treden, en wie van beiden zyn partie neergeveld hadde, voor zig en zyn Natie den rang zoude bekomen.

De Vorst neemt ten dien einde zyn bequaamsten Schermmeester, die treffelyk met schild en zwaard konde omgaan, den Portugeesse Veldheer verkoos aan zynen kant ook den bequaamsten, dien hy hadde,

de, maar liet hem egter in slegte Matroze kleederen steeken, opdat wanneer hy verwonnen wierde, deze schande niet op de Militie zoude vallen. Dog deze was zo behendig dat hy den Schermmeester des Konings ter nedervelde, en dus voor zyn Natie den rang verwierf, terwyl de Koning onbewust van de vermomminge zig verbaast toonde, dat een slegt Matroos zulk een bequaamheit hadde. Zedert dien tydt zyn de Nairos altoos voor de Europeërs uit den weg geweken, alhoewelze by myn tydt eens of tweemaal dit voorregt in byzondere ontmoetingen hebben willen betwisten aan onze Soldaten, die hen zo braaf onthaalden, datze nu geen lust meer toonen tot het plegen van zulk een onbeleeftheit.

Wanneer een Koning in de Stad koomt, dan ontfangt hem de Commandeur beneden aan de trappen, geleidende hem by de regterhand naar boven. Wanneer eenig Prins hem koomt bezoeken, ontfangt hy hem op den stoep. Wanneer een Caimaal of andere Groote binnen treed, ontfangt hy hem alleen in de zaal en doet hem zitten. De Koningen worden afgehaalt door twee Leden van den Politiken Raadt by de poort, en al het volk staat in 't geweer, maar als een minder Vorst of Ryksprins koomt geschiedt

zulks door een Lidt uit den Raadt en den Hoofdtolk, dog een gemeen Prins wort maar afgehaalt door den Hoofdtolk van de Kompagny.

Op dezelve wyze wordenze wederom uitgeleid, terwyl de Vorst welke ingehaald wort in het midden, of aan de regterhand gaat, en de geleider heeft hem dan by zyn regterhand. Ook krygen deze Vorsten naar hunne Hoogheit eerschoten, als zy boven in 't huis van den Commandeur treden, als ook wanneerze van den wal afstappen. De Koning van Couchim krygt 11 schoten, de andere Rykskoningen 9, de kleiner Vorsten en Ryksprinsen 7, en de gemene Prinsen 5 of 3.

Wanneer de Commandeur aan 't Hof koomt ontfangt hem de Couchimsche Koning onder aan den trap, behalven wanneer hy in den rou is, wanneer zulks door den tweeden Prins, of eenig ander Vorst welke aan 't Hof mogte zyn, moet geschieden. Zy ontfangen elkander omarmende, en buigen hunne hoofden en bovenlyf naar de Europeesche wyze driemaal over de beide zyden der schouder. Als de Gemagtigden uit den Politiken Raadt komen, zittenze gedekt, verzelt met twee oppassers, maar zo de Hoofdtolk koomt, die moet ongedekt blyven staan.

Wan-

Wanneer een nieuwe Commandeur en Koning elkander voor de eerstemaal ontmoeten, worden'er wederzydze geschenken gedaan. De Commandeur levert dan eenige daar toegestelde geschenken der Kompagny over, gelyk zy van hun kant hem met een goude Keeten behangen, en goude armringen aandoen; ook wort ons gezelschap beschonken, min of meer naar de waardigheit derzelver. Deze armringen doen de Koningen zelf aan den arm des genen aan welke zy die schenken, het welk zomtyds met pyn geschiedt, als ze wat nau zyn, gelyk ik zelve ondervonden hebbe; zommige dezer armringen zyn gladt, andere gewerkt: de schenkaadjen welke de Kompagny hun doet, zyn Stoffen, Alkatyke, Suiker, Rooswater, Specerien, of iets anders, maar omdat deze Vorsten die meest tot geld maken verkopende ze ver onder de waarde, zo zouden ze veel beter vergenoegt wezen, indien men hun dezelve in geld gaf, want geldgiften zyn by hen niet schandelyk.

Zie daar, waarde Vrindt, een korte beschryvinge van verscheidene Malabaarsche gebruiklykheden: waar mede ik dezen Brief sluitende, verblyve

Uw Ed. enz.

24ste BRIEF.

24ste BRIEF.

MYN HEER.

DEwyl gy U door de kennisse der Rechten, beroemd gemaakt hebt voor de Rechtbanken en Vierscharen onzes Vaderlands, zo zal het niet ongepast schynen, dat ik U ditmaal over de Indische Rechtsgeleertheit onderhoude, en berigt geve van het beslag der Goederen, Eigendommen, Eedtzweeringen, Beleningen, en andere zaaken, in dit Weereldtdeel gebruikelyk.

Hunne Rechten worden uitgesproken volgens de aloude gewoonte. Men heeft daar geen lange Pleidooien in 't beslissen der zaaken nodig, alles wort binnen weinig dagen volgens het vonnis van den Vorst afgedaan, welke in duistere zaaken zyne Bramins raadt vraagt.

Het leggen van een beslag op de goederen, wort hier niet gedaan door de Dienaars van het Gerechtshof, maar ieder byzonder Persoon heeft recht om dit te doen, tot zo verre dat een geringe en veragte van Kast de Landgoederen, Tuinen, Bomen en Vrugten kan bekommeren van een Bramin of *Caimaal* zelve; ja zelf de Koningen wederzyds leggen een beslag op elkanders goedt, en niemant behoeft hier toe van zyn Hoofd of Prinse vryheit te verzoeken, maar zyn toestemminge en magt is 'er van noden om deze vastmaking tot uitvoeringe

ringe te brengen, want als iemant de Landen of goederen van den ander bekommert heeft, zo moetenze beide voor den Koning verschynen, die dan na overweging der redenen en invordering van eenig geldt, het vonnis velt. En wanneer de Vorsten op elkanders goederen een beslag leggen, zo komen hier uit wel verschillen en oorlogen voort, maar meest worden die geschillen door Bemiddelaars afgedaan. Het teken van zodanig een beslag is een bladt van een Piesang of anderen Boom, dat aan de in beslag genomene goederen gebonden wort, of op Zaaivelden aan een stokje gehangen.

En wanneerze die vastmaken zeggenze, dit is de *Rama* of het Beslag des Konings, waar na niemant die Zaaivelden mag snyden of dat teken wegnemen; want dit zoude gehouden worden als een misdaad van gequetste Hoogheit: De E. Kompagny gebruikt ook het zelve recht, welke in zulke gelegentheit een stokje met een vlag daar op ter dier plaatze stelt, dog zodanig een beslag mag niet gedaan worden als met ordre van den Commandeur en de Gebieders van de Kompagnys plaatzen; Dog wanneer in de Landen, alwaar de Kompagny magt heeft, van de inlanders *Ramas* gestelt worden, zo vermag de Commandeur die te ligten omdat dezelve ons Rechtsgebied onderworpen zyn. Op de kleindere buiten Plaatsjes moeten de Residenten wel dulden de *Ramas* der Mallabaren, maar doen'er het zelve beslag weder tegen.

De Resident van Porca verhaalde my daar van een klugtig geval, hy hadde op zekeren tydt tot vermakinge van de Losie een balk la-

ten slepen naar de gemelde plaatze, als deze nu digt aan de Losie was gebragt, koomt een Nairo en zet 'er een *Rama* op, waar op de Coelys welke dezen balk sleepten aanstonds wegliepen, als zynde hun ongeoorloft dien meer aan te raken; den Resident hier van berigt gekregen hebbende by den trap van zyn huis, door deze Beslagers, neemt een stokje en stolt aldaar ter neder een *Rama* van de E. Kompagny, waar door deze die zo gereedt waren met hun beslag, zelve ook in beslag genomen wierden, en zonder een voet te wyken daar ter plaatze in 't midden van de heete Zon genoodzaakt waren te blyven staan, ter tydt toe dat door ordre des Konings de *Rama* van den balk was weggenomen, wanneer hy hen ook wederom ontsloeg. Op een gelyke wyze, als de Koning aan een Bramin geldt schuldig is, en die daar van hantastelyke bewyzen heeft, zo eischt hy op drie verscheidene reizen 't geldt van zyn Vorst, en wanneer hy dan nog weigerig blyft in 't betalen, zo brengt hy een *Rama* van een Pagodt, wanneer de Vorst niet mag eeten, slapen of zig wasschen voor dat het geschil is afgedaan, en de *Rama* weggenomen. Dog zodanige gevallen gebeuren niet veel, omdatze weten dat de Koningen lange armen hebben.

Twyfelagtige zaaken die niet bewezen kunnen worden, moetenze door plegtige Eeden beslissen, die gewoon zyn in gemene zaaken; of buitengewoon in zwaare en gewigtige gevallen. Wanneer twee Personen twist hebben over beleninge of over schuldt van eenig geldt, waar van geen bewys is, dan gaan de schul-

denaar

denaar en ſchuldteiſcher te zamen naar de Pagodt, en wanneerze vier Fanums of een Schelling ieder aan den Prieſter hebben gegeven, wordenze by een uitſtekenden paal gebragt, en de ſchuldteiſcher legt op dat uitſtekend hout zo veel geldt, als hy zegt dat de ſchuldenaar hem betalen moet, waar door een plegtig getuigenis voor hunne Goden wort gedaan van de wettigheit dezer ſchuldt, en de andere is als dan verbonden hem te betalen. Dog zo deze wyze van Eedzweering valſch mogte zyn, dan ſtellenze vaſt dat zulk een meinedige binnen drie maanden een groot ongeluk moet overkomen.

De buitengewone Eeden welke in gewigtige zaaken geſchieden, zyn zeer gevaarlyk, en komen overeen met die proeven welke by ouds in Europa, wanneer het Bygeloof daar nog heerſchte plegen gedaan te worden. Als iemant met een zwaare misdaad wort betigt welke niet kan bewezen worden, of dat hy dezelve niet bekennen wil, zo nemenze een *Tiſal* of holle Pan, doen daar in Cocos olie, welke gloeiende wort gemaakt in de tegenwoordigheit des Konings, en zyner Hofgrooten en Bramins; dan vraagt men den beſchuldigde of hy het feit wil belyden, zo niet, dan heft hy zyn oogen naar den Hemel, ſmeekende de Goden om beſcherminge in 't verdedigen van zyn regtveerdige zaak, vervolgens ſteekt hy zyn duim en twee voorſte vingeren in de kokende olie, om daar een ring uit te halen welke op den bodem van den Tiſal legt, dit verrigt zynde, koomt een *Pandyt* of Meeſter, en bewindt die drie vingers met Pieſang bladeren, welke daar drie dagen omgewonden blyven: wanneer nu

zyne vingers door 't afbranden van 't vel wit geworden zyn, zo wort hy onschuldig verklaart, maar zwart zynde, wort hy als een meinedige gestraft.

Nog doenze een andere proef met Slangen, *Cobre Capels* genoemt. Want als iemant niet tot bekentenisse van zyne misdaad komen wil, zo nemenze een Mantje, doen deze Slang daar in, welke niet alleen vergiftig is, maar aan welke zy ook eenige Godtlykheit toeschryven, en na aanroepinge der Goden, moet hy zyn hand neven de Slang in 't Mantje steeken, ja de Slang opheffen, en wanneer hy nu gebeten wort, zo moet hy als een schuldige gehandelt worden.

Daarbeneven wort'er ook een zuiveringe gedaan in een Rivier of *Tank*, daar Krokodillen zyn. Zynde hier toe in 't byzonder geroemd den Kaimans Pagode aan de Crangenoorse Rivier digt by Paliporte. Daar staat een klein Heidensch Tempeltje aan de oever, alwaar men lange tydt twee Kaimans onderhouden heeft, hun dagelyks voedtsel toewerpende in de Rivier, die op dit aas verlekkert daar blyven houden. Die nu een proef van zuiveringe zal doen, is genoodzaakt, na een plegtige betuiginge van onschuldt in de tegenwoordigheit van de Bramins en Hofgrooten, onder toeloop van veel volk door de Rivier te zwemmen, of zo hy zulks niet doen kan, zo wort hy de handen aan een Schuit of *Mansjou* vasthoudende door de Rivier gesleept, en wel over de breedte der Rivier heen en weder; indien den Krokodil nu den gemelden Persoon onderhaalt, is 't een teken dat hy schul-

ſchuldig is, anderzins wort hy als een onſchuldige vrygelaten.

De Mallabaren vertellen een aardig Hiſtorytje om deze proef te beveſtigen. Als twee Broeders erfgenamen van hun Vader waren geworden, zo had de eene een brave ſomme geldts heimelyk geſtolen en verborgen, de andere Broeder dien de helft toequam klaagde over dit bedrog van den eerſten, welke dat ontkennende, gedwongen wiert een Eed van zuiveringe in de Rivier te doen: de onregtveerdige, menende de Goden te bedriegen, neemt zyn Somereel en verbergt daar in 't geſtolen goudt, den Eed zullende doen geeft hy die Somereel aan den ander over, en zweert niet meer te hebben van de erffeniſſe dan zyn Broeder (onderſtellende dat het onwettig geroofde met de Somereel in een anders handen zynde, niet meer als het zyne konde gerekent worden) en daar op ſpringt hy in 't water, en zwemt ombeſchadigt over en weder, wordende derhalve vry verklaart. Maar ondertuſſchen gebeurde daar een wonderlyk toeval; want als deze meinedige geen quaad meer dugtende, de Somereel weder in handen nam, en aan de Rivier ſtond om zyne voeten af te waſſchen, zo koomt de Krokodil by den oever opſpringen, en grypt hem by de beenen, ſleept hem in de Rivier, en verſlindt hem dus. Alle de omſtanders door zulk een voorval verbaaſt, nemende de Somereel welke hy hadde laten vallen, bezigtigende die wat nader, en vinden 't goudt 't welke hy daar in verborgen hadde, waar doorze gewaar wierden de loosheit van den zweerder, en de geregtigheit van hunne Goden. Ik laate

de

de waarheit of valsheit van dit geval in haare waarde; Een ding is egter zeker, dat deze proeven zeer onzeker zyn, en dat de bygevoegde Ceremoniën, het gevaar en bygeloof maken, dat de ſchuldige zig eer zal ontdekken, dan de gemelde gevaarlyke proef willen ondergaan.

Aangaande de Gevangenhuizen, deze zyn by de Mallabaren van een byzonder maakſel, en ſtaan meeſttydts op het Plein van hunne Koninglyke Hoven. Het zyn geen zwaare Gebouwen van ſteen, nog met yzere tralien of ſterke grendels voorzien, maar ſlegts vierkante hokken, ruim van een mans lengte, breedte, en hoogte, van houte tralien zamen geſpykert. Boven dezelve is een kleine zoldéring daar de Nairos, welke by de gevangene waken 's nagts verblyven, en doorgaans een ſlaapje opnemen; Zodanige Gevangenhuizen zouden in Europa bequamer wezen om de Hoenders, dan Menſchen te bewaren. Ook gebeurt het hier veelmalen datze uitbreken, als onlangs aan zommige Canaryns gebleken is, welke hun Afgodts-Tempel beſtolen hadden. In zodanige Gevangenhuizen zet de Koning niet alleen hoofdmisdadige, maar ook zodanige welke om eenige ſchuldt of andere euweldaad hem boete moeten betalen, hoedanige egter weinig ontvlugten, omdatze om een weinig geldt niet uit hun Landt willen gebannen wezen.

Tot de Rechtsgedingen kan men ook het recht van het verkopen der Slaven brengen. De Poeleaſſen zyn geboren Slaven. Ieder Landtheer, Vorſt en ryke Nairo heeft een zeker getal derzelver, welker Kinderen ook in die ſlavernie gebo-

geboren worden: Maar omdat deze arme menschen ook een afzonderlyk groot Volk en Kast uitmaken, zo zyn hun ook zekere rechten en voordelen vergunt, welke daar toe dienen datze in 't leven zouden kunnen blyven, en niet door gebrek vergaan, want omdatze van hunne Heeren geen dagelyks onderhoud ontfangen, zo zyn zy tot dien einde bevoorregt om het Mallabaarsche Landt te bouwen en te beplanten, voor welken arbeid zy daar toe gezetten loon verkrygen, bestaande in eenige maten Ryst of *Fanums*, het zy dit het Landt van hun Landtheer of van een ander is, want als hun Heer geen Landtwerk voor hun heeft, kunnenze elders gaan om werk te zoeken, maar moeten egter op 't eerste opontbod verschynen by hem of zyn strafbaar.

Als de Nely gesneden wort krygenze de tiende voor hun werk, en na het afsnyden derzelver koomt 'er doorgaans veertien dagen na dien tydt een soort van zwarte Nely opschieten, welke ook alleen voor hun is, en *Neerab* genoemt wort.

De Landtheeren behouden egter over hen 't recht van leven en doodt, zonder datze daar van rekenschap behoeven te geven, ook kunnenze hen verkopen als het hun behaagt, dog zy zullen dit egter niet ligt doen, ten zy ze een misdaad hebben bedreven.

Onder de Poelcassen zelve mogen Moeder en Oom een Kind verkopen als zy gebrek hebben, maar niet hoger dan voor 60 Fanums, en by aldien die prys hoger steigert is de koop onder hen nietig, als de Eigenaar derzelver zulks verneemt, en aan den verkoper die 60 Fanums wil

be-

betalen. Wanneer een Poeleas Man zig verbind met een Poeleas Vrouwmensch, zo koomt het eerste Kind, Zoon of Dogter den Eigenaar van den Man toe, en de overige welke geboren worden komen den Eigenaar van het Vrouwmensch toe, ook kan de Eigenaar van de Slavinne 't eerste Kind lossen voor 16 Fanums, zonder dat de Eigenaar van den Slaaf zulks mag weigeren. Dog by de Europeërs is 't gansch anders gelegen, want die Meester van de Slavinne is, is ook Meester van alle haare Kinderen, omdat onder de Slaven geen regt Huwelyk plaatze heeft. By ons hebben ook de Heer en Vrouw geen magt over 't leven en de doodt van den Slaaf, maar alleen om hen te tugtigen en te slaan naar hun welbehagen. Zo het egter mogte gebeuren dat een Slaaf, door al te groote tyrannie van zyn Heer of Vrouw daar over quam klagen, en na onderzoek hunne behandeling al te wreedt wierde gevonden, dan kunnenze in vryheit gestelt, of de Heer gedwongen worden hem zelve aan een ander te verkopen. Een Slaaf mag zyn handt niet verheffen tegen zyn Heer of Vrouw om die te slaan of te beledigen; zo hy zulks doet maakt zig doodts schuldig. Ook kan geen Slaaf getuigenisse der Waarheit geven, als dienstbaar, maar vrygelaten wel. Niemant mag zyn Slaaf aan een Heiden, Jood of Turk verkopen, opdat hy daar door aan zyne ziele geen schade mogt lyden.

Maar om tot de Mallabaren weder te keeren, de Koningen en Vorsten mogen niet alleen Poeleassen verkopen, maar ook alle de

andere

andere Kasten, want by aldien een Nairo, Chegu, enz. eenige misdaad heeft bedreven, waar door hy zyne Kast verlieft en doodtschuldig is geworden, mag hy dien ook verkopen.

Dog om van de Doodtvonnissen hier iets by te voegen, geen Koning mag een Bramin met de doodt straffen, hoe zwaar een stuk hy ook bedreven heeft, nog ook de Canaryns, maar kanze wel de oogen uitsteken, en de hand afkappen waar door zy oneerlyk verklaart, en buiten hun Kast gedreven worden. Het dooden der misdadigers geschiedt op veelerleie wyze. Zy Onthoofden dezelve overeind staande, ook Harkebuserenze, dog op een vreemde wyze: want zy stellen den lyder ongebonden en vry op een vlak veld, en schieten fluks op hem met hun drie of vieren; zo hy niet wel getroffen is en begint te lopen, agtervolgenze hem en schieten zo lang tot dat hy doodt is, waar na het lighaam in de Rivier geworpen wort. Ook spitzenze zomtyds de misdadigers levendig, en nemen een scherpen paal welkenze by het fondament insteken, tot dat die by den hals weder uit koomt, waar na die elendigen nog wel lang kunnen leven; andere spitzenze egter nadat zy gedoodt zyn, wanneerze beneden de uitstekende pen van den paal een plankje maken, waar op het lighaam, nadat de pen eerst door 't fondament is gestoken, rust, komende deze straffe byna overeen met het op 't Rad zetten by ons.

Eindelyk zal ik dezen Brief eindigen met een verklaringe van hunne verkopingen en be-

beleningen, die omdatze van verscheidene natuur zyn, tot vyf soorten kunnen gebragt worden.

I. Is 'er by hen een volkomene verkopinge, *Atepater* genoemt, die egter weinig geschiedt, wanneer iemant afstand doet van al het recht op zulk een Tuin of Landt dat hy verkoopt, en 't Formulier dezer verkopinge behelst, dat hy *afstand doet van steen en vuiligheit, van splinters en doorns, van groote en kleine Slangen, en alles wat in de vierboeken van dat Landt gevonden wort, voor hem en zyne Nakomelingen*, en byaldien die Tuin of 't Landt aan de Rivier gelegen is, zo wort 'er ook by gezet hoe veel voeten zig dat recht in de Rivier uitstrekt.

II. Is 'er by hen een beleninge, *Pata* genoemt, welke zeer gemeen is, en niet als by een exempel wel kan verklaart worden. By voorbeeld, iemant heeft een Tuin die tien duizend Fanums waard is, dien zal hy verkopen voor 8000 of 9000, behoudende daar op 1 of 2 duizend, om alzo 't recht van eidom op zyn goedt te bewaren; van welke 1 of 2 duizend Fanums ingevolge de koper of belener Jaarlyks intrest moet betalen. Dog byaldien 't gebeuren mogte dat de verkoper na eenige Jaaren dien Tuin weder wilde hebben, moet hy die 8000 of 9000 Fanums weerom geven, en dan worden Menschen verkoren welke waarderen hoe veel die Tuin verbetert is, door aanplantinge van nieuwe Cocos en andere Fruitbomen, waar naar die somme steigert. Dog wanneer de koper of belener den Tuin moede zynde, hem met

geweld

geweld den eersten bezitter weer wil opdringen, moet hy 20 ten hondert verliezen.

III. *Berampatta* is een volslagene verhuuringe als onder ons plaats heeft.

IV. *Kararma* is een wisseling, by voorbeeld, iemant leent aan een ander een Tuin die 6000 Fanums waard is, zo leent deze hem weer de gemelde somme voor een bestemden tydt van Jaaren, in welke de Vrugten des Tuins voor intrest dienen.

V. *Nierpatta* is een voorrecht; wanneer een zeker Heer aan iemant een stuk woest Landt geeft om 't te bebouwen, en te beplanten met Cocosbomen, zonder daar van eenig intrest te ontfangen, tot dat de Cocosbomen zo groot zyn dat een Carnak, zittende op een Olifant, met den Carnaks stok de Klappers van den Boom kan afhalen. Het is egter de gewoonte dat de begiftigde aan den Landtheer, by het verlenen van dat voorrecht eenig geldt geeft, 't welke geen intrest betaalt voor dat de Bomen de gemelde hoogte hebben gekregen, wanneer die Tuin naar zyne waarde geschat, en de daar opgestelde huur uit de geleende penningen betaalt wort.

Hier mede, om Uw Ed. in zo veel bezigheden, als U omringen niet moeielyk te vallen zal ik afbreken, en na toewenschinge van alle heil my noemen,

Myn Heer, enz.

25ste BRIEF.

MYN HEER.

GElyk alle Koningryken der Weereld zekere geldtbronnen en vaste inkomens hebben, waar door de Koninglyke waardigheit der Vorsten wort opgehouden, en de Schatkist van tydt tot tydt aangevult tot welstand des Ryks, alzo is het ook gelegen met de Mallabaarsche Koningen, alhoewel het waar is dat hun inkomsten niet zeer zwaar en ongemeen zyn; de grootste voordelen trekkenze uit de eigen goederen, en daarom gebeurt het veelmalen dat zekere Prinsen in een Ryk meer vermogen hebben dan de Koningen zelve, omdatze ryker zyn in vrye en erfelyke goederen.

De Koophandel brengt de Vorsten, welke aan den Zeekant woonen, goede winsten toe, waarom ook deze Mallabaarsche Vorsten zo zeer naar den Handel hebben gehaakt; en wat is dog de reden geweest, waarom in oude tyden de Mooren zo veel vermogen hebben gehadt op het herte van den Samoryn, wanneer de Portugeessen eerst uit Europa quamen?

als

als dat zy, de eenigste Handelaars in die tyden ter Zee zynde, hem merkelyke winsten toebragten, waarom hy vreesde hen te verstoren, door het ontfangen van deze nieuwe Vreemdelingen.

Van de goederen, die in 't Ryk van Couchim ter Zee worden ingebragt door de byzondere en inlandsche Handelaars, moet betaalt worden 10 ten hondert, waar van de Koning een groot gedeelte en de E. Kompagny ook het haare heeft.

By ouds hebben de Portugeessen dit recht aan den Couchimschen Koning afgestaan, en na het verdryven der zelver heeft dezelve Ragia dit by de E. Kompagny verkregen, zo nogtans dat in 't vorderen der tollen eenige veranderinge is gemaakt, want indien tydt was 'er by de Portugeessen in het vorderen der tollen eenige ongelykheit, naar 't onderscheid der Natien; als blykt uit de volgende Lyst:

Van de inkomende goederen betaalden de

Mooren	7 ten hondert voor den Koning. 3 voor Portugal.
De Benjanen	5 ten hondert voor den Koning. 3 voor Portugal.
De Canaryns	5 voor den Koning. 3 voor Portugal.

 Maar

Maar tegenwoordig is dit onderſcheid weggenomen, betalende alle van de gemelde goederen 10 ten hondert, zes voor den Koning en vier voor de E. Kompagny: maar de uitgaande goederen betalen 6 ten hondert.

Dit moet men egter van de inlanders alleen verſtaan. Alle de goederen welke de E. Kompagny aanbrengt, zyn tolvry, als ook die, welke naar elders vervoert worden op al haar Loſies en Kantoren.

De vreemde Natien, als Franſchen, Engelſchen, enz. mogen op Kompagnys Kantoren niet handelen, en daarom kunnen ook geen tollen op hunne goederen worden geſtelt. Den Portugeeſſen is egter door een lange gewoonte toegeſtaan, maar met verlof van den Commandeur, om de ſnuiſterien en eetwaren, welke zy van China brengen naar Goa, hier in 't aanleggen te mogen verkopen, van welke de E. Maatſchappy ook vier en de Koning zes ontfangt. Om deze Pagten in te zamelen heeft de Kompagny een Strandwagt, en de Koning een Schryver. Van de goederen welke hier vallen, als Peper, betaalt de E. Kompagny niets, maar de Koopluiden, welke de Peper leveren, moeten de tollen betalen, welke hier belopen op het kandeel, meeſt buſ-

ſchen,

ſchen, de ½ een Dukaat, maar in 't Zuiden zyn de tollen 't zwaarſte.

Die by de Mallabaren zekere Landtgoederen bezitten, vinden zig verpligt om Jaarlyks den Vorſt daar voor eenige erkenteniſſe te geven, alhoewel dit eerder een vrywillig geſchenk dan een ſchattinge kan genoemt worden.

De Koopmans goederen, welke binnen Landts door de Rivier worden vervoert, moeten aan de Vorſten ook *Junkan* of tol betalen, namentlyk van 't hondert een, en dit wort doorgaans maar in het ruw gewaardeert, gevende de Koopluiden van hunne lading aan de *Jankaniers* of Tollenaars dat byna zo veel bedraagt. Hoe weinig deze tol is, bezwaart hy egter genoegzaam de Inwoonders, omdat 'er veele zodanige tolhuizen zyn; alle vaartuigen, welke met de vlag van de E. Maatſchappy vaaren, zyn daar vry van, en mogen zelf niet onderzogt worden. Het fatzoen dezer tolhuizen is vry vreemt, want zy ſtaan op Palen boven het water, en gelyken zeer wel een oud Boere Secreet, maar ſtaan veel hoger boven 't water verheven.

De Tabaks Pagten van Coedenatti, Coechim, Oediampoer brengen dezen Vorſt goede inkomſten op, gelyk ook die van Mouton, deze tabak groeit in

deze Landen zelve, maar is wat groen van ſmaak, dog ik gelove, dat, indien men dien zo wel wiſte te bereiden als in Europa, hy beter van ſmaak zoude wezen, want de bladeren worden ſlegs gedroogt, en aan boſſchen gebonden alom verkogt. In 't Ryk van Porca, Calicoilang en Coilang wort meeſt de Jafnaſche tabak verkogt en gebruikt, welken de inlanders met hun vaartuigen daar Jaarlyks van daan halen.

De Pattarys, welke de goederen binnen Landts brengen en dragen, moeten van de pakken welkeze op de ſchouders dragen een Fanum betalen, in ieder Ryk daarze door reizen, maar van de pakken die zy op het hoofd hebben niets, waarom men doorgaans zodanig een met twee pakken ziet beladen, een hebbende op den rug of de ſchouders, en een op het hoofd.

Alle Tuinen op Carraparam ſtaande, moeten een van de tien aan vrugten betalen, omdat de Vorſt van Couchim daar volkomen meeſter is, maar op andere plaatzen krygt hy minder.

Van de ſchulden, welke door ordre van den Koning worden ingevordert, krygt hy 20 van het hondert.

Van de vrouwen welke in de kraam komen heeft hy ook iets.

Van

Van alle het zy Heidenen, Mooren, of Joden, welke zonder erfgenamen komen te sterven, is de Koning wettige erfgenaam, het welke zomtyds ook wel geschied schoon 'er nog bloedverwanten zyn.

Voor alle waardigheden en eerampten die een Vorst aan zyn onderdanen weg schenkt, krygt hy ook een zekere erkentenis.

De Schutsmannen en Savogarten welke de Vorst iemant toe zendt, moeten aan hem ook door eene waardige vergelding betaalt worden.

De bezoeken welke de onderdanen hun Vorst geven, brengen ook een stuivertje op, voornamentlyk wanneerze voor de eerstemaal voor hem komen te verschyenen, of iets te verzoeken hebben, bestaande deze geschenken welkeze voor zyn voeten nederleggen in stoffen, geldt, vrugten of iets anders, en dit is zo gemeen by de Mallabaren, dat wanneer de inlanders by den Heer Commandeur komen om iets te verzoeken, zy doorgaans eenige schenkaadje van varkens, vrugten, hoenders enz. mede brengen.

Ook mogen wel in aanmerking genomen worden de boeten, welke zy van de misdadigen ontfangen, want omdat by de Vorsten van ieder Ryk 't recht van von-

 nissen

niſſen ſtaat, zo weṭenze die gene welke zig misgrypen braaf in de beurs te ſlaan; ja daar is byna geen misdaad of zy kan met geldt afgekogt worden.

Alle dolle Beeſten, als oſſen, koeien, buffels vervallen aan den Koning, als ook die gene welke 5 of 6 tepels hebben.

Alle hoge en lage Kaſten welke de palen des geſlachts te buiten gaan, en zig aan een ongeoorlofde vermenginge ſchuldig maken, of door iets aan te raken of te eeten dezelve verloren hebben, behoren tot den Vorſt, welke ze dan veeltydts verkoopt.

Onder de Kaſten, by welke de Meisjes haar vrouwelyke ſtonden krygen voor datze getrouwt zyn, en daar door haar Kaſt verliezen, heeft de Vorſt het recht om dezelve aan te ſlaan voor hem.

De Koning heeft ook het recht van 't ſcheeren en opzetten der knevels, welke niemant dragen mag of hy moet daar voor aan den Koning betalen een zekere geregtigheit, en dan wort 'er nog ter eere dezer knevels een Feeſt geviert.

Het huuren en verhuuren der Landerien, het vernieuwen der Pagt- en Leen-Olaas brengen ook de Vorſten een zommetje op, en wanneer een nieuwe Koning op den Throon ſtygt, moeten alle koop- leen- en gift Olaas hernieuwt worden.

Een

Een Leenman komende te ſterven, moet zyn opvolger de gift- koop- en leen Olaas van die goederen doen vernieuwen, en daar voor betalen.

Wanneer iemant een gifte van den Koning tot onderhoud bekomen heeft, en koomt te ſterven zonder wettige nazaten, keert de gift weder van waarze gekomen is, en wort dan verkogt of aan een ander verſchonken, hoe het gaat daar is altydt iets voor den Vorſt.

Alle lage Kaſten welke het voorrecht niet hebben om goude verſierſelen te dragen, moeten betalen wanneerze zulk een voorrecht bekomen; zo ook die een groot Quiperſol dragen op hune Feeſten en Trouwdagen, want anderzins mogen zulke Quiperſols niet dan van Vorſten en Prinſen of Landtheeren gedragen worden.

Alle Hoofden der Mocquaas, Chegos, Cannakaas enz. moeten voor die waardigheit Jaarlyks aan den Vorſt een zekere geregtigheit betalen.

Van alle twiſten, diſputen, en geſchillen die door den Koning afgedaan worden, moet hy voor zyn moeite betaalt worden.

Alle Chriſtenen, Joden en Mooren, als ook lage Kaſten die niet geregtigt zyn om met trommels en blaastuigen hun Hoogtyden en vrolykheden te vieren, moeten

om hier toe verlof te verkrygen daar voor aan den Ragia een geſchenk brengen.

Buiten deze heeft hy nog andere voordeeltjes, als van het toeſtaan van een *roemaal* of hoofdwindſels, en goudwerk of ringen te dragen, aan de lage Kaſten. Uit al het welke genoegzaam blykt, dat deze inkomſten genoeg zouden wezen, om de Koninglyke waardigheit met luiſter op te houden, maar dewyl de meeſte Koningjes Heeren van een klein ſtuk Landts zyn, zo blyvenze meeſt arm, dog de grotere Koningen kunnen wel een groote Schatkiſt maken, te meer omdat hunne verteringen klein zyn.

Dus verre ziet men hier uit de inkomſten van de Mallabaarſche Voſten: wy zullen nu hier byvoegen iets dat betreft de wyze van hunne Regeringe. Buiten twyfel is die een hoofdig in de Landen, welke ommiddelyk onder hun gebiedt ſtaan, maar niet over de vrye heerlykheden daar de Prinſen en Caimaals de Heeren van zyn, want ieder is in zyn landt meeſter. Zy weten niet veel van Vergaderingen, Collegien, en Raadsheeren, maar de Vorſt kieſt zulke gunſtelingen als het hem behaagt, en neemt in't byzonder hun oordeel in, maar doet egter meeſt 't geen hy wil, ten zy zulks gansch en al tegens hunne gewoonten ſtreed, veele

heb-

hebben ten dien einde Bramins by zig, welke hun van de vastgestelde gewoonten volkomen berigt weten te geven.

Het eenigste waar door hunne magt beteugelt wort, zyn de algemene Landtsdagen des volks, welke egter zelden gehouden worden. Daar zyn 'er tweederleie, of welke de Koning laat by een roepen, of die door het volk zelve belegt worden, 't welk gebeurt by buiten gewoone voorvallen, waaromze veeltydts in een lange reeks van Jaaren niet gehouden worden.

De Vergaderingen of Landtsdagen welke door den Koning beleid worden, geschieden aldus; hy zendt als dan de Landtsboden ('t welke luiden zyn, daar toe uit kragt van hunne afkomst en geboorte geregtigt) alom om 't volk by een te roepen, welke dus vergaderen op een wyd veldt onder den blooten Hemel, en in een ronden kring ter neder zitten, terwyl een groot getal van Nairos rondsom staat, om deze vergaderinge te beschutten; daar worden dan de voorstellen gedaan, en aangenomen of verworpen, door een algemeen stilzwygen of geroep; maar zo de zaaken van minder belang zyn, en het algemene welzyn niet betreffen, dan wort al het volk niet zamen geroepen, maar alleen de Hoofden des volks, welke

ke als dan de magt hebben om besluiten te maken.

De Landtsdagen welke het volk op eigen gezag houd, geschieden wel op dezelve wyze, maar met veel meer drift, en worden niet gehouden als in de uiterste noodzakelykheit, wanneer een Koning als geweldenaar en tyran hen volkomen mishandelt, de wetten vertreedt en de handvesten vernietigt. Als dan worden alle de beschreven Landtheeren ontboden, door zekere daar toe gestelde Mannen, die ook niet mogen weigeren en nalaten aldaar te verschynen, het zy in persoon of door hun erfgenaam, dog by aldien iemant de stoutheit mogte hebben om niet te willen komen, dan doet de vergaderinge hunne huizen, tuinen, landen, tanken verwoesten en afbreeken, en wanneer hy nog al blyft vervolgen in zyn ongehoorzaamheit, ontzeggenze hem voor altoos de stemmen en voorrechten die hy bezit, ja zelf gaan zy tot zyne verbanning. Dewyl nu deze vergadering onmiddelyk tegen den Koning aangelegt wort, zo is het niet te verwonderen dat hy al zyn kragten inspant, om dezelve te verhinderen en te verwerren; door wapenen mag hy dit niet doen, en daar komen ook zo veel duizenden in zulk een vergaderinge zamen, dat het

hem

hem ommogelyk is, en daarom als het op het uiterste gekomen is, neemt zulk een Koning een menigte Jongens, *Pandera Putte* genoemt, welke hy deze vergaderinge op 't lyf zendt, om dezelve door allerlei dertelheit te tergen, en met zand, steenen, en allerlei vuiligheit te werpen, 't welk de omstaande Nairos met hunne schilden zoeken af te keeren, zo veel het mogelyk is, terwylze ondertusschen met haare zaaken voort gaat, maar by aldien iemant uit onverduldigheit, dien smaad niet langer verdragen kunnende, deze Jongens koomt te stooten, quetzen of dooden, zo wort dit volgens hun gebruik gehouden voor een misdaad van geschondene Majesteit, en daar door vervalt deze vergadering in een zwaare boete, en is van haare onschendbaarheit berooft, waar na de Vorst door magt van wapenen haar als muiters zoekt onder te brengen, of zo zulks niet geschieden kan, vallen zy geheel van zyne gehoorzaamheit af. Dog de Bondgenoten en Nabuuren doen doorgaans hun best om dit onheil te bemiddelen, en zoeken meest al de zaaken zo te schikken, dat ieder in zyne rechten bevestigt mag worden.

De Schutsmannen zyn menschen welke van de groote Vorsten worden verzogt,

om

om hunne Landen, Pagoden enz. te beschermen, op welke een ander voorwendt recht te hebben. Deze Schutsmannen zyn verbonden, zelf met gevaar van hun leven die plaatzen te verdedigen, indien de partie daar op eenig geweldt doet, en op de beledigers aan te vallen, welke zy zonder eenige verantwoordinge daar voor schuldig te zyn, mogen doodtslaan; ja deze menschen vrezen zelf in zulk een geval de doodt niet, omdat zy verzekert zyn, dat de Vorsten welke hen tot Schutsmannen gezonden hebben, volgens de wetten genoodzaakt zyn hun bloedt te wreken; zo hevig is in de Mallabaren de drift van wraakzugt, datze uit hope van dezelve gewillig in de doodt gaan, en daar omtrent kan by hen geen bevrediginge plaats hebben, voor dat de wraake voldaan is.

Op deze wyze gaan de Mallabaarsche zaaken, welke gansch anders bestiert worden als de onze in Europa, hebbende dus ieder Landt en Volk zyn byzondere Grondwetten na welkeze geregeert worden. Ondertusschen zal ik den Allerhoogsten bidden, dat hy Uw Ed. welke öok deel hebt in de bestieringe der Nederlandsche geldtmiddelen, wil met wysheit en getrouwigheit in zodanig een gevaarlyk ampt bestieren; terwyl ik na aanbie-

biedinge van myn geringen dienst zal verblyven,

Myn Heer, enz.

26ste BRIEF.

MYN HEER.

OMdat het welwezen van onzen Staat, en de bloei van den Koophandel altoos Uw Ed. zeer ter herte gegaan heeft, zo twyfele ik niet of gy zult met vermaak lezen den staat van 's Kompagnys handel op Mallabaar, de aangelegentheit welke zy heeft in 't behouden van deze Kust, de wyze op welke die kan in staat gehouden worden, en de vaste goederen welke zy hier bezit, daar 't welzyn van ons Landt ook eenigzins mee in deelt.

Mallabaar wort by de E. Kompagnie gehouden voor een der last Kantoren, dat uit de goederen welke hier verkogt worden, op ver na de onkosten niet kan goed maken, welke tot het onderhoud daar van vereischt worden; het welke Uw Ed. genoegzaam zal kunnen begrypen, als gy overweegt dat een Schip van 145 voet genoegzaam is om dit Kantoor te voorzien, niet alleen van Koopmanschappen, bestaande meest in Arak, Suiker, Speceryen, Spialter, Tin, Koper enz., maar ook met al den voorraadt welke het zelve

ve Jaarlyks nodig heeft. Daar in 't tegendeel de laſten van de Bezetting, Krygsbehoeften, Bedienden welke tegenwoordig tot op 1200 kunnen gebragt worden, een groote ſomme geldts komen te koſten, als men daar nu nog by rekent de buitengewone laſten, welke de Kompagnie eenige Jaaren herwaarts gedragen heeft door het opbouwen van een nieu Diſpens, Ryſt-Pakhuis, Hoſpitaal, Kruidhuizen, een nieuwe Fortres van Sittua, en Smidswinkel, welke nu byna volbouwt zyn; en nog in 't vervolg dragen zal door het maken van een nieuwe Lolie op Porca, en het intrekken van de twee Forten Cananoor en Coilang; zo is het zeker dat die verre te boven gaan de winſten welke zy hier ontfangt, opdat ik nu niet gewaage van de gedurige koſtbare Oorlogen, van welke de laaſte by de twee Millioenen heeft gekoſt.

Dog Uw Ed. zal hier uit egter geen beſluit moeten opmaken dat dit Kantoor voor de E. Kompagnie onnut is, en dat het beter zoude wezen dat maar te verlaten; want daar zyn zware en gewigtige redenen welke haar verbind dit Kantoor te behouden.

Voor eerſt, om meeſter te blyven van den Peper handel op Mallabaar, want het is zeker genoeg, dat byaldien de E. Kompagnie zig van deze Plaatze quam te ontſlaan, de Portugeeſſen zig daar van zouden zoeken meeſter te maken, welke toch nog eenige eiſſchen daar op maken, en verwaand genoeg zeggen, *dat de E. Kompagnie het voor hunnen Koning bewaart.* Dog in 't byzonder zouden de Engelſchen naar de bezittinge van het zelve

tragten,

tragten, die op geheel Mallabaar geen handelplaatze hebben, welke eenigermaten met die kan vergeleken worden, zo in overvloed van Peper als andere behoeften.

Ten tweeden, zo is Couchim een zeer goede ververzing plaatze voor de Schepen die van Batavia na Mocha, en van Suratta en Perſien naar Batavia te rug komen, want niet alleen is hier zeer goed water, 't welke uit de Rivier van Mangatti wort gehaalt, maar ook overvloed van allerleie mondbehoeften, als Hoenders, Varkens, Enden, Koeien, Viſch en Vrugten, welke goedkoop worden verkogt. Dit is de reden waarom alle Europeeſche Natien, welke de Indiſche Kuſten bevaren op Couchim doorgaans aanlopen om zig te voorzien.

Eindelyk, kan men hier byvoegen dat dezelve is een voorburg, dienende tot bewaringe van Ceilon, tegen de beſpringing der Europeërs, en in 't byzonder tegen de Engelſchen welke men meeſt te vrezen heeft, want byaldien die hier meeſters waaren, zo kondenze deze plaatze voor een zamelplaats hunner Vloot maken, ja zelf in de regentydt dezelve doen zyn; want de ligte Scheepjes welke minder dan 5 of 12 voet gaan, zouden over de Bank in de Rivier kunnen gebragt worden, en de andere in de Modderbaai, drie myl van hier, in 't ſlyk veilig vaſt leggen.

Hier uit kan Uw Ed. genoeg de aangelegentheit van deze plaats bemerken, welke derhalven vereiſcht een bequaam Man die haar wyslyk beſtiert, want alhoewelze gelyk andere Kompagnys Kantoren door den Poli-

 tiken

tiken Raad wort geregeert, zo koomt egter meest het gansche gewigte dezer regeringe op het hoofd van deze vergaderinge, welke de Commandeur is, aan. En dewyl de handeling met de inlandsche Vorsten een van de zwaarste en ingewikkelste is, zo dient voor al een Commandeur snedig in zyn antwoorden te zyn, als hy met dezelve spreekt, want als hy hapert, zo agtenze dit voor een bewys van vreze en verlegentheit, en krygen daar door niet alleen een kleinagtinge voor zyn Persoon, maar worden met een trotser en moediger; ook moeten zig de Commandeurs gewennen aan Figuurlyke en Sinnebeeldige wyzen van spreken, want dit houdenze niet alleen voor een teken van wysheit en beleid, maar daar beneven kan de Commandeur hatelyke, en voor hun onaangename zaken onder dit bekleedsel hun te kennen geven, en hen ook doorhalen, wanneerze zulks op ver na zo qualyk niet zullen nemen, dan wanneer men dat met duidelyke woorden zeide.

En dewyl ik op al de handelingen van Mallabaar naukeurige opmerkingen gemaakt hebbe, zo geloof ik dat tot een gelukkige bestieringe dezer Landen nodig is;

I. Dat de Commandeur het Ryk van Couchim kragtig bescherme tegens al de bespringingen der vyanden welke het zoeken te ondermynen, ten welken einde zig de E. Kompagnie ook tot Schutsheer van 't Couchimsche Ryk verklaart heeft; en zo zulks niet op die wyze geschikt was, zou de Samoryn met 'er haast de magt van den Couchimschen Koning kneuzen, en andere Natien in de

ge-

gewonnen Landen doen neſtelen, waar uit ook klaar blykt, dat het belang van den Couchimſchen Radje ook volkomen eiſcht, met de E. Kompagnie in goede vrindſchap te leven.

II. Zo moet voor al ook de Couchimſche Commandeur zoeken te beletten, dat de Koning van Couchim den Samoryn of iemant anders niet eerſt beledige, en door gedurige tergingen als tot den Oorlog gaande make, want de gemelde Vorſt zal zulks niet nalaten te doen, ſteunende op de Kompagnys Wapenen, en hopende by den Oorlog eenige Landen te herwinnen, op welke hy recht meent te hebben.

III. Dat hy de eiſchen en rechten, welke de Vorſten op elkanderen hebben, wel onderzoeke, want dewyl hy veelmalen tot ſcheidsman geroepen wort, zo moet hy zorge dragen dat hy niet mistaſte, te meer omdat hunne eiſchen zeer duiſter zyn, en byna nooit worden afgedaan, opdatze dus altoos eenige ſtoffe tot Oorlogen tegens elkander zouden behouden, alwaaromze ook gedurig over hoop leggen en in de wapenen zyn, buiten dewelke een wys Commandeur zig moet houden, indienze niet ommiddelyk tegen het belang der Maatſchappy ſtryden.

IV. Dat hy hunne wetten en gewoonten wel leere kennen, omdat deze menſchen zeer op dezelve gezet zyn, en die als een gedeelte van hun Godtsdienſt maken, tot zo verre, dat indien het gebeurt, dat een Commandeur onwetende daar tegen vonniſt of iets doet, dit een algemeen misnoegen en murmureringe verwekt.

V. Dat hy geen Krygstochten onderneme die niet wel overwogen zyn, maar in de behandelinge derzelver voorzigtig zy, en zo, dat hy zig daar van een goeden uitslag kan beloven, want anders ſtelt hy zig zelven en de E. Kompagny in groot gevaar, want de inlanders zyn van dat naturel, datze op de minſte ongelukken der onze trots en ſtout worden, en diensvolgens vermeerderen als een ſneeuwbal die van de hoogte rolt. Wy hebben daar van een zeer levendig exempel gehad in 't Jaar 1715. en 1716. als de Fortres van Sittum verloren wiert, want toen ſpatten deze inlanders in allerleie buitenſporigheit uit, en gebruikten een zeer oneerbiedige taal, welke egter in de volgende Jaaren genoegzaam beteugelt wierden, door 't geluk onzer wapenen.

De Heer Commandeur *Joh. Hertenberg* heeft twee uitnemende voorwaarden by den Koning van Couchim doen doordringen, zeer veel dienende tot welſtand en ruſte der Kompagnie: 1. Dat de Koningen, Prinſen en Grooten van 't Couchimſche Ryk, hunne klagten en verſchillen by hem brengen, waar door hy niet alleen de eer van ſcheidsman te zyn op Mallabaar geniet, maar ook de oorſaak en wortel van hun geſchil gewaar wort, en dus menige onrechtmatige ondernemingen van den Couchimſchen Koning belet, waar omtrent de vorige Commandeurs veeltydts jammerlyk bedrogen wierden, en dus groote misſlagen begingen.

2 Dat de Couchimſche Koning geen Oorlog of vyandlykheit tegen den Samoryn of

eenig

eenig Vorst mag plegen, zonder voorkennisse en toestemminge van den Commandeur, waar door merkelyk zyn buitensporige ondernemingen worden gebreidelt, die anders om eigen voordeel te bejagen niet zelden den Oorlog zoekt.

Dog terwyl wy nu bezig zyn om van de Regeringe te spreken, zal 't niet onnodig zyn te zeggen, op wat wyze deze Kantoren bestiert worden. Gelyk de E. Kompagnie by Oktrooj van de Staten Generaal het recht des zwaards ontfangen heeft, zo bezit ieder Hoofdkantoor der groote Plaatzen uit kragt van dien dezelve magt, en derhalven ook op Mallabaar. Alle de inlandsche Christenen, welke in de beneden Landen woonen, staan onder het rechtsgebiedt der Kompagnie, en de Couchimsche Koning of eenig ander van zyn Vorsten mag deze niet straffen of dooden, en zo dit eens gebeurt laatze niet na voldoening daar van te eisschen, de Joden, Mooren en Canaryns, welke rondtom Couchim woonen, staan voor een gedeelte onder den Koning, en voor een gedeelte onder de Kompagnie.

De strafoefeningen worden hier als in Europa uitgevoert door Boetens, Gevankenissen, Geesselen, Brandmerken, Hangen en Harkebuseren, en men slaat ook zommige in ketens en laatze aan de gemene werken arbeiden, dewyl men hier geen Rasphuizen heeft. De vergaderingen, als in de andere Indische buiten Plaatzen, zyn of Politike daar de dingen der Kompagny door worden behandelt, Justitiele, waar van de misdaders worden ge-

oordeelt, en de vonnissen van zwaarder Pleidooien uitgesproken, Civile, waar by de inlandsche Burgerlyke geschillen die beneden de 100 Ryksd. zyn worden afgedaan, gelyk ook de Ondertrou voor deze vergaderinge geschied; van de Weeskamer, door welke de goederen der Wezen bezorgt worden, neven 't Collegie van de Wykmeesteren, die op de Straten, Huizen en Gragten opzigt hebben.

Voor het laaste zal het niet onnodig zyn hier by te voegen, de verscheidene vaste goederen welke de E. Kompagnie hier bezit, en de Pagten van welke zy het genot heeft. De vaste goederen bestaan in Landerien en Eilanden, welke de Maatschappy van tydt tot tydt verkregen heeft, het zy door gifte, het zy door verdrag.

Laat my toe in't optellen derzelver de naukeurigheit te gebruiken om de Jaren aan te tekenen, wanneerze dezelve verkregen heeft. Waar omtrent men in 't gemeen moet aanmerken, dat dit Eilandjes zyn niet in Zee maar in Rivieren gelegen, of gedeelten van afgebroken Landt, die door de Zee en Rivieren bespoelt worden, en dat dezelve doorgaans voor 10 of 15 Jaar verpagt worden, opdat door die langdurigheit des tydts de Pagters derzelver zouden aangemoedigt worden, om nieuwe aanplantingen te doen, als hoope hebbende van in dien tusschen tydt rykelyk van deze planting en vrugten te zullen ontfangen, waarom men ook doorgaans ziet dat by elke nieuwe verpagtinge die Landen meer gelden. Tot te beter bekoming van dit oogmerk, wort by die verpagtinge niet alleen bedon-

bedongen, dat de Pagter meerder Plantagien van Cocosbomen zal hebben te maken, maar daar is ook een Persoon welke Jaarlyks wort gelast, de gemelde Bomen in alle die Landen te tellen, opdat men daar door bespeure hoeveel die beplantinge toeneemt. Dog op de Eilanden worden niet alleen Cocosbomen aangeplant, maar men maakt daar ook Zaivelden of Zoutpannen, want hier te lande valt zeer veel Zout, welk ook naar elders vervoert wort.

Zie hier nu de Lyst dezer Zailanden en Velden, neven de Jaren wanneerze verkregen zyn.

	Verkregen.
De Landen van Edourtien Paponetti:	1718
Deze Landen brengen zo veel Nely op, dat de Bezetting alhier byna van dezelve haar onderhoudt kan krygen.	
Muskieten Eiland, Tuinen en Zaivelden: - - - -	1665
Tuinen op 't Eiland Caddemata: -	1689
- - - Op Arkotte: - - -	1712
Zoutpannen op 't Eiland Bollogatti: -	1670
Zaivelden en Tuinen op 't Eiland St. Domingos: - - -	1664
- - - Op het Eiland Poul, of Hossers Eiland: - - -	1664
- - - Op 't Eiland Ilha Perdido: -	1708
Zaivelden op Cruz de Milagre: - -	1620
- - - Op 't Eiland Guassini: - -	1692
- - - Op Antje Caimaal: - -	1692
- - - Op Castelle: - -	1663
- - - Op 't Eiland Bindoerti: - -	1663
- - - Op Aroe: - - -	1683

 Tui-

	Verkregen.
Tuinen en Landerien agter den Kompagnys Tuin: - -	1663
Zaivelden op Senhora Sande: - -	1687
- - - Op St. Jago: - - -	1687
- - - Op St. Lovys: - - -	1667
- - - Op Henryke de Silva: - -	1667
- - - Beljoor de Fontseka: - -	1667
- - - Op Mondanbelli: - -	1681
- - - Perperangerre: - - -	1690
- - - Manicorde of Modderbaai: -	1668
- - - St. Andre: - - -	1665
- - - Chermagellam: - -	1677
De Landen van den Koning Marta, genoemt Banbasse: - -	1673
Calicatte of Maren bal: - -	1669
Calicoilangs Strand: - - -	1717

Hier by heeft de E. Kompagnie, aan de Diakony eenige Tuinen en Landerien geschonken op 't Eiland Baipin, agter de Canarynsche Basaar, by de oude Spruit, in de vlakte voor de Stadt, om derzelver inkomen voor de Armen te gebruiken.

Het zal egter niet ondienstig zyn omtrent deze verpagtingen der Kompagnie, tot het vermeerderen van haare inkomsten aan te tekenen;

I. Dat de Eilanden en Landerien niet minder dan voor 15 Jaar behoorden verpagt te worden, opdat dus de Pagters in het aanplanten der Bomen te vlytiger mogen zyn, verwagtende als dan zekere vrugten van hun arbeid en onkosten, waar toe tien Jaaren niet genoeg zyn, omdat een Cocosboom voor het zeven-

zevende Jaar niet wel draagt. Dit is de oorzaak dat zommige deze Bomen zeer ondiep planten om eerder vrugten te hebben, maar daar door gebeurt het ook, dat deze Bomen des te eerder vergaan; dewyl het nu zeker is, dat de aanplantinge grooter en beter zal zyn als't Landt voor 15 of 20 Jaar verpagt wort, zo volgt daar uit, dat als dan deze Landen by de nieuwe verpagting, veel hoger in prys zullen steigeren, omdat de waarde dezer Landen naar 't getal der Cocosbomen gerekent wort.

II. Zo behoorden de oude Pagters by de nieuwe verpagting dat voordeel te hebben, dat zo hunne Plantagien van de andere gemynt wierden, zy de keur mogten hebben omze als de naaste voor dien prys aan te nemen, want dit voorrecht zou hun hoope geven van bezitters te zullen blyven, en dus aanzetten om de beplantinge nog meer te bevorderen.

Behalven deze zyn 'er nog andere Jaarlyksche verpagtingen, als

De Stadts Herberg, welke niet behoorde voor minder dan 9 of 10 Jaaren verpagt te worden, omdat zulk een Pagter allerlei Huisraden moet kopen, tot het Huisvesten van Vreemdelingen van allerlei Europeesche volkeren, die hier met hunne Schepen komen. Dezelve doet nu voor dit Jaar 1723. 10 Ryksdaalders, maar is wel 400 waard.

De Sury en Araks Pagt in de Stadt: Ryksdaalders - - - - -

Tabaks Pagt op Couchim: Ryksd. 405

De Araks Pagt op de vlakte: Ryksd. 16

Tabaks Pagt op Cranganoor : Ryksdaalders - - - - -
Sittua : Ryksd. - - -
Coilangs Reede : Ryksd. - -

Zie daar, myn Heer, in 't korte de inkomsten der E. Kompagnie, waar mede verblye,

Myn Heer, enz.

27ste BRIEF.

Beminde en Hooggeëerde VADER.

ALhoewel het waaragtig is dat hier ter lande niet gevonden worden die sterke Hagelbuien en verkleumende Winters, die 't Aardryk als in yzer, en de Wateren als in kristal veranderen, zo worden egter in deze regen Mouson gedurig bestreden door tomeloze winden, en geweldige plasregens die den Hemel met rou bekleden, en de herten der Menschen als door een natuurlyke overeenkoming met droefgeestige gedagten vervullen; het zal U dan geen verwondering geven, dat ik, terwyl myn Pen als door de winden bewogen, en myne gedagten door de stormbuien ontroert worden, dezen Brief ook met droefgeestige stoffe vervulle.

De

De E. Maatschappie heeft binnen weinig Jaaren een bitter gevoel van rampen agter elkander, als aaneen geschakelt, beproeft, en is tot buiten gewoone onkosten gebragt, niet alleen door den Mallabaarschen Oorlog, welke in 't begin van 't Jaar 1718. wel gelukkig eindigde, dog over de twee Milloenen gekost heeft, maar ook door den daar op volgende Javaanschen Kryg, welke tot in het Jaar 1722. duurde, in welke een menigte der onzen gesneuvelt is, niet zo zeer door de wapenen der vyanden, maar meest door de ziekten welke aldaar regeerden, en niet zelde door den overvloed der vrugten worden veroorzaakt.

Het verraad heeft ook in dit Jaar 1722. zyn rol gespeelt, welk zo gevaarlyk en vreesselyk is geweest, dat 'er byna geen weerga gevonden wort in de Historien, want 40 duizend menschen meest oproerige onderdanen van 't Ryk van Bantam, spanden zamen om Batavia, de paarel van Indiën, te vernielen, met wat gevolg, zal ik U verhalen, volgens 't geen my daar van te Couchim is opgegeven, zonder dat ik wete, of alle de omstandigheden daar van wel waar zyn.

Tot Hoofd van deze vervloekte zamenzweeringe stelde zig een Batavische Mystys, genoemt *Herberveld*, die vereeu-

eeuwigt zal worden aan de nakomelingen door deze euweldaad. Hy was geboren uit een Duitschen Vader en Indiaansche Moeder, maar leefde van zyne middelen buiten dienst der E. Kompagnie, en woonde in zyn Tuin, daar hy ontrokken van 't gewoel en ooge der Stedelingen, in zyn herzenen smeedde dit yselyk schelmstuk, geholpen door 't gezelschap der Indianen, met welker verkeringe hy zig alleen vermaakte. Hier beslotenze, hy, en zyn goddeloze hoop, om hem tot Koning van Jakkatra te maken, en opdat 'er tusschen hem en zyn gewaande onderdanen, en mede zaamgezworenen geen onderscheidt zoude wezen, liet hy zig als Mahometaan besnyden, en dus stapelt deze Godtvergetene deugeniet de eene misdaad op de ander; en hoe zoude het mogelyk wezen dat zulk een boeve getrou aan zynen Godt blyven konde, welke besloten hadde zyn Landt en Stamgenoten te vernielen? Want zo bloedig was hun raad, datze zamenspanden om alle de Europeesche Inwoonders van Batavia, alle die van dezelve herkomstig waaren, en alle die van hun afhingen, te dooden, zonder onderscheidt van Jaaren, van Sexe of Waardigheit, en dus de gansche Stadt en omgelegen Voorsteden in een moordkuil te veranderen. Alleen

leen de Chineesen, wanneer die zig bereidwillig aan hem onderwierpen, zouden verschoont worden, of anderzins ook op dezelve wyze omgebragt. De tydt tot het uitvoeren van dit gruwelstuk beraamt, was het Chineesse nieuwe Jaar, welke naar onze rekeninge in de Maandt van February valt, eenige dagen agter een duurt, en van deze Natie met allerlei vrolykheit wort geviert, wanneerze niet alleen de Bataviers tot het gezigte hunner Komedien nodigen, welke in 't openbaar op de straat vertoont worden, maar ook door allerleie Konstwerken met ligten voorzien, welke des avonds langs de straten omgevoert worden, verheugen, weshalven ook veele van buiten daar naar toevloeien.

Dezen tydt dagten deze verraders buiten twyfel den bequaamsten om hun gesmeed schelmstuk uit te voeren, eensdeels om dat de Bataviers dan uitgespannen in de Chineesse vrolykheit, minder op hun hoede zouden wezen, andersdeels omdatze dan zonder agterdogt te geven, in een groote menigte zig binnen de Stad konden laten vinden, daarze dan zamen rottende zig onverhoeds van een Poort zouden meester maken, en de andere welke in de Voorsteden verspreid waaren, op het gegeven Sein binnen zouden

den komen, en zo teffens dien algemenen Moordt uitvoeren.

Dog het behaagde Godt niet dat Neerlands volk door zulk een elende zoude overrompelt worden, want hy bewoog het herte van een dezer medepligtigen, om het zelve eenige dagen van te vooren te ontdekken. Want als zyn Hoog Edelheit de Gouverneur Generaal van Neerlands India in zyn Lusttuin was, om eenige uitspanninge van zyn zwaarwigtig ampt, en afgesloofde geesten; (welke Tuin, dat zeer aanmerkelyk is, naast dien van den Hoofdverrader gelegen was) zo koomt een der zaamgezworene met het vallen van den avond heimelyk by den Gouverneur Generaal, zonder van de andere ontdekt te worden, en waarschouwt hem voor dit dreigende gevaar. Deze Heer doet hem heimelyk onder zyn volk schuilen, opdat niemant hem zoude gewaar worden, en rydt daar op ylings naar de Stadt, alwaar hy aan den Grooten Raad den geheelen omslag van deze zamenzweeringe ontdekt. Hoe groot de verbaastheit en onsteltenisse dier vergadering geweest is, kan ieder genoegzaam begrypen: Maar zo wys en voorzigtig waaren haare Raadslagen, en zo gelukkig en heilzaam waaren de middelen die zy in 't werk stelden, dat men

den

den gewaanden Koning van Jakkatra, zulks niet vermoedende, en eenige andere van de medepligtigen gevangen kreeg, op het gerugte waar van de andere verstoven, en de gansche zamenzweering verbroken wierde. De gevangene wierden alle op een vreesselyke wyze, maar nog minder dan hun misdaden verdienden, want wie zoude zulk een misdaad naar waarde kunnen straffen, ter doodt gebragt; en omdat 'er op het Schavot geen plaats genoeg was tot het straffen dezer booswigten, wierden beneden op het Plein Kruissen gezet voor het Stadtshuis, waar opze alle levendig Gerabraakt wierden; wordende den gewaanden Koning eerst de buik opgesneden, het herte uit zynen boezem gerukt en in zyn aangezigt gesmeten. Daar na wierden de leden van alle in stukken gekapt, en rondsom gelyk ook hunne hoofden op de Poorten en hoeken der Wegen gestelt, de Tuin van den Hoofdverrader verwoest, het Huis omvergerukt, met bevel om nimmer 't zelve te herbouwen, en een Gedenksteen opgerigt, waar op in verscheidene talen, daar gebruikelyk, dit schelmstuk wiert bekent gemaakt en ter eeuwige gedagtenisse gestelt.

Dog dit was het eenigste ongeval niet, 't welk Batavia dreigde, maar ook wiert

een

een groot gedeelte van de Kompagnys Pakhuizen verslonden, gelegen op de Werf, en vervult met allerleie Scheeps voorraadt en andere kostbare goederen. Men kan niet twyfelen of dit schelmstuk is ook door verraderſche booswigten uitgevoert, omdat de Waterſpuiten, met welke men den brandt tragtte te bluſſchen, eenige reizen afgeſneden wierden, en zelf door onbekende in 't huis van den Commandeur der Werf in 't midden van dien brand, een korfje met kruid wierde gebragt, zonder dat men zulks vermoeden konde; maar daar na open gedaan zynde, vond men daar in de voorgenoemde ſtoffe.

Niet minder doodelyk zyn het Jaar 1721. en 1722. geweeſt voor onze Scheepvaart; daar van hebben wy zelve een droevige ondervindinge op Mallabaar gehadt in de Maandt November van 't eerſtgemelde Jaar; want het Schip Gamron met het welke, als Uw Ed. weet, ik uit Europa naar Batavia gelukkig ben overgevoerd, dat nu geſchikt was om Mallabaar met Koopmanſchappen en voorraadt te voorzien, moeſte op deze Kuſt in 't gezigte van Coilang, omtrent 30 myl van hier, elendig met alle zyne ladinge door de vlammen verſlonden worden, en met het zelve een groot gedeelte der Menſchen

ver-

vergaan; terwyl de overige nog gelukkig opgevist wierden, of met schuit en boot ontquamen.

Het Japansche vaarwater is ook eenige Jaaren herwaarts zeer ongelukkig voor onze Nederlanders geweest, en men heeft Jaar uit Jaar in niet als van droevige Schipbreuken gehoort. De Schepen in de gemelde Jaaren van Batavia naar Europa te rug gevaren, zyn door zwaare stormbuien, voor een groot gedeelte van de baaren verslonden, ende andere welke uit Europa vertrokken zyn op de Reede van de Kaap, welke rondsom met rotzen bezet is, aan stukken geslagen, als Uw Ed. in de Kouranten genoegzaam gewaar worden zal. Daar is geen gevaarlyker Reede dan die, want als de Noordweste winden uit de Zee beginnen te blaazen en in ysselyke stormbuien uitbersten, worden de Schepen van hunne ankers afgescheurt, en zonder dat eenige menschelyke hulpe hen beveiligen kan, op de rotzen en verhole klippen aan stukken geslagen, en met de zielen welke op dezelve zyn in 't gezigte der Stedelingen, en Inwoonders rampzalig verslonden. Het was voor de E. Kompagnie een wenselyke zaak, byaldien de Saldanha Baai tot inwooninge en ververzinge bequaam was; want deze is van een groote uitgestrektheit, en wel

drie myl lang, zynde gelyk een kom van een eironde of langwerpige gedaante, en als een Meer rondsom met Landt omringt, haare mond, door welken zy gemeenſchap heeft met den Oceaan, wort beſchermt door twee Eilandjes, zo dat het woeden der winden, zelf in de alderſchrikkelykſte ſtormbuien daar geen 't minſte gevaar aan de Schepen kan veroorzaken. Dog omdat aldaar, van wegen den vlakken grondt en gebrek van Rivieren, geen vers water gevonden wort, nog ook hout, en daar beneven alles zandig en onvrugtbaar is, zo is deze treffelyke Baai daar door nutteloos geworden; want Uw Ed. zal wel weten dat de vrugtbaarheit van de Kaap meeſt door de Beeken veroorzaakt wort, welke van de hoge Bergen en Rotzen die aldaar zyn afvloeien, en de Landen en Tuinen, die aldaar rondsom gelegen zyn, bewateren; en daarom hebbe ik ook aangemerkt dat in de vlakte van de Kaap af, tot het voorgebergte van Stellingbos het over al zeer dor en onvrugtbaar is, gelykende naar een enkele Woeſtyne.

Dus ziet Uw Ed. hier uit de veelvuldige ongelukken en gevaren welke de E. Kompagnie zedert eenige Jaaren herwaarts is onderworpen geweeſt, waar in zy zig gemakkelyk zoude kunnen troo-

ſten,

ſten, byaldien de Koophandel nog bloeide als voorheene, maar wy zien dat die voor tegenwoordig in groot verval geraakt is, waar van myns bedunkens de voornaamſte oorzaak moet gezogt worden in het vermenigvuldigen der Europeeſche Handelaars, want de Engelſchen, Franſen en Ooſtendenaars bederven den handel, dog in 't byzonder de eerſtgemelde, niet zo zeer door hunne Kompagnys Schepen, als wel door de Particuliere, die byna tienmaal zo veel zyn. Dus ziet men Jaarlyks 20 en meer Particuliere Engelsvaarders hier aankomen, om naar Suratte en Perſien te ſtevenen, waar uit noodzakelyk volgen moet dat de Koopmanſchappen, en in 't byzonder hun Bengaalſche Suiker tot een lagen prys geraken, daar in 't tegendeel, de goederen, welke van daar vervoert worden, tot een hogen prys ſteigeren. Hier van heeft men in dit Jaar zulk een gevoelig exempel gehadt in Suratte.

Want alhoewel het waar is dat de inlandſche beroertens in 't Mogolſche landt, veroorzaakt door de Roverien van Sevasje, belet hebben 't reizen der Karavanen, en het veranderen des Suratſen Gouverneurs ook in den handel eenige ſtremming verwekt heeft, zo heeft egter de menigte der goederen, van de Engelſchen aan-

gebragt, veroorzaakt, dat zy veel verloren, en onze Kompagnie weinig heeft gewonnen, tot zo verre dat de Engelſchen hun verlies in 't gemeen tot op 40 *Lakropias*, of 40 hondert duizend Daalders ſchatten. Het voornaamſte dat de E. Kompagnie zo wel daar als in Perſien doet ſtand houden, zyn de Specerien, welke voor een goeden prys verkogt worden.

Dog de opſtand van Perſien en 't veroveren van Ispahan door *Machmut*, geeft haar aldaar een gevaarlyken ſlag, want dewyl binnen de gemelde Stadt over de twee Millioenen van Kompagnys gelden zyn, zo heeft de verdreven Koning in de belegeringe al zeven hondert duizend daar van afgeleent, en de Muitmaker eiſcht een goedt gedeelte van het overige.

Dog eer ik dezen Brief ſluite, zo vinde ik my verpligt hier by te voegen den ongelukkigen Tocht door de Weſtindiſche Maatſchappie ondernomen, welke buiten twyfel in Europa ook genoeg gerugt zal maken, en U ter ooren komen, dog miſſchien niet in alle haare omſtandigheden. Deze Kompagnie, wel eer zo bloeiende, en nu vervallen door haar groote uitdelingen, en door 't verlies van Brazyl, ondernam voor twee Jaaren andere goud Landen op te zoeken. De Heer

Heer *Roggeveen*, welke te vooren Raadt van Justitie op Batavia was geweest, wiert gestelt om deze onderneminge uit te voeren, eensdeels omdat hy de voornaamste aandryver van dit ontwerp was, zo men zegt, door zyn Vader al gesmeed, andersdeels omdat hy een goedt deel bygebragt heeft tot dezen tocht. Zy trokken dan naar Westindiën, met voornemen om nieuwe ontdekkingen te doen, ook waaren de drie Schepen, welke in die reis gebruikt wierden, voorzien met allerlei bouwstoffen welke nodig waaren tot het opbouwen van een nieuwe Fortres, en daar beneven met allerlei werktuigen tot het opmaken der Goudmynen nodig, maar al de voorzorge van deze Goudzoekers was vrugteloos, want hoewelze eenige plaatzen aandeeden, zo wierdenze van die of weggedreven, of vonden dezelve woest; daar na de Kaap Horn omgezeilt hebbende stevendenze naar Oostindiën; en de Heer *Roggeveen* heeft de stoutheit en onvoorzigtigheit, om zelf op de Reede van Batavia met vlaggen en wimpels, onder het losbranden van 't Kanon, te ankeren met zyn twee Schepen, de vliegende Arend, en Tienhoven, (want het derde was verongelukt maar 't volk behouden) hy zelve treedt moedig aan landt, en maakt zyn komste

 be-

bekent. Waar op des anderen daags de Hoge Regeringe van Batavia twee groote Schepen uitzendt om deze op Zy te leggen, en Militie aan boord stuurt om ze in beslag te nemen, waar na ze verbeurt verklaart zynde, ten dienste der E. Kompagnie zyn aangelegt; gelyk wy van dit Jaar in de Maandt February op de Reede van Couchim 't Schip Tienhoven hebben gezien, om naar Persien te reizen.

Waarlyk het gedrag van den Heer *Roggeveen* is onverantwoordelyk, als welken genoegzaam het Oostinsche Oktrooj bekent was, en die daar by geen gebrek had aan nodigen voorraadt, om zyn reize te vervorderen.

Maar terwyl ik by deze gelegentheit van de Goudzoekers schryve, zo kan ik niet nalaten aan te merken, dat het goud in grooten overvloed op Sumatra gevonden wort, zodat ik stukken gezien hebbe een pond 2 of 3 wegende, welke van 't gebergte waaren afgescheurt. De inlanders weten aldaar niet van Mynen te maken, maar zyn gewoon tegen den regentydt groote en diepe kuilen te graven, omtrent die plaatzen daar het water van de Bergen valt en stroomt; als nu de regentydt is geëindigt, zo komen deze menschen, welke in negerien verdeelt zyn, scheppen 't water uit die groeven, en vinden

den dan op den grond het goud leggen, 't welke zy onder elkanderen verdelen, en aan 's Kompagnys Losie by *teilen*, welke een en een half reäal gewigt uitmaken, verkopen, of tegen Lynwaten, Zout enz. verruilen. Ik zoude Uw Ed. durven verzekeren, dat dit Eiland een van de Goudrykste der Weereld is, want binnen Landts zyn veele Bergen met goud bezwangert, maar de leuiheit en domheit der Inwoonderen die niet weten in deze Bergen te werken, maakt dat die schat verholen blyft, welke een Europeeschen Vorst, die'er zig meester afmaakte groote sommen zoude opbrengen. Dog misschien zal Uw Ed. hier tegen inbrengen, dat dit voordeel zo groot niet kan zyn, uit de proeve welke de E. Kompagnie in de Bergwerken van Sillada gehadt heeft; maar om nu niet te spreken van de ongetrouwigheit der Bergwerkers die altydt kan plaatze hebben, zo gelieve Uw Ed. aan te merken dat Sumatra toen zo zeer niet bekent was als nu, want het goud van Sillada geeft geen hoger goud dan van 12 tot 14 Caraat, daar nogtans de Bergen, welke tegenwoordig bekent zyn, niet alleen meerder maar ook veel beter goud geven, namentlyk van 21 tot 23 Caraat.

Zie daar, waarde Vader, een schakel

van veelerlei ongelukken binnen de laaste Jaaren voorgevallen, ik hoope dat de Almogende vervolgens te meer de Maatschappy zal beschynen met het licht van zyne gunste, en Uw Ed. in't byzonder bestendig stoffe geven tot alle vergenoeging: Blyvende,

Waarde Vader, enz.

28ste BRIEF.

Hooggeëerde VRIND.

DEwyl op Mallabaar menschen gevonden worden van allerlei Religien, zo is het geen wonder dat hier veele Mooren zyn, welke de Mahomethaansche Religie omhelzen; die te aanmerkelyker zyn, omdatze zig als de grootste vyanden der Portugeesen, by hun komste in deze Landen verklaart hebben, en zeer met hun getwist om den handel, die te vooren genoegzaam hun alleen toebehoorde. Men kanze genoegzaam als Mallabaren zelve aanmerken, dewylze, gelyk de *St. Thomas* Christenen, Inboorlingen des Landts zyn, dog omdat zy zig vermengt hebben met andere Natien van hunnen Godtsdienst, als Mogollers, Turken, Arabiers enz., welke veeltydts op deze Kust komen handelen, zo kunnenze eeniger maten als een afzonderlyk volk aangemerkt worden.

Hun

Hun inborſt is in 't gemeen wrevelig en moorddadig, waar in ze met de Portugeeſen hier te Lande genoegzaam overeenkomen; hun kleedinge koomt meeſt met die der Mallabaren overeen, dog zy zyn genoegzaam kennelyk aan hun baard, welke van de Mallabaren niet gedragen wort; ook hebbenze meeſt alle eenig geweer het zy een Houwer of Degen in de handt. Die rontom Couchim woonen zyn gering van vermogen, en men vind 'er weinig ryke Koopluiden onder; hunne wooningen ſtaan voorby de Joodſche, grenzende en zig uitſtrekkende langs de Rivier. De huizingen zyn wel van ſteen, maar meeſt klein en van een ſlordig maakſel. Ook zynze hier in weinig agtinge, en worden ook niet of zeer weinig in den handel van de E. Kompagnie gebruikt.

Op Calicoet zynze in 't tegendeel magtig, ja byna meeſters van die plaats. De voornaamſte van hunne Koopluiden gaat aldaar met een grooten ſtoet zyner Landtsluiden omringt buiten, alle welke met ſchild en zwaard gewapent zyn naar dewyze der Heidenen, verbeeldende aldus de grootheit en ſtaat der inlandſche Koningen. De E. Kompagnie maakt nu Jaarlyks een verdrag met hem wegens de Kurkema, en hy levert doorgaans hondert Candeel, welke de Gecommitteerden daar ter plaatze zelve ontfangen.

Op Cananoor woont egter de magtigſte van alle de Mooren, dien men genoegzaam als een onafhankelyk Prins kan aanmerken. Hy wort genoemt *Ali Ragia*, dat is Koning der Eilanden, omdat hy een wettig Vorſt is van de

Lekkerdivische Eilanden, die hem afgestaan zyn van *Colastri.* Deze *Ali Ragia* is ook uit Koninglyk bloedt herkomstig, gesproten zynde uit de Zusters Zoonen van 't oude Huis van *Colastri*, maar omdat hy Moorsch is geworden, kan hy in de opvolging der Mallabaarsche Ryken geen deel hebben. Egter heeft hy genoegzame landen en bezittingen, onder welke nogtans de Lekkerdivische Eilanden de aanmerkelykste zyn, want tot een bewys van den gedanen afstand, daar zo even van gemeld is, moet de Vorst *Colastri* altoos den Jongen *Ali Raggia* Kroonen. Deze *Ali Raggia* heeft ook een Moorschen of *Turxen* Eernaam, welke is *Mahomet Ali Caauw.* Maar schoon deze Heer de Mahomethaansche Religie omhelst, zo grypt egter de Mallabaarsche Ryksopvolging plaats, volgende de Zusters Zoon in zyn plaatze.

Deze heeft een treffelyke Basaar die zeer groot is, en daar meest alle Mooren, welke onder zyn gebiedt staan, woonen. Deze Basaar strekt zig aan den eenen kant uit naar de Baai, en haar andere zyde legt binnen 't bereik van 's Kompagnys Fortres of Kanon. Zelf is ze ook genoegzaam met Muuren en Kanon voorzien, om zig te kunnen verdedigen tegen de aanvallen der Heidenen. Van hier dryft deze Vorst een grooten handel naar Mocha, Persien, Suratte en andere plaatzen, hebbende veele Schepen in Zee.

De E. Kompagnie dryft op Cananoor haaren handel met hem, en ontfangt van hem haar Cardemom en Kurkema. En men moet ook bekennen, dat de E. Kompagnie veel

dienst

dienst van hem ontfangen heeft toen ze eerst op Mallabaar quam, en nog met de Portugeesen in Oorlog was, weshalven 'er ook een verbond van onderlinge bescherminge tusschen hen is opgerigt. In 't voorgaande Jaar 1722. ontstond 'er tusschen dezen *Ali Radja*, en de Inwoonders van *Colastri* een groote oneenigheit, welke in een Oorlog veranderde: deze Oorlog rees uit de vyandschap van eenige byzonderen, dodende de Mooren eenige Nairos, en deze wederom de Mooren welke zy betrappen konden, het welke zo ver quam dat de Mooren, horende hoe dat zeker Prins uit het Huis *Colastri* digt voor by de Basaar zoude reizen, om naar den Samoryn te gaan, hem onderschepten, zyn gevolg versloegen, en hem binnen de Basaar met slagen op den rug onteerden, door welken smaad, aan een Prins bedreven, de Vorsten zo verbittert wierden, datze de Basaar hebben belegert, alwaar verscheidene gevegten zyn voorgevallen, terwyl de Engelschen *Colastri* gedurig ondersteunden, en van Krygsvoorraadt rykelyk voorzagen, onder beding, gelyk men zegt, dat zo de Basaar verovert en de Mooren uitgedreven zouden zyn, de Engelschen daar ter plaatze een Losie zouden hebben; de E. Kompagnie heeft zig genoegzaam onzydig gehouden, maar stond egter de Mooren toe om binnen de Stadt den nodigen Oorlogs voorraadt te mogen inkopen. De belegeringe duurde een langen tydt onder 't gezigt van de Fortres Cananoor, die zig in die zaak onverschillig hield, en alleen de inlanders waarschuwde om niet onder het bereik

reik van haar Kanon vyandlykheden te bedryven. Maar als deze Mallabaren na dezelve aan den Landtkant vrugteloos beſchoten en belegert te hebben, ondernamen om haar aan den binnen kant, daarze onder 't bereik van ons Kanon legt, aan te taſten, zo wiert 'er na vergeefſe gedane waarſchuwinge braaf onder geſchoten, waar door een goede partie ſneuvelde, dat de andere wel haaſt dede afwyken.

Hier na ging de belegering langzaam voort, tot dat men eindelyk in een verdrag trad, bewerkt zo men zegt door den Engelſchen Gouverneur van Calicoet, Mr. *Adams* genoemt, welk egter voor de Mooren 't nadeligſte was, want zy wierden gedwongen een goede ſomme geldts aan *Colaſtri* te betalen voor de onkoſten des Oorlogs, neven eenige verpande Tuinen, en moeſten toeſtaan dat aan den buiten kant deze Mallabaren behielden een zekere Pagger, uit welke zy in de Baſaan kunnen ſchieten.

De Portugeeſen en Mooren hebben tegen elkanderen een ingewortelden haat, welke met de komſte der eerſte in Indiën zyn aanvang genomen heeft en nog duurt, en zelf doorblinkt wanneerze met elkander in vreede zyn. In 't Jaar 1720. ontmoetten de Portugeeſen een Schip van *Ali Ragia*, komende van Mocha met geldt en Paarden, en ſloegen het aan, onder voorgeven dat niemant als zy Paarden mogten vervoeren, en alhoewel dit Schip een Hollandſchen Vrybrief hadde, ſloegenze het egter aan, en bragten het op de Reede van Couchim. *Ali Ragia* ondertuſſchen van dit

dit geval berigt ontfangen hebbende, zendt ruim 20 Vaartuigen met menschen gepropt om de Portugeesen te vervolgen, die hen met het genomen Schip op de Reede vonden. Hier was het dat de Portugeesse Scheepsvoogd Capitano *de Marre Guerre*, van angst benepen voor de voeten van den Heer Commandeur viel, en hem om zyne beschermingе smeekte, welke met medelyden door zyne diepe vernederinge ingenomen, de Mooren belastte geen vyandlykheit op de Reede te bedryven, en tusschen deze beide partien dit verdrag sloot, dat een Luitenant der Portugeesen van dit geval kennisse geven zal aan den Onderkoning, en de Mooren, aan *Ali Ragia*, en in dien tusschen tydt geen vyandschap tegens elkander plegen. Weinig tydts daar na koomt 'er een Portugeesse *Alba Bordo* op de Reede, welke tegen het gemaakte verdrag op een verraderlyke wyze, zonder eenige eerschoten te doen, met het genomen Schip doorgaat, zyn makker mede nemende.

Dit bedrog, tegens alle menschelykheit strydende, nam de Commandeur en zyn Raadt zo euvel op, dat hy twee van de Portugeesse Kapiteins die nog aan Landt waaren, en op zulk een schielyk vertrek niet dagten, zo als zy wilden vertrekken deed aanhouden, en daar van kennisse aan den Onderkoning geven, welke daar door verpligt wierde 't Schip en goed wederom te ontslaan, om zyn Kapiteins vry te krygen.

In 't voorleden Jaar gebeurde 'er nog een ander geval op Tanoor, waar van de oorzaak deze was. Zekere Moor hadde aldaar de Dee-

nen ingeroepen om te handelen; de Portugeesse Resident zulks niet kunnende dulden, dryft, gesterkt met een hoop Nairos, de Deenen daar van daan, en liet den Moor, welke de Deenen daar gelokt hadde aan een paal binden en lustig kloppen, het welke hem en de zyne zo zeer verbitterde, datze besloten daar over een geweldige wraak te nemen. Als nu kort daar na de Resident *Bibero* quam te sterven, zo wiert van den Onderkoning zyn Schoonzoon *Felisco des Santos* in die plaatze wederom gestelt. Wanneer deze eens buiten huis gegaan was om te wandelen, zo quamen de beledigde Mooren onvoorziens in zyn huis, en mishandelden zyne twee Kinderen zo, datze binnen twee dagen stierven: dit nodigde den Portugees tot weerwraak; en zyn beklag daar over te Goa hebbende gedaan, wiert hem in 't begin van January een Oorlogsschip toegezonden, welkers Soldaten aan Landt tredende, alle die hun van die Natie ontmoetten doodden, andere gevangen namen, en voorts de Huizen plunderden en verbrandden.

Dit moesten de Mooren voor dien tydt gedogen, maar als de Portugeesen vertrokken waaren, oefenden zy hunne woede aan de inlandsche Christenen, verwoesten hunne Huizen en Tuinen, en haalden de Kerk onder den voet, ook maaktenze een Slaaf van den Resident *Moors*, 't welk volgens het verdrag niet geschieden mag, ondertusschen is de Resident met zyn Vrou hier naar Couchim geweken. De Samoryn biedt egter wederom herstellinge en voldoening aan, waar door mis-

misschien die oneenigheden zullen bygelegt worden.

Wat de voortplanting der Mahomethaansche Leere op deze Kust belangt, die is al vroeg voorgevallen, zo zeker Gedenkschrift der Mallabaren, 't welk ik in de Arabische taal gezien hebbe, en zy met veel zorg bewaren, geloof verdient. Want dat brengt mede dat onder de Regering van *Cherampe-roumaal*, nog by het leven van *Mahomet*, en in zyn 57ste Jaar, eenige Zendelingen hier gekomen zynde, dezen Vorst zo sterk wisten in te nemen met de Hemelsche zending die *Mahomet* zou ontfangen hebben, dat hy besloot dien Profeet zelf te gaan zien. Hy ondernam ook dien tocht, dog quam op de reis te sterven, dragende egter zorg door zyne Brieven aan de Vorsten van Mallabaar, welke hy voor zyne doodt schreef, dat aan de Mahomethaansche Leraars, welke daar vervolgens quamen, alle vryheit vergunt wiert om hunne Leere te verbreiden, Discipelen te maken en Tempelen door 't gansche Landt te stigten, 't welk ze ook met grooten yver en geen minder gevolg deden, zodat binnen weinige Jaaren dit wangeloof hier al vaste wortelen geschoten had. Dog dit verhaal is met veele beuzelingen vervuld en hangt qualyk te zamen, waarom ik Uw Ed. daar mede niet verder durve ophouden. Waar mede ik dan afbrekende, na toewenschinge van de Goddelyke bescherming my zal noemen,

Myn Heer en waarde Vrind, enz.

29ste BRIEF.

Waarde BROEDER.

HEt lust my voor tegenwoordig U de Mallabaarsche Tempelen en hun maaksel een weinig nader te beschryven. Zy dragen den naam van *Pagoden* of Godenhuizen, omdat die daar in onderstelt worden te woonen, en hun plegtige aanbiddinge ontfangen; de meeste zyn van Steen opgemetzelt, en de voornaamste pronken met kopere Daken: aan deze is het dat dit blinde Heidendom alle de konst van hunne Boukunde te koste legt, want daar hun Huizen meest van een elendig maaksel zyn, en slegs lage en enge hutten, zo pronken in 't tegendeel deze Godenhuizen boven alle Daken der Koninglyke Paleizen welke hier gevonden worden. Ik hebbe een dezer Pagoden gezien op Cranganoor van een sierlyk maaksel, zynde de Poort van de buiten Galery met zulk een konstig doorwrogt gewelfsel voorzien, dat de Europeërs zelf het voor een Konststuk zouden houden. Aan dezelve vind men zomtydts Marmere Bogen en Voorgevels, alhoewel

wel men zo veel my bekent is op gansch Mallabaar geen Marmer vindt. Deze Pagoden zyn in haar omtrek doorgaans van een vierkant maakſel, van buiten heeft men een vierkanten muur, met een goede Voorpoort en binnen dezen muur een ruime vlakte, in welke men rondsom de Pagode onder den bloten Hemel gaan kan, waar in ook ieder mag treden, zelf een Chriſten en onreine. Dit doet my gedenken aan het Voorhof der Heidenen, dat in *Salomons* Tempel gevonden wierde, als veele Geleerden beweeren. In 't midden van dezen omtrek ſtaat het Huis der Pagode zelve, welkers buitenſte gedeelte wederom maakt een bedekte Galderie, die aan den binnen kant alleen open is, dog van buiten niet anders als een gedeelte van 't Huis kan aangezien worden, deze Galderie, welke aan alle vierkanten omloopt, kan men aanmerken als het tweede Voorhof des Tempels, binnen welkers omtrek de Prieſters en Iſraël verkeerden; daar binnen ſtaat voorts het heilig Huis, van boven gansch en al met een dak overtogen, dat ſpits opgaat, in 't midden van dit Heilige ſtaat een vierkante hoogte van Steen gebouwt, die aan haare vierhoeken vier kolommen heeft, welke die hoeken ſluiten, zynde byna van fatſoen gelyk

een vierkante Altaar, omtrent een el hoog boven den grond verheven. Hier op ſtaan hunne Afgodts-beelden van verſcheidene ſtoffen gemaakt: ik heb 'er gezien van zilver, en ook die met goud waren overtrokken, maar gemeenlyk wordenze van koper gemaakt, gelyk ik eenige hebbe, welke by het beroven van de ryke Pagode van Pounetour Nambedi waren gekregen. Aan deze kunt gy zien de monſtreusheit van hunne Goden en Beelden, voor welke zy zig nederwerpen. Zommige verbeelden Menſchen met de ſnuit van een Olifant, andere hebben vier, zes en meer armen, andere zyn twee- en meer hoofdig, waar uit de dwaasheit dezer Heidenen blykt die dus overgegeven zyn, in een verkeerden zin.

Maar om tot de Pagoden weder te keeren, op de gemelde plaatze ſtaat boven al ten toon het Afgodts-beeldt, dat boven andere daar gedient wort, want deze Heidenen komen daar in met de oude Grieken en Romeinen overeen, datze ieder Tempel aan een byzondere Godtheit toe heiligen. Dat Afgodts-beeldt blinkt dan in zodanig een Pagode boven al de andere in grootheit, en koſtbaarheit uit. Dus hebbe ik in de Pagode van Cranganoor een kopere Koe gezien, byna zo groot als een natuurlyke. Rontom

om den muur van het tweede Voorhof naar buiten en binnen zyn veele Lampen in de muuren vastgemaakt, van yzer of koper, die op de Heilige dagen ter eere hunner Goden worden ontsteken, want zy waanen gelyk de aloude Grieken en andere, dat hun Goden in die ligten vermaak scheppen, en geëert worden.

Ook worden in de binnenste Galderie bewaart de schatten der Vorsten; Prinsen, en andere welke voor eenig ongeval vrezen: In deze Pagoden is hun schat zeker, want die te beroven zou de alder grootste heilig schennis wezen welke 'er kan bedagt worden. Deze Schatkamers zyn zekere groeven in de aarde langs den grond van den muur gemetzelt, byna op de wyze van een Bakoven, en de sleutel daar van wort by den eigenaar bewaart, welke dezen schat ook weder daar uit kan halen, als 't hem belieft, door de hulp der Bramins welke die Pagode is aanbetrout. In deze binnenste Galderie mag geen Jood, Christen of Moor treden, waaromze daar voor ook naukeurig zorge dragen; zy zetten de Poorten van 't heilig Huis wel open, en laten ons toe om tot den drempel te naderen, maar niet zo verre, gelyk ik by ondervindinge wete dat iemant met het ooge zou kunnen begluuren wat 'er binnen is, en houden

hem te rug als hy verder naken wil, want daar door zoude de Tempel ontheiligt wezen, en dan zoudenze een grooten omslag van Ceremoniën en Wijingen nodig hebben, om dien wederom tot den Godtsdienst bequaam te maken: zelf wanneer men in hunne *Tanken* of Waterputten, daarze volgens hun Wet dagelyks zig wasschen moeten, trad, om zig daar in te baden, zo zoude deze bygelovige Natie dezelve ontreinigt oordelen, en nieuwe Wijingen moeten doen omze te zuiveren. Want tot zo verre is dit volk verdwaast, datze hunne reinigheit niet in de ziele, maar in de uiterlyke zuiveringe des lighaams stellen. Dog zy beletten niet alleen de menschen van andere Godtsdiensten te treden in den Tempel, maar het gene zeer te verwonderen is, en tegen de gewoonte aller volkeren aanloopt, zy weeren zelf de lage en veragte Kasten van hun eigen Religie, en willen niet dat die daar ooit in komen, gemerkt hier door, naar hunne verbreiding, de Tempel alzo zeer zou ontheiligt worden, want omdat deze rampzalige hen die van de verhevene Kasten en Bramins zyn, niet mogen naderen, en aanraken, zonder ze te ontreinigen, zo wanenze ook datze hunne Goden en Tempels zouden bezoetelen, en houdenze

daar

daar uit, als der Goden gunste en gemeenschap onwaardig.

De dagelyksche plegtigheden welke ze in de Tempels verrigten, bestaan hier in, datze driemaal daags, morgens, middags en avonds hunne Gebeden en Eerbiedigheit betonen. Gaande het gemene volk telkens driemaal om de Pagode langs die ruimte, welke binnen het buitenste Voorhof is, en als zy voor de deur der Pagode komen, doenze hun *Sombaie*, zig buigende, en slaande hun zamengevoegde handen aan het voorhoofd. Dit zelve doen ook de Bramins langs de binnenste Galderie des Heiligdoms, onder het prevelen der Gebeden. Daar na treedt de eerste Priester tot den Heiligen Altaar, en strooit geheiligt water en bloemen op het beeldt, 't welk de dagelyksche offerhande is, want geen bloedt wort gestort in of by de Tempels.

Deze Pagoden hebben doorgaans ryke inkomsten van Landerien, ook verkrygenze zekere giften en aalmoesen. Ik hebbe te Porca twee steenen Beelden gezien aan den kant van de Rivier verbeeldende Man en Vrou, welke van zeer oude tyden daar gestaan hebben, en in den Regentydt met water overstroomt worden; aan deze hangt om den hals doorgaans een zak, waar in die geene welke

 deze

deze Rivier langs vaaren de gewoonte hebben, om eenige vrugten, en *Nely* of Ryſt te werpen tot een aalmoes voor de Pagode, welke daar digt by gelegen is. De magtige en ryke Pagoden zyn doorgaans belaſt met een zeker getal van Bramins, welke daar dagelyks moeten geſpyzigt worden, ja zommige wel tot 200 en 300 toe, waar uit genoegzaam te zien is, dat deze Mallabaarſche Geeſtelyken daar toe al hun liſt hebben aangewend, om over al den vryen en ombezorgden koſt te hebben; waar by nog koomt dat veele Vorſten nog aan hunne Hoven zekere plaatzen hebben, *Marroe* genoemt, alwaarze dagelyks verpligt zyn de Bramins te voeden welke daar komen. Dog een zaak is zeer goedt aan deze Pagoden, dat reizende menſchen van hunne Religie welke daar komen, altoos van hun koſt kunnen verzekert zyn, want Ryſt wort hun nooit geweigert, dienende dus deze Pagoden tot Hoſpitalen of Liefde-plaatzen, alwaar een vreemdeling altoos zyn toevlugt kan nemen ſchoon arm, en van geldt ontbloot.

Ik zoude byna vergeten hebben hier by te voegen, dat de Bramins in den dagelykſchen Godtsdienſt en omgang, wanneerze hun Sombaie doen, verbonden zyn den Afgodt des Tempels om te dragen;

't welk

't welk door de eerste geschiedt, moetende de andere zig op het gezigte van het Beeldt vernederen. Maar op zekere openbare Feesten en groote Merkdagen geschiedt deze Processie plegtigerwyze. Want dan worden die Pagodts-beelden heerlyk versiert, in een *Palenkyn* (Rosbaar) gedragen, of ook wel boven op een Olifant gezet, en met Zonneschermen overdekt by wyze van een verhemelte, en rondsom gevoert onder het geklank van Trommelen en Speeltuigen, wanneer al het volk op het gezigte van dezelve is verbonden hun *Sombaie* of Eerbiedigheit te betonen, en dus dezen Afgodt aan te bidden. Zodat men hier nog in wezen ziet, het welke men van de aloude Processien der Egyptenaren, Syriers en andere volkeren leest, waar aan ook zig de Israëlyten schuldig maakten, als zy omvoerden den Tabernakel van Moloch.

De lagere Kasten welke in den Tempels der hoge Kasten niet mogen treden, hebben egter verlof op zekere algemene en openbare Feesten van verre te blyven staan, en daar hun geschenken van Fanums, voor de Pagode neder te leggen, zodat zy die niet geregtigt zyn om in den Tempel te komen, nogtans als door een voorrecht verpligt worden om tot onderhoud des Tempels te geven.

Deze arme menschen hebben egter ieder voor zyn Kast afzonderlyk zekere Tempeltjes, gemaakt van gedroogde Klapper-bladeren, en zo 't zal mogte gebeuren datze in staat waren om eenen Steenen Tempeltje te bouwen, mogenze die evenwel niet anders als met Klapper-bladeren dekken, en hunne Priesters zyn geen Bramins, want die zouden zig ontheiligt agten om digt by deze menschen te komen, maar zy laten hunne Godtsdienst-plegtigheden door iemant van hun Kast volbrengen.

By zommige Pagoden, als die van Palourti en Mouton, dog buiten haar omtrek staat een Steen, alwaar de Nairos die vleesch behalven van Koeien mogen eeten, op zekere plegtige dagen gewoon zyn een offerhande van bloedt te doen. Zy hebben de gewoonte om een zekere gelofte aan hunne Goden te doen, om daar door de vrugtbaarheit hunner Landen, of andere voordelen te bekomen, belovende zo veel Haanen te offeren; als dan die dag gekomen is, zo vloeien daar naar toe veele duizenden derzelver, en terwyl geen Bramin bloedt mag aanraken of eenig schepsel doodden, zo wort deze plegtigheit door de Nairos zelve verrigt. Eerst treedt toe het hoofd dezer plegtigheden Belka Paru genoemt, neemt

neemt zyn Mes ſnydt de Haan het hoofd af, en laat het bloedt lopen op den gemelden Steen, werpt het hoofd aan den voet daar van, en neemt den Haan mede naar huis om hem te eeten: op deze wyze doen het al de andere, ieder zyn eigen Haan offerende, en eetende.

De Inwijinge van een nieuwe Pagode geſchiedt op deze wyze.

Eerſt beſprengenze die met Water en Foulepavan omze te reinigen, en beſtrykenze met Koemeſt, daar na worden eenige Koeien als heilige Dieren daar in vaſtgebonden, welke daar in tot 10 of 12 toe met Gras gevoedt worden; dit gedaan zynde nemenze vierderlei water, van de Ganges, van de Zee, en van den overkant en deze zyde der Rivier daar de Pagode 't naaſt aangelegen is, dienende om 't Beeldt te heiligen, daar de Pagode aangewydt is. Hier op makenze Schoteltjes van goud, zilver, koper, of ook wel van ſteen, die niet minder dan 49 mogen zyn, maar doorgaans tot 101 in getal worden gebragt in de Pagode, en gevuldt met ongekookte Ryſt, boven welke doeken gelegt worden van allerlei koleur, op welke Bloemen geſtrooit zyn en eenige Figuren van de 27 Sterren, onder welker invloedt de dagen van ieder Maandt geſteld worden, zyn-

de deze Figuren van goud of zilver gemaakt, in ieder van welke de naam der Sterre gerekent is. Dit blyft dus ſtaan 21 of 41 dagen naar ieders believen, in welken tuſſchen tydt de Bramins, naar het getal der Schoteltjes 49 tot 101, vergaderen om hun Gebeden te doen aan de Drieëenige Godtheit *Bramma, Witnu* en *Sjuma*; waar na een vuur, in 't vierkant gemaakt, moet geſtookt worden voor den Altaar, waar op het Godts-beeldt dan wort vaſt gezet, en gemetzelt met Kalk van witten Zeeſteen gebrandt, waar in andere klevende ſtoffen worden gedaan, wel van agterleie ſoort, als Slypſteen, Lak, Koraal, Paarelgruis, Tager, Suiker, Honig enz. ondertuſſchen moet 11 of 12 dagen aan de Bramins de koſt gegeven worden.

Zo 't mogte gebeuren dat de Tempel door eenig Chriſten of lage Kaſt was ontheiligt, moeten 'er 21 Schoteltjes gezet worden, met Water en Bloemen, de Tempel gereinigt, en 't Beeldt met het vierderleie water gewaſſchen, waar by nog een driedaagſche Maaltydt aan de Namboerys moet gegeven worden. Voorts moeten de Tempels ook dagelyks tweemaal geveegt, en met Koemeſt beſtreken worden, en 't Pagode-beeldt gewaſſchen. Ik blyve, waarde Broeder, enz.

30ſte BRIEF.

30ste BRIEF.

MYN HEER.

HOewel de stoffe, waar over ik de eer zal hebben van U tegenwoordig te onderhouden, wat gering is, en Uwe nieuwsgierigheit min waardig, want zy zal betreffen het gemene volk van Mallabaar, dat de lage Kasten uitmaakt, zy is nogtans, om deze Natie te kennen, niet min nodig dan de voorgaande; waarom ik hope U hier mee niet te zullen vervelen. In veelerlei Geslagten zynze verdeelt, die daarenboven in waardigheit en rang veel verschillen.

De eerste welke in aanmerkinge komen, zyn de Chegos, in aloude tyden in dit Landt gekomen, en door lange inwoning en gelykheit van Godtsdienst voor Mallabaren gerekent, want volgens de overlevering zoudenze hun afkomst van Ceilon hebben, alwaarze onder de Kast der Soldaten behoorden. Het verhaal luidt dat ten tyde van *Cheramperoumaal*, zekere Wasschers Vouwe woonende naast by het huis van een *Ajari* ('t welke Timmerluiden zyn) als zy naar gewoonte bezig was met de assche in water gemengd (welke hier voor Zeep diend) door een doek te laten zypelen, en niemant hadde welke het eene einde van den doek vast hield, het Dogtertje van den Ajari, dat alleen in haar huis was, riep om den doek

vast

vaſt te houden. Dit Kind niet wetende dat zulks tegen de Wet van haar Kaſt was, doet 't geen de Waſchter haar verzoekt, en gaat daar op naar huis; de Waſchter vermeten op deze daad, treedt eenige dagen daar na in het huis van den Ajari; deze vergramd vraagt haar hoe zy dus vermetel durft zyn om over zyn drempel te treden, maar een Waſchter zynde, waar op dit Wyf vertoornd hem te gemoet voerd dat hy zo wel van de Waſchters Kaſt was, als zy, dewyl zyn Dogtertje haar geholpen hadde in 't houden van den doek; deze dien hoon vernomen hebbende, doodt deze Waſchter. Maar haare vrinden klagen zulks aan *Cheramperoumaal*, die hun genegen zynde de *Ajarys* of Timmerluiden dreigt; welke daar op alle zamenſpannen en naar Ceilon vlugten, alwaar zy van den Koning van Kandi, welken de Mallabaren zeer eerbiedigen, vrindelyk ontfangen wierden. *Cheramperoumaal* door 't vertrek van deze menſchen in verlegentheit geraakt, verzoekt den Candiſchen Vorſt hen weer om te willen zenden, dewyl hy niemant hadde welke huizen konde maken of lepels om te eeten, onder belofte dat hyze geen leedt zoude doen; maar zy op deze beloften geen volkomen vertrouwen ſtellende, verzoekende dien Koning hun twee Chegos met hunne Vrouwen te willen mede geven, die de behandelinge van *Cheramperoumaal* omtrent hen zoude aanſchouwen, en hun ook tot Schutsmannen dienen. Hy ſtaat dit verzoek toe met beding, dat zy (Ajaryns) op alle hoge Plegtigheden, Trouwen, en Sterfdagen aan deze Chegos en hunne Nakomelingen, die daar omtrent mogten woonen,

nen, tot een erkenteniſſe van deze beſchermin-
ge zouden geven, aan ieder drie maten Ryſt en Betel; welke gewoonte nog onderhouden wort, maar zo het gebeurt dat eenige Ajarys onvermogende zyn, zo gevenze aan de Chegos hoofd voor hoofd wel die Ryſt, maar deze gevenze wederom, doende zulks om hun recht niet te verliezen. Uit deze twee Mannen en Vrouwen zyn al de Chegos herkomſtig welke op Mallabaar zyn.

Zy worden naaſt de Tzoutraas geſtelt, maar zyn veel minder in agtinge. In tydt van inlandſche Oorlogen, wanneer de onderdanen tegen hun wettigen Heer opſtaan, mogenze de wapenen aannemen en den Kryg voor de regering voeren; ja zommige Vorſten gebruikenze wel, als zy gebrek van Nairos hebben, by andere gelegentheden. Hun voornaamſte Handwerk is Sury tappen, waar toe zy door hunne Kaſt verbonden zyn, en gy zult buiten twyfel wel weten dat Sury tappen is de kruin van den Kokosboom te ſnyden, en het vogt daar uit druipende in Potten te ontfangen.

Deze Chegos zyn verdeelt in twee Kaſten, { Chegos. / Twen Chegos.

Nevens deze Chegos worden geſtelt de Coelagoeryp, welke Pylen, Bogen, Schilden en ander Oorlogstuig maken.

Canniargoeryp, wier oefeninge is Schermen, en andere den Wapenhandel te leeren; by welke nog komen de Coetady, die op Blaastuigen ſpelen.

Op deze Kaſten volgt een ander ſoort nog van ſlegter ſtoffe, beſtaande in

Can-

Cannianol, welke men als Sterrekykers aanmerkt.

Corwaas, Bezweerders van Menschen, als zy Betovert zyn.

Cuca Corwaas, die met Slangen lopen, en ook veezel bekykers zyn.

Poenen Poeloon, die by deze gelegentheit op *Taborynt jes* of Trommeltjes spelen.

Deze vier Kasten, schoon eeniger maten onderscheiden, komen egter meest overeen in deze navolgende zaken: 1. Datze veel eerlyker leven dan de andere Kasten, zodat hunne Vrouwen zig op geenerlei wyze met andere mogen vermengen op straffe des doodts, waarom zy ook veel yverzugtiger vallen dan de andere. 2. Datze geen vaste woonplaatze hebben maar van plaats tot plaats reizen, bemoeiende zig met hunne Bezweeringen, Duivelbanningen, Gochelinge, Slangen dansingen, waar van ze leven, komende in dezen opzigte met de Heidens, welke in Europa zyn, wel overeen. 3. Datze hun eigen Rechtsgedingen uitvoeren, en aan geen Koning of Vorst onderworpen zyn, levende als een vry volk, en dooddende zelf zodanige welke onder hen strafbaar zyn.

De Mocquaats maken ook eene Kast. Zodanige bemoeien zig met Visschen, en woonen daarom meest alle aan de Zeestranden van Mallabaar; waar door 't geen wonder is, dat veele van deze Roomsche Christenen geworden zyn, dewyl de Europeërs aldaar 't meeste te zeggen hebben.

De slaafze Kasten, die byzondere Heeren hebben tot welke zy behoren, zyn de

Can-

Cannekaas, die Kokos van de Bomen gewoon zyn te plukken: Bettoas, die Zoutpannen maken, en Zout verzamelen, welke twee Kasten onder deze soort meest gerekent worden. Hier op volgen,

De Poeleas, welke in verscheidene Geslagten wederom verdeelt zyn:

Collamary, Smeden.

Weltoe Carens Beltoe Poeleas Canna Poeleas	Deze bemoeien zig met den Landtbouw, Zaien, Planten, en 't snyden van de Nely, 't welke hun eigen werk is, en die zo wel van hunne Heeren als Vreemdelingen voor dien arbeidt, van 10 Bosschen een krygen als ze gesneden wort.

Tusschen de Cannekaas en deze Poeleassen is nog twist, wie hoger van Kast is, zodat de hovaardye ook in deze rampzaligen doorblinkt, want de Cannekaas eigenen zig dat toe, volgens de schikkinge van hunnen rang, maar de Poeleas zeggen meer voorrechten te hebben dan de eerste, als datze Baardtscheerders hebben, een Windsel om 't hoofd mogen dragen, en een lang Kleedje dat aan de knien koomt, 't welke Cannakaas niet mogen doen.

De Parreassen zyn verdeelt in twee Kasten,	Canni Parreas. Asse Parreaas.

Deze menschen worden voor een uitvaagsel gehouden, zy maken doorgaans Rystwannen, en Korfjes, zyn de Geneesmeesters der Koeien, en hebben het 't recht van doodde Koeien te villen,

villen, welker Vellen voor hun zyn, mogende ook 't vleesch der gestorvene Koeien eeten; 't welke zy veeltydts rau inslokken.

Behalven deze zyn 'er nog andere drie Bosch-Kasten;

Ollares, Honig-melkers, welke Honig en Wasch in 't Bosch vergaderen, die daar in menigte gevonden wort, en naar de beneden Landen gebragt wort van de Koopluiden, en van hier naar andere Landen verzonden, zynde het Mallabaarsche Wasch in hoge agtinge.

Deze Ollares lopen naakt, erkennen de Tyger voor hun Oom, en als 'er een van deze sterst of gedoodt wort, zo scheerenze 't hoofd tot een teken van droefheit, en eeten in drie dagen geen gekookten kost, dewylze geen vleesch mogen eeten als van beesten die door den Tyger gedoodt zyn, waaromze by 't leven der Tygers groot belang vinden.

De Wedden en Naiaddy zyn ook Bosch-menschen die op 't Wild Jagen en daar van leven, als ook van de Kruiden en Wortelen der aarde, zodat onder hen en de Ollares veele zyn die nooit Ryst gegeten hebben.

Hier mede zal ik dezen Brief eindigen waar in kortelyk de lage Kasten afgemaalt zyn, die by onze Europeërs weinig of niet in aanmerking komen, en daarom weinig van hun gerekent worden. Ondertusschen hope ik dat Godt Uw Ed. met zyne zegeningen zal overstorten; terwyl ik my noeme,

Myn Heer, enz.

31ste BRIEF.

Wel-Edele Gestrenge HEER.

DE Heidenen of Afgodendinaars welke op Mallabaar gevonden worden, kan men te recht onderscheiden in Ingeboorne des Landts, en Uitlanders of Vreemdelingen. Deze laatste zullen de inhoud van dezen Brief zyn, en ik hope dat Uw Wel-Edele myne langwyligheit zal vergeven, dewyl ik van voornemen ben omze hier alle by elkander te voegen, opdat Uw Edele deze Vreemdelingen te beter zoude leeren kennen, waar toe gy eenige begeerte hebt getoont. Men kanze tot drie soorten brengen;

I. Tot zodanige die op Mallabaar handel dryven, en zig daar voor eenigen tydt ophouden, Pattares genoemt.

II. Die daar vast gezeten zyn, de Canaryns.

III. Die daar slegts door reizen, de Jogys.

De Pattares zyn Bramins, welke in en over 't Gebergte van Mallabaar woonen, en zeer veele duizenden in 't getal zyn. Hun geboorte Landt strekt zig meest naar den kant van Tutekoryn, Cormandel, Maduna Cottatte en omgelegen Landen. Zy agten zig waardiger dan de Mallabaarsche Bramins, en de Namborys, zeggende dat deze van Visschers herkomstig zyn, door den Paroese Raman tot

die waardigheit verheven. Zy hebben geen deel aan 't bewind van de Mallabaarsche Regeringe, dewylze als uitlanders worden aangemerkt, alhoewelze zomtydts op deze Kusten 3 of 4 Jaaren blyven. De Koning van Calicoilang dult niet, datze in zyn Landt een nagt overblyven, voorgevende datze slegte Soldaten telen. Hun werk hier te lande is handel te dryven, en de goederen welke ze op kopen binnen landts te vervoeren. De Kompagny of Europeanen doen geen handel met hun, maar zy kopen de goederen van de Canaryns, Mooren of Joden op. Zy hebben agt voorname Beurzen of Handel-kantoren opgerigt, tot Coilang, Calicoilang, Couchim, Trichour, Panany, en Calicout, daarze ook hun Pakhuizen houden, in welke zy des nagts ook meest verblyven. De Vorsten hebben hun in den handel zekere voorrechten toegestaan.

1. Datze voor een groot gedeelte Tolvry zyn, want voor de Pakken die zy op het hoofddragen behoevenze niet meer dan den halven Tol te betalen, van de Lynwaten een Fanum, en van de Pakken die zy op de rug torschen betalenze niets, waarom men deze menschen doorgaans met twee Pakken beladen ziet, een op 't hoofd en een op den rug dragende, dog hier by is met een bedongen, datze hun goederen niet als te lande en dragende vervoeren moeten.

2. Het tweede voorrecht is, datze aan alle Pagoden daarze aankomen den vryen kost krygen voor dien tydt, maar zy zyn dan ook verbonden, als men het begeert, om den

Tem-

Tempel te vegen en schoon te houden: 't zelve voorrecht hebbenze ook by de Hoven van veele Vorsten, en als 'er groote Feestdagen zyn, waar in opgeschaft wort, laten zy niet na daar in groote menigte te verschynen, en hun darmen braaf te vullen, wanneerze nog daarenboven met eenige Fanums worden beschonken.

3. Hebbenze dat voorrecht, dat hunne Pakken en goederen moeten gedragen worden van menschen, welke van hun eigen Kast en Natie zyn, een vond zeer wel bedagt om daar door duizenden van armen te onderhouden, en te maken dat niemant als hun eigen Geslagte aan deze kostwinninge eenig deel heeft.

Deze Pattares zyn verdeelt in drie Kasten, welke egter weinig van elkanderen in waardigheit verschillen, dan alleen datze niet uit een schotel eeten, nog zamen Trouwen mogen: zy zyn genoemt

Paande			Taulour
Toele en	Pattare;	of anders	Tjoelia en
Toelegen			Mockeramby.

Aangaande hunne zeden, die komen meest overeen met de gewoonten der Canaryns en andere Bramins, van welke wy nu in 't byzonder moeten handelen.

De Canaryns, welke hun vaste wooninge op Mallabaar hebben, zyn by onze Europeërs 't meest bekent, niet alleen omdat de E. Kompagnie, met hun handel dryft, en een uit hun tot haaren Koopman aanstelt, welke zelf twee Hollandsche Soldaten tot oppassers heeft: maar ook omdat al de byzondere huis-

noodzakelykheden, behalven 't geen dat leven ontfangen heeft, door hen aan ons worden gelevert, hebbende daar toe in de Stadt *Boetyqes* of Winkeltjes. Want zommige verhandelen Vrugten en Pienang, andere Ryst, andere allerlei soort van Lynwaad, zommige zyn ook Wisselaars, zodat 'er byna niet een is of hy doet eenigen handel, komende daar in met de Smousen wel overeen. Ten dezen einde zynze meest alle verspreid langs den Zeekant met hunne wooningen. Hun wezen verschilt van de Mallabaren, want zy zyn veel blanker. De Vrouwen zyn redelyk schoon, gaan versiert met allerlei soort van Kleinodien, hebbende wanneerze opgeschikt zyn veele goude Ketens om den hals, Ringen met fyne steentjes in de ooren, en in 't eene lelletje van de neus een Ringetje met een Paarel. De wrong van haar hair is aan de eene zyde gedrongen, en als zy by de Mans wel staan, of tot een teken van genegentheit met Bloemen doorsteken, de boezem is met een Sluier gedekt, voor in 't Kleedje gewrongen, en agter over de schouders geslagen. Deze Sluier is van wit Linnen of Zyde, gelyk ook 't beneden Kleedje. Aan haare handen hebbenze Armringen, en meesttydts om den eenen voet een dikken zilveren Ring, welke op de enkels hangt. De Mannen zyn doorgaans ook welgemaakt, dragen een Kleedje als de Vrouwen om 't beneden lyf, en een witte Kabaai van Linnen tot een boven Rok, welke doorgaans los neer hangt, dog ook gebonden kan worden; voorts dragenze ook Ringen aan handen en ooren;

't hoofd

't hoofd is afgeschoren, uitgenomen één lange tuit welke zy op de kruin laten groeien, zamenwinden, en met een *Roemaal*, of Windsel om 't hoofd dekken.

Hun geboorte landt is Mallabaar niet, dat hunne koleur genoegzaam aanwyst, zy noemen het Kasti Bardys, 't welk naar hun zeggen tusschen Goa en Bombaie naar boven gelegen, en onderscheiden is in twaalf kleine Provincien, uit welke zy by ouds door de Mooren of *Mogollers* gedreven, en dus naar Goa afgezakt zyn, als ook in de Landen van Canara, of Karnatika, alwaar een zeer groot getal van deze menschen gevonden wort, die men met den naam van Canaryns noemt. De Portugeesen hebben door geweld veele van hun tot het Christen Geloof gebragt, en de Kinderen uit de armen der Ouders gerukt ende gedoopt. Dog dewyl by ons geen dwang in de Godtsdienst plaatze heeft, ziet men niet een van hun Roomsch Christen worden, ten zy hy een misdaad begaan heeft die hem strafbaar maakt, en zyne Kast doet verliezen. Het gene hen naar Mallabaar gelokt heeft, is de handel, welke ze eerst met de Portugeesen en daar na met de Hollanders hebben beginnen te dryven.

Alle deze Canaryns woonen wel rondsom onze Steden en Forten in 't Ryk van Couchim, maar niet in 't zelve, want zy agten onze Europeërs voor onrein, tot zo verre datze in onze Huizen niets zullen eeten of drinken, zelf wanneerze in Kompagnys boeiens gesloten zyn, mogenze daar geen gekookten kost of Ryst nuttigen, maar wel

wat Velle Piesang en Kokos Pitten, welke voor geen kost gehouden worden; en daarom is het de gewoonte datze des avonds voor het ondergaan der Zonne buiten de Stadt van de Gerechtsdienaar gebragt worden, daarze zig wasschen en eeten van de kost welke hun Vrinden mede brengen. Zelf agtenze als de Mallabaren niet te kunnen eeten met klederen welke zy in de Stadt dragen, maar moeten zig reinigen en andere klederen aandoen.

Hunne Weduwen gelyk die van de andere Bramins, zyn ongelukkig. Want de Man stervende wordenze niet alleen van alle sieraden ontbloot, maar ook 't hair afgeschoren, lopende met een groven Linnen doek om 't hoofd en 't lyf gedekt, ja staan bloot voor de bespottinge van een ieder, en 't geen 't aller elendigste is, schoonze op haar 13 of 14 Jaar Weduwen worden, mogenze nogtans nimmer trouwen, en zo zy zig in oneere te buiten gaan, zo wordenze van haar Kast berooft; tot Slaven verkogt van den Koning, dieze meest aan de Canarynsche Danshoeren verkoopt, of aan de Pagode schenkt tot Danshoeren, wanneerze zig aan alle man aanbieden van haar Geslagte, en met *Baaljaren* haar kost winnen, zynde dit haar dansen zeer konstig, dewyl al de lighaams deelen zig bewegen en de maat moeten waarnemen, die haar op de Trommeltjes voorgeslagen wort. Zy zyn ook verpligt voor de Pagode te dansen, maar binnen mogenze niet komen, want daar nemen 't de Vrouwen op de Feestdagen waar, de Kinderen uit haar geboren kunnen wel by haar blyven woonen, maar niet Huwe-

lyke,

lyke, eeten, of Kerkpligten zamen waarnemen.

De Canaryns zyn ook verdeeld in Sjoumattes en Wisnoëmattes, maar tusschen deze is weinig verschil als aan de strepen van Sandel. Zy zeggen dat Sancraatjaar buiten Mallabaar aan de Bramins van zyn Secte, *Sjumatten* genoemt, eenige weinige Wetten gegeven heeft tot een onderscheid van de Wisnomattes, dog dit onderscheid is zeer gering. De Sjumattes houden den eerste dag van de Vaste, de Wisnomattes den tweeden. By de Sjumattes wort de Bruidt na den vyfden dag des Huwlyks aan 't huis van den Bruidegom, onder 't klinken van de Musyk gebragt, daarze 2 of 3 dagen verblyft, wanneer zy weder tot haar Ouders keert; maar by de Wisnomattes geschiedt zulks niet. By de Sjumattes moet op den derden dag, nadat de Bruidt de eerste stonden gekregen heeft, de Bruidegom een Feest geven in zyn huis. Maar by de Arsnomatria in 't huis van de Bruidt; nevens nog andere beuzelingen. Dat nu de inzettingen van Sancraatjaar binnen Mallabaar anders zyn als daar buiten, koomt naar hun zeggen daar van daan, dat Sancraatjaar met zulke snordige Wetten die hy de Namboerys gegeven heeft, hen van wegen den smaad hem en zyn Moeder aangedaan, heeft willen straffen.

De Canaryns, zo wel als alle Bramins mogen teffens maar een wettige Vrouwe trouwen, welker Kinderen wettige erfgenamen zyn: ook kunnen de Mans vyfmalen hertrouwen, maar meer niet. De jonge Dogters worden uitgehuwlykt als zy 8 of 9 Jaa-

ren oud zyn, maar wanneerze boven de tien komen, zynze van het trourecht beroofd en verliezen haar Kaſt; maar de Manspersſonen zyn aan de Jaaren niet verbonden; het is dan geen wonder dat de Ouders van de Dogters voor dezelve vroeg om een Vryer uitzien, waar toe zy veeltydts den dienſt van hun Prieſters gebruiken, welke de genegentheit van de Bruidegom en zyn Vader doorgaans eerſt peilt, en daar na 't Huwlyk voorſtelt.

De genegentheit van de Dogters wort hier niet in agt genomen, en die zyn in dit werk geheel lydelyk; want eensdeels zynze jong, en andersdeels zo jaagt haar het 10 Jaar een ſchrik op den hals. Wanneer de Ouders van beide partien eens geworden zyn, gaat de Jongman met zyn Vrinden aan het huis der Bruidt, daar hy voor de deur blyft ſtaan, en aan de Bruidts Ouders vraagt, wilt gy my uw Dogter geven?

Welke daar op Ja antwoorden. Waar na de Bruidts Vader den Bruidegom by de hand neemt, en brengt onder een Zonnedak, ten dien einde voor de deur opgeſlagen, en geeft hem daar in handen het geldt, goud en Juwelen, dat volgens beding aan de Dogter tot een Huwlyks goed moet mede gegeven worden. Dit verrigt zynde, gaat de Bruidegom in 't huis der Bruidt; alwaar tuſſchen haar beiden een wit Linnen laken geſpannen is, waar doorze belet worden elkanderen te zien. Dan zegt de Bruidts Vader, myn Dogter is genoemt N. haare Ouders zyn N. N. en geſproten uit zulk een Provincie. Wanneer het nu gebeuren mogt dat zy beide uit een

en

en dezelve Provincie, van de 12 bovengemelde mogten zyn, kunnenze niet trouwen, want die merken zy als Broeders aan, maar als zy uit een verſchillende herkomſtig zyn, is 't Huwlyk klaar, het Laken wort weggenomen, en de Bruidegom vat zyn Bruidtje by de hand; waar na de Prieſter de Huwlyks-pligten de nieuwe liefjes voor leeſt: Dit gedaan zynde wort het Bruidtje voor alle menſchen getoont, en moet haar oogjes geſloten houden, en de armen over elkander ſlaan om de ſchaamte te verbeelden, waar na zy te zamen op een bank gezet worden. Daar op ſtookt men een vier, boven welk deze liefjes een Eed moeten doen, en beloven, zo als de Prieſter ons gezegt heeft zullen wy leven, gelyk onze Ouders geleeft hebben. Daar na komen eenige Vrouwen en zingen een liedt ter eere van dit Paar, nemen ongekookte Ryſt, welke de ryken ook met Paarelgruis mengen, en ſtrooien het op 't hoofd van den Bruidegom en Bruidt. De Bruiloft duurt vyf dagen, in welken tydt zy de gewoonte hebben om drie koppen, van gedaante als de voeten van onze zilvere kandelaars, aan 't nau van welke gaatjes zyn, in een baly met water leggen; als nu het water in dezelve lopende, deze koppen recht naar beneden zinken, is 't een goed teken, maar draaienze en vallenze op een zyde, wort het voor een quaad voorteken gehouden, dog zy herhalen dit zo lang tot datze recht neer zinken, makende dus met geweld van een quaad een goed voorteken.

De ganſche tydt der Bruiloft wort met

vreugde geviert, en de Baaljaar-hoeren hebben de gewoonte om dan braaf te dansen, mits betalinge. De Gasten worden ook met Rooswater overstort, het welke by deze Natien voor het grootste teken van agtinge wort gehouden, en met Bloemen in menigte beschonken. Als de vyf dagen verlopen zyn rusten ze op den zesden dag, en op den zevenden wasschen zig de nieuwgetroude, waar mede de Ceremonie uit is.

Dog hier op volgt de byslaap niet, want zulks zoude onmogelyk zyn, maar de Dogter blyft aan 't huis van haar Ouders tot dat zy de Vrouwelyke stonden krygt, het welke aanstonds aan al de Vrinden des Bruidegoms en der Bruidt bekent gemaakt wort, die daar op hunne vreugde laten blyken, (welke gewoonte hier ook by de inlandsche, meer dan half Heidensche Christenen wort onderhouden) als nu de vyf dagen van haaren tydt voorby gelopen zyn, wascht zig de Bruidt op den zesden dag, waar na de nieuwe Eedtzweeringe van getrouwigheit gedaan zynde over 't vuur, en deze liefjes zig voor de Zonne gebogen hebbende, wederom een Feest gegeven wort, waar na de Bruidegom zyn liefje te huis neemt en beslaapt.

Wanneer het nu gebeurt dat de getroude Vrou zig zwanger bevind, dan laat de Man als uit eenige gelofte den baard groeien, en de Vrou moet drie Maanden hier na zig voor den Afgodt in den Tempel nederbuigen, en Aalmoesen geven; het welke op de zeste Maandt herhaalt wort. Als zy baart, worden op dien dag allerlei Wigchelarien by de

hand

hand genomen, om te zien of het kind onder een goed of quaad Hemelsteken geboren is, waar uit zy dan deszelfs geluk of ongeluk voorspellen, (want al deze Indische Natie is zeer aan de Sterre voorzeghkunde overgegeven) van dien tydt moet niet alleen de Bruidegom, maar ook alle zyne Vrinden 10 dagen in zyn huis opgesloten blyven, en op den 12 gevenze 't kind een naam, gaan naar de Pagode, vertonen 't kind voor den Afgodt, en doen aldaar hunne eerbiedigheit. Wanneer dit kind een Zoontje is, zynze verheugd, maar de geboorte van een Dogter zienze met droevige ogen aan, dewylze voor den rampzaligen Weduwe staat vrezen. Als het Zoontje 10 Jaar oud geworden is, hangt men het den draad om den hals met veele plegtigheden, waar door zy worden ingewydt of geheiligt, ook scheerenze dan 't hair, en maken de tuit op de kruin, welke een teken van waardigheit is, en die zy tot hunne doodt toe moeten dragen.

Het leven dezer menschen bestadt in den Koophandel en Neringe. Kinderen van 6 of 7 Jaar worden daar toe al aangezet, zodatze met 'er tydt zeer loos en doorslepen worden. Trouwe wort by hen niet gevonden, zodat men op hun woorden geen staat kan maken. Wanneerze iets van ons moeten hebben, zullenze zonder eenige beschaamtheit het gedurig eischen, maar als men iets van hun moet hebben, is 'er veel moeite aan vast om het te krygen, en zy stellen den tydt der betalinge gedurig uit, om met dat geldt nog iets te woekeren; en wanneer men hun deze trouw-
loos-

loosheit verwyt, zullenze het niet qualyk nemen, maar zeggen flegts ja, en fteuren zig weinig aan scheltwoorden. Ook bezittenze weinig beleeftheit, want als iemant aan hun huis koomt, zullenze hem laten buiten ftaan of zitten, en 't is een groote gunft als zy een kopje Melk schenken.

De meefte der geenen welke op Mallabaar zyn, woonen in 't Couchimsche Ryk, en hier ter Stede hebbenze hunne Huizen omtrent een half uur van de Stadt, daar hun Basaar is, en allerlei foort van Winkeltjes zyn, die over dag meeft gefloten worden, omdatze dan in de Stadt hun handel dryven, maar des avonds gaan dezelve open, en dan is het datze voor de Mallabaren hunne goederen te koop ftellen. Hunne Vroutjes bemoeien zig met den handel niet, maar moeten maar op het huis en den koft paffen. Zy zitten doorgaans in de deuren, en houden daar een praatje met elkander. Wanneer de Europeanen voorby haare wooningen komen, vlugtenze in huis maar komen aanftonds daar na met de hoofden buiten kyken; en zyn niet schuw om met onze Vrouwen te praten, alhoewelze weinig van omgang weten. Hunne woonplaatzen zyn in verscheidene Wyken verdeelt, naar het onderscheid van Kaften en 't verschil in heiligheit, want gelyken woonen by gelyken.

Het fterven en begraven is ook verzeld met veele plegtigheden, waar in de Bramins meeft alle eens zyn. Als de hoope des levens volgens de uitspraak der *Pandyten* of Medecynmeefters verloren is, maakt de kranke

door-

doorgaans zyn Testament, en geeft aan de Dogters eenig geschenk. Dan koomt by hem de Priester, en vraagt hem af de schrikkelyke zonden die hy gedaan heeft, en vermaant hem tot bekeeringe; daar op wort zyn hoofd geschoren, en men wascht hem met koud water tot reiniginge zyner ziele, daar na deelt hy Aalmoesen uit, en geeft aan den Priester een goede Melkkoe, welke hy by den staart moet houden tot dat hy sterft. De kranke overleden zynde, laten de naastbestaande tot een teken van rou hun hair scheeren, en den baard groeien. Het Lyk wort met een wit Linnen doek overdekt, en van vier Mannen naar buiten gedragen om verbrand te worden. Al de naast bestaande Vrinden en Buren zyn verbonden 't Lyk te volgen, en de oudste Zoon gaat voor het Lyk, en draagt het vuur waar mede 't Lyk moet verslonden worden. By den Houtstapel komende, welke by de vermogende en magtige wort gemaakt van Sandelhout, wort het lighaam daar naakt opgelegt, om dus naakt de Weereld te verlaten gelyk het daar naakt is in gekomen, waar na de Zoon 't vuur in den Houtstapel werpt, waar door 't lighaam verteert wort. De assche wort des anderen daags verzamelt, en in de Zee of Rivier geworpen. Daar na moeten de Kinderen 12 dagen in huis blyven. De Zoon of naaste van het bloedt moet alle dagen een half maat Ryst koken, en drie Bolletjes in de eerste 12 dagen maken, en na dat hy die op de aarde neergezet heeft, in de watertank werpen, en dit wort aangemerkt als een spyze voor den

over-

overledene, waar na ze ieder Maandt zulks herhalen. In den eersten rouwtydt van de 12 dagen mogenze maar eens daags eeten, en geen Betel kauwen, de grootste boete voor een Indiaan. Op het eerste Jaar na den sterfdag gevenze een groot Feest ter gedagtenisse des overledenen, en dit wort alle Jaaren, dog met minder onkosten herhaalt.

Wat hunne Erfenissen aanbelangt, zo moet men weten dat de Zoonen alleen erfgenamen worden, en wel alle in gelyke deelen, maar de Dogters zyn daar gansch buiten gesloten, die met het Huwlyks goed, en 't geene de Vader haar by zyn leven geschonken heeft, moeten te vreden zyn; maar byaldien deze Dogters Weduwen zyn, of worden, zyn de Zoons verpligt haar te onderhouden, gelyk ook de ongetrouwde. Wanneer iemant geen Manlyk oir heeft, neemt hy zyn Broeders Zoon tot Kind aan, en zo vervolgens andere naast bestaande.

Deze Canaryns zyn verdeelt in byzondere Kasten, welke in waardigheit en heiligheit veel verschillen, alhoewelze in gewoontens overeenkomen.

Bramins zyn zulke die niet mogen werken of handel dryven, welk laaste egter qualyk wort onderhouden. De meeste der zelver zyn Priesters, en worden door den Koning of de Canaryns onderhouden, ook zyn eenige derzelver *Pandyten* of Medecyns.

Pannekour, Wannia, } Handelen in allerlei dingen welke geen leven hebben ontfangen.

Sonar,

Sonar, zyn Zilversmeden, waar van veele den arbeid der Europeërs genoegzaam kunnen nabootzen.

Tsuwede, } Zyn zodanige welke meest de
Curronby, } Pakken van de andere Canaryns dragen, en hun Landen en Tuinen bearbeiden.

Banta, zyn Soldaten, welke alhier niet gevonden worden, maar zeer veele in de Landen van Canara en elders, zelfs de Portugesen gebruikenze, maar als zy Christenen zyn geworden.

Eindelyk moeten wy beschouwen de Feesten der Canaryns, die van de Mallabaarsche verschillen, want omdat onder deze Heidenen ieder Natie byzondere Bescherm-Goden heeft, zo is 't ook datze byzondere Feesten ter hunner eeren vieren.

1. Het eerste Canarynsche Feest is Tsamparoeah of hun Nieuw Jaar, datze in de Maandt Maart houden, ter tydt als de Zon door de gehele Aarde gelyke dagen en nagten maakt; dan wenschen de Canaryns elkander geluk, zyn vrolyk, wasschen zig op een plegtige wyze, trekken nieuwe Kleederen aan, en de Priester verhaalt, volgens zyne Sterrekunde, welke de ongelukkige schikkingen der Sterren en dagen des Jaars zyn.

2. Tirnal wort geviert in de Maandt April, wanneer ieder, die wil, zeven dagen agter een by de Pagode kan gaan om daar gespyzigt te worden, 't welk de ryke Canaryns bezorgen, nemende ieder van hun zynen byzonderen dag om zulks te bekostigen. Dit Feest is hier van de Canaryns ingestelt ter eere van den opbouw hunner

hunner Pagode. 's Nagts ſtekenze Lampen aan, bedryven allerlei ſoort van vrolykheit, en verſieren de Olifanten van hun Pagode met koſtelyke dekkleederen, welke als dan ook voor dezelve *Sombaaien*, of hunne eerbieding tonen.

3. Mantjemy in July, is een Feeſt dat gehouden wort ter eere van de *Cobre Capel*, of Bril Slang, aan welkeze dan Melk en Sandel offeren, 't geen zy in den Boom zetten daarze huis hout.

4. Tzoutam Pounou is een Feeſt dat in Auguſtus gevierd wort, wanneerze den nieuwen draadt om den hals doen, het teken van hunne hoge Kaſt, welke hun van de Prieſters omgehangen wort, die daar voor eenige Fanums trekken: wanneerze die plegtigheit doen buigenze zig eerbiedig voor 't vuur.

5. Aſtamy in dezelve Maandt is een Feeſt van boetvaardigheit, wanneerze zig onthouden van eeten en drinken 24 uuren lang, en om vergifféniſſe hunner misdaden ſmeeken.

6. Wina Szouti is een Feeſt welk 3 of 4 dagen in September gehouden wort, ter eere van hun Heiligen Afgodt Gonnipatti, welkers Afbeeldinge zy dan moeten maken van hout, ſteen, of ook wel zilver, ieder naar zyn vermogen en Godtsdienſtigheit; zy zeggen dat dezen Afgodt op een Berg geboren wiert, hebbende 4 armen en de ſnuit van een Olifant, maar zo Heilig was, dat Godt heeft geboden een Feeſt ter zyne eere te vieren.

7. Ttje Hordesje wort tien dagen daar na geviert en is een Feeſt van vrolykheit, welk de vrugtbaarheit des Jaars verbeeldt. Dit Feeſt wort in de Pagode zelve gevierd, wanneer die

met

met allerlei Vrugten die ergens kunnen bekomen worden wort behangen, en koomt overeen met het Loverhutten-Feest der Joden, ten minsten zo als deze dat Feest hier vieren. Want zy maken Hutten op hun plaatzen van groene Palmbladeren, en behangen die met allerleie Fruit. Dit Canarynsche Feest wort van den Couchimschen Koning zelven bygewoont.

8. Mannemy is het Feest der Kinderen, welke in de Scholen onderwezen worden, en aangemerkt kan worden als een Viertydt, duurende negen dagen, want zy zyn dan vry van 't Schoolgaan, en gaan overal aan de Huizen der Canaryns zingen, op hun wyze kostelyk opgetooit, zelf komenze zig in de Stadt in hun Zondaags Pak vertonen.

9. Dewaly wort op 't laast van October gevierd, wanneerze in den eersten nagt zig ganseh en al met Olie moeten smeeren, zig daar na wasschen, en des morgens met Sandel wel bestryken, over dag Maaltyden aanrechten, en des nagts alom Lampen aansteeken. Dit Feest vierenze ter gedagtenisse van een Goddelyke weldaadt, waar door zy van een geweldigen Reus, *Nabakasser* genoemt, welke alom veele menschen doodde, waren verlost geworden.

10. Terou is het Feest der Pagoden, wanneer het Afgodts-beeldt als op Zegewagenen in praal wort ten toon gestelt, en statelyk omgevoert, ter eere van den Afgodt Winke Tapati, welken deze Beelden vertonen, zy agten het een teken van heiligheit dezen Wagen te trekken, ja in zommige Landen laten zig eenige onder de raderen verbryzelen, maar hier zyn

ze wyzer. Dit voorttrekken geschiedt met veel gejuich en gedrang, want veele klimmen op dezelve, andere hangen als klissen aan dezelve vast, en de meeste trekkenze voort onder het geluid van Speeltuigen, slaan van Trommeltjes, dansen van Baaljaar-hoeren, en werpen van een menigte Kokos die onder de raderen verplettert worden. Dit geschiedt op 't laaste van November.

11. In February het Feest van Chigma, of des Geluks. Tien dagen eer dit Feest begint, slaanze overal op Trommels des avonds, versieren zig met Bloemen tot op de volle Maan, wanneer 't Feest zyn aanvang neemt, en met veel plegtigheit en buitensporigheit wort geviert. Zy stellen op de wegen van hunne Basaar Schuitjes vol met water, geverst met Burri Burri, dompelen zig daar in, of worden daar mee overgoten, lopen by heele troepen langs de wegen met Trommeslagers, en Kromhoorenen Bazuinblaazers voor uit, als of ze dol waren, daar na des avonds en in den nagt vertonenze allerlei Reuzen en Reuzinnen, die zy kunnen doen dansen door Personen, die 'er in zyn, Scheepjes, Olifanten en andere Konstwerken, welkeze langs de wegen slepen. Ondertusschen doen de Baaljaar-hoeren overal haare oefening, en dansen op veele plaatzen rondtom; waar onder de Canaryns hunne vrolykheit bewyzen; andere lopen als dol met een langen Areeksboom op de schouderen, en zelf oude sukkelaars laten niet na om mede te draven, en hun lome kragten daar aan te verspillen, welke Areeksboom, met Olaas omwonden, eindelyk verbrand wort, ter gedagtenisse

van

van den schrikkelyken Reus Kammetja Scresſel, die door hun Godt verbrand wierde.

Tot dus verre van de Canarynsche Feesten. Deze menschen hebben ook een Bisschop, welke aan den Ganges woont, en om de 12 of 13 Jaar zyn Geloofsgenoten in alle Landen gaat bezoeken. Deze gaat niet pragtig gekleed, maar geheel naakt, uitgenomen een windsel om den middel; want de naaktheit is by deze blinden een teken van heiligheit; als dan zyn ze verpligt hem de Tienden hunner goederen te geven, dog ik geloof niet datze hun Conscientie daar in quyten: maar egter reist deze Bisschop met een grooten Schat weerom naar den Ganges, alwaar hy een zeer ruime wooninge heeft, daar al de Beevaarders die by duizenden naar den Ganges gaan, ontfangen en gespyzigt worden.

De derde soort van vreemdelingen, welke op Mallabaar gevonden worden, zyn genoemt Jogys. Het is een dwaling van zommige dezer menschen voor *Bramins* of Brachmannen aan te zien: want het is een mengelmoes van allerlei Heidenen, welke zig door gelofte verbonden hebben, of voor eenige Jaaren, of voor altoos, om als Pelgrims door al de Heidensche Landen te zwerven, en van de bedelzak te leven. Zy geven voor, datze dit door een byzondere soort van heiligheit doen, en om de menschen daar van goede gedagten te geven, en te meer tot mildadigheit te bewegen, zo gaanze niet alleen byna geheel en al naakt, maar mismaken hunne lighamen ook op een vuile wyze, bestrooien zig gedurig met assche, laten 't hair zeer lang groeien, en de nagelen

wasſchen. Zodatze wel halve monſters gelyken. Zommige dragen ook yzere pennen om hun lighaam te tugtigen, en andere ſoort van pyntuigen, om 't arme volk nog meer te misleiden.

Zy zitten den ganſchen dag ledig, doende niet anders dan Tabak roken, en wanneerze eeten willen, zo eiſchenze het ſlegts, met zo veel ombeſchaamtheit dat indien men hun niet geeft 't geenze willen, zy iemant braaf de huid durven vol ſchelden: ja zy ontzien daar in de Koningen zelve niet. Ook gaanze menigmaal aan de deuren van de Heidenen zitten, en zullen niet weg gaan voor dat men hun den koſt gegeven heeft. Ik wil wel geloven, dat 'er onder dezelve menſchen gevonden worden, die met een waan van Godtsdienſtigheit dit leven aannemen, maar 'er is niet aan te twyfelen dat de meeſte groote ſchurken zyn. Men heeft hier bevonden dat 'er zelf Europeeſche Joden en Chriſtenen zomtydts onder lopen, welke dus hun vlyt aanwenden om goede Juwelen te verkrygen: want deze Jogys worden in de Bengaalſche, Coromandelſche, Golkondoſche en Mogolſche Landen, van de bygelovigen daar mede veeltydts beſchonken, die zy dan elders ter ſluik verkopen, en 't geldt tot een bequamen tydt op een veilige plaatze bergen, want zy mogen dat niet met zig voeren.

Wy kunnen in een graad met deze Jogys ſtellen de Fakiers, welke Mahomethaanſche Pelgrims zyn, die ook meeſt van den bedelzak leven, ja in 't Mogolſche Ryk worden de meeſte groote ſchenkaadjen welke aan dien Vorſt gedaan worden, veeltydts onder deze

men-

menschen uitgedeelt. Men ziet Jaarlyks hier ter plaatze Mahomethaansche Pelgrims, welke van de Oosterſche Eilanden Celebes, Ternati, Java, Sumatra en elders komen, om Mekka, *Mahomets* geboorte plaats, of ook wel Medina Talnabi, de begraaf plaats van dien Valſchen Propheet te bezoeken, komende doorgaans met een zwart graau ſchouderkleedje, 't welke zy daar ontfangen hebben, weerom, 't geen zo hoog in agtinge is, dat alle de andere Geloofsgenoten dat wanneerze 't dragen, kuſſen, gelykze hier aan de Karmelyter rokken doen, en deze zwarte Mahomethanen, waar van veele een ſchelmagtig gezigt hebben, worden voor groote en geleerde Mannen gehouden als zy weder te huis komen.

Hier mede zal ik mynen Brief van de Mallabaarſche Vreemdelingen ſluiten, en na toewenſchinge van alle Heil, met betuiginge van onderdanigheit my noemen,

Myn Heer, enz.

32ste BRIEF.

Veel geëerde VRIND.

HEt luſt my voor ditmaal Uw Ed. nieusgierigheit te voldoen, met te beſchryven eenige bygelovige gewoontens en gevoelens dezer blinde Heidenen, onder welke ik tegenwoordig myn verblyf hebbe.

Zo iemant van hoge Kast is, zal hy in zyn nieu huis niet gaan woonen voor dat het ingewydt en geheiligt is, want dewyl het door Timmerluiden van een lager en onreiner Kast is gebouwt, kunnenze daar niet in woonen, voor dat het door de Priester gereinigt is. Deze inwydinge gaat op de volgende wyze in de huizen der grooten toe. Eerst beginnende Bazuinen te blaazen, daar na wort het Afgodts-beeldt driemaal om 't huis gedragen, en voor de Ooster deur neergezet. Vervolgens tredenze in huis, en Koemest met assche gemengd op een Piesang blad gelegt hebbende, mompelenze eenige Gebeden daar over, waar na een ander Namboery koomt en neemt een kopere bekken met water gevult, waar in roode bloemetjes zyn, by de Portugeesen *Foule Paran* genoemt, en besprengt daar mede 't huis van binnen: hier op neemt hy de Koemest en strooit die insgelyks in 't huis, waar na 't Afgodts-beeldt ingebragt wort. Dan eeten de Namboerys eenige koeken in 't zelve: wanneer deze plegtigheit volbragt zynde buiten huis een Maaltydt gehouden wort, zitten de Gasten met de beenen kruislings over elkander rontom 't geheele huis, welke Maaltydt bestaat uit Ryst, Boter, Piesang, Melk en Kerry volgens de algemene manier hunner gaste-

rien,

rien, nadatze te voren braaf met Senseli Olie besmeerd waren, volgende hier in de gewoonte der oude Heidenen, welke ook hunne Gasten tot bewys van eere dus zalfden. Dog hier by diend nog aangemerkt te worden, dat de Mallabaren ook eenige bygelovigheit hebben omtrent de Ooster deure van hun huis; want zy zullen des Morgens voor de eerstemaal niet uitgaan dan door deze deure, welke zy voor gelukkig houden, omdatze de Zon dan aanschouwen, voor welke zy zig eerbiediglyk buigen.

Voorts hebben deze Heidenen de gewoonte op hunne Zaivelden, jonge Kokosbomen, en nieuwe Huizen, voornamentlyk aan de wegen zekeren Molik te stellen, niet om de Vogels te verdryven als in Europa, maar voor quade ogen. Deze Molikken bestaan uit een Afgodtsbeeldt, of de Figuur van een Aap, Mensch, of ook wel uit een beschilderde Pot. En zy waanen dat, zo iemant eenig schadelyk gezigt heeft, aldus zyne ogen daar op eerst zullen vallen, waar door de quaadaardigheid derzelver gebroken wort om aan't gewas, en andere voorwerpen geen quaad te doen. Ook grypt deze bygelovigheit niet alleen stand onder de Heidenen, maar zelf onder de daar zynde Christenen, die gedurig rammelen van

Toeca Olhos. De Posthouder van Paponetti verhaalde my, dat aldaar een hoofd der Mocquaas woonde, aan welken de bygelegene Inwoonders zulk een schadelyk gezigt toeschreven, datze hem ter tydt als 't gewas in zyn bloei staat, telkens baden om voor by hunne Velden niet te gaan opdatze niet zouden beschadigt worden, 't welk hy ook gehoorzaamde. Dog hier by koomt nog een andere waan, waar door die menschen zig inbeelden, dat dit schadelyk gezigt aan zyn eigen Landen en Gewas geen schade doet, maar in 't tegendeel derzelver vrugtbaarheit vermeerdert.

Wanneer de Timmerluiden een nieu huis zullen beginnen, moet de eerste stut aan 't Oosten opgerigt worden, en dan nemenze drie of vier Kokos, openen die, dog met zo weinig storting van het water als 't mogelyk is, en werpen daar in puntjes van Betel-bladeren, zy nemen ook wel Kokos-doppen, daar 't pit nog in is, en steken daar in ligjes aan, waar na zy uit het dryven van de puntjes van de Betel-bladeren voorzeggen of het huis gelukkig of ongelukkig zal zyn, lang of kort stand houden, en of 'er een ander in de plaats zal opgerigt worden, en men verhaalde my dat de Heidenen zeiden, dat de ongelukkige verwoestinge van de

Pagger

Pagger Paponetti, door onze wapenen, van den Timmerman uit deze tekens voorzegt was. Voor deze plegtigheit ontfangenze een of twee Couchimsche Fanums, drie maten Ryst en een Kleedje van drie Fanums.

By hen is zekere boom, *Halu* genoemt, van een wonderlyk maaksel, bestaande de stam als uit veele gevlogten takken in elkander gegroeid. Deze boom is doorgaans zeer groot, spreidt zyn takken wyd uit, welke aan alle kanten wortelen afschieten, waar van zommige in den grond hegten, en aan de takken nieu voedsel geven om zig uit te breiden. Deze boom agtenze zeer heilig, en behangen hem over al met lampjes, welke des avonds aangestoken worden. Zy zeggen dat de opperste van hunne Ondergoden, *Cheraman* genoemt, van den oppersten Godt op de aarde gezonden zynde om eenige zaken te verbeteren, nadat hy lang door een zware Woesteny gereist was zonder eeten of drinken, eindelyk geheel afgemat zig onder dezen boom quam neder te leggen, en daar door zo zeer verquikt wierde onder de lommer van zyne schaduwe, dat hy geheel en al herstelt wiert, op zodanig een wyze als of hy wel gegeten en gedronken hadde; ter gedagtenisse van welke zake deze boom de

Pagoden is toegeheiligt, by welke men altoos zulk een boom vindt, en teffens geſchikt tot verquikkinge van de afgeſcheide zielen. Want de meeſte en beſcheidenſte onder hen, zeggen dat Godt in den beginne een zeker getal zielen geſchapen heeft, welke in menſchen en beeſten by verwiſſelinge overgaan, dog zo, dat indien eene ziel uit het lighaam van een menſch verhuiſt, zy als dan onder den boom *Halu* hondert Jaar verblyft, om haar verquikkinge en ruſte te genieten: wanneer ze naar het verſchillend gedrag in dit leven in andere lighamen overgaat, deze in 't lighaam van een dier, en gene in dat van een menſch, dog zy agten het voor een groot geluk indienze overgaat in een witte Koe. Maar voor een groot ongeluk als ze in een Buffel wort gezonden, omdat dit dier gedurig ſlagen krygt, daar de Mallabaren doodtvyanden van zyn, en een teken van de aldergrootſte verontwaardiging in ſtellen.

Indien tuſſchen tydt van hondert Jaaren menen de Mallabaren, dat de zielen hunner Voorouderen hen gedurig in de huizen komen bezoeken, waaromze het zy in huis of buiten huis eenige kleine verblyfplaatjes of hutjes houden, welke alle morgen met verſche Koemeſt (een aangename reuk voor de zielen) beſtreken wor-

worden, waar in een klein bankje van omtrent een voet groot en een handbreedte hoog ſtaat, waar op zy voor deze zielen zetten Tager en Sury, maar dewyl die dit niet nuttigen, drinkenze des avonds het zelf op, als een geheiligden drank. En wanneerze eeten zettenze een weinig Ryſt byzonder, of ſtrooien eenige korltjes op den grond voor deze zieltjes. Ook wanneerze meer Ryſt in hun ſchotel hebben dan ze op kunnen, werpenze 't overige voor de Kraaien, het welke al wederom op de rekeninge dezer zielen wort geſtelt. Hoedanig een plegtigheit zy ook vieren op het Feeſt der zielen in de Maandt July.

In de Duivelarien hebbenze geen wederga, zodat men hier wel een geharnaſten Ds. *Bekker* nodig zoude hebben om dezelve te verbannen, want op veele plaatzen worden de meeſte zware ziektens, naar 't wangevoelen dezer menſchen, door de Duivelarien veroorzaakt en ook verdreven, zodat de Apothekers en Doktoren by hen uit bedelen zouden moeten gaan, alhoewelze rontom Couchim wyzer zyn. Zy zeggen, (ik ſpreke van de meeſte) dat 'er 36 duizend Duivels zyn, waar onder egter ook eenige goede Duivels gevonden worden, maar de vuilſte Duivels zyn Tjatte Pannikerri, Tjangadi,

Coeli Moetoetoe Pannikerri; want als deze menschen op het lyf vallen, denkenze niet anders als omze maar te vernielen. Aan deze schryvenze toe de magt om de lighamen der menschen in te nemen, wanneerze zig met de zielen van hunne Ouders vermengt hebben, maar volgens hun zeggen hebbenze op de Christenen geen magt, ten zy die maar Naam-Christenen mogten zyn, en geen geloof hebben. Ieder van hun heeft een byzondere Duivel, welken hy diend, en die zig als dan ook gebruiken laat tot het uitvoeren van zyne voornemens.

Zy menen datze magt hebben om een ander den Duivel te kunnen toezenden, wanneerze geen vermogen hebben om zig op een andere wyze aan hun party te wreken. Als ze dit zullen doen, nemenze het Duivels-beeldt, en maken daar voor eenige Ceremoniën, waar op de Duivel op reis gaat en den lyder aanranst met allerleie soort van ziekten, het zy dolheit, trekkinge, bloedtgang of iets anders. Om nu te weten of het een natuurlyke ziekte is, of een uitwerkinge des Duivels, gaanze naar de *Cannianes* of Waarzeggers, welke door telling van kouwers een rekening maken, en daar uit besluiten of de ziekte natuurlyk of Duivels is, met een den Persoon aanwyzende welke hun

hun dien Duivel toegezonden heeft, het welk die dan aanstonds bekent, of zo niet van de Vorsten wel tot belydenisse gedrongen wort. Waar op dan de lyder aan gemelden Duivelzender belooft vergoedinge te zullen doen, wegens alles wat hy van hem mogt hebben te eisschen. Daar na latenze een Wasscher komen, met een Trommeltje op de wyze van een Zandloper gemaakt, welke een Toverkring op den grond trekt, daar hy een menigte van Charakters van rode en witte Verstoffe in maakt, en leggen dan op stukjes van Piesang-bladeren, Ryst, Avele, Kurkema, Foule Paran, Betels, Areek, Tabak, Klappers en Klapper-doppen, daarze ligtjes in aansteken; daar op moet een Vrouwmensch uit het huis van hem die de bezweeringe heeft gedaan, met een wit Kleedje voor den Kring gaan zitten met los hair, en dan begint de Wasscher op zyn Trommeltje te slaan, en een Toverliedt te zingen, waar op de Duivel aanstonds den lyder verlaat, en in dat Vrouwmensch, welke voor den Kring zit met zamen geslagen armen en een Piesang-bloem op den borst, vaart. Welke daar op ysselyk begint te loeien en te springen als een dolle en uitzinnige, wanneer de Duivel door dat Vrouwmensch zegt, wat beloninge en Ceremoniën men

hem

hem doen moet, voor de volvaardigheit die hy gebruikt heeft om den Duivelzender uit te voeren, als men nu belooft dat men dit nakomen zal, zo vaart de Duivel uit dat Vrouwmensch, welk als doodt ter neder valt, en wel een uur dus blyft leggen, waar na de Wasscher al dat in den Kring legt weg neemt, en met zyn eigen Huisgenoten op eet, krygende daar by nog eenige betalinge van vier of meer Fanums, gelyk ook de Cannianes.

De Posthouder van Paponetti verhaalde my zeer wonderbare uitwerkingen van deze Toverien te hebben gezien, en zelf te zyn geroepen om daar in orde te stellen. Op een tydt wiert een Vrou, zeer krank en als doodt leggende, by hem gebragt, haare Vrinden klaagden dat haar de Duivel toegezonden was door een ander Nairos Vrouwmensch dat zy mede bragten, en dat de lyder nu al zeven dagen dus als doodt gelegen hadde, zonder te eeten of te drinken; waar op hy de Vrou welke hier mede beschuldigt wierde vroeg of dit zo was? en zy zeide Ja, en dat de reden welke haar daar toe bewogen hadde was, omdat men haar een stukje goud tot een Halssieraad dienende, by de twee Ryksdaalders waard, onwettig onthield, als door erfenisse haar toekomende; waar op de gemelde Posthou-

der

der haar met dreigementen gebood aanstonds den Duivel te herroepen, het welke zy met de gewoone Ceremoniën verrigtte, waar op in zyn tegenwoordigheit de als doodt leggende Vrou de ogen opende, Kansje en Betel eischte, en tot haar gezontheit weder quam, ja te voet naar haar huis ging.

Zo zeer als de meeste zyn overgegaan aan de Duivelarien, zo veel vergapenze zig ook aan de voortekenen van goede en quade dagen. Zy agten den Maandag en Donderdag voor ongelukkig, maar de Sondag is voorspoedig, de laaste dag van de Maandt is ook de beste niet. Wanneer hun des morgens op weg als zy iets zullen doen, een Kat of Slang ontmoet, is 't een quaad teken, waaromze dan liever weerom keeren, om door een anderen weg die quade tekenen te ontgaan. Zo doenze ook als hen de Kraaien aan de slinker hand voorby vliegen, maar als haar vlugt voorby de regter hand is, gaan ze met geluk verzeld. Wanneerze niezen met het aangezigt gekeerd in 't huis, waar uitze zullen gaan, dat is een goed teken, maar niezende met het aangezigt gekeerd, naar de plaatze waar heene zy zullen gaan, is quaad. *Leo* is het beste Hemelsteken, en die daar onder geboren zyn, worden gelukkig geoordeelt,

ook

ook ſlagen naar hunnen waan dan de zaken op het beſte, neffens andere beuzelarien meer.

Dus ziet gy, waarde Vrind, hoe zeer de bygeloviġheit hier te Lande heerſcht. Gelukkig zyt gy die woont ter plaatze alwaar 't ligt des Euangeliums zig in een helderen dag vertoont: Ja bidde Godt, dat hy dat altoos in Uw herte wil doen ſchynen. Waar mede verblyve,

Myn Heer en waarde Vrind, enz.

33ſte BRIEF.

Waarde BROEDER,

EIndelyk is my een Uwer Brieven, te Harlingen geſchreven, behandigt. Het ſchynt of die plaatze gelukkiger is dan Weſtkappel, want die gy van daar zend komen nooit in myne handen; miſſchien omdatze aan Bootsgezellen mede gegeven worden, welke doorgaans van gelegentheit berooft zyn om ze wel te beſtellen, en menigmaal van 't eene Schip op het andere geperſt worden, zonder datze eens gelegentheit hebben om den Wal te betreden, of de Brieven in den grooten Zak, in de Pienang Poort, en elders werpen, daarze als 'er geen vereiſch naar gedaan wort, na een Jaar bewarens, verbrandt worden.

Gelyk de Joden byna in alle deelen van de Weereld gevonden worden, zo zynze hier ook en op veele andere plaatzen van de vaste Kust van Indië, in 't byzonder ook tot Chauel. Dog op de Indische Eilanden vindt menze niet, gelyk op Java, Sumatra, Celebis, Amboina, Banda, nog ook op Ceilon. Op deze Kust heeft zig als een Volkplantinge dezer Natie ter neer gezet, die, gelyk hunne aantekeningen melden, hier na de Verwoestinge van den tweeden Tempel zouden gekomen zyn, waaromze ook van daar hunne Tydt-rekening maken, tellende tegenwoordig op dit Jaar 1723. na de Verwoestinge des tweeden Tempels 1657. Indien tydt zyn omtrent duizend van hun zo Mannen, Vrouwen, als Kinderen komen afzakken op Malabaar, en hebben zig ter neergezet op Cananoor, Nagorne, Malai, Porivarem, om daar te woonen, houdende zig daar eenige Eeuwen ongelukkig genoeg, tot datze onder de Regeringe van *Cheramperoumaal* tot een beter staat geraakten, welke hen met eenige voorrechten beschonk, welke nog, in Koper gesneden, bewaart worden, waar van ik ook een afschrift gezien hebbe, welke handvesten egter bestaan in zekere prullen, als datze Trommels, Blaastuigen, Draagzetels en andere beuzelingen mogten hebben, welke dingen hier veel geagt worden. Voorts stelde hy over hen een Jood, *Joseph Rabban*, die nessens zyne Nakomelingen den naam en eertitel kreeg van *Chiramand Mappala*, dat is Koopman, die de pitten tot de Lampen des Keizers bezorgen moest, 't welke men aan-

 merken

merken moet als een teken van schattinge, welke hy aan den Koning als tot een erkentenisse voor die waardigheit geven moeste: Egter sluit dit woord *Mappela* geen Opperbestuur, of Heerschappy in die onafhankelyk zou zyn.

Men heeft my hier verhaald, dog ik wil het voor geen waarheit navertellen, omdat ik geen volle verzekeringe daar van hebbe, datze onder zeker Mallabaarsch Vorst de volkomene Opperheerschappy over hunne Natie zouden voor een groote somma hebben willen kopen, en dat die met hun daar al over eens geworden was, maar berigt van andere krygende, datze nergens ter Weereld eenige vaste bezittinge en Ryk hadden, zulk een aanslag wederom zoude vernietigt hebben. Als nu deze blanke Joden veele zwarte Jodegenoten maakten, zo is 'er eindelyk een groote twist onder hen ontstaan, en zy zyn wyd en zyd verspreid geworden; komende een gedeelte dezer blanke Joden alhier op een plaatze aan de Zee-oever, *Sinhora Savode* by de Portugeesen genoemt, ruim een half uur buiten de Stadt, daarze zig 50 Jaaren onthouden hebben, maar ter dier plaatze niet langer kunnende woonen, om de gemeenschap der Mooren en byzonder der Christenen, welke aldaar onreine dieren aanqueekt in hun huizen, hebbenze het zo verre gebragt, datze van den Couchimschen Koning naast zyn Paleis een stuk Landts gekregen hebben, om aldaar hunne huizen te stichten, alwaarze nu 202 Jaar gewoont hebben, dog dewyl die plaats klein is, zo zyn de huizen smal en in een-

eengedrongen, dog meest van steen, met pannen gedekt.

Voor tegenwoordig hebbenze ook een Hoofd, dat een Jood is, en van den Couchimschen Koning aangestelt wort met den eernaam van Moeljaar, en tot een bewys daar van draagt hy een Rotting met een zilvere Knop, hoedanige stokken hy en de E. Kompagny geeft aan zodanige die ze eer aandoen, tot Kompagnys Koopman maken of tot iets anders aanstellen. Deze heeft wel magt om te kastyden, geldtboeten af te doen, of in geldtboete te slaan, mits dat de Koning zyn gerechtigheit daar af kryge, maar hoge en doodtswaardige zaken worden by den Koning afgedaan. Alhoewel de E. Kompagnie ook eenig recht op hen heeft.

Ik hebbe de voornaamste dezer Joden gevraagt wat de oorzaak was, datze zo weinig aantekeninge over de gevallen hunner Natie in deze Landen behouden hadden? Maar zy gaven my ten antwoord dat die van de Portugeesen hun waren ontrukt, wanneerze in't Jaar 1662. de Synagoge verwoestten, en hun de voorrechten benamen, omdatze de Hollanders, welke toen de Stadt vrugteloos belegert hadden, mondbehoeften hadde bygezet.

De zwarte en blanke Joden woonen wel op een plaats, maar zo dat de blanke de Rivier kant hebben ingenomen; ook zynze veel ryker en vermogender dan de zwarte, die meest een Slaven gebroedt zyn, bestaande, als zy my gezegt hebben op Mallabaar uit niet meer dan 2000., maar het getal der blanken is

klein, welke uit Europa of van Bagdat, en Kairo hier naar toekomen, alhoewel 'er ook zyn die van lange Eeuwen hier geweest zyn. Deze tragten ook te beletten om de hunne aan de zwarte Jodinnen uit te Huwlyken, zo veel mogelyk is, alhoewel zulks zomtydts gebeurt. Ook hebben de zwarten en blanken elk een byzondere Synagoge, en de zwarten hebben ook een bruinen Rabbi, die egter, als een blanke daar binnen koomt, moet agter staan, en dien de eere geven om dienst van Godt in de Synagoge waarnemen. Maar wanneer zy in de Synagoge der blanken welke veel beter is, komen, moetenze maar toehoorders zyn.

Daar is onlangs een zware twist geweest tusschen die beide: want de zwarten wilden de blanken dwingen, dat hunne Vrouwen zonder Hulsel gelyk de Zwartinnetjes zouden gaan, en zogten den Koning te bewegen dat hy zulks wilde doordringen. Dog dit eindigde met een vrygeving dat ieder mogte dragen wat hy wilde, en dat hunne Vroutjes, ieder naar haar zinnelykheit mogten gekleed gaan.

De Joden maken geen zwarigheit om hun Slaven en Slavinnen aan andere Natien van wat gelove ook, te verkopen, zo langze nog niet in hunne Religie ingelyft zyn. Nemende den Jongen, welkenze verhandelen, het Kalotje, datze naar de mode der Joden dragen, van 't hoofd af, 't welk zy bergen. Maar zo dra een Jongen besneden en dus Jodegenoot der geregtigheit is geworden, kunnen zy hem niet meer aan vreemde verhandelen,

len, nog een Slavinne, wanneerze door den doop is ingelyft. De zwarte Joden verkopen meest Hoender Eieren en Boter, maar de blanke Joden kostbare waren, en hebben ook handel met de E. Kompagny.

Dus ziet gy, myn Broeder, de waarheit van de Goddelyke voorzeggingen bevestigt in dit vergelegen Oosten, daar de vloek hunner hardnekkigheit zo zeer hen drukt als in Europa, en het deksel over hun aangezigte geschoven is, vrugteloos naar een Messias wagtende, en nu al in deze verwagtinge wanhopende, dewyl 'er hier ook gevonden worden die al durven zeggen, dat 'er nooit misschien zulk een Messias, daar Israël zo veele Eeuwen naar gereikhalst heeft, belooft is.

Voorts, myn waarde Broeder, verlange ik zeer om U en ons lieve Ouders weer te zien. Och wanneer zal die dag eens komen! misschien nimmer meer. Myne begeertens egter omdat zoete Vaderlandt weder te zien, zyn onophoudelyk, en alle vergenoegingen die ik hier hebbe kunnen my daar by niet voldoen. Andere mogen zeggen, Het Vaderlandt is overal daar men het wel heeft: maar de natuurs drift gaat dit alles te boven. Het schynt dat onze lighamen een gedurigen trek hebben tot die plaatze, en dat landt alwaarze eerst geädemt hebben, want zamengestelt van een stoffelyke eigenschap die aldaar gevonden wort, zoekenze die weerom als hun eigen element, en worden door een hoewel onbegrypelyke beweginge daar naar toegedreven: Maar gy zult misschien zeggen, dat in eenige opzigten deze myne vie-

rige wenschinge buitensporig is, omdat ik hier alles hebbe dat tot het tydelyk welzyn kan begeert worden: ik beken het, en 't zoude ondankbaarheit wezen te ontkennen. Dog, myn Broeder, die dingen maken de vergenoeginge niet, daar de menschen het doorgaans in stellen. Ik vinde myn huis vervult met Slaven, 't is waar, myne tafel voorzien met verscheidene spyzen, ik beken het, maar deze dingen strekken tot geen geluk, als men 't van naby beschouwt, want de menigte der Slaven breken het hoofd, en ik hebbe nu van 20 zo veel dienst niet, dan te voren van 6 of 7, en waarom tog? omdat het de eene op den ander laat staan, en die zelf welke geschikt zyn om alles schoon te maken, het veel vuilder doen worden. Kunt gy iets anders van Barbaren verwagten? en nogtans, ô ydele dwaarsheit, of dwaze ydelheit! de wet der gewoote dringt ons, om dit al mede te doen. De spyzen schoon op verscheidene wyze toegerecht, zyn meest smakeloos, en men agt hier ouden Vaderlandschen kost voor een banket. En wat zullen dog alle spyzen helpen, indien de trek, de ware Sauze der spyze, ontbreekt, gelyk in my en duizend andere, terwl door de warmte der Zonne en Luchtstreek de maag zo zeer verslapt, dat men zelden de prikkelinge des hongers gevoelt. Ook agt ik alle deze dingen zeer gering, by de tegenwoordigheit myner lieve Ouderen. Gy weet dat de liefde alles buiten haar voorwerp veragt. Ondertusschen wensche ik U allen Goddelyken zegen, terwyl ik my noeme, Waarde Broeder, enz.

34ste BRIEF.

34ste BRIEF.

MYN HEER,

IK verbeelde my, als of ik U tegenwoordig hoorde disputeren over de ingebeelde ruimten, of 'er een ledig wezen kan, of 'er veele Weerelden zyn, en over andere puikstukjes van het A B der Filosofie, welke de herzenen der jonge Studenten zomtydts zo veer vervullen, datze daar door menen grote bazen in de Filosofi te zyn geworden. Zo was ik ook in dien tydt; zo zult gy misschien nu ook wezen; maar gy zult met 'er tydt leeren dat zulke geschillen onnutte ballasten zyn, want de voorwerpen die ons in de Nature door 't gezigte en de ondervindinge vertegenwoordigt worden, zyn zo veel, dat wy over de ingebeelde en mogelyke ons niet behoeven af te sloven. Misschien zult gy deze myne aanmerkinge in den wind slaan en zeggen, dat gy het inzigt van die dispuiten, en haar aangelegentheit beter dan ik verstaat, want ik gelove dat gy tegenwoordig zyt op den hoogsten trap van wysheit en verstand, namentlyk in inbeeldinge; want het

het is waar dat niemant meer waan bezit dan een jong Student, die een Jaartje of twee zig de Filosofie, of andere Wetenschappen heeft geoefent, en waarom tog? als omdat hy niet meer weet dan dat hy gehoort heeft, en meent dat alle geleertheit daar in besloten is; maar zegt het gemene spreekwoord, *hoe ouder hoe dwazer*, men mag wel zeggen, *hoe wyzer hoe onwyzer*, want men leert met 'er tydt hoe veel dingen dat 'er geweten moeten worden, hoe weinig dat men kent, en hoe ons vernuft meest aan de buitenste schors der dingen blyft hangen, die men al waant te kennen.

Men vind in Indiën zekere soort van Diertjes, doorgaans *Diervliegjes* genoemt, zeer klein van gedaante, maar die zulk een helder ligt van zig doen afstralen, dat men derzelver schitteringe van verre in den avondstond kan zien. Deze glans is niet doof, gelyk die van zoute visch of gemolmt hout, maar helder en flikkerend. Zommige vogeltjes als onze Musschen, die zeer aardige nesten weten te maken als in de gedaante van een schede, lokken deze vliegjes door een geheime ingevinge der Nature, als in hunne nestjes om die te verligten. De stoffe welke dit ligt veroorzaakt, zit in het agterste gedeelte van dit vliegje, welke zig over

dag,

dag, en wanneer het doodt is, wit als Wasch vertoont; naar mate dat men het 't bekje toenypt, en den ademtogt beneemt, verdooft dit schitterligt, maar dien weer vry hebbende, vertoont zig de glans even helder. Wie weet of deze stoffe niet een soort is van Phosphorus, welke door de ademinge der lugt en beweginge des bloeds ontstoken wort, maar die weg zynde verdooft, even gelyk de Phosphorus in 't water zynde doof is en buiten in de beweginge der lugt aanstonds ontstoken wort? Veele Geleerden onder Wysgeeren menen dat deze Phosphorus niet alleen uit de stoffe der Urin bestaat, maar dat ook de vier-deelen zig aan dezelve vasthegten, in den tydt wanneer de Urin om te gesten in de open lugt staat; maar ik ben van andere gedagten, want dan zoude hier te lande, alwaar voornamentlyk in den heten tydt de lugt en aarde als in vier staan, de meeste Phosphorus uit de Urin, bloot gestelt aan de brandende Zonnestralen, moeten verzamelt worden, daar in 't tegendeel de ondervindinge leert, dat hier zeer weinig Phosphorus uit de Urin kan getrokken worden; 't kan wel zyn dat deze Phosphorus is een zamenstellinge van 't vlugge zout dat in de Urin is, en door de overhaling tot zyn hoogsten trap gebragt wort, en dat dit

de reden is, waarom men hier zeer weinig Phosphorus uit de Urin kan trekken. Want de lighamen der menschen verliezen door de geweldige uitwazeminge het vlugge zout, waaromze ook zulk een vastigheit niet hebben als in Europa, maar 't vleesch is zeer slap en los. Hier koomt my in gedagten, het welke van Reizigers is aangetekent, dat de Menscheeters onder de Indianen kunnen proeven of het vleesch van hun Landtsluiden is datze eeten, dan of het vleesch van Europeanen is, hier uit dat het hunne zoet, maar der Europeërs ziltig is, 't welke, byaldien het waar was, myne gedagten zoude bevestigen door de proef.

De Amber is van de waardigste dingen welke in Indiën gevonden worden, en valt op veele plaatzen in de Zee, zodat men dezelve niet kan bepalen. De Oostersche Eilanden, als Timor, Celebes enz. de Maldvische, de Mascarynes en andere zyn daar in berugt. Zy is van tweederlei soort; Amber de Noot, en Amber de Grys, zommige menen datze een uitwerpsel der Visschen mogte wezen, maar misschien isze een soort van Gom, welke uit zekere Boompjes, gelyk als Koraal en andere is uitgewazemt, en door de woeste golven daar afgeslagen wort: want eerst opgevist zynde, isze week

ge-

gelyk als Pek; maar ontfangt in de lugt haare hardigheit; ik hebbe Boompjes van Koraal gezien die meer dan een voet hoog waren, dog wit of zwart, hoedanige Koraalbomen op veele plaatzen zyn om de Oost; en zelf op de Kust van Cormandel.

In 't begin van dit Jaar is de Paarelvangst tusschen Ceilon, en Tate Courin weder na een langen stilstandt hervat. Gy weet ligtelyk uit de Reizigers, hoe die toegaat. De geleerde *Bochart* haalt aan uit *Solinus* van Tapro Bana, (naar zyn meninge Ophir en Ceilon,) dat aldaar deze Paarel-oesters, *Iregatim natant, certa examini dux est, illa si Capta sit etiam quæ evaserint in plagas revertuntur:* 't Geen wil zeggen, *datze met troppen zwemmen, en een Overste hebben, welke zy zo beminnen, dat, Zo die gevangen wort, de andere die het ontsnapt waren, zig wederom van zelf daar in begeven.* Hy voegt daar by 't verhaal van *Plinius:* wat al beuzelingen! wie heeft ooit gehoort dat de Oesters zwemmen. Dus is het ook een Fabeltje dat de Paarel in de Oesters door den dau zou geteelt worden. Hoe zoudenze tog dien dau ontfangen zo diep onder water zynde? Myns bedunkens zynde de Paarelen in de Oesters als een soort van Graveel en Steen, gelyk

ook

ook in den Mensch en zommige Dieren zyn: zodat de slymige stoffe in haar verdikt en hard wort. Dat nu deze Oesters op de Ceilonse Oester-banken groote Paarelen geven, kan of van de gesteltheit dezer Oesters afgeleid worden, of van het voedsel datze op deze banken ontfangen, het zy dit kleine Vischjes zyn die daar aazen, het zy een zeker kruid dat daar groeit, welk voedsel die zamenstremminge der Zeevogten vermeerdert.

Ik kan egter niet nalaten hier ter loops by te voegen, hoe groflyk de groote *Bochart* gedwaalt heeft, menende dat Ceilon, het Ophir van *Salomon* is, misleid door de getuigenissen der oude Schryvers en Reizigers. Want het is een bekende zaak dat 'er geen goud op Ceilon valt, zelf niet het minste. Myns bedunken is dit Ophir geweest Malakka, of liever Sumatra, welke naar alle waarschynlykheit aan elkander vast geweest, en nu door een droge en onvaarbare Zee-engte van elkander gescheiden zyn, daar een zeer groote overvloed van goud gevonden wort, als ik zelve ondervonden en gezien hebbe: 't welk ook naar veele Landen van Indië, zo wel van de Kompagny als andere wort verzonden.

De winst welke de E. Kompagny getrok-

trokken heeft van de Paarel-visscherie is aanmerkelyk genoeg.

Van de Steengelden heeftze genoten: Ryksd. - - 34634½

Aan verpagtinge en verhuurige Thonys: Ryksd. - - 5497

40131½

De onkosten welke zy heeft gehad met haare Sloepen daar te houden, bestaat uit Ryksd. 2896.$\frac{1}{2}\frac{5}{6}$

Zodatze aan zuivere winsten genoten heeft: - - 37234.$\frac{1}{2}\frac{1}{6}$

De E. Kompagny heeft aan den Vorst van Candi, die geern deel in de Visscherie gehad hadde, een vereeringe gedaan van 2067 stuks, waardig zynde R. 1012½

Men meent van 't Jaar de Paarel-visscherie wederom voort te zetten. Als dat geschiedt zo worden door alle naby gelegen plaatzen, onder het gebiedt der Maatschappy, Plakkaten aangeslagen, welke bekentmaken wanneerze beginnen zal, en daar beneven aanwyzen hoedanige Paarlen dat 'er op de bank zyn, uit de proef welke zy vooraf door Duikers laten opvisschen.

Wanneer nu de tydt van de vangst is gekomen, zo vergadert daar een groote menigte van allerleie Vaartuigen, en Duikers om daar hun kans te wagen. En de Kompagny stuurt haare sloepen, onder welker

welker opzigte deze Visscherie geschiedt. Dan moet ieder Duiker een Steen van de Kompagny kopen welke omtrent 15 ponden zwaar is, en hier voor 10 of meer Ryksdaalders betalen, want daar wort onderscheid gemaakt tusschen Christenen, Heidenen en Mooren. Deze gebruikenze in de ganschen tydt der Visscherie: die dus toegaat, vroeg in den morgenstond wort van den Sloep welke de Vlag heeft een Seinschoot gedaan, waar op alle Duikers met hunne Vaartuigen veeltydts tot 5 of 600 in getal, zig gereed maken tot de Visscherie, dan doet ieder den Steen aan zyn eenen voet om naar beneden te zinken, welke Steen met een tou ook aan 't Vaartuig vast is; om zyn hals heeft hy het netje vast gemaakt, waar in hy de Oesters verzamelt, en om zyn middel een tou waar mede hy beneden gelaten, en opgetrokken wort. Als hy op den grond is gekomen zo doet hy den Steen van zyn voet, welke daar na opgehaald wort met het tou dat aan 't Vaartuig of *Thony* vast is, vult zyn net met Oesters (welke in alle deze Indische Landen zeer hoblig, oneffen en aan elkander vast zyn) tot dat hy genoeg hebbende, of niet langer onder kunnende blyven dan het tou dat om zyn middel is, trekt, waar uit die gene welke in 't Vaartuig

tuig zyn en dit tou vaſt houden, gewaar worden dat hy moet opgetrokken worden, 't welk gedaan zynde bergt hy zyn Oeſters, en hervat, zo hy een ſterk Man is, deze duikerie op een dag 2 of 3 malen. De gevangen Oeſters worden aan Landt gebragt, daarze in een beheinde en bewaakte plaatze bewaart worden, ſtellende ieder Duiker by zyn hoop een teken waar aanze te kennen zyn. Als de Viſſcherie gedaan is worden alle Vaartuigen op ſtrand gehaalt, daarze blyven moeten tot dat de Steengelden betaalt zyn; en als de Oeſters daar 8 of 10 dagen te rotten gelegen hebben, opent ieder Duiker zyn Oeſters en ſchiftze door zekere kopere Zeven met gaten, daarze naar haare groote doorvallen, welke *Schoortels* genoemt worden.

Voorts wenſche ik hertelyk, dat de Heere zynen zegen gebiede over Uwe Studien en zyne Kerk toegewyde beogingen: Blyvende

Myn Heer, enz.

35ste BRIEF.

35ste BRIEF.

Beroemde en veel Geleerde HEER.

GElyk de Tydtkunde een der neteligste stoffen is, omtrent welke de herzenen der Geleerden zig afgeslooft hebben, zo hebbenze dezen hunnen moeielyken arbeid niet weinig vermeerdert, door de vergelykinge die ze hebben willen maken tusschen de Tydtrekening der H. Schriftuur, met die der Volkeren, 't welk myns oordeels een onnut werk is, want alle rekeningen van de Oostersche Volkeren zyn buitensporig Fabelagtig, en verschillen oneindig met malkanderen. Zulks kan men tastelyk in de Indiën bevinden, want de Chinesen, Siammers, die van Pegu, van Mallabaar en andere, hebben geen de minste overeenkomst en evenredigheit in hunne Tydtrekening. Wat staat kan men dan op dezelve maken? Daar in 't tegendeel die van de Heilige Schriftuur eenvoudig en oprecht is, in welke een gedurige volgreeks aangemerkt wort. Ter rechte zegt daarom de Heilige *Augustinus* in zyn Boekje *de Civitate Dei:* „ Wat aangaat „ de ongewyde Schryvers, als die ons dingen „ verhalen die met de Bibelsche Historie stry- „ den, moet men niet twyfelen of die zyn „ vals, want de gezonde reden leert ons, dat „ Godts Geest, die in de Heilige Schrifture „ spreekt, geloofwaardiger is dan de Men- „ schen

„ schen zyn, wanneer die ons Geschiedenissen
„ verhaalt, omdat dezelve zo zeker toekomen-
„ de dingen, lang voor dat die komen te ge-
„ beuren, kan voorzeggen".

Dit zeggen, toegepast op de Tydtrekening van de Mallabaren, zal ons de waarheit daar van tonen. Want zy stellen veele duizenden van Eeuwen, die 'er verlopen zyn van de Scheppinge der Weereld tot op den huidigen dag; gebruikende daar toe een Jaargetal, *Diva Varussam* genoemt, dat als een Goddelyke Jaarrekeninge by hen geagt wort: Bestaande ieder Diva Varussam uit 365 Jaaren, 3 Maanden, 2 Dagen en 30 Uuren, en makende verscheidene zulke Diva Varussams een groote en aanmerkelyke Eeuwe, of liever Tydtbegryp van eenige duizend Jaaren.

De eerste Eeuwe van de Scheppinge der Weereld wort genoemt Crida-Ugam, bestaande uit 4800 Diva Varussams, die uitmaken zeventien hondert en drie-en-vyftig duizend, twee hondert en tien Jaaren, 6 Maanden, vier-en-twintig Dagen en 16 Uuren.

De tweede Eeuwe noemenze Treda-Ugam, welke bestaat uit drie duizend en zes hondert Diva Varussams, uitmakende dertien hondert en veertien duizend, negen hondert en agt Jaaren, tien Maanden, agt Dagen en 14 Uuren.

De derde Eeuwe noemenze Duavara-Ugam, die bestaat uit 2400 Diva Varussams, welke maken agt hondert zes-en-zeventig duizend en zes hondert Jaaren, vier Maanden, twaalf Dagen en negen Uuren.

De vierde Eeuwe wort genoemt Cali-Ugam, welke bestaat uit duizend en 200 Diva Varus-

ſams, welke maken vier hondert 38 duizend en 32 Jaaren, 8 Maanden, 6 Dagen en 56 Uuren. Van deze Eeuwe zyn tegenwoordig verlopen vier duizend agt hondert en zeven-en-twintig Jaaren.

Waar omtrent wy dienen aan te merken dat het beginſel der Jaaren met de Maandt October een aanvangt neemt, die zy *Tala Maſſam* noemen, en dat zy ieder Dag verdelen in 60 Uuren; deze Jaar-rekening wort maar in hunne Tempelen bewaart en onderhouden. Maar in de dagelykſe handelingen gebruikenze zekere voorname Tydtbeginſels, die men in de Gerechtsſchriften en Brieven waarneemt.

In de beneden Landen van Mallabaar, en byzonder in 't Ryk van Couchim worden tweederleie gebruikt.

De eerſte is het Jaar Coulam of Coilam, welke zyn naam heeft van 't Noorder Coilam, van waar de groote *Cheramperoumaal*, nadat hy het Ryk hadde uitgedeelt, vertrokken is, het zy naar den Ganges, of veel eer naar Mecha gelyk de Moorſche Gedenkſchriften zeggen, en men ſchryft tegenwoordig op dit Jaar 1723. in 't Jaar Cailam 899.

De tweede Tydtwortel is 't Jaar Poedawaaip, welkeze den Nieuwen Styl noemen, en is opgeſtelt ſedert dat het Eiland Baipin door de Zee is aangeſpoelt, en eerſt van Menſchen bewoont. Men rekent tegenwoordig 383 Jaaren.

In de boven Landen van Mallabaar, en by de andere Heidenen hebbenze een zeker Eeuwgetal, beſtaande uit zeſtig Jaaren, ingeſtelt door den grooten Propheet *Paroeſe Raman*, en ieder Jaar van zeſtig heeft een byzonderen naam, waar

aan

aan ze kunnen weten hoeveelste Jaar van die Eeuw het is, en wanneer dat getal uit is, beginnenze wederom van vooren af.

De Mallabaren verdelen hun Jaar ook in 12 Maanden, waar omtrent men dient aan te merken, dat de eerste van hun Maandt een aanvang neemt met den 13 of 14 van de onze.

Magaram	of	January	heeft	30 dagen.
Coembam		February		30
Minam		Maart		30
Middam		April		31
Eddawam		May		31
Midoenam		Juny		32
Cartadagam		July		31
Chingam		Augusty		31
Cammy		September		31
Toelam		October		29
Brisigam		November		30
Danoebam		December		29

Voorts hebben de Mallabaren ook eenige vaste Jaarlyksche Feesttyden, welke van alle in 't gemeen wordende waargenomen en onderhouden, deze zyn:

1. Op den eersten dag van de Maandt Middam, vierenze hun Feest Biloe ofte Nieuwe Jaar: maar egter neemt hunne Jaar-rekening met het zelve geen begin, ter zaake dat zy hunne Jaaren tellen sedert het vertrek van hun Keizer *Cheramperoumaal*, voorgevallen in de Maandt September, en daarom schryvenze in alle hunne Schrifturen in 't Jaar Coilam, dat in dit Jaar 1723. is 898. Zy hebben de gewoonte om op dien dag 's morgens goud in een kopere Bekken te leggen, en daar by Bloemen

van Kandekke te ſtrooien, geldt of ſpyzen uit te deelen, en brandende Lampen aan te ſteken, waar na zy zig waſſchen. Dit Feeſt vierenze ter eere van Visnoe.

2. Den 10 derzelver Maandt hebbenze wederom een Vierdag, omdatze ſtellen dat de Zon als dan in haar toppunt koomt, en dag en nagt even lang maakt, en dit Feeſt noemenze Pattamoedasjam. Dan hebenze de gewoonte aan hunne Pagoden geloften te doen, Lampen aan te ſteken, het Afgodts-beeldt om te voeren, en te ſchieten met Kanon of Kamerſtukjes, het welke by hen een Godtsdienſtige plegtigheit is, in hoge Feeſten gebruikelyk. Deze plegtigheden duuren veertig dagen, welke in de Pattamoedasjam eindigen, en ter eere van de Zon geſchieden.

3. Op de nieuwe Maan van de Maandt July, vierenze 't Feeſt Baauw met Vaſten en Bidden, wegens de komſte van de zielen hunner Voorouderen die overleden zyn, en dan naar hun meninge plegtelyk in hunne huizen zig vertegenwoordigen, wanneer 'er ook byzonderlyk koſt voor haar gereed gemaakt wort, en voor de huizen gelegt, welke van de Kraajen wort opgegeten. Die aan de Zee woonen waſſchen en baden zig daar tot reinigmakinge der gemelde zielen.

4. In Auſtugus koomt 't Feeſt Ona ofte de geboorte-dag van Sida, Vrouwe van Sri Rama, anders genoemt *Visnoe*. Zommige vieren 't zelve vier, andere 7 dagen. Hier op zynze verpligt voor hunne deur een hoogte te maken, welke zy met Koedrek beſtryken, en met Bloemen beſtrooien, wanneerze het Beeldt

van Visnoe ten toon ſtellen, het zelve een nieuw Kleedje aan trekken, en een opengeſlagen Kokos tot een gerecht voorzetten. De Kaſten welke anders viſch mogen eeten, zyn verpligt voor dien dag zig daar van te onthouden, en de grooten deelen aan hunne Dienaars dan eenige Kleedjes uit.

5. 16 Dagen na Ona koomt het Feeſt van Magam, zynde de Vierdag van Parameſiri, anders ook genoemt Parwadi, Vrouwe van Parameswari, of Visnoe, in een andere gedaante; want men moet weten dat volgens hunne leer Visnoe 13 malen van wezen verandert is. De Ceremoniën komen met die van 't voorgaande Feeſt overeen.

6. Dit zelve Feeſt van Magam of Ona wort ook gehouden in de Maandt September, ter gedagteniſſe van de Godinne Patrakalli, ook genoemt Pagodi, ja zelf in October. De Ceremoniën komen met die van Ona overeen, uitgezondert datze nu verbonden zyn Kocken met Suiker te bakken, en die de Godinne voorſtellen.

7. In December wort geviert het Feeſt Tirawedira, het welke een Klaag-Feeſt van de Vrouwen is, in welkeze haar beklag aan de Goden doet, omdatze met zulk een goed verſtand niet zyn begaaft als de Mans, en den gehelen nagt niet mogen ſlapen, nog gekookte Ryſt eeten.

8. In January vierenze 't Feeſt Parmy, geboorte-dag van Pagodi Sri Couroumba, wanneerze veel Hanen ſlagten en offeren voor de Pagoden, op welken tydt de Bramins in drie dagen niet in hunne Tempels mogen komen.

 9. Dit

9. Dit Parmi wort ook gehouden in de Maandt February: in Maart houd men het plegtig op Paldurti, te Couchim Açima, wanneer eenige Nairos door een gelofte zig aan een Wip laten ophangen, ſlaande een yzer door de huid van den rug, en blyvende dus eenigen tydt hangen, met Schild en Zwaard ſchermende, dat een vreeſelyk gezigt geeſt. Ook vertonenze op dit Feeſt allerlei Beelden, dieze omvoeren gelyk als op een Paapſchen Vaſtelavond, en dus is dit Feeſt een tydt van vrolykheit. Dit Feeſt is 't alleen waar op allerlei Kaſten, ook de lage, mogen komen, en duurt twee dagen, wordende geviert ter eere van de Zuſter Pagodi, of Godinne Sri Couroumba, genoemt Aſſagia.

10. Ook wort in deze Maanden geviert 't Feeſt Pouram of Inwyding, ter gedagteniſſe dat de Zeegodt uit de Zee opquam tot de Pagode Arad Polda, by een ſteen, welke aldaar nog ter gedagteniſſe ſtaat by een Riviertje aan den hoek van de Pagode. Op dien dag komen daar als ter Beedevaart by de 25000 menſchen.

11. In Maart houd men 't Feeſt Oelſagam, welk een Allerheiligen Feeſt is, wanneer de Afgodts-beelden omgevoert worden in een Palenkyn, of op een Olifant, met de gewapende Mannen verzelt, die allerlei vrolykheit bedryven met danſen, ſpeelen en blaazen. Den laaſten dag van Oelſagam is 't Feeſt Proe Ona, wanneerze zig waſſchen moeten. Dit Feeſt houd men ook ter gedagteniſſe van Siva, en Visnoe.

12. Agt dagen daar na is 't Feeſt Asſami, en te gelyk een Jaarmerkt-dag, waar op alle pynlydende Zielen haar toevlugt tot Siva nemen,

en

en dit Feest wort met groote plegtigheit in den Tempel van Courour geviert.

Ik hope Uw Ed. hier mede niet verveelt te hebben, omdat deze stof, schoon niet vermakelyk, tot eene naukeuriger kennisse van dezen Landaardt, waar onder ik verkeere, eenigerwyze nodig kan geacht worden. Ik blyve met veel eerbiedt,

Beroemde en Hooggeleerde Heer, enz.

36ste BRIEF.

Beminde en Hooggeëerde VADER.

MYne begeerten zyn eindelyk vervult, en myne verzoeken aan de vergaderinge van hun Hoog Edele gedaan gunstig ingewilligt: want nadat ik met een verzoekschrift in 't begin van 't voorledene Jaar 1723. om myne verlosszinge van Mallabaar aangehouden hadde, zo is daar op een gunstig antwoordt gevolgt in November van dat zelve Jaar; wordende hier in myne plaats geschikt D°. *Petrus Paulus van Breen*. Een deerlyk onweer gaf my gelegentheit om myn reize eerder voort te zetten naar Batavia, dan ik gedagt hadde; waar van de omstandigheden niet onwaardig zyn aangetekent te worden.

De twee Schepen van Mocha komende, genoemt *Vrieswyk* en *Steenhoven*, waren door gedurige stiltens in zulk een bedroefden staat gebragt, dat hun voorraadt meest opgeraakt zynde, zy eindelyk tegen gewoonte gedrongen wierden op Couchim aan te komen, hebbende een groot getal menschen verloren, en de overige welke in 't leven waren, bevonden zig met lammigheden, waterzugt enz. zo zeer bezet, dat'er weinig waren, die de Schepen konden regeeren. Men konde deze menschen, aan Landt komende, niet zonder tranen aanschouwen, en een gedeelte van hun quam nog in onze Gasthuizen te sterven; en gelyk het eene ongeval dikmalen door een ander gevolgt wort, zo gebeurde het hier ook. Want een buiten gewoone stormbui ontroerde de Zee op zulk een yselyke wyze, dat de kielen der Schepen al slingerende, konden gezien worden; de Schuiten en Boten wierden met de menschen daar in weggevoert, en twee van die als het weer al begon te bedaren omgeslagen, waar by eenige Matrosen ongelukkig hun leven verloren. Een groot getal van inlandsche Vaartuigen strandde, de stengen en masten der Schepen knakten, en daar was zulk een algemene verslagentheit op Couchim, als 'er ooit geweest is. Ik

merkte

merkte met andere dat de ontroering der Zee veel grooter was, dan 't geweld der winden, en dat de Oceaan zelf tot den grond toe bewogen was, welke 't zand zo geweldig tegen den mond van de Rivier opwierp, die byna geheel gesloten wiert, waar door men alom niet als brandingen zag, en hier uit besloot ik dat het een soort van een Orkaan moet geweest zyn, welke in 't midden der Zee sterk zal gewoed hebben. Dit onweer duurde drie dagen, en stelde 't Schip *Vrieswyk* zo buiten staat, dat het niet geoordeelt wierde naar het Vaderlandt te kunnen gaan, maar wel Batavia te bereiken, weshalven ik een besluit nam om daar mee te vertrekken, daar ik anders nog wel drie Maanden zoude hebben moeten wagten, tot de komste van de Surats-vaarders, die omtrent de Maandt April van daar op Couchim aankomen.

Den 24 December vertrokken wy, in gezelschap van 't Schip *Astrea*, dat den Gouverneur *Hertenberg*, gewezen Commandeur van Couchim, naar Colombo overbragt omdat Eilandt te bestieren. Langs de Kust van Mallabaar heene zeilende, voeren wy voorby de Fortressen Coilang en Ansjenge. De oever is over al zo zuiver, dat men zonder gevaar by het Landt kan heene zeilen, allerwegen

was de ſtrand bezet met Roomſche Kerken, maar zo dra waren wy den hoek van de Kaap Comeryn niet voorby geraakt, of wy wierden door een hevigen wind aangeranſt, die daar meeſt altoos geweldig is, en uit dien uithoek zynen oorſpronk ſchynt te nemen. En deze wind welke ons ganſch niet gunſtig was, maakte, dat wy twee weken zukkelden eer wy op Punte Gale quamen, in gevaar zynde om 't Eilandt mis te dryven, dewyl in dien tydt de ſtromen altoos uit de bogt van Tutecoeryn lopen, en de Schepen om den Noord zetten, waar op de Zeevarende wel dienen te letten, om niet in een merkelyk gevaar te geraken. Na veel tobbens bereiken wy eindelyk Gale. Als men deze plaats nadert, vertonen zig alom klippen en rotſen, op welke by onſtuimig weer de Zee geweldig beukt en brandt, op het ſchieten van 't Kanon quam een Loots aan boord, die de komende Schepen binnen de Baai moet brengen, welke met een arm Landtswaarts in loopt, maar rondsom bezet met rotſen, op welke kleine Vaartuigen met vlagjes leggen, om de inkomende Schepen te waarſchouwen, want de meeſte dezer rotſen leggen onder water, en zyn door de ganſche Baai verſtrooit. Het grootſte gedeelte van de Stadt legt in de

Zee,

Zee, en is met een hals aan 't Landt vast. Rondsom isze met rotsen en steenen bezet, zodat men deze plaats niet kan naderen als van dien kant daar de Baai is, aan welken kant een zeer fraaie waterpas legt, welke als een buitenwerk aan de Stadt vast is, uit een rots gehouwen, en met goed Kanon belegt. De Stadt zelve is op een rots gebout, en aan den Zeekant zyn de muuren uit de rots als uitgehouwen, zodat het daar onmogelyk zoude zyn bres te schieten.

Waarlyk deze plaats mag geagt worden voor een der beste Vestingen van geheel Indië, maar van binnen isze van weinig belang; want behalven dat de straten zeer moeielyk en oneffen zyn, zo zyn 'er ook weinig goede Huizen in, en de Pakhuizen van de E. Kompagny zyn het beste dat men daar in vindt. Ook zyn de Inwoonders meest zeer arm, gelyk op geheel Ceilon, want de Gouverneurs hebben van tydt tot tydt de Ingezetenen, en zelf de Kompagnys Dienaren zo elendig uitgeput, dat ik gelove dat in geheel Indiën zulke arme Ingezetenen niet worden gevonden, als op dit kostelyk Eilandt. In 't byzonder heeft de Gouverneur *Bekker*, door zyn tyrannische handelingen duizenden van menschen doen zugten, en de vreeze voor

een

een Gouverneur is door zodanige harde handelingen zo groot geworden, dat men trilt als men zyn naam hoort noemen, en niemant op 't geheele Eilandt zal een glas wyn op de gezontheit van den Gouverneur uitſtellen, of ylings zal 't geheele gezelſchap met blooten hoofde opſtaan, en in die dienſtbare geſtalte 't welwezen van den Gouverneur drinken.

Als wy de Baai inzeilden, vonden wy het gezigte van de rondom leggende oevers zeer aangenaam, byzonderlyk aan de regter zyde, alwaar veele Kokos bosſchen zyn. Voor 't overige is hier buiten de Stadt weinig waardig om beſchoud te worden, en al wat men 'er ziet is meeſt zandig of rotſig. Maar de Landen van Mature welke van daar 6 of 7 myl gelegen zyn, en door een *Dishave* worden beſtiert, dog onder het gebiedt van Gale behoren, zyn vrugtbaar en treffelyk.

Wy bleven op Gale omtrent drie weken, en de Heer Commandeur *Schage* ontfing ons zeer beleeft met zyn Huisvrouwe. Indien tuſſchen tydt namen wy 't vermaak van de beroemde Indiſche Waterduikers te zien duiken op de Reede neven ons Schip, daar een groote Klomplood over boord gevallen was. Zy dooken zonder gewigt naar beneden, en een hun-

hunner bleef zeer lang onder water, dog dewylze 't lood niet konden vinden, dat buiten twyfel door de zwaarte in den grond zal gezonken zyn, nam de gemelde Duiker een tou mede naar den grond, en bond het vast om een balkje dat daar lag, waar na hy weder boven quam, en 't hout opgehaald wierde.

Ik merkte egter aan deze Duikers, dat nadatze driemaal naar beneden waren geweest, zy zeer hygden, en vermoeid waren, en buiten staat om weder naar den grond te gaan, 't welk buiten twyfel door het lang inhouden des adems veroorzaakt wort. Op Tutekoryn heeft men veele van die Duikers die na Sjankes visschen, 't welke Schulp-hoornen zyn, byna gelyk de gemene in 't Vaderlandt maar spier wit, en veel dikker. Deze Hoornen worden naar Bengale gevoerd, daarze zeer geagt zyn, dewyl de inlanders ze tot Braseletten weten te snyden, welke aldaar de grootste pronk der Vrouwen zyn. De Duikers laten zig op 3 of 4 vademen waters op den grond der Zee zinken, daarze deze Schelpen opspeuren, en dewyl binnen dezelve Diertjes zyn, welke met hunne Schelpen-huisjes zeer vaardig weten voort te kruipen, zo moeten deze Duikers die onder water veeltydts agter na jagen.

In

In dezen tydt was hier eenige ſtribbeling met de *Saliers* of Kaneel-ſchillers, welke volgens de beſchryvingen die ik aldaar gelezen hebbe, by ouds Linnewevers van Cormandel geweeſt zyn, die naar Ceilon vertrokken zynde, om dit Handwerk te oefenen. Eindelyk aan den Vorſt zo veel ongenoegen gaven, datze tot het Kaneel-ſchillen verwezen wierden; en als zodanige by verdrag eerſt onder de Portugeeſen, en daar na onder de Hollanders, dat werk hebben moeten doen, maar dewylze tegenwoordig zeer klaagden, datze voor 't geſtelde geldt dat zeer gering is, de Kaneel niet konden ſchillen en afbrengen, zo is hun iets meer toegeſtaan, waar doorze wederom tot ruſt gebragt zyn.

Het Eilandt Ceilon, waar van ik maar iets ter loops zal ſchryven, is ryk door zyne Kaneel boſſchen, welke aan de Maatſchappie zeer aanmerkelyke winſten uitleveren; beroemd door zyne Olifanten die meeſt in 't Ryk van Jafna worden gevonden; dierbaar van wegen zyn Edele Steenen welke in 't Ryk van Candi 't meeſte zyn, en afgeſpoelt door de Rivieren ook beneden worden opgeviſt. De meeſte zyn Robynen, en witte en blauwe Saphiren, dog niet zeer hard van ſtoffe; de Zee tuſſchen Jafna en Tutekoryn geeft

Paar-

Paarlen, welke egter van zulk een goed water niet zyn als die van Ormus. Ook worden in 't Ryk van Jafna fraaie Kleedjes en Neusdoeken geweven, waar van de verwen zeer goed en duurzaam zyn. Het Eilandt is in 't gemeen redelyk vrugtbaar van Leeftogt, en de Kokosbomen zyn 'er menigvuldig, dog kan zig met zyn eigen Ryst niet voeden, welke van de Kust van Cormandel, Bengale, en Mallabaar wort gebragt.

De Hoofdplaats des Eilandts is Colombo, waar op de Cingaleesse Koning zig zelven nog eenig recht aanmatigt, schryvende in zyne Brieven altoos: *Aan mynen Gouverneur, in myne Stadt Colombo.* Deze Stadt is redelyk groot, en heeft buiten schone Wandelwegen, en eenige aangename Tuinen. Het Kasteel of Huis van den Gouverneur is zeer groot en lustig. Zyn Stoet, als hy uitgaat is Prinselyk, en de onderdanigheit van alle aan hem gaat boven peil en mate.

De inlanders aan de Zeestranden, en onder de Komptoren der Kompagny zyn meest Christenen, dog van een slegte soort in kennisse en gelove, gelyk meest alle de Indiaansche Christenen.

Dit Christendom is als in drie Landtstreken verdeelt, waar van de eene onder Jafne, het tweede onder Colombo, en

't derde

't derde onder Gale behoort, in welke plaatzen daarom ook verscheidene Predikanten gevonden worden, die op hun beurt Jaarlyks met een Schoolheer verzelt de Kerken en Scholen bezoeken, Doopen, en oude Christenen ondervragen, ofze de opgegevene Gebeden wel kennen, wordende anders in boeten geslagen, en niets hebbende om te betalen in de Keten geklonken, om aan des Kompagnys werken te arbeiden tot datze 't boete-geldt verdiend hebben; waarlyk een harde manier van handelen, die weinig met den Christelyken geest der zagtmoedigheit overeenkomt, en eeniger maten naar Inquisitie ruikt. Onder het gebiedt van Gale waren by myn tydt ruim 75 duizend Christenen, en onder dat van Colom 60, en Jafne zyn nog veel meer. Te Colombo is ook een Queekschool, daar Cingaleesse Jongelingen worden onderwezen in de Studien, Proponenten gemaakt, en daar na in hunne Kerken geplaatst, maar deze mogen geen Predikatien maken of die moeten eerst over zien worden, anderzins voorzien hen ook de Predikanten wel van Predikatien die zy zelve in de Cingaleesse, en Mallabaarsche Taale opmaken, en ook Prediken.

Den 7 February ons Schip met Peper

ge-

geladen hebbende, verlieten wy de Baai van Gale, om naar Batavia onze reis voort te zetten, maar nauwelyks waren wy twee mylen in Zee gestoken, of de Stuurman waarschoude dat het Schip zeer lekte, en niet tegenstaande het gedurig pompen het water vermeerderde, dat ons zeer zorgelyke gedagten maakte, waar op aanstonds een tweede pomp wierde ingezet, en met twee pompen gearbeidt om het indringende Zeewater meester te worden, dat niet ligt te doen viel, want 't volk moest nagt en dag pompen roeren zes weken agter een, tot dat wy gelukkig op de Reede van Batavia quamen, op den 20 Maart.

Ik vond deze Stadt in een tusschen tydt van ruim zes Jaaren zo merkelyk verandert, datze my op veele plaatzen onkenbaar geworden was, want daar waren zeer veel nieuwe en schone Huizen aangetimmert, ook was de pragt en zwier zo merkelyk toegenomen, dat men byna onder een nieu volk scheen te komen, alhoewel naar 't algemeen gerugt de rykdommen der Inwoonderen zeer afgenomen hadden, door 't blyven van zo veel Schepen in 't Jaar 1721. en 1722. en door 't verval van de Koopmanschap; 't is ook zeker dat in zulk een gelegentheit Batavia eer moet verarmen dan eenige Stadt

van Europa, dewyl de begoedigste meest naar 't Vaderlandt reizen, om daar van hunne goederen vredig en gerust te leven.

Hier mede zal ik, waarde Vader, sluiten, wenschende dat de Almogende U met zyn heil wil overstorten, en Uwe dagen verlengen. In deze hope breide ik myn handen uit tot den Hemel, opdat hy myne zugtingen mag hooren: blyvende

Batavia den 15 Mey 1724. Waarde Vader, enz.

37ste BRIEF.

Edele groot Achtbare HEER.

IK verhope, Uw Edele geen onaangename tydtkortinge te zullen toebrengen, wanneer ik ga beschryven een aangenaam Speelreisje, door my gedaan langs de Binnen of Oostkust van Java, waar heen ik gezonden wierde door order van de Hoge Regeringe van Batavia, om aldaar de Heilige Sacramenten te bedienen. Verwonder U niet dat de Regering my daar toe lastigde, daar dit werk; Kerkelyk zynde, veel eer van den Kerkeraadt schynt af te hangen. Dit wort hier aldus niet aangemerkt. Ook geschiedt hier weinig, dan volgens de begeerte der Hoge Regering, die als gy weet, op Batavia gevestigt,

vêstigt, van daar voorziet in alles, wat eenige betrekking heeft tot de belangen der Maatschappy. Het kan U niet onbekent zyn, dat het Hoofd daar van de Gouverneur Generaal zy, dien men hier zyn Hoog Edelheit noemt. Deze zit altoos voor in de Vergadering, doet al de voorstellen die hy dienstig keurt, en heeft, zo de stemmen steken, een dubbele stem. Daarenboven is zyn gezag zo groot, dat zo hy zekere zaken volstrektelyk toont te willen, niemant hem ligtelyk, ten zy 'er wat heel veel aan mogte hangen, zal tegenstand bieden, want de gansche Militie hangt genoegzaam van zyne bevelen af; ja alle Bedienden der Kompagny zyn verpligt den eedt van getrouheit aan hem af te leggen, zo hy dat eist. Dog de last van zyn bewindt is niet min groot dan zyne magt. Men ziet hem byna altoos in zyn Kabinet opgesloten, en zo weinig uitspannig nemen, dat het veel is, zo hy om de Maandt eens buiten de muren van 't Kasteel te voorschyn koomt. Maar als hy in 't openbaar verschynt, geschiedt dat met eene Vorstelyke pragt, om daar door de inlandsche Natien, die zeer op het uitterlyk gestelt zyn, eerbiedige gedagten voor de Kompagnie in te boezemen. Naast den Gouverneur is het tweede lidt der Regering de Directeur Generaal, die in 't byzonder zyne zorg heeft te laten gaan over alles wat den Koophandel der Maatschappy betreft, en ter uitvoering te stellen 't geen daar omtrent in den Raadt is besloten. Hem volgen in rang de Raden van Indië, die van tweederlei soorte zyn, ordinare en extraordinare. De eerste

zyn met den Directeur zes in getal, en hebben in alle zaken der Kompagnie een besluitende stem, dog de laaste wiens getal niet bepaalt is, hebben alleenlyk een raadgevende stem, zonder kragt, ten ware in geval van ziekte en afwezigheit der ordinare Raden, want dan vervullen de oudste dezer buitengewoone Raden de plaats der ontbrekende gewoone, en hunne stem geldt zo veel als die der andere; ook is de eere, die zy in openbare byeenkomsten ontfangen, byna even groot. Dog buiten dat hebben zy in den Raadt geen gezag, en schynen alleen by ouds aangestelt te zyn om door het bywoonen der Vergaderingen, tot het bestier der zaken bequaam gemaakt te worden. De magt der Regering berust geheel in de zes Raden en den Generaal. Die zyn 't middelpunt en eerste beweegradt van alle onze Oostersche Heerschappyen. Ook bewaren zy hun gezag zo wel, datze alle hoge en lage Amptenaars aanstellen, die gestadig hunne order en bevelen geven, ja genoegzaam geen Collegie onafhankelyk van hun zy, in 't byzonder worden alle de Predikanten, zo op Batavia, als in de Buitenplaatzen door hen gestelt, verroepen, verplaatst, weder op ontboden, en hier en daar gezonden naar hun welgevallen: weshalven het ook aan hun stond, den last tot het bezoeken der afgelegene Gemeenten aan my te verlenen, zo als zy deden.

Ik vertrok met het Schip *Westerbeek* in 't midden van July 1724. Wy waren twaalf dagen onder weg eer wy op Samarang quamen, want de Ooste winden beletten in deze

Mou-

Mouſon de reizen geweldig, en hoe meer men Zeewaarts inſteekt hoe ſterker zy doorblaazen, waarom men zo digt langs den wal moet zeilen als 't mogelyk is, om met de Landtwinden, die in den nanagt en des morgens waaien, voortgang te maken; ook is de Kuſt van Java meeſt ſchoon, maar de Bank, die van Cheribon naar Tagal in Zee loopt moet van de Zeevarende gemydt worden, waaromze aldaar ook verpligt zyn dieper in Zee te lopen, en 't gezigt van den wal te verliezen, maar kleinder Vaartuigen kunnen zonder gevaar daar over varen. Ik bemerkte dat deze binnen Kuſt des Eilands met veele hoeken uitloopt, welke zig na elkander opdoen,' het welke in 't zeilen een aangenaam gezigt maakt.

Op de Reede van Samarang komende vond ik daar zeer veele inlandſche Vaartuigen leggen, die handel dryven op Borneo, (welke by uitſtek de overwal genaamt wort) Sumatra, Malakka, Makaſſar en Batavia enz. waar door deze plaats zeer bloeit; ook worden 'er veele Chineſen gevonden, die voor een groot gedeelte eigenaars van die Scheepjes en Vaartuigen zyn. Het Fort van de E. Kompagny dat binnen het Riviertje legt is van weinig belang, en ſlegts van houte planken opgeſlagen. Ook zyn de Woningen die daar in gevonden, en door de Kompagnys Dienaars en Soldaten bewoont worden, van planken gemaakt, en daar by oud. Waarom ook de meeſt begoedigde hunne Huizen buiten hebben, daarze hun vermaak nemen in de Tuinen die agter dezelve gemaakt zyn. De Stadt

 Sama-

Samarang zelve voor zo ver ze van Chinesen, Mooren en Javanen bewoont wort, is redelyk groot, en volgens de inlandsche wyze getimmert. 't Zyn meest alle Koopluiden die daar woonen: en in byzondere straten zyn hier Yzerwerken, ginder Porseleinen, in een andere allerlei Stoffen, en elders Eetwaren te koop.

Ik wierde van den Commandeur en Commissaris *Jacob Willem Dubbeldekop* en de andere des voornaamste beleefdelyk ontfangen, en dat wel te meer omdat 'er in vier Jaaren geen Predikant geweest was, wegens den Javaanschen Oorlog, daar anderzins om de twee Jaar doorgaans een Predikant deze Kantoren bezoekt; zeker weinig genoeg op een plaats daar zulk een groote Gemeente is van Europeërs en Mysticen, welke laaste meest geboren zyn uit Europeërs en Javaansche verpandelingen; want dewyl een Javaan, als vrygeboren, niet mag verkogt worden, zo hebben de arme en nootdruftige menschen de gewoonte, om voor een zekere somme geldts de hunne, en zig zelven te verpanden aan de Europeërs en andere Natien, wordende daar door verbonden zo lang in dienstbaarheit te blyven, tot datze aan den koper de gemelde somme weder geven. Weshalven 'er ook een Wet is, dat men deze verpandelingen van Java niet mag vervoeren, omdatze daar door in gevaar zouden geraken om lyf-eigenen te worden; alhoewel zulks wel gebeurt. Buiten deze Wet moet egter gesteld worden 't Prinsdom van Cheribon, daar de grooten magt hebben om Slaven te maken. Dusdanige

nige verpandelingen van de Vrouwelyke Sexe gebruiken de meeste Europeërs tot hunne Wyven, en dit Bywyfschap is daar zo gemeen dat 'er byna geen een ongetroude Hollander zonder Byzit is, waar van daan het koomt, dat 'er zeer veele van zulke onegte Kinderen geboren worden, die de Vaders dan tot Kind aannemen, (gelyk zulks ook op Batavia geschiedt) door een openbaare verklaring van aanneming by den Notaris, Secretaris of gezworen Klerk gepasseert, welke verklaring by den Kerken Raadt wort onderzogt, en naar der aannemers gelegentheit vernomen, of die in staat zyn gemelde Kinderen te onderhouden, en naar bevinding van zaaken aangenomen of verworpen. Deze verklaring behelst doorgaans dat de Moeder afstand doet van haar Kind, en de aannemer op zig neemt het als zyn eigen te onderhouden, in de waare Christelyke Gereformeerde Religie op te voeden, en tot zyner tydt uit te Trouwen; waar na de Predikanten zodanige Kinderen, het Christendom, door den Doop inlyven.

De Landen rondsom Samarang leggende zyn vlak en vrugtbaar, en geven overvloedt van Ryst en Indigo, zodat Jaarlyks eenige Scheepsladingen van daar naar Batavia worden overgevoert.

De Kompagnys Dienaars van 't hoogste bewind, weten groote winsten uit dit Jaarlyks gewas te trekken, en zetten hun geldt daar op uit van 12 tot 18 ten hondert, dat zwaare sommen aanbrengt, en veele in korten tydt ryk maakt; zy agten deze handeling egter

 voor

voor geen woeker, eensdeels omdat dit geldt onder Heidenen of Mahomethanen wort uitgezet, andersdeels omdat die menschen hun vrywillig zulk een somme aanbieden.

Omtrent 12 mylen van Samarang Landtwaarts in begint het Landt zig in Bergen te verheffen, waar van zommige ongemeen hoog zyn, over welke de menschen hun reize moeten nemen die naar Karkesoere, de Hoofdstadt en zitplaats van den Sousounang willen trekken, deze reis wort doorgaans in drie dagen afgeleidt, en voor die gene welke te Paarde ryden niet zonder gevaar van wegen de steilte der wegen; het is egter te verwonderen dat de arme Inlanders van die Hoofdstadt hunne Waren dagelyks tot Samarang toe afbrengen, welker waardie veeltydts geen twee Ryksdaalders bedraagt, waar van ze dan nog Tienden of Tolgelden moeten betalen aan den Koninglyke Tolplaats die digt by Samarang is, 't welk den Vorst ruim 3000 Ryksdaalders opbrengt.

De E. Kompagny heeft tot Karkesoere een goede Bezetting, over welke een Kapitein 't hoogste bewind heeft, zynde daar gesteld om 't Hof van dien Vorst te bewaken, en onder schyn van eere hem te verzellen, waar in de Maatschappie een van de fynste proeven van haar Staatkunde toont, dewyl dit Krygsvolk wel zorge draagt, dat de Vorst gene onrusten of gevaarlyke ondernemingen tegen de Kompagny kan verwekken; houdende altoos een wakend ooge op zyne bedryven: Op dezelve wyze is het ook te Bantam gesteld, en waarlyk de E. Kompagny is verbonden om

alle

alle bedenkelyke voorzorg te dragen, dat deze Vorsten onder haare voogdy als blyven. Want indien de Sousounang 't vermogen hadde om zig de Kompagnys belangen te ontrekken, zo zoude men hier, en op veele Kantoren der Maatschappie als van honger moeten sterven, dewyl Java de Koren of Ryst-schuur van 't gansche Oosten is. 't Is wel waar, dat *Celebes* of Makasser veel Ryst uitlevert, maar zy is op verre na zo duurzaam niet als de Javaansche, en zou daarom niet nut wezen voor Kantoren, welke alle Jaaren maar eens voorraadt kunnen bekomen. En wat Bantam aangaat die Vorst moet voor al gade geslagen worden, eensdeels om meester te blyven van den Peper-handel, andersdeels om de heerschappie over de Straat van Sunda te behouden, en te beletten dat geen vreemde Natien daar komen te nestelen; hy weet ook wel dat de Kompagny daar voor vreest, om de voordelige gelegentheit van Bantam tot het ontfangen der Europeërs, en daarom is hy brusk en trotst, zodat de E. Maatschappie hem veele zaken moet inwilligen om hem maar te vreden te houden, daar in 't tegendeel de Sousounang veel gedweër is, en tot een soort van dienstbaarheit gebragt, want als de Commandeur van Samarang naar des Keizers Hof optrekt, zo is de Vorst verbonden meer dan een half uur naar buiten te gaan, om hem te ontfangen, en dus aan zyn Hof te brengen. De Heer Commissaris *Dubbeldekop* verhaalde my, dat hy naar boven getrokken zynde, en Karkesoere naderende de Sousounang hem liet boodschappen, dat hy

het niet qualyk geliefde te nemen, indien hy hem maar effen buiten het Hof quam ontmoeten, om het slordig en morsig weer; waar op de Commandeur liet antwoorden, dat zyn Hoogheit konde doen naar zyn welbehagen, dog dat de Vorst 't hem dan ook niet qualyk moeste afnemen, dat hy zig met zyn Praalkléderen niet vertonen zoude, en maar een slegt kleedje aantrok om 't vuile weer; dog dit dien Vorst niet behagende, tradt hy naar buiten tot de gewoone plaats om den Commissaris te verwelkomen. Op myn vertrek hoorden wy dat de Keizer naar den Mataran was gereist, 't welk hy om 't Jaar of twee plag te doen, zynde dit het vetste en vrugtbaarste Landt van geheel Jave, naar 't algemeen verhaal der menschen.

Onder 't gezag van de Commandeur van Javaas Noord-Oostkust staan Samarang, daar hy voor tegenwoordig zyn verblyf heeft, aan den Westkant Tagal, aan den Oostkant van Samarang Qualdemakke, Japara, Joana, Renbang, Surbaie, enz.

Wanneer ik omtrent twee weken op Samarang was geweest, ondernam ik de reis naar de andere Kantoren, om die te bezoeken, hebbende eenige Vrinden tot Reisgenoten. Des avonds aan boordt van myn Sloep gebragt zynde, door de voornaamste Vrinden dier plaaze, vertrokken wy omtrent middernagt, en voeren voorby Qualdemakke, dat in de bogt van Samarang legt omtrent drie myl van daar; hier ter plaatze legt maar een Assistent tot hoofd. Dog 't Landt geeft overvloedig Ryst en ook Hout, en voorziet

de Kompagny met eenige Scheepsladingen. Omtrent tien myl van Samarang legt Japara, alwaar wy des morgens omtrent 10 uur aanquamen. Voor de Baai van deze plaats leggen eenige Eilandjes, en wy vonden op een van die den Resident *Emmerie Dallens*, die bezig was met Visschen, en twee van zynentwege met zyn Schuit uitzond om ons te ontfangen en te verwelkomen. Japara is in oude tyden zeer beroemd geweest, maar nu een elendig nest door 't verval van de Koopmanschap, veroorzaakt door 't verleggen van 't Hoofdkantoor naar Samarang. 't Bergje van Japara is zeer aanmerkelyk, welke met een rug in Zee uitloopt, en aan de binnen kant door een Riviertje wort bespoelt. Uit de overblyfselen is te zien, dat de Portugeesen hier een brave Vesting hebben gehad, welke dezen Heuvel den onverwinnelyken Berg van Japara noemden. Tegenwoordig wort deze Heuvel beschermt door een Pagger van houte Planken by wyze van een Fortresje gemaakt, waar in 12 stukken Kanon staan, en door een Vaandrager bestiert. Den voet van dit Bergje over de Rivier, welke nauw, en rondsom met rotsen aan den mond bezet is, legt de Stadt Japara, welke tegenwoordig niet als de voetstappen van haar voorgaande grootheit behoud, en uit eenige Chineesse wooningen bestaat. De Muur welke te vooren deze plaats omringt heeft, en met een boog over de Rivier tot op den Berg sprong, is geheel vervallen, en men ziet 'er niet als eenige brokken van. De Losie van de E. Maatschappie die daar gelegen is, bestaat in houte

houte Planken, en is van weinig waarde, ook levert dit plaatsje niet als wat Balken en Planken, welke daar gezaagt worden door een Molen, die met water wort gedreven.

Als wy Japara beschouwt hadden, zetten wy onze reis voort naar Renbang dat op 20 myl geschat wort; maar dit zyn alle maar ruwe rekeningen, want omdat Java meest Oost en West gelegen is, zo weet de Scheepsvaart niet als by gissinge den afstandt der Zeeplaatzen. Dit reisje viel ons verdrietig van wegen de stilte der Landtwinden, veroorzaakt door 't hoog Gebergte, 't welke ruim 7 of 8 mylen van Japara in de Zee begint uit te lopen, en dus 't blaazen van die winden belet, of zeer flaau doet waaien, met gedurige verandering en ongestadigheit. Hier by koomt nog dat dit Geberte met een hoek in Zee uitloopt omtrent 10 myl van Japara; alwaar men recht tegen over een Klip in Zee ziet, ruim een half myl van den vasten wal, de *Duivels Klip* genoemt, en rondsom met Bomen bezet, door welkers engte de Ooste Wind zeer kragtig waait, 't geen die gene welke naar het Oosten willen zeer verhindert. Wy waren vyf dagen bezig eer wy die engte door quamen, en vonden 'er veele Vaartuigen die wel drie weken aldaar gezukkelt hadden. Ondertusschen dreef my de nieusgierigheit om naar den wal te gaan, waar toe ons dienstig was een *Pramaaiang*, of inlands overdekt Vaartuig dat wy ten dien einde mede genomen hadden, wy landen by een Riviertje omtrent een myl van den gemelden hoek gelegen, en aan Landt gestapt zynde,

namen

namen voor een togtje binnen Landts te doen; alwaar, gelyk men ons berigtte, een Javaansche *Negery* of Dorp was. Onze Soldaten en Javaansche Piekeniers volgden ons, wy zagen op onzen weg niet als zwaare en groote Bosschen, waar van zommige geheel dor waren; na ruim anderhalf uur reizens, quamen wy op een ruime vlakte, daar ons geheele troepen van Harten ontmoetten, en zagen hier en daar een Wildvarken draven, maar wy konden de Negery niet vinden, dat ons zeer verdroot, dewyl wy door de middag Zon, het te voet gaan, en dorst waren afgemat, alleen zagen wy afgebrande overblyfsels van Hutten, uit welke de Inwoonders gevlugt waren, dewylze door de Rovers van Borneo pal en lang elendig geplaagt wierden.

Ook vernamen wy een goed getal van Tygers vallen, waar uit wy besloten dat die hier sterk moeten gehouden hebben. Ondertusschen gingen wy afgemat zitten by een Jaquesboom, die daar by geval gevonden wierde, tot dat onze Javanen een Beekje vonden daar wy ons toen wat vervristen. Hier ontmoette ons een Javaan te Paard, neffens eenige andere van zyn Dienaren, die deze Wildernis verkoren hadde om 'er Pauwen te schieten, welke zig by nagt op de Bomen aan dit Riviertje onthielden. Omtrent te twee uur nademiddag namen wy onzen te rug tred naar den mond van de Rivier, alwaar wy verhongert aan quamen. Tegen den avond lieten wy brave vuuren stooken om 't Wildgedierte af te keeren, tot dat een zagt Landtwindtje ons naar onze Pramaaiang dreef, en met een

voor-

voordeligen ftroom, tuffchen de Duivels Klip of *Poule Mandelife* en den hoek ook bragte, daar wy 't anker wierpen.

Des morgens vroeg bezag ik deze Klip van naby, en vernam niet zonder verwonderinge, datze eeniglyk een wooninge van duizenden van Vledermuizen was, 't welk miffchien de oorzaak is waaromze aan deze Boomryke Klip zulk een hatelyken naam gegeven hebben, omdat, deze Vledermuizen nagtvogelen zynde, een afbeeldinge van naarheit, duifterniffe en den afgrond zyn; als de Javanen dezen Klip voorby trekken, hebbenze de gewoonte van daar aan een Haan te offeren, tot een teken van een voorfpoedige reize, en waarlyk als men deze Klip voorby is, zo fpoedt men gemakkelyk voort, gelyk wy ook den volgenden nagt tot Joana quamen, zynde ruim zes myl van den gemelden hoek, daar een Adfiftent Pofthouder is met eenige Soldaten; 't rondom leggende Landt is vrugtbaar en geeft overvloed van Ryft, en de Pofthouder betuigde, dat hy Jaarlyks wel 300 Laft aan de Kompagny konde leveren.

Van daar voeren wy naar Renbang, en als wy deze plaats tot op twee mylen genadert waren, zeilden wy digt langs den wal heene, vertonende zig over al een vlakke en opene Landtsdouwe, bezet met Dorpen gelyk Nederlandt, die ook langs den oever zig verfpreiden, en zulk een aangenaam gezigte gaven, dat ik my verbeeldde als 't ware in 't Vaderlandt te wezen. Te Renbang komende, wierden wy van den Refident zeer beleeft ontfangen.

De

De Losie der Kompagny is gelyk al de andere, en van weinig waarde, en egter is deze plaats van groot belang voor de Kompagny, want men magze met recht het Noorwegen van de Kompagny noemen; zy levert de schoonste en langste Mastbalken van geheel Java, nessens Knien, en ander Hout, ook is hier een Werf van de Kompagny, alwaar de Sloepen en andere Vaartuigen van de Maatschappie worden gemaakt, gelyk 'er nu ook twee op stapel stonden. Nergens zag ik meer Buffels dan hier ter plaatze, welke dienen om de Balken uit de Bosschen, die wel vier uur van hier zyn, te slepen Ook zyn de oevers omtrent Renbang zeer Zoutryk, waar dat men wandelt knerst het Zout onder de voeten, en men ziet dat de grondt 'er wit van is. Ook is dit Zout 't beste van geheel Java, en wort niet ligt vogtig, alwaarom de E. Kompagny haar Zout van hier laat brengen, om het naar Sumatra te vervoeren; 't schynt hier uit te blyken dat de Zee langs deze oever vol Zoutbronnen is, en dat dit Zout door 't Zeewater niet genoeg ontbonden kunnende worden, hier door zodanig een vastigheit boven 't ander Zout heeft.

Als ik myn dienst op Renbang volbragt hadde, keerden wy weder met een voorspoedigen wind, over Japara naar Samarang, en wierden van den Commissaris met blydschap ontfangen. Daar zynde vond ik 'er den *Patta* of Ryksbestierder van den Sousounang, nessens eenige *Engebys* of Landtheeren, en de Strandtvoogden van de Ooster en Wester-deelen, waar van de eene zyn gebiedt heeft te Ren-

Renbang, en de andere tot voorby Tagal over de Javaansche ingezetenen. Deze waren hier om de Schatting-gelden des Keizers op te brengen, en een gedeelte van de onkosten des laatsten Oorlogs te voldoen, bestaande voor dit Jaar in 800 Last Ryst en 16 duizend Ryksdaalders. Ik wierde neffens den Commissaris, en andere Raadtspersonen genodigt op een groote Maaltydt, van hem by avond aangestelt in zyn *Bankasaal* of Verblyfsplaats.

Hier vonden wy een groote menigte van Javaansche Grooten, en duizenden van hun gevolg, welke laatste onder de open lugt bleven; daar stonden twee ongemene lange Tafels welke ordentelyk gedekt waren, en vervult met allerleie spyze en vrugten, wy vonden 'er ook kost naar onzen smaak, maar Wyn en Bier liet 'er de Commissaris brengen. Onder de Maaltydt waren reien met Danshoeren bezig om ons te vermaken, ieder rei bestond uit zes Personen, welke met verscheide draaijingen, en bewegingen des lighaams al zingende de Javanen vermaakten, alhoewel ik 'er geen aardigheit in kon vinden, en de Mallabaarsche zyn veel kunstiger, ieder van deze reien behoorde aan een byzondere Ryksgrooten.

Die van den Patti danst eerst, en ik merkte dat deze haar aangezigt bepoeiert hadden, 't welk misschien een teken van grootsheit is. Als deze gedaan hadden, verzogten de andere Grooten, met eene knie op den grond, den Ryksbestierder om verlof dat de hunne ook mogten dansen, zo als geschiedde, dog ik

ik merkte ondertusschen dat deze Meisjes zeer voorzigtig behandelt wierden, en dat niemant haar dan by de Sluier aan raakte, ik vernam ook dat zommige daar van hunne Bywyven waren, maar als de laaste rey quam zag men dat deze zeer oneerbiedig behandelt wierden, waar uit wy afnamen, dat het Straathoeren waren die ook bedelden, om een Schellingtje van den een en ander te krygen.

Als ik vroeg waarom alle deze reien uit zes Vrouwspersonen bestonden? zo antwoordde men my dat dit een voorrecht der Grooten was, aan 't gemeen ongeoorloft, en dat de Sousounang alleen een rei van negen mag hebben.

De Javanen hebben doorgaans vier Vrouwen, die ieder haar byzonder vertrek hebben welkeze by beurten 's nagts bezoeken, waar van naar gewoonte de drie oudste Vrouwen twee beurten, en de jongste maar een in de week krygen; dog hier by onderhoudenze nog een menigte Byzitten, daarze zig doorgaans meer dan met de Vrouwen mee vermaken. De Sousounang heeft 'er een onbegrypelyk getal, en laat door zyne Zendelingen de mooiste en welgemaakste jonge Meisjes opzoeken, gelyk ik te voren op Renbang zag, dat een Kind van 8 of 9 Jaar dus opgevat wierde, en al huilende, onder duizend tranen van Ouders en Vrinden weggesleept, alhoewel het naderhand door voorspraak van den Commissaris by den Patti weder vry raakte.

Hier eenige dagen gebleven zynde, keer-

de ik weder naar Batavia, en quam eerst op Tagal; daar niets anders van aan te merken staat, als dat alhier overvloedt van Ryst valt, de Resident betuigde my, van dit Jaar agtien hondert Last aan de Kompagny te zullen leveren; ook groeien hier Boontjes, welke op de Kompagnys Schepen verbruikt worden.

Tagal verlaten hebbende, quamen wy te Cheribon, daar een Koopman tot hoofd legt, hier is een fraaie Fortres van de Kompagny, zeer net van Steen getimmert, bestaande uit twee halve en twee heele Punten met 24 Stukken bezet: van binnen zyn de Huizingen, Pakhuizen en alles even zindelyk en fraai.

Het Landtschap van Cheribon is een onafhankelyk Prinsdom, welk schoon niet zeer groot, een vierde in de verdelinge van Java uitmaakt: Want daar in zyn vier Staten, het Keizerryk van Java, dat onder den Sousounang staat, 't Koningryk van Bantam, 't Ryk van Jaccatra, daar de Kompagny Heer van is, en 't Prinsdom van Cheribon, dat door drie Prinsen gezamentlyk wort bestiert. Men mag dit Landt wel met recht een Paradys noemen. Men vind 'er aangename wegen, lustige Bosschaadjes, en overvloedt van leeftocht. Het Wildt is 'er zo menigvuldig als het kan gewenst worden. En als wy op een morgen in de Prinselyke Jagtplaats jaagden, alwaar meer dan duizend Harten gevonden wierden, schoten wy 'er drie, en vier wilde Zwynen. Ryst groeit hier overvloedig, Catoenen gaaren leveren de Bomen en Spinders, de Velden Indigo: zynde de Indigo

kleine

kleine Boompjes die op de hoogte van onze Palm groeien, welke Plantjes gekneusd, gemalen en gekookt worden, daar na wort deze ſtoffe tot een dikke pap gemaakt, voorts gevormt by wyze van Schelp-hoornen, en in de Zon hard gedroogt, wanneerze een donker blauwe kleur vertoont. Men zegt dat de Indigo van Samarang beter is dan die van Cheribon, maar dat hier veel meer valt. Zy beproeven haare deugd doorze te verbranden. Want dewyl, gelyk bekent is, de Indigo een hevige brandſtof is, zo wordenze dus gewaar ofze fyn of grof is, uit de ſchoonheit van de purpere koleur die de rook geeft, en uit de meerder of minderheit der aardſche ſtoffe welkeze na 't verbrandden over laat: want die zuiver fyn is, laat byna niets na.

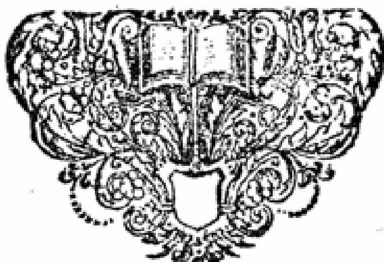
Ook is op Cheribon tegenwoordig een aanmerkelyke inzamelinge van Koffyboonen, de Reſident leverde van 't Jaar 120000 pond, en meende aanſtaande Jaar de helft meer in te zamelen, waar uit ik geloof dat de E. Kompagny haaſt overkropt zal raken met deze vrucht. Zy hadden een overſlag behoren te maken, hoe veelze omtrent Jaarlyks van noden had, en daar na de Plantinge dan gereguleert; overwegende hoe veel Koffyboonen op een ſtuk Landts kunnen groeien, daar zulk en zulk een hoe veelheit van Nely groeit, en daar naar den prys vaſt ſtellen. Wat zal 'er nu gebeuren indien de levering ſtuit, en de prys minder wort? Dit zal zeker misnoegen onder de Inlanders baaren, en die zullen hun beſt doen om de Boonen te vervoeren naar plaatzen, alwaar Engelſchen zyn, waar toe

op Java genoeg gelegentheit is, zonder dat zulks kan belet worden.

Als wy Cheribon verlieten, zetten wy ons reis naar Batavia, maar onderwegen leiden wy aan by een plaatsje dat 12 mylen van Cheribon legt, maar onder deszelfs bestiering behoort; aldaar zag ik de groote Bomen in de Zee groeien, die egter weeldrig en blaadryk waren; de Houtvlotten der Kompagny worden hier gemaakt, welke wel 14 voet diep gaan, en ruim drie voeten boven 't water uitsteken, 't zyn zulke verbaasde gevaarten, dat ze byna in Zee niet schokken. Deze Vlotten worden naar Batavia met Vaartuigen gesleept, en by 't Eilandt Edam ontsloopt. Hier geweest zynde quamen wy des anderen daags behouden, op Batavia, na een speeltocht van negen weken. Ik blyve,

Batavia den
9 Septemb. 1724.

Myn Heer, enz.

REGISTER.

A.

B.

C.

Kui-

R. *Rechts-*

R.

S.

T.

V. Uit-

DRUKFOUTEN dus te verbeteren.

Bl.	regel.	lees.	Bl.	regel.	lees.
50.	20.	stromeisje.	312.	9.	stelt.
61.	6.	zoude.	315.	30 en 31.	nemen, bezichtigen.
122.	26.	onbezuist.	337.	26.	dezelve.
137.	8.	komen.	346.	16.	wordenwe.
157.	23.	der.	372.	24.	verbeelding.
178.	4. van onder.	de.	380.	27.	verzoeken.
211.	16.	zinloos.	389.	30.	in dezelve.
	24.	aanboden, voeg by *hadden*.	391.	21.	Wisnomattes.
212.	leste reg.	hun lees *hem*.	414.	2.	om den wille van den.
215.	14.	voeg by *daar*.	415.	9.	overgegeven.
219.	27.	voeg by *in*.	416.	8.	ik, in sterven ja.
220.	25.	beroemt.	418.	29.	aanqueekten.
224.	15.	geweldige.	420.	11.	den dienst.
	30.	zwier.		12.	waar te nemen.
232.	10.	Mogols.	427.	15.	*Gregatim.*
263.	3.	Peters, of Gevaders.	429.	5, 6.	verhuizing der Thonys.
271.	2.	deze.	459.	24.	aan den voet.
303.	8.	zyn.	461.	17.	al voor lang.

